

สารบัญ

ความท้าทายของสื่อมืออาชีพ.....	1
“สื่อมืออาชีพ” กับ “สื่อสมัครเล่น” ยุคดิจิทัล	2
ความบกพร่องทางจริยธรรมเพื่อความอยู่รอดในการบริหารจัดการและนำเสนอเนื้อหา ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยุคดิจิทัล	43
การสำรวจประเด็นทางจริยธรรมในการบริหารจัดการและนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน	57
การสำรวจประเด็นทางจริยธรรมในการบริหารจัดการและนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ในยุคดิจิทัล : กรณีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้	69
สื่อมวลชน “มืออาชีพ” ในยุคสังคมสารสนเทศ “ดิจิทัล”	83
“สื่อท้องถิ่นมืออาชีพ ในสื่อยุคสงครามออนไลน์”	96
ผู้เชี่ยวชาญสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลไทย บนการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี.....	111
กำเนิดสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ	128
การเลือกตั้งกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ.....	131
บันทึกเจตนารมณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์.....	132
ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541.....	136
ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2557	140
ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2557	141
ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการเป็นสมาชิก พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546	146
ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์ สภาการหนังสือพิมพ์ แห่งชาติ พ.ศ. 2556	148

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการดำเนินการเพื่อให้ผู้มาดำรงตำแหน่ง แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง พ.ศ. 2557	149
แนวปฏิบัติ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553	151
ประกาศสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การพาดหัวข่าวและตัวโปรย ที่ใช้ภาษารุนแรงหยาบคาย	154
แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การปฏิบัติตนของผู้ประกอบ วิชาชีพหนังสือพิมพ์	155
แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าวกีฬา.....	157
แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าวเกี่ยวกับชาติพันธุ์และศาสนา	158
แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การรับเชิญไปทำข่าวในประเทศและต่างประเทศ	160
แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยเรื่อง การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์	161
แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิง และเด็กถูกละเมิดทางเพศ	162
แนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าว และภาพข่าวของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าว	164
ประกาศขอความร่วมมือสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอภาพข่าวที่ไม่เหมาะสม.....	167
ประกาศสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ที่ 2/2546 เรื่อง แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อ เอชไอวี หรือ เอดส์ ในหนังสือพิมพ์	168
แถลงการณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การตีพิมพ์ภาพและข่าวอันเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก..	170
สรุปเรื่องราวเรียนสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติปี 2558	171
รายนามคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมัยที่ 8	172
ที่ปรึกษาคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ.....	174
รายนามคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ.....	175
องค์กรสมาชิก สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หนังสือพิมพ์ส่วนกลาง.....	178
องค์กรสมาชิก สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาค	181
องค์กรสมาชิก สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หนังสือพิมพ์ภาษาจีน	187
สรุปภาพแสดงความยินดีและภาพกิจกรรม สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ.....	188
องค์กรผู้สนับสนุนงานครบรอบ 19 ปี สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ	195

ความท้าทายของ ‘สื่อมืออาชีพ’

ดร.มานะ ตริยาภิวัฒน์

ทุกวันนี้ เกร็ดความน่าเชื่อถือของ “สื่อมืออาชีพ” ที่โลกกำลังตกต่ำ

คนเสพสื่อจำนวนไม่น้อยตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนว่ามีความน่าเชื่อถือ ความเป็นกลาง และให้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด

บทบาทของ “คนสื่อ” ถูกกระชากขึ้นมาตีแผ่วิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักหน่วง ทั้งจากแหล่งข่าวและผู้บริโภคสื่อ ยิ่งในยุคสังคมออนไลน์ที่เชื่อมต่อโยงกันเป็นเครือข่าย พลังของผู้บริโภคสื่อเริ่มแปรเปลี่ยนไป จากผู้รับสารที่อยู่ในสภาพของการถูกกระทำ (Passive) นั่งคอยรับข้อมูลข่าวสารจาก “สื่อมืออาชีพ” ก็กลายเป็นผู้กระทำ (Active) หรือผู้ส่งสารไปด้วยในตัว

ประชาชนทั่วๆ ไปที่ไม่ได้ผ่านการฝึกฝนให้เป็น “สื่อมืออาชีพ” ก็สามารถใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีอันทันสมัย รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ตในการสร้างสรรค์ โต้แย้ง หรือตรวจสอบข้อมูลของสื่อด้วยตัวเอง

ผลงานหลายๆ ชิ้นของคนธรรมดาเหล่านี้ มีคุณภาพและมีปริมาณการตอบรับจากผู้เสพ Content มากกว่าผลงานของ “มืออาชีพ” เสียอีก

แต่ในอีกมุมหนึ่ง ด้านมืดของนวัตกรรมดิจิทัลก็ทำให้ประชาชนจำต้องเสพข้อมูลข่าวสารที่ไหลบ่าท่วมท้น หลายครั้งข้อมูลส่งผ่านในโลกออนไลน์คือข้อมูลเท็จ ข่าวลือ ข้อมูลละเมิดสิทธิผู้อื่น ภาพอุจาด ลามกอนาจาร ฯลฯ

ดังนั้นในช่วงสถานการณ์วิกฤตต่างๆ ทั้งวิกฤตทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือแม้แต่วิกฤตภัยธรรมชาติ สังคมก็จะเรียกหา “สื่อมืออาชีพ”

นี่จึงเป็นโจทย์ที่ท้าทายของยุคสมัยว่า สื่อมวลชนมืออาชีพ โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งเคยมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงโลกและสังคมจะยังสามารถดำรงบทบาทนี้ได้ต่อไปหรือไม่ อย่างไร หรือ “สื่อมืออาชีพ” จำต้องปรับบทบาทของตนเองให้สอดคล้องกับการก้าวสู่ยุคออนไลน์...ยุคดิจิทัล

ในวาระครบรอบ 19 ปีสภากาหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าพวกเราทั้งนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และนักวิชาชีพสื่อจะได้ร่วมกันขบคิด หาทางออกร่วมกันเพื่อกู้เครดิตความน่าเชื่อถือของ “สื่อมืออาชีพ” กลับคืนมา และร่วมกันขับเคลื่อนให้องค์กรสื่อแต่ละแห่งสามารถปรับตัวอยู่รอดในสงครามออนไลน์ ที่เรียกร้องทั้งคุณภาพของผลงานและจริยธรรมของคนสื่อมืออาชีพมากขึ้น

“สื่อมืออาชีพ” กับ “สื่อสมัครเล่น”

ยุคดิจิทัล

ช่วงหลายปีที่ผ่านมา นวัตกรรมด้านการสื่อสารได้ปรับเปลี่ยนโฉมหน้าของภูมิทัศน์สื่อไทย โดยเฉพาะผู้บริโภคสื่อจากที่เคยนิ่งเฉย เป็นฝ่ายเสพรับข้อมูลข่าวสารจากการกลั่นกรองเลือกเฟ้นของ “สื่อมวลชน” เพียงอย่างเดียว ก็กลายเป็นผู้ส่งสาร และกำหนดวาระข่าวสารของตนเอง

มีหน้าซ้ำข้อมูลข่าวสารที่เกิดจากการผลิตของผู้บริโภคสื่อหลายชิ้น กลับกลายเป็นข่าวสารที่ “สื่อมืออาชีพ” หยิบยกไปนำเสนอผ่านสื่อกระแสหลัก

จนหลายคนเริ่มสับสนกับบทบาทหน้าที่ของ “สื่อมืออาชีพ” กับ “สื่อสมัครเล่น” ที่เกิดขึ้นมากมาย

หลายคนบอกว่า พรหมแดนของความเป็น “สื่อมืออาชีพ” กับ “สื่อสมัครเล่น” เริ่มเลือนรางเต็มที่

กองบรรณาธิการหนังสือครบรอบ 19 ปีสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จึงตั้งคำถามในประเด็นนี้กับนักวิชาการและนักวิชาชีพจำนวนหนึ่ง เพื่อให้ช่วยอธิบายความแตกต่างระหว่าง “สื่อมืออาชีพ” กับ “สื่อสมัครเล่น” พร้อมทั้งขอให้ท่านช่วยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมของสื่อทั้ง 2 ประเภท

มุมมองของทั้งนักวิชาการ และนักวิชาชีพสะท้อนปรากฏการณ์ของสื่อไทยได้ชัดเจนยิ่ง

รศ.มาลี บุญศิริพันธ์

อดีตคณบดีคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
และคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

สื่อมวลชนมืออาชีพจะมีเงื่อนไขของวิชาชีพปรากฏอยู่ เช่น ได้รับการฝึกอบรม หรือศึกษา ในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ มีทักษะการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการเขียนข่าว หรือบทความ เพื่อที่จะสามารถถ่วงกรองความคิด ข้อมูล ให้มีความเป็นกลาง ไม่เียงเบน หรือบิดเบือน

นั่นหมายถึง สื่อมวลชนมืออาชีพต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อถ่วงกรองข้อมูล นำเฉพาะข้อเท็จจริงมานำเสนอในข้อเขียนของตนเองได้ ซึ่งทักษะการเขียนถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากการเขียน คือ การส่งถ่ายความคิดมาเป็นภาษา จะถ่ายทอดดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการใช้ภาษา สลีลาการเขียน ที่จะทำให้อ่านเข้าใจได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นประเด็นเล็กหรือใหญ่

การเขียนในเชิงอาชีพสื่อมวลชนทั้งข่าว บทความ สารคดี สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ต้องอาศัยทักษะที่มีการฝึกฝน เพราะในข้อเขียนแต่ละอย่างจะมีลักษณะเฉพาะ ว่าในการสื่อความหมายเขียนแบบข่าวต้องการบอกอะไร ที่เน้นข้อเท็จจริงเป็นหลัก ฉะนั้นการเลือกใช้ภาษาต้องสื่อข้อเท็จจริงนั้นได้อย่างเที่ยงตรง

หากสามารถเลือกใช้ภาษาหรือไวยากรณ์ วรรคตอน ให้สื่อเข้าใจทุกคน จะได้ไม่เกิดเสียงเล่าลือเล่าอ้างที่บิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง และกรณีรูปแบบเขียนข่าว ผู้เขียนต้องนำข้อเท็จจริง ส่วนการแสดงความเห็นต่อข้อเท็จจริงนั้น คือ บทความ แต่ความเห็นนั้นจะมีสาระหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าได้รับการฝึกฝนให้แสดงความเห็นบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่มีอยู่หรือไม่

เราจึงจะเลือกลีลา ภาษา หรือโทน ในการนำเสนอได้ตรงตามสิ่งที่คิดว่าควรจะเป็น แต่บทความทุกวันนี้มีปัญหาอย่างหนึ่งคือผู้เขียนมุ่งวิพากษ์ แสดงความเห็นโดยไม่ถ่วงกรองข้อเท็จจริง ซึ่งเรื่องนี้ถือว่าเป็นคุณสมบัติข้อแรกของการเป็นนักข่าวมืออาชีพ ต้องถ่วงกรองข้อเท็จจริง

ส่วนสารคดีเป็นเรื่องการให้ความรู้ในสิ่งที่ เป็นความจริง ซึ่งสารคดีจะว่าง่ายก็ได้ แต่ความยากอยู่ที่วิธีการร้อยเรียง ข้อมูลทั้งหลายให้ผู้อ่านเกิดภาพในจินตนาการได้ ฉะนั้นมืออาชีพต้องสามารถถ่ายทอดตรงนี้ได้ จึงจำเป็นต้องมีการเรียน ศึกษา และฝึกฝน

นอกจากนี้ถ้าเป็นมืออาชีพจริง ทุกครั้งที่เห็นเหตุการณ์หรือข้อมูลต่างๆ ต้องดูว่าข้อเท็จจริงอะไร ต้องผูกมัดกับความ เป็นจริง เพราะว่าวารสารศาสตร์เป็นเรื่องรายงานข้อเท็จจริง จำเป็นต้องแยกแยะข้อมูลหรือสิ่งที่เห็นว่าจะอะไรคือความจริง อะไรคือดราม่า ถ้าแยกแยะไม่ได้ สิ่งที่น่าเสนอไปจะเป็นเรื่องที่กึ่งจริงกึ่งดราม่า ทำให้คนเข้าใจผิดได้ และคนที่รับสารไปจะรู้สึก ว่า เรื่องเหล่านี้จริง ทั้งที่ไม่จริง สังคมจึงเกิดความเข้าใจผิด

ฉะนั้นจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชนที่เป็นอาชีพจริงๆ เมื่อผูกพันกับข้อเท็จจริงแล้ว จะต้องทำอย่างไรไม่ให้สังคมมีปัญหา หรือไม่ทำร้ายสังคม เช่น เจตนาใช้ภาษาโดยตั้งใจหรือไม่ วิธีเขียน ลงน้ำหนักในข้อเขียน ทำให้สังคมเข้าใจอย่าง ที่ผู้เขียนอยากให้เข้าใจ นั่นคือความเห็น

ฉะนั้นในโซเชียลมีเดียเห็นเยอะมาก เขียนไปแล้วเน้นข้อความหนา หรือขีดเส้นใต้ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นความเห็นผู้เขียนทั้งนั้น ถ้าเมื่อไหร่ที่คิดว่าข้อเขียนนั้นไม่ใช่เรื่องที่มีคนพูด แต่นำมาเล่าต่อ ไปคัดคำพูดไม่ได้ เพราะไม่ได้พูดตามที่เราเขียน แต่ส่วนใหญ่ระยะหลัง เวลาผู้เขียนเห็นว่าสำคัญก็จะขีดคำพูด

นักสื่อสารมวลชนจะไม่ไ้คิดในสิ่งที่ตนเองคิดว่าสำคัญ เพราะสิ่งเหล่านี้คือความเห็น เราเข้าใจผิดว่าเห็นที่สำคัญ แต่ในข้อเท็จจริงไม่มีใครเห็นว่าสำคัญ แต่ความสำคัญตรงนั้นต้องการจะย้ำ หากรายงานข่าวจะไม่มีสิทธิคัดคำพูดใดๆ ไม่มีสิทธิใช้ตัวเอียง เพราะข่าวจำเป็นต้องการพิจารณาอนุญาตของผู้อ่าน จะสามารถกรองข้อเท็จจริงตรงนั้นได้ แต่การขีดคำพูดแสดงว่าผู้เขียนกำลังไม่ไว้ใจคนอ่าน ดูถูกปัญญาผู้อ่าน

แต่บทความสามารถคัดหรือเน้นตรงไหนก็ได้ เพราะผู้อ่านย่อมทราบว่าเป็นบทความดังกล่าวผู้เขียนคิดเอง แต่ถ้าเป็นสารคดีเป็นอีกเรื่องหนึ่งต้องการอ่านเพื่อความสบาย หากความรู้ เราสามารถจะใส่สีเส้นลงไปได้ แต่ทุกวันนี้โดยเฉพาะสื่อออนไลน์มีผู้คนเข้ามาจำนวนมากรู้สึกว่าการเขียนจากการบอกเล่าปกติ แต่ถ้าเป็นนักข่าวจะเขียนแบบนั้นไม่ได้ การเขียนต้องดูว่าเรื่องนี้มีคุณค่าพอหรือไม่ เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือไม่ เตือนสังคมหรือไม่

อีกจุดหนึ่งคนเป็นมืออาชีพหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ จิตวิญญาณการเป็นนักวารสารศาสตร์ ผู้เข้ามาในอาชีพสื่อมวลชนต้องมีพื้นฐานของจิตวิญญาณของการอยากถ่ายทอดข้อเท็จจริง ทำประโยชน์ให้แก่สังคม ฉะนั้นต้องมีจิตวิญญาณของสาธารณะในการให้เกียรติแก่ศักดิ์ศรีของการเป็นสื่อมวลชน เพราะสื่อมวลชนถ้าไม่มีศักดิ์ศรีจะขาดความน่าเชื่อถือ เพราะฉะนั้นความน่าเชื่อถือจะเกิดขึ้นดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับศีลธรรมของจิตวิญญาณทางวิชาชีพ

จิตวิญญาณนี้จะนำไปสู่อาชีพปัญญา หมายถึง มีอุดมการณ์ของการเป็นวิชาชีพสื่อมวลชน ที่อ้างว่าเป็นฐานันดร 4 แต่ความจริงไม่ใช่ ถ้าเผื่อว่าเดี๋ยวนี้เขียนเพื่อแลกเงินกับนายทุน คือ การไม่มีอาชีพปัญญา ไม่มีศักดิ์ศรีทางวิชาชีพสื่อมวลชน ถ้าตกเป็นเครื่องมือของนายทุน ผลจะเกิดที่ประชาชน เพราะให้ข้อมูลด้านเดียว

ที่สุดแล้ว ความแตกต่างสื่อมวลชนมืออาชีพกับสมัครเล่น คือ มืออาชีพมีเงื่อนไขของความเป็นนักวิชาชีพอยู่ มีกรอบและองค์กรสังกัดชัดเจน และมีแนวปฏิบัติทางด้านจริยธรรม ระบุเป็นกรอบกว้างๆ เพื่อให้สมาชิกทราบว่าแค่ไหนควรหรือไม่ควร โดยจะรู้ตัวว่าแค่ไหนอย่างไร นั่นคือ วิจารณ์ทางอาชีพ

สิ่งหนึ่งที่สื่อมวลชนต้องระมัดระวัง คือ การรักษาระยะห่างระหว่างแหล่งข้อมูลกับวิชาชีพ เมื่อไหร่รู้สึกว่าคนนี้ซีกัน เดียวยกหูโทรศัพท์ไปได้ นั่นแปลว่าไม่มีระยะห่าง และพร้อมเป็นเครื่องมือได้ เกิดความเกรงใจ แต่นักข่าวฝรั่งจะไม่เกรงใจกัน

ข้อเสนอ คือ ประเด็นการรู้เท่าทันสื่อถูกทางแล้ว ความจริงต่างประเทศทำมานานมาก และไม่ได้ทำแยกส่วนเหมือนไทย แต่ทำไปพร้อมกันในห้องเรียน วิชาทฤษฎีวิจารณ์ และวิเคราะห์ แต่ไทยไม่ใช่ ยังมีครูอาจารย์สอนนักเรียนโดยไม่เข้าใจเรื่องสื่อ แม้กระทั่งนายกรัฐมนตรี

ส่วนในออนไลน์คงคิดกันไม่ได้ เพราะโดยตรงที่เป็นช่องทางหนึ่งที่ประชาชนส่งเสียงได้ ถ้าไม่มีช่องทางนี้กรณีเบนซ์ขับชนฟอร์ตอาจเจียบหายไป เป็นเวทีที่สร้างความตื่นตัวให้กับประชาชนมีความคับข้องใจ ซึ่งทางออกในโซเชียลมีเดีย เมื่อสื่อไปที่ใครก็ตามในสังคมข้างนอก จะสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมองเห็นความเป็นธรรม

แต่ในแง่ของวิชาชีพต้องยอมรับว่าออนไลน์เปรียบเหมือนกระดาษแผ่นหนึ่ง จะนำกระดาษแผ่นนี้มาทำเป็นหนังสือพิมพ์ หรือนำกระดาษแผ่นนี้มาเขียนจดหมายเล่าให้เพื่อนฟัง หรือวาดการ์ตูนด่าใคร เพราะฉะนั้นในสังคมออนไลน์จะมีคนหลายประเภทที่ใช้ช่องทางนี้เพื่อสื่ออะไรออกไป โดยไม่คำนึงว่าคือสื่อมวลชนหรือไม่

อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนที่ใช้ออนไลน์เป็นช่องทางเผยแพร่ ขยายข่าว ขยายหนังสือพิมพ์ ถ้าคนเปิดเข้ามาดู ต้องอยู่ที่คุณภาพและความน่าเชื่อถือในสื่อมวลชนของเราจะเป็นที่วิหรืออะไร ว่ามีความน่าเชื่อถือน้อยเพียงใด คนจะเข้ามาดูมากขึ้น นั่นคือ ต้องมีจริยธรรม จะไปเขียนเหมือนกลุ่มโนนกลุ่มนี้เขียนไม่ได้ และสื่อมวลชนต้องทำให้ผู้อ่านเข้ามาในข่าวออนไลน์แล้วสามารถแยกแยะและกลั่นกรองได้ด้วย

รศ.สดศรี เผ่าอินจันทร์

คณะกรรมการอำนวยการ คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
และคณะกรรมการนโยบายโครงการเครือข่ายบริการสาธารณะที่วิจิตร ทยอ.

ผู้ที่ประกอบอาชีพทุกคน ไม่ว่าจะเป็นวิชาชีพใดๆ ก็ตาม หากทุกคนมี “ความเป็นมืออาชีพ (Profession)” ย่อมทำให้การทำงานของบุคคลนั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อความคาดหวังของหน่วยงานหรือองค์กรของราชการหรือเอกชน ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กรนั้นๆ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานในวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ที่มีผลกระทบต่อความรู้ ความคิดเห็น ทศนคติของประชาชน ในด้านต่างๆ เช่นการเมือง เศรษฐกิจและสังคม “ความเป็นสื่อมวลชนมืออาชีพ” จึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดในสภาวะการณ์ที่ภูมิทัศน์ของสื่อมวลชนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากยุคอนาล็อกสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็วและหลากหลาย

ขณะเดียวกันกระบวนทัศน์ของสื่อก็เปลี่ยนไป จากเดิมที่สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารและผูกขาดช่องทางการสื่อสาร (Channel) ไว้กับคนไม่กี่กลุ่ม ส่วนประชาชนก็มีหน้าที่เพียงเป็นผู้รับสารเท่านั้น แต่ปัจจุบันผู้รับสารคือประชาชนทั่วไปสามารถเปลี่ยนสถานะเป็นผู้ส่งสารได้อย่างง่ายดายโดยใช้สื่อ Social Media ต่างๆ ซึ่งมีทั้งที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความนิยมชมชื่นให้กับประชาชนอื่นๆ ได้เป็นอย่างมาก ทั้งๆ ที่พวกเขาอาจเป็นแค่สื่อมวลชนสมัครเล่นไม่ใช่มืออาชีพที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนจากสถาบันการศึกษาใดๆ

แต่ก็มีเป็นจำนวนมากที่สื่อมวลชนสมัครเล่นเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการส่งสารที่ไม่เป็นความจริงบิดเบือนเพื่อผลประโยชน์แอบแฝงบางอย่าง ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติ โดยไม่มีองค์กรเฉพาะที่สามารถควบคุมจริยธรรมหรือกำหนดกฎกติกาสำหรับการควบคุมกันเองเหมือนองค์กรของสื่อมืออาชีพอื่นๆ

สำหรับความแตกต่างระหว่างสื่อมวลชนมืออาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่น นั้น คิดว่า “สื่อมวลชนอาชีพ” ควรมีคุณสมบัติดังนี้

หนึ่ง มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน เช่นการรายงานข่าว การเขียนบทความ การออกแบบสื่อ การเขียนบทวิทยุ บทโทรทัศน์ การผลิตสื่อต่างๆ ทั้งงานเบื้องหน้า เบื้องหลัง ตามหลักและรูปแบบที่สามารถสร้างความน่าสนใจ มีคุณค่าต่อผู้ชม ผู้ฟัง ผู้อ่าน มีการพัฒนาความรู้ความสามารถวิชาชีพอยู่ตลอดเวลา

สอง มีจิตวิญญาณสื่อมวลชน คือเป็นผู้มีความเป็นอิสระในการทำหน้าที่อย่างกล้าหาญ ไม่ยอมสยบให้ความไม่ถูกต้องและอำนาจที่ไม่เป็นธรรมต่างๆ มุ่งมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพ โดยผลิตผลงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ทั้งในด้านสาระความรู้ สาระประโยชน์ หรือสาระบันเทิง

สาม ปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมหรือจรรยาบรรณขององค์กรอย่างเคร่งครัด รวมทั้งองค์กรวิชาชีพที่ทำหน้าที่ควบคุมกันเอง

ในส่วนของ “สื่อสมัครเล่น” นั้น หมายถึงคนที่มีความสนใจในงานสื่อมวลชน ทั้งๆ ที่อาจมีอาชีพอื่นอยู่แล้ว ซึ่งอาจเพราะอยากให้ เป็นสื่อทางเลือก ได้แสดงออกเพื่อสื่อสารต่อสังคมอย่าง ที่ตนต้องการ หรืออยากมีช่องทางการสื่อสารเพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยไม่ต้องลงทุนจำนวนมากเหมือนสื่อมืออาชีพ ไม่ต้องมีความรู้เฉพาะด้าน ไม่มีกฎข้อบังคับทางจริยธรรมใดๆ มาคุมกันเอง สามารถใช้เสรีภาพในการสื่อสารอย่างอิสระโดยขาดความรับผิดชอบ นอกจากการถูกเอาผิดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ต่อคำถามที่ว่า จริยธรรมของสื่อมวลชนมืออาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่นเป็นอย่างไรนั้น ได้กล่าวรวมไว้ข้างต้นแล้วว่า สื่อมวลชนมืออาชีพ ต้องมีจิตวิญญาณของสื่อมวลชน หรือมี “อาชีพปณิธาน” (ตามคำบัญญัติที่ พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงแปลจากคำว่า Profession) ที่เปรียบเสมือนการแสดงคำมั่นสัญญาว่า สื่อมวลชนจะประกอบอาชีพด้วยความซื่อตรง เพื่อประโยชน์ของสาธารณะ ตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมหรือจรรยาบรรณในวิชาชีพขององค์กร

ส่วนจริยธรรมของสื่อมวลชนสมัครเล่นในปัจจุบันยังคงเป็นเรื่องส่วนบุคคล บางคนอาจมีจริยธรรมมากกว่า สื่อมวลชนมืออาชีพหรือส่วนใหญ่ไม่มีเลยก็เป็นได้ เพราะไม่มีใครกำกับดูแล นอกจากจะมีการเอาผิดทางกฎหมายหากมีผู้เสียหาย

รศ.ดร.พีระ จิรโสภณ

ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

เทคโนโลยีสื่อยุคดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงและสร้างความแตกต่างด้านภูมิทัศน์สื่อ สังคม-วัฒนธรรมสื่อ ตลอดจนความหมายความเข้าใจหรือค่านิยมเกี่ยวกับแนวคิด ศัพท์แสง และชื่อเรียกเกี่ยวกับสื่ออย่างหลากหลายจนสับสนปนเป หามาตรฐานแทบไม่ได้ เตือนร้อนถึงสภากาหนดังหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ในวาระครบรอบ 19 ปี ต้องปวดเศียรเวียนเกล้า ระดมนักวิชาการ นักวิชาชีพผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยกันให้ความหมายสื่อหรือการสื่อสารผ่านในยุคดิจิทัล

สื่อมวลชน

จากโจทย์คำถามที่ว่าสื่อมวลชนอาชีพแตกต่างกับสื่อมวลชนสมัครเล่นอย่างไรและมีจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไร แค่งแบ่งสื่อมวลชนออกเป็น 2 กลุ่มก็ถกเถียงกันไม่ลงตัว บางคนเห็นว่าสมควรมีกลุ่มที่อยู่ตรงกลางๆ ไหม นอกจากนี้คำว่าสื่อมวลชน อาจมีคนตั้งคำถามว่าเส้นแบ่งสื่อมวลชน กลุ่มบุคคล ระหว่างบุคคลอยู่ตรงไหน สื่อปัจจุบันแบ่งได้ชัดเจนไหม หลายคนก็เลยเรียกรวมๆ ว่า “การสื่อสารผ่านสื่อ” ก็ครอบคลุมดีนะ อีกประเด็น ชื่อนั้นสำคัญไฉน คำว่าสื่อมวลชนอาชีพแต่ไหนแต่ไรเรามักเรียกว่า “สื่อมวลชนวิชาชีพ” เพราะเป็นอาชีพที่มี “อาชีพปฎิญาณ” กำกับ ถ้าเป็นการเรียกทั่วไปก็อาจเรียกให้เห็นความแตกต่าง “มีอาชีพ” กับ “มีสมัครเล่น” ในแง่ทักษะความเชี่ยวชาญ ความรับผิดชอบก็พอได้

**เมื่อการแบ่ง การเรียกชื่อไม่ลงตัว ก็ต้องใช้ตัวช่วย นั่นก็คือ
การนิยามความหมายให้ครอบคลุมและแยกแยะให้ชัดเจนขึ้น**

อาชีพ-สมัครเล่น

แบ่งเป็น 2 กลุ่มอาจหายไป ลองแบ่งเป็น (1) อาชีพ (2) อาสา (3) สมัครเล่น กลุ่ม (1) เป็นสื่อมวลชนสังกัดองค์กรสื่อกระแสหลักสามารถใช้สื่อทุกช่องทางหรือทุก platforms มีสมาชิกภาพยึดมั่นในจรรยาบรรณภายใต้องค์กรสื่ออื่นๆ หรือสภาวิชาชีพสื่อที่เป็นองค์กรกลาง กลุ่ม (2) เป็นกึ่งวิชาชีพสังกัดองค์กรใดๆ ก็ได้ ทำงานสื่อด้วยจิตอาสา มีความสนใจงานสื่อ ทำงานด้วยใจรักและผูกพันเข้าใจงานสื่อระดับหนึ่งและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ยึดมั่นในจริยธรรม อาจมีจรรยาบรรณของกลุ่มหรืออิงจรรยาบรรณองค์กรวิชาชีพก็ได้ นักข่าวพลเมืองอาจจัดอยู่ในกลุ่มนี้ กลุ่ม (3) กลุ่มนี้อาจไม่เรียกว่าเป็นสื่อมวลชนก็ได้และไม่อยากให้เรียกว่าสมัครเล่น เพราะสื่อมวลชนต้องมีความรับผิดชอบต่อสูงและผลกระทบสูง อาจตั้งชื่อเรียกใหม่ว่า “สื่อมวลชนผู้มีส่วนร่วม” ก็เพียงพอแล้ว

จรรยาบรรณ

แต่ละประเภทสื่ออาจมีจรรยาบรรณร่วมกันหรือเฉพาะแต่ละกลุ่มแล้วแต่จะตกลงร่วมกัน ยกเว้นในกลุ่ม (3) ที่ต้องมีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมในการใช้สื่อ และต้องรู้และเคารพกฎหมายสื่อทั้งสื่อเก่าสื่อใหม่และสื่อที่เกี่ยวข้อง ส่วนกลุ่ม (1) และกลุ่ม (2) ต้องมีความเป็นวิชาชีพสูงและต้องระลึกเสมอว่าสื่อมีเสรีภาพแต่ต้องใช้เสรีภาพเชิงบวกควบคู่กับความรับผิดชอบต่อเสมอ

ผศ.ดร.วลักษณ์กมล จำกมล

คณบดีคณะวิทยาการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ความแตกต่างที่สำคัญน่าจะอยู่ในคำถามอยู่แล้วนั่นคือ คำว่ามีอาชีพ กับมือสมัครเล่น ด้วยความเป็นมืออาชีพนั้หมายถึงผู้ปฏิบัติได้ยอมรับให้ตนเองเข้าไปใช้การทำงานและใช้วิชาชีพนี้ในการเลี้ยงดูตนเอง และในวิชาชีพหรืออาชีพนี้ก็จำเป็นที่จะต้องมีความมาตรฐานความเป็นวิชาชีพของตน

นอกจากนี้แล้ว ความเป็นมืออาชีพคือการที่สื่อมวลชนผูกโยงการสื่อสารข้อมูลและข่าวสารไปสู่สาธารณะกับการแสดงบทบาทหน้าที่และแสดงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ สื่อมวลชนมืออาชีพต้องมีความรับผิดชอบและต้องรายงานตัว (Accountability) ต่อสาธารณะ ไม่ใช่ต่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือทำหน้าที่เพื่อตอบสนองความต้องการของตนแต่เพียงอย่างเดียว สื่อมวลชนมืออาชีพไม่ได้ยึดโยงอยู่กับการปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรวิชาชีพที่เป็นรูปแบบทางการแต่น่าจะอยู่ที่เป้าหมายการทำหน้าที่ดังกล่าวมากกว่า ส่วนของจริยธรรมในการสื่อสารอื่นๆ เช่น ความถูกต้อง ความเป็นธรรม ความซื่อสัตย์ ล้วนเป็นจริยธรรมพื้นฐานของความเป็นนักสื่อสาร ไม่ว่าจะมืออาชีพหรือมือสมัครเล่นก็ตาม

ผศ.สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ

ประธานหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การเปรียบเทียบสื่อมวลชนมืออาชีพ (Professional) กับสื่อมวลชนสมัครเล่น (Amateur) เปรียบเสมือน “การให้คุณค่า” (value) กับสื่อมวลชน ซึ่งคุณค่าที่สำคัญคือ การนำเสนอความจริงต่อสาธารณชน อย่างไรก็ตาม วิวัฒนาการของสื่อมวลชนที่ได้รับผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสาร และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การให้คุณค่าของสื่อมวลชนทั้งสื่อมวลชนมืออาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่นกำลังขยับเข้ามาอยู่ในสนามเดียวกัน มากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในกระบวนการรวบรวมข้อมูลข่าว การนำเสนอข่าว และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในงานข่าว ทุกฝ่าย

จากงานวิจัยของบิล โควอช (Bill Kovach) และ ทอม โรเซ็นเทรียล (Tom Rosenstiel) แห่งมูลนิธินิแมน (the Nieman Foundation) มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) ศึกษาสำรวจวิจัยความต้องการของพลเมือง และความคิดเห็นของสื่อมวลชนอเมริกัน ตีพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ “The Elements of Journalism : What Newspeople Should Know and the Public Should Expect” ตีพิมพ์หลายครั้ง คุณค่าที่สำคัญของสื่อมวลชน คือ การมีพันธกรณีต่อการนำเสนอความจริง ความภักดีต่อพลเมือง การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวก่อนนำเสนอเสมอ การคำนึงถึงเสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวอยู่เสมอความมีเสรีภาพในการเฝ้าระวังการใช้อำนาจของกลุ่มอำนาจที่ส่งผลกระทบต่อพลเมือง การเป็นเวทีการวิพากษ์วิจารณ์และยินดียินดียรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างและหลากหลาย ความมุ่งมั่นนำเสนอข้อมูลข่าวทั้งที่มีความน่าสนใจและส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญ การให้น้ำหนักข่าวที่ครอบคลุมและสัดส่วนที่เหมาะสม การแสดงออกทางจิตสำนึกรับผิดชอบในวิชาชีพอย่างเสรี

ในการตีพิมพ์ครั้งล่าสุดในปี ค.ศ. 2014 บิล โควอช และ ทอม โรเซ็นเทรียล ยอมรับโดยระบุว่าการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์สื่อมวลชนในศตวรรษที่ 21 นี้ได้สะท้อนถึงคุณค่าของความเป็นสื่อมวลชนมืออาชีพกับสมัครเล่นกำลังปรับตัวเข้าหากัน คือ ทั้งสื่อมวลชนมืออาชีพและสมัครเล่นต่างก็ต้องตระหนักถึงสิทธิและความรับผิดชอบของพลเมืองในด้านข่าวสาร กล่าวคือ พลเมืองย่อมมีส่วนสำคัญในการกำหนดและการนำเสนอข่าวสารโดยการตัดสินใจเลือกผลิตและบรรณาธิการด้วยพวกเขาเอง สื่อมวลชนในยุควารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ เป็นการแลกเปลี่ยนเนื้อหาข้ามสื่อที่หลากหลาย ระหว่างทีมงานข่าวในกองบรรณาธิการกับผู้อ่านหรือผู้รับสาร ตลอดจนคำนึงถึงผลประโยชน์ของทั้งฝ่ายผู้สนับสนุนองค์กร (sponsor) และฝ่ายสังคม

จริยธรรมสื่อควรเกิดจากมโนสำนึกการปฏิบัติงานของนักวิชาชีพสื่อเป็นพื้นฐานสำคัญ เป็นตัวตั้งต้นหรือที่มาของการกำหนดจรรยาบรรณของวิชาชีพสื่อ นั้นย่อมหมายความว่า เมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพเห็นร่วมกันเป็นฉันทามติว่าควรกำหนดเป็นข้อปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพในสื่ออื่นๆ ก็กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ประกอบวิชาชีพตระหนัก

และปฏิบัติตาม เพื่อให้วิชาชีพสื่อมวลชนได้รับการยอมรับ มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีนั้น จริยธรรมสื่อมวลชนมืออาชีพก็มี
วิวัฒนาการความเป็นมาในครรลองข้างต้นนี้

ส่วนจริยธรรมสื่อมวลชนสมัครเล่นนั้น หากพิจารณาในสภาพการณ์ปัจจุบันจะเห็นว่าได้ก็เริ่มมีการพัฒนาขึ้น
ในลักษณะเดียวกัน จะหาว่าจริยธรรมสื่อมวลชนสมัครเล่นเกิดขึ้นเพราะสาเหตุจากเสียงเรียกร้องจากสังคมก็ไม่ถูกนัก
เพราะในอดีตการเรียกร้องความรับผิดชอบจากสื่อมวลชนมืออาชีพจนนำไปสู่การกำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพขึ้นให้
ชัดเจนก็ไม่มีแตกต่างกัน

ในส่วนสาระสำคัญของหลักจริยธรรมสื่อมวลชนมืออาชีพกับจริยธรรมสื่อมวลชนสมัครเล่นเท่าที่ปรากฏในข้อ
กำหนดจรรยาบรรณสื่อมวลชนสมัครเล่นก็แทบจะหาความแตกต่างได้น้อยมาก เพราะทั้งหลักจรรยาบรรณสื่อมวลชน
มืออาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่นก็ให้ความสำคัญต่อความถูกต้องครบถ้วน ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม
ความซื่อสัตย์ต่อผู้รับสาร ฯลฯ ประเด็นที่น่าสนใจในขณะนี้ก็คือ สื่อมวลชนมืออาชีพโดยเฉพาะสื่อกระแสหลัก
(Mainstream Media) มีความรับผิดชอบสูงและกระจุกตัวต่อองค์กรข่าวที่เป็นองค์กรทางธุรกิจ ขณะที่สื่อมวลชนมือ
สมัครเล่นในปัจจุบันส่วนใหญ่จัดเป็นสื่อมวลชนทางเลือก (Alternative Media) มีแนวโน้มกระจายความรับผิดชอบต่อ
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับแนวระนาบกว้างขวางมากกว่า

รศ.ดร.บุปผา เมฆศรีทองคำ

อาจารย์ประจำภาควิชาวารสารศาสตร์
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

คำว่า “ความเป็นมืออาชีพ” หมายถึง อาชีพที่ต้องได้รับการฝึกฝนทั้งด้านความรู้ความเข้าใจตลอดจนทักษะเฉพาะด้านเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีความเชี่ยวชาญ และมีทักษะในวิชาชีพนั้นเป็นอย่างดีโดยอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมวิชาชีพ

เมื่อพิจารณาจากความหมาย “ความเป็นมืออาชีพ” ดังที่กล่าวข้างต้น ดังนั้น “สื่อมวลชนมืออาชีพ” จึงหมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกระบวนการทำงาน ตลอดจนทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการแสวงหา การรวบรวม การคัดเลือก และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางสื่อต่างๆ โดยอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมวิชาชีพ ดังนั้นสื่อมวลชนมืออาชีพจึงไม่เพียงแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีจริยธรรมในวิชาชีพด้วย ในขณะที่สื่อมวลชนสมัครเล่นซึ่งเป็นที่เข้าใจหรือเป็นที่รู้จักในฐานะ “นักข่าวพลเมือง” คือ เป็นผู้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางสื่อโซเชียลมีเดียทั้งหลายโดยไม่ได้รับการฝึกฝนตามมาตรฐานวิชาชีพ จึงย่อมขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะต่างๆ ในกระบวนการที่เกี่ยวข้องและจริยธรรม จึงมักมีคำพูดที่ว่า “ทุกคนสามารถเป็นนักข่าวได้”

จริยธรรมของสื่อมวลชนมืออาชีพ หมายถึง หลักประพฤติปฏิบัติของสื่อมวลชนตามกรอบหรือมาตรฐานทางวิชาชีพที่ช่วยให้สื่อมวลชนมืออาชีพสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมวิชาชีพ เพื่อให้ประชาชนในฐานะผู้รับสารเกิดความเชื่อถือและความมั่นใจในข้อมูลข่าวสารที่ได้รับว่ามีความถูกต้องครบถ้วน สามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่นๆ ในระดับวงกว้างได้ ส่วนจริยธรรมของนักข่าวพลเมืองซึ่งน่าจะยังไม่มีกำหนดเป็นกรอบมาตรฐานที่ชัดเจนเหมือนสื่อมวลชนมืออาชีพ แต่อย่างไรก็ตามการเป็นนักข่าวพลเมืองที่ดีก็ย่อมสามารถนำหลักจริยธรรมวิชาชีพสื่อมาใช้เป็นแนวทางในการทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของตนได้โดยไม่ต้องมีการจำกัดขอบเขตว่าเป็นมาตรฐานทางวิชาชีพของมืออาชีพหรือสมัครเล่น เพราะจริยธรรมถือเป็นหลักประพฤติปฏิบัติที่ทุกคนควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

รศ.อังธิดา ลิ้มปัทมปาณี

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สื่อมวลชนที่เราเรียกว่า “มืออาชีพ” ขณะนี้อยู่ในภาวะถูกตั้งคำถาม ถูกสงสัย จากสังคมหลายฝ่าย ในความเป็นมืออาชีพ รวมถึงมาตรฐานทางจริยธรรมและการกำกับ แต่กลับมองว่า “ผู้ใช้สื่อ” (User) ที่มาจากวงการอาชีพต่างๆ เป็น ‘สื่อมวลชน’

ขณะเดียวกัน การตั้งประเด็นถึงปรากฏการณ์คนที่มียอดวิวสูง มีผู้คนติดตามเป็นจำนวนมาก ว่าเป็น “สื่อมวลชนสมัครเล่น” เขาเป็นสื่อมวลชนแบบเดียวกับคนที่อุตสาหกรรมสำหรับนักเรียนมาจากสถาบันการศึกษาหรือผู้อยู่ในสังกัดองค์กรสื่อมวลชนอย่างเต็มตัวเป็นเวลานานแล้วหรือไม่อย่างไร

เริ่มจากคำว่า “สื่อมวลชนสมัครเล่น” ไม่ควรใช้คำว่า “สื่อมวลชน” แต่ใช้คำว่า “ผู้ใช้สื่อที่มีอิทธิพลความคิด” (Influencer User) จะทำให้แยกแยะชัดเจนกว่า

“ผู้ใช้สื่อ” ส่วนใหญ่เมื่อมีเทคโนโลยีในมืออย่างสมาร์ทโฟน หรือคอมพิวเตอร์ สามารถนำเสนอปรากฏการณ์หรือความคิดเห็นได้อย่างง่ายดาย เพราะเทคโนโลยีเปิดกว้าง ซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชันอำนวยความสะดวกและเปิดช่องทางให้นำเสนอข้อมูลข่าวสารความคิดตามเวทีต่างๆ ทั้งสื่อสังคมออนไลน์ บล็อก หรือแม้กระทั่งเว็บกระทู้ อีกทั้งซอฟต์แวร์หรือแอปพลิเคชันดังกล่าวยังสร้างโอกาสให้ผู้คนในกลุ่มก้อนต่างๆ มาเป็นผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ดู ผู้เยี่ยมชม ชื่นชอบ และส่งต่ออย่างรวดเร็วเช่นกัน กลุ่มนี้อาจถูกนิยามเป็น “สื่อมวลชนสมัครเล่น” เพราะมีความเห็นทั่วไปกับปรากฏการณ์ที่ตัวเองใกล้ชิด มาแลกเปลี่ยนบอกกล่าวนำเสนอในกลุ่ม แต่ยังไม่ได้ตระหนักถึง “ผลกระทบ” ต่อการทำหน้าที่บางประการหรือผลการนำเสนอที่จะเกิดขึ้น

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ 1. เมื่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญ คร่ำหวอดในอาชีพ หรือเป็นผู้มีความรู้ในแต่ละศาสตร์อย่างแตกฉาน อาจเรียกได้ว่า “ตัวจริง” ของวงการนั้นๆ มาใช้ “สื่อ” ที่เปิดโอกาสดังกล่าวข้างต้น หรือ 2. ผู้มีความสามารถเฉพาะบางอย่างที่คนทั่วไปไม่มี หรือ “กล้า” แสดงออก หรือ “คิดแล้วทำ” ก่อนคนอื่น จนมีผู้คนติดตามความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญชำนาญการ ความสนุกสนานบันเทิง ความพิเศษนั้น เป็นจำนวนมากถึงหลักหมื่นหลักแสนและหลักล้าน ย่อมทำให้คนอดคิดไม่ได้ว่าเขาเป็น “สื่อมวลชน” ?!!! เพราะทรงอิทธิพลทางความคิดต่อคนจำนวนมาก

“ผู้ใช้สื่อที่มีอิทธิพลความคิด” กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญ ผู้มีความรู้แตกฉาน หรือตัวจริงของแต่ละศาสตร์และวิทยาการกลุ่มนี้ ย่อมไม่ใช่ “มือสมัครเล่น” เป็นแน่ เพราะเป็นตัวจริงของแต่ละวงการ แต่เขาก็คงไม่ใช่ “สื่อมวลชนโดยอาชีพ” เพราะไม่ได้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน เพียงแต่ใช้ “สื่อ” ในการสื่อสารความรู้ ประสบการณ์ ฯลฯ รวมถึงไม่ได้ใช้มาตรฐานวิชาชีพเป็นแนวทางหลัก แต่กระนั้น “ผู้ใช้สื่อที่มีอิทธิพลความคิด” บางคน ก็รู้มาตรฐานวิชาชีพอย่างดี

สื่อมวลชนอาชีพบางส่วน จึงเป็นกังวลถึงความแรงของ “ตัวจริง” มองเห็นเป็นว่า กลุ่มก้อนนี้เป็น “สื่อมวลชน” เพราะความรู้ความสามารถและประสบการณ์ลึกซึ้งของ Influencer User และยังมาทำหน้าที่ “สื่อมวลชน” ดังที่ “สื่อมวลชนอาชีพ” กำลังทำหน้าที่และบทบาทกันอยู่ ประเด็นนี้ “สื่อมวลชนอาชีพ” ต้องตระหนักอย่างละเอียด เนื่องจากปัจจัยภายนอกทางเทคโนโลยีทำให้ “ปริณิณทลสื่อ” เปลี่ยนแปลงไป กับปัจจัยภายในเกี่ยวกับประเด็นความลึกซึ้งแตกฉานในความรู้รอบแต่ละสถานการณ์ และการเปิดกว้างของอาชีพสื่อมวลชนใครก็สามารถประกอบอาชีพนี้ได้ อย่างสบาย

ส่วนกลุ่มสมัครเล่น ที่มีความสามารถเฉพาะบางอย่าง หรือ “กล้า” แสดงออก หรือ “คิดแล้วทำ” ก่อนคนอื่น จนมีผู้สนใจติดตามหลักแสนหลักล้าน “สื่อมวลชนอาชีพ” จะเห็นว่าเป็น “สื่อมวลชน” เพราะยอดวิวยอดคนดู คนติดตามสูงมาก และมีอิทธิพลโน้มน้าวให้คนติดตาม ประเด็นนี้ “สื่อมวลชนอาชีพ” ต้องตระหนักอีกเช่นกัน เมื่อพบว่า “เทคนิคโดนใจ” ของ “ผู้ใช้สื่อที่มีอิทธิพลความคิด” กลุ่มนี้ถูกจริตกับคนในสังคมออนไลน์โดยเฉพาะสังคมไทย แต่ไม่ได้แปลว่าจะถูกต้องหรือดีเสมอไป เทคนิคโดนใจที่ดีและมีประโยชน์ย่อมเหมาะสมควรแก่สังคม จึงดีแล้วที่มี “สื่อมวลชนอาชีพ” จึงต้องสกัดความคิดของ “ผู้ใช้สื่อที่มีอิทธิพลความคิด” กลุ่มที่ดีนี้แล้วสนับสนุนไปด้วยกัน ในฐานะ Users ดีของสังคม รวมถึงการดึงมาเป็นแนวร่วมเพื่อผลักดันการพัฒนาประเทศชาติในทางที่ถูกทำงานเคียงคู่กับสื่อมวลชน

ส่วนกลุ่มที่ “เทคนิคโดนใจ” แต่ไม่มีประโยชน์ หลอกลวง ไม่เหมาะสมไม่ควรแก่สังคม สื่อมวลชนอาชีพ ทำได้สองทาง 1. กำจัดจุดอ่อน ของไม่ดีไม่ควรมี ทำให้คนติดตามรู้ทัน ด้วยการเปิดเผยความหลอกลวง ความไม่มีประโยชน์ ความเห็นแก่ตัว ให้กระจ่างชัดเจน อันเป็นบทบาทที่สื่อมวลชนอาชีพทำได้ตลอดเวลา 2. เปลี่ยน “เส้นทางไร้สาระ” ของผู้ใช้กลุ่มนี้ ให้มาเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ แต่คงความเป็น “เอกลักษณ์” บางอย่างของผู้ใช้นั้นไว้

การเชื่อเชิญให้ “ผู้ใช้สื่อที่มีอิทธิพลความคิด” ทั้งสองกลุ่ม ได้แก่ Influencer Users ตัวจริงในวิทยาการ กับ Influencer Users เทคนิคโดนใจที่ดี มาร่วมทำงานกับ “สื่อมวลชนอาชีพ” ย่อมมีผลดีทางสร้างสรรค์และไปถึงเป้าหมายในการพัฒนาประเทศได้รวดเร็วขึ้น สื่อมวลชนอาชีพยังต้องไม่ลืมว่า ตนเองมีบทบาทและหน้าที่หลายประการในการพัฒนาประเทศ (Role and Function for Interest of Thailand) แต่ขณะนี้เทคโนโลยีได้เปิดปริณิณทลของสื่อกว้างขวางจนคาดไม่ถึง และคนเหล่านี้ก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเช่นกัน ตามแนวคิดของ Danis McQuail (1983) ระบุถึงการสื่อสารที่จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาแบบใหม่ว่าเป็น “การสื่อสารอีกแบบหนึ่งที่ไม่เหมือนเดิม” (Another Communication) และการสื่อสารแบบนี้อาจจะต้องถูกกำหนดให้มีบทบาทใหม่ที่ต่างไปจากเดิม

สมาคมวิชาชีพอย่างสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ และอีกหลายสมาคม รวมทั้งสมาชิก จะต้องเป็นผู้ทำให้ขอบเขตของ “สื่อมวลชนอาชีพ” มีความชัดเจน หาก “ผู้ใช้สื่อที่มีอิทธิพลความคิด” จะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับ “สื่อมวลชนอาชีพ” และสื่อมวลชนอาชีพก็ได้สนทนาและศึกษาความคิดในกลุ่มผู้ใช้สื่อที่มีอิทธิพลความคิด จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและผู้คนอีกเป็นจำนวนมาก ทั้งในประเด็นการกำหนดวาระข่าวสาร การทำหน้าที่และบทบาทของสื่อมวลชน การใช้เสรีภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม

ประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ “สื่อมวลชนอาชีพ” ต้องพิจารณาเรียนรู้การเข้าถึงผู้คนใหม่ จากกลุ่มคนเหล่านี้ แต่ไม่หลอกลวงเหมือนบางคนบางกลุ่ม ยังคงความแข็งแกร่งทางอาชีพในเรื่อง “ความกล้าในการตีแผ่ เจาะลึก และบอกสิ่งที่ถูกต้อง” อันเป็นบทบาทเป็น “ที่พึ่ง” หรือเรียก “ความไว้วางใจ” (Trust) ให้แก่คนในสังคม และ “การนำสังคมไปในทางสร้างสรรค์” ทั้งยังต้องยึดหยุ่นร่วมกับกลุ่มอื่นๆ ด้วยการเผยแพร่มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนให้กว้างขวาง ซึ่งเท่ากับเป็น “ต้นฉบับอาชีพ” ทำให้คนกลุ่มอื่นๆ ได้เรียนรู้แบบอย่างของอาชีพที่ถูกต้องและเข้าใจในจริยธรรมกำกับอาชีพสื่อมวลชนไปพร้อมกัน

การเผยแพร่มาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนอาจใช้เวลาที่จะเห็นผล ไม่ว่าจะเป็น เสนอข่าวที่ไม่ละเมิดผู้อื่น ภาพข่าวที่แสดงเหตุการณ์มีความเป็นศิลปะแต่ไม่อุจาด การแยกความชัดเจนระหว่างความจริงกับการขายของ ฯลฯ แม้แต่การนำเสนอ “บุคคลตัวอย่าง” ของสื่อมวลชนให้เข้าใจว่า อาชีพสื่อมวลชนมีความสำคัญและสร้างผลกระทบในด้านบวกและด้านลบแก่สังคม รวมถึงทรงอิทธิพลทางความคิด การเขียนตัวอักษรสักหนึ่งคำหนึ่งข้อความจึงมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดและความเป็นอยู่ของคนในสังคม เหล่านี้จำเป็นต้องทำเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและยาวนานให้กว้างขวางไปในทุกช่องทาง

Danis McQuail (1983) ระบุไว้ว่า อนาคตการสื่อสารในแนวใหม่ มีลักษณะหลากหลาย (Multicentricity) เป็นการสื่อสารขนาดเล็ก (Smallness of scale) สร้างและใช้อยู่ในท้องถิ่นเอง (Locality) ไม่มีลักษณะแข็งตัวยึดหยุ่นได้ ไม่เป็นสถาบัน (Deinstitutionalisation) มีการแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างผู้ส่งสาร-ผู้รับสาร (Interchange of sender-receiver roles) เน้นการสื่อสารแนวนอนในทุกระดับของสังคม (Horizontal communication) “สื่อมวลชนอาชีพ” จึงต้องตระหนักเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาอีกมหาศาล การทำความเข้าใจกับความเปลี่ยนแปลงจาก “ยุคสังคมอุตสาหกรรม” มาสู่ “ยุคสังคมดิจิทัล” จากอุตสาหกรรมที่ยิ่งใหญ่ แล้วลดส่วนลงเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มเล็กเฉพาะกลุ่ม ทำให้ “สื่อมวลชนอาชีพ” ต้องคิดใหม่ เพื่อส่งเสริมการทำงานแบบอาชีพอย่างถูกต้อง รวมถึงมีแนวร่วมอย่าง “ผู้ใช้สื่อที่มีอิทธิพลความคิด” มาทำให้สังคมอุดมด้วยความรู้ และตอบโจทย์สังคม

อาจารย์อนุสรณ์ ศรีแก้ว

คณบดีวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

สื่อมวลชนมีอาชีพคืออะไร นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนแต่ละคนอาจจะให้ความหมายที่แตกต่างกัน แต่สำหรับผมแล้ว ผมเห็นว่าสื่อมวลชนมีอาชีพ คือ สื่อมวลชนที่มีความรู้ความสามารถหรือศักยภาพของนักสื่อสารมวลชนที่พึงมีโดยพื้นฐานตามความต้องการของวงการวิชาชีพ เช่น นักข่าวจะต้องมีความรู้ความสามารถในการสื่อข่าว การจับประเด็น การรายงานข่าว ตลอดจนทักษะอื่นๆ ตามลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนแต่ละประเภท โดยมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพและมาตรฐานความรับผิดชอบทางสังคมเป็นตัววัด

สำหรับสื่อมวลชนสมัครเล่น คือ สื่อที่ไม่คิดถึงเรื่องของจรรยาบรรณหรือความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นสื่อประเภทนี้ อาจจะมีทั้งไม่แสวงหาประโยชน์ให้ตนเอง (แต่ไม่ยึดจรรยาบรรณและความรับผิดชอบ) หรืออาจจะมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเอง หรือตระกูล หรือพวกพ้อง โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา สื่อประเภทนี้อาจจะเป็นสื่อที่เรียกตัวเองว่าสื่อสารมวลชนที่อาจจะดำรงอยู่มายาวนานแล้ว หรืออาจเป็นสื่อที่เพิ่งเกิดขึ้นมาใหม่ก็ตาม ให้ใช้หลักเกณฑ์ข้างต้นว่าอะไรคือสื่อมวลชนมีอาชีพและอะไรคือสื่อมวลชนสมัครเล่น (สื่อเทียม)

จริยธรรมสื่อมวลชนมีอาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่น

ความหมายของจริยธรรม หมายถึง “สิ่งดีงามที่บุคคลควรปฏิบัติ” และเมื่อนำมาเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรจึงกลายเป็นคำว่า “จรรยาบรรณ”

สื่อมวลชนมีอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมีอาชีพอื่นจะมีการกำหนดจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพของตนเอง อย่างไรก็ตามแม้จะมีการกำหนดมาตรฐานทางวิชาชีพของตนเองและประกาศตนเองว่าจะยึดมั่นในวิชาชีพตนเอง แต่ท่ามกลางการยั่วยวนของเงินตรา ผลประโยชน์ตอบแทนต่างๆ ก็ทำให้นักสื่อสารมวลชนและองค์กรสื่อสารมวลชนจำนวนหนึ่งละทิ้งจริยธรรม จรรยาบรรณ และอุดมการณ์วิชาชีพของตนเอง ไปเป็นสื่อเทียม

สำหรับสื่อมวลชนสมัครเล่นนั้น เป็นสื่อที่ไม่ได้ยึดจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ดังนั้นจึงไม่มีความรับผิดชอบต่อหากการนำเสนอไม่น่าเชื่อถือ หรือไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

อาจารย์สกุลศรี ศรีสารคาม

หัวหน้าสาขา คณะนิเทศศาสตร์
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

การเข้าถึงข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การเชื่อมข้อมูล อธิบายเรื่องราว และ “สร้างการเปลี่ยนแปลง” คือ สิ่งที่จะทำให้สื่อมวลชนอาชีพแตกต่างจากสื่อมวลชนสมัครเล่น แต่ที่สำคัญคือทั้งสองฝ่ายช่วยกันยกระดับ “การเข้าถึงข้อมูลและอธิบายเรื่องราวร่วมกันอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม”

ลักษณะภูมิทัศน์สื่อยุคหลอมรวม ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เปลี่ยนแปลงคือ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่ทำให้การสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูล และการรับรู้เรื่องราวไม่ได้กำหนดด้วยสื่อมวลชนอาชีพเพียงฝ่ายเดียวเสมอไป ภูมิทัศน์สื่อใหม่ สื่อ-คน กำหนดวาระข่าวสารร่วมกัน คนธรรมดา สื่อสมัครเล่น สื่อภาคประชาชน เช่น blogger หรือ เพจต่างๆ สามารถผลิตเนื้อหา นำเสนอข้อมูลข่าว และกระจายข้อมูลเป็นเครือข่ายจนกลายเป็นประเด็นสังคมได้ด้วย สื่อสังคมออนไลน์ การคงอยู่ที่แตกต่างกันของสื่อมวลชนอาชีพคือ “ใช้ 4 พลัง” ของสื่ออาชีพให้ได้ชัดเจน

1. “พลังในการเข้าถึงข้อมูลในส่วนที่คนธรรมดาทำได้ลำบาก” สังคมยังต้องการข้อมูล การเปิดเผยข้อมูล และการอธิบายข้อมูลที่คนธรรมดาเข้าถึงได้ลำบาก สื่ออาชีพยังมีความสามารถในการได้แหล่งข่าว สื่อต้องใช้สิทธินี้ให้เต็มที่และนำข้อมูลที่มีประโยชน์มาทำนำเสนอให้สังคมได้รู้ มาผลักดันการแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลงในสังคมให้ได้จริง

2. “พลังของการเป็นผู้เชื่อม” สื่ออาชีพ ควรเป็นผู้เชื่อมคนในสังคมกลุ่มต่างๆ เชื่อมกับสื่อสมัครเล่น ด้วยการพัฒนาสู่ “วารสารศาสตร์แบบมีส่วนร่วม” สื่อต้องไม่ปฏิเสธความเฉพาะทาง ความสามารถ และการทำงานร่วมกับ ผู้ที่เป็นสื่อสมัครเล่น และคนในสังคมที่ต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อข่าว เพราะจะทำให้มิติของประเด็น มุมมองของข้อมูลความรอบด้านของวิถีคิดซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาเนื้อหาที่ตอบโจทย์สังคมได้จริงมากยิ่งขึ้นนอกจากนั้น สื่อยังต้องเป็นผู้เชื่อมระหว่าง “สังคม” กับ “ผู้กำหนดนโยบาย” เพื่อให้เรื่องราวที่ต้องเปลี่ยนแปลงและทำให้เกิดขึ้นในสังคม มีพลังขับเคลื่อนได้จริง

3. “พลังของการเล่าเรื่อง” สื่ออาชีพ มีความเชี่ยวชาญ และความเข้าใจในการนำเสนอข้อมูล ต้องพัฒนาการเล่าเรื่องให้ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายที่แตกต่าง เข้าใจเรื่องการผลิตสื่อในแพลตฟอร์มที่แตกต่าง ใช้รูปแบบการเล่าเรื่องที่ทำให้ “สังคมเข้าใจ” ประเด็นนั้นๆ ได้จริง การเล่าเรื่องที่ตีสร้างการพัฒนาให้สังคม หล่อหลอมความคิด และกระตุ้นพฤติกรรมได้

4. “พลังของการตรวจสอบ” สังคมที่ข้อมูลข่าวสารมาก คนผลิตสื่อก็หลากหลาย สื่อสมัครเล่นมีจำนวนมาก สื่ออาชีพต้องทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบข้อมูล ข้อเท็จจริง และสามารถ “ให้คำอธิบาย” และทำให้สังคมเข้าใจประเด็นต่างๆ ได้อย่างรอบด้าน ไม่สร้างความเข้าใจผิด ไม่บิดเบือน และ “ให้ความรู้” แก่สังคม

ในมิติเรื่องของจริยธรรมของสื่อมืออาชีพและสื่อสมัครเล่น ทั้งสองฝ่ายควรมีการร่วมสร้างมาตรฐานในการรายงานข่าวและข้อมูลร่วมกัน สื่ออาชีพต้องเป็น “แบบอย่าง” และ “ถ่ายทอด” จริยธรรม จรรยาบรรณ ความรับผิดชอบที่สื่อพึงมีให้แก่สังคม ติดตามให้ทั้งผู้ผลิตสาร และผู้รับสารรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร โดยหลักสำคัญพื้นฐานคือ ข้อเท็จจริง ความรอบด้าน ประสานสังคมให้เข้าใจกัน รับผิดชอบต่อการสื่อสารที่มีผลกระทบต่อผู้อื่น และการเคารพสิทธิและไม่ละเมิดผู้อื่น

อาจารย์นันทวิช เหล่าวิชา

หัวหน้าภาควิชาวารสารศาสตร์

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

แม้ว่าในความจริงสื่อมวลชนมีอาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่นอาจจะดูแตกต่างกัน แต่ในความคิดของผมมองว่าจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ส่งผลให้ผู้รับสารสามารถเป็นผู้ส่งสารได้ตลอดเวลา ทำให้แนวคิดที่ว่าคุณเป็นผู้ส่ง ผมเป็นผู้รับสารเริ่มที่จะถูกท้าทายมากยิ่งขึ้น ในทำนองเดียวกันนิยามของสื่อมวลชนมีอาชีพและสื่อมวลชนมือสมัครเล่นก็เริ่มที่จะผสมจนเกือบจะกลมกลืนกันแล้ว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดมีอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์วางระเบิดที่ย่านราชประสงค์ สื่อมวลชนมือสมัครเล่นหลายคนบันทึกภาพเหตุการณ์ ณ เวลานั้นๆ ได้อย่างทันต่วงทีก่อนที่จะแชร์ข้อมูลข่าวสารลงบนโลกออนไลน์ จนสื่อมวลชนมีอาชีพหลายสำนักต้องเอาภาพ คลิป ของเหตุการณ์ในวันนั้นมาลงในช่องทางของตน

แต่อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างสื่อมวลชนมีอาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่นเชื่อว่าจะไม่หายไปเลย โดยความแตกต่างหลักของสองอย่างนี้อยู่ที่ช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนมีอาชีพมีช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นวงกว้าง และเข้าถึงผู้รับสารได้มากกว่าสื่อมวลชนมือสมัครเล่น จากปัจจัยดังกล่าวเลยส่งผลให้สื่อมวลชนมีอาชีพมีอิทธิพลต่อผู้รับสารมากกว่ามือสมัครเล่น แต่ทุกอย่างสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าสื่อมวลชนมีอาชีพเอาข้อมูลของมือสมัครเล่นไปเผยแพร่ก็ทำให้มือสมัครเล่นคนนั้นสามารถโน้มนำสังคม หรือนำความคิดของคนในสังคมเช่นกัน ใครจะคิดว่ามอเตอร์ไซค์รับจ้างหนึ่งคนที่สวมบทบาทเป็นนักข่าวพลเมืองจนกลายเป็นคนที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากได้ เพราะฉะนั้นในยุคนี้จึงเป็นยุคที่ความแตกต่างระหว่างสื่อมวลชนมีอาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่นมีน้อยมาก

สื่อมวลชนมีอาชีพย่อมได้รับการปลูกฝังเรื่องจริยธรรม จรรยาบรรณ เป็นเรื่องหลักอยู่แล้ว ขณะที่สื่อมวลชนมือสมัครเล่นบางส่วนอาจไม่ได้รับการปลูกฝังทางจริยธรรมมากนัก ดังนั้นบรรทัดฐานในการตัดสินใจ ในการถ่ายทอดข้อมูลย่อมมีความแตกต่างจากมีอาชีพเป็นธรรมดา

ทั้งนี้ ด้วยความที่การประกอบอาชีพสื่อสารมวลชนย่อมมีปัจจัยภายนอกจำนวนมากที่ส่งผลกระทบต่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี รวมถึงการที่ต้องคำนึงถึงความอยู่รอดขององค์กร สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบถึงจรรยาบรรณในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้งนั้น ผมเชื่อว่าสื่อมวลชนทุกคนย่อมมีความหวัง ความฝันว่าตัวเองจะนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ปราศจากอคติ แต่กลับทำไม่ได้ในสถานการณ์สื่อข่าวจริง

เมื่อสื่อมวลชนมีอาชีพรู้ในจรรยาบรรณแต่ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากสถานการณ์ที่ถูกบีบบังคับจากปัจจัยรอบด้าน ส่วนมือสมัครเล่นก็แยกแยะระหว่างเรื่องที่ดี เรื่องที่จำเป็น กับเรื่องที่คนอยากรู้ไม่ได้ ดังนั้นความแตกต่างระหว่างจริยธรรมของสื่อมวลชนมีอาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่นจึงมีไม่มากนัก

นางบัญญัติ ทศนียเวช

ที่ปรึกษาคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ในขณะที่เครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์รุ่นใหม่จำนวนมากได้พัฒนาไปไกลอย่างรวดเร็ว และเป็นที่สนใจอย่างกว้างขวางทำให้นักข่าวสมัครเล่นสายพันธุ์ใหม่เกิดขึ้นอย่างไม่ตั้งใจมากมาย นักข่าวเหล่านี้ส่วนใหญ่เพียงต้องการใช้เครื่องมือที่พวกเขาพกพาส่งข่าวที่ตนเองประสบพบมา หรือรู้เป็นคนแรกๆ ออกสู่สังคมอย่างฉับไว โดยไม่ได้มีเวลาไตร่ตรองข้อเท็จจริง หรือผลที่จะตอบมาเท่าที่ควร เป็นการกระทำอย่างสนุกมือ มีการส่งต่อให้ ไลน์ แชร์ คอมเมนต์อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

สื่อมวลชนมือสมัครเล่น จะคำนึงถึงเรื่องความรับผิดชอบน้อยมาก ซึ่งเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น จึงเกิดขึ้นอย่างกว้าง และรวดเร็ว หากบุคคลเหล่านี้ต้องการเป็นนักข่าวอาชีพจริงๆ ต้องได้รับการฝึกปรือ ผ่านการอบรมเรื่องจริยธรรม โดยเฉพาะจุดมุ่งหมาย หลักการทำงาน ความเที่ยงตรงของข้อเท็จจริง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับส่วนรวม

สำหรับนักข่าวมืออาชีพ การแสวงหาข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ก่อนนำเสนอข่าว เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด นักข่าวมืออาชีพต้องมีจุดยืน ชื่อสัตย์ต่อตนเอง ยึดมั่นผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งยั่วยวน ลากยศเงินทอง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งต้องศึกษาให้ทันกับเหตุการณ์ตลอดเวลา

ปัจจุบันที่สื่อมวลชนมืออาชีพเน้นความเร็ว ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิด แต่เร็วต้องตามมาด้วยข้อเท็จจริงที่ถูกต้องด้วย

“รวดเร็วได้แต่ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วย การมาขอโทษภายหลังเมื่อเกิดความผิดพลาดจะทำให้เสียเครดิต ซึ่งไม่ควรทำ สื่อมวลชนมืออาชีพต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนการออกข่าวไป รวดเร็ว ผิดพลาด จะเสียหายมาก ความถูกต้องต้องมาอันดับ 1”

สำหรับการแยกความแตกต่างระหว่างสื่อมวลชนมืออาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่น คนเสพสื่อต้องใช้ระมัดระวังอย่าเชื่อทั้งหมด 100%

มุมมอง นักวิชาชีพ

นายปราโมทย์ ฝ่ายอุประ

อดีตประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

สื่อสมัครเล่นและสื่อมืออาชีพมีความแตกต่างกันอย่างไรนั้น ต้องเข้าใจว่า สื่อยุคดิจิทัลโดยเฉพาะสื่อสมัครเล่น คือ ใครก็ได้ที่อยากจะเขียน อยากเสนอ หรือนำความคิดของคนโน้นคนนั้นมา สามารถนำเสนอได้หมด อยากทำอะไรก็ทำได้ โดยไม่ต้องไปหาหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เดียวนี้มีเพียงเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เมื่อเจออะไร ที่ไหน ก็นำเสนอได้เสนอได้หมด ครอบครัวเรา เรียกว่า ใครอยากทำ อยากเป็น ทำได้ทั้งหมด

ขณะที่สื่อมืออาชีพ หมายถึง สื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มีอาชีพเป็นสื่อ เวลาจะนำเสนอต้องนำเสนอข้อเท็จจริง การตรวจสอบ ไม่มีการยกเมฆ แต่ต้องตรวจสอบว่า จะมีผลอย่างไร โดยต้องมีความรับผิดชอบ และพร้อมให้มีการตรวจสอบตลอดเวลา

สำหรับประเด็นสื่อมืออาชีพทำข่าวตามกระแสของสื่อสมัครเล่น ถือเป็นเรื่องคล้ายกับทันยุคทันสมัย ยุคนี้สื่อสมัครเล่นมีส่วนช่วยได้หมด สื่อมืออาชีพก็คิดต่อทำอะไรให้น่าสนใจ ไม่ใช่จะปล่อยผ่านไปเลย อย่างไรก็ตาม สื่อมืออาชีพถ้าจะนำเรื่องจากสื่อสมัครเล่นมานำเสนอต้องมีการตรวจสอบว่าเป็นความจริง ไม่ใช่ข่าวมั่ว ข่าวเพ้อฝัน เพราะปัจจุบันอิเล็กทรอนิกส์ทำได้หมด จะเอาข่าวแบบไหน แต่จริงๆ ไม่ใช่ ฉะนั้นสื่อมืออาชีพต้องตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับสื่อมืออาชีพจะปล่อยปล่อยสื่อสมัครเล่นไปไม่ได้ ต้องมีการติดตามดูด้วย

ด้านจริยธรรมของสื่อมวลชนส่วนใหญ่ เรื่องนี้มีการกล่าวถึงมาหลายยุคสมัย ซึ่งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีบทบัญญัติด้านจริยธรรมไว้กับสื่อทั้งหลาย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติให้หนังสือพิมพ์ทุกฉบับที่ผลิตออกมามีกฎ ระเบียบ กติกา ถึงจะไม่มีบทลงโทษอะไร แต่ปล่อยให้สื่อควบคุมกันเอง บางครั้งได้ผลดี บางครั้งอาจจะมีผิดพลาดไปบ้าง อาจจะไม่ฟังบ้าง แต่ระยะเวลาผ่านมาถึงปัจจุบันสื่อหลักๆ ทั่วไปได้ปฏิบัติตามจริยธรรมข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นอย่างดี หากมีการผิดพลาดหรือการโต้แย้งเกิดขึ้นพร้อมจะปฏิบัติตามเงื่อนไข ที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีติดออกมา จะทำอย่างไร แก้อะไร คิดว่าหลักการให้ควบคุมกันเองถูกต้องอยู่แล้ว

อนาคตจะใช้กฎหมายเข้ามาควบคุม ต้องเข้าใจว่าปัจจุบันมีกฎหมายเข้ามาควบคุมอยู่แล้ว เช่น กฎหมายหมิ่นประมาท ถ้าผิดพลาดก็ฟ้องร้องอยู่แล้ว หากมีกฎหมายเรื่องจริยธรรมที่จะเสนอไป ไม่เข้าใจว่าจะเสนอมาให้ปิดหนังสือพิมพ์หรือไม่ อย่างไร ซึ่งคงไม่ใช่อย่างนั้น คิดว่าการควบคุมกันเอง รู้และเข้าใจ คิดว่าโลกยุคนี้คนทำอาชีพนี้ต่างรู้ว่าอันไหนควรหรือไม่ควร คงไม่มีใครอยากทำผิดจริยธรรม

ทั้งนี้ ยุคปัจจุบันสื่อมวลชนอาจทำงานได้ลำบากในการนำเสนอข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งเป็นยุคการเปลี่ยนผ่าน บางเรื่องนำเสนอไม่ได้ เรื่องสิทธิเสรีภาพทำได้ไม่เต็มที่ เพราะมีสาเหตุจากความขัดแย้งของคนในสังคม สื่อต้องยอมรับว่าเรามีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคม เพราะสื่อมีชี้นำเสนอข้อเท็จจริงอย่างเดียว แต่นำเสนอความคิดเห็น นอกจากสังคมแบ่งฝักแบ่งฝ่าย สื่อก็แบ่งฝักแบ่งฝ่ายเช่นกัน แทนที่จะเสนอให้ประชาชนตัดสินใจ กลายเป็นชี้นำเสนอตัดสินใจล่วงหน้า ซึ่งสื่อควรหันมาสำรวจตัวเองให้มากขึ้นว่าการนำเสนอของเราเป็นกลาง ไม่เอนเอียง เสนอข้อเท็จจริง คิดว่า หลักจริยธรรมที่สามารถแก้ไขได้ ทำให้สังคมเดินไปร่วมกันได้ด้วยดี โดยไม่มีการแบ่งฝักฝ่าย พรรคพวก หากยังทำไม่ได้ สังคมก็จะไม่สามารถยุติความขัดแย้งได้

นายพิชาย ชื่นสุขสวัสดิ์

บรรณาธิการอำนวยการ

หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

ถ้าจะพูดว่าสมัครเล่นหรือมืออาชีพ มันเกิดขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในการใช้โซเชียลมีเดีย อินเทอร์เน็ต มือถือเป็นหลักในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา การเติบโตของอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้ใช้สามารถที่จะถ่ายรูป โพสต์ แสดงความเห็น รวมถึงเล่าเรื่องได้ เขาสามารถอยู่ที่เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ถ่ายรูปมา ส่งข่าวเข้ามา หรือเขียนเรื่องเข้ามา แม้บริษัททีวี หรือ หนังสือพิมพ์ ก็พยายามใช้ประโยชน์จากศักยภาพที่เกิดขึ้นตรงนี้

แต่ในขณะเดียวกันก็เห็นได้ชัดเจนว่า คนที่เห็นเหตุการณ์อะไรบางอย่าง ส่งรูปเข้ามา เล่าสิ่งที่เขาเห็น ไม่ได้หมายความว่าเขาคือคนซึ่งสามารถที่จะไปตรวจสอบได้ว่า สิ่งที่เขาเห็น เหตุผลเบื้องหลังเป็นอย่างไร เป็นการนำเสนอ ไม่ได้ถือเป็นการเสนอข่าว แต่ด้วยการที่เขาอยู่ในเหตุการณ์ และเพื่อความรวดเร็วในการแข่งขัน โพสต์ขึ้นไปเลย สื่อหลายสื่อก็เอาไปใช้ เพราะคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นข่าว โดยที่ไม่มีการตรวจสอบ

ศักยภาพของโซเชียลมีเดียเห็นชัดเจนในเหตุการณ์สึนามิเมื่อ 10 กว่าปีที่แล้ว จุดเริ่มมาจากช่วงนั้นค่อนข้างชัดเจน รู้สึกจะเป็นชาวสวีเดน ซึ่งเป็นสมาชิกสื่อในบ้านเขา เห็นคลื่นสึนามิก็เลยถ่ายและส่งต่อ เราเลยเห็นพลังของเครื่องมือนี้ชัดเจน แต่สื่อที่เราทราบมาจะมีการเน้นย้ำตลอดว่า ข่าวแบบนี้อย่างน้อยเราต้องมีการตรวจสอบ อย่างในหลักการเราต้องบาลานซ์ความเห็นจากทั้งสองด้าน แต่แค่นั้นก็อาจไม่พอ ถ้ามีเวลาควรตรวจสอบว่าสิ่งที่คุณพูดเท็จจริงอย่างไร แล้วสิ่งที่ฝ่ายตรงข้ามพูดเท็จจริงอย่างไร คนที่อยู่เป็นกลางพูดเท็จจริงอย่างไร ในยุคโซเชียลไม่ได้เป็นแบบนี้ คนเห็นอะไรโพสต์ขึ้นก็เอามาเป็นข่าวได้ อีกอย่างของยุคนี้คือ ลงข่าวไปแล้ว คนที่เข้ามาแสดงความคิดเห็น มีสิทธิ์มีเสียง แต่ก่อนพูดไม่ได้พูดไปไม่มีใครดูไม่มีใครอ่าน ตอนนี้ทุกคนคอมเมนต์ได้โดยไม่ต้องรับผิดชอบ อีกอย่างในแง่ของโซเชียลมีเดีย คือการไม่จำเป็นต้องแสดงตัวตน ทำให้เรารู้สึกอยากพูดอย่างไก็ได้ ผมไม่ได้บอกว่าสื่อเหล่านี้จะเป็นอย่างนั้นตลอด นี่คือข้อแตกต่าง

ส่วนเรื่องจริยธรรมแน่นอนว่าในแง่ของมืออาชีพเราอยู่ในที่เปิดเผย หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ทีวีแต่ละช่อง ผู้สื่อข่าวจะอยู่ข้างหน้าเรารู้ว่าคนนี้คือผู้สื่อข่าวของค่ายนี้ค่ายไหน หนังสือพิมพ์ก็จะมีบรรณาธิการมีตัวตนสามารถรู้ว่่านักข่าวคนนี้มาจากไหน หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษก็มีเขียนชื่อนักข่าวไว้ คือเราเปิดตัวไม่ใช่เพราะว่าเราอยากดัง แต่ข่าวนี้ต้องมีคนรับผิดชอบ บรรณาธิการต้องรับผิดชอบ ทุกคนอยู่ในพื้นที่เปิดเผย ผิดถูกมีใครรับผิดชอบ ถ้าผิดก็ต้องยอมรับผิด ซึ่งอันนี้ก็เป็นเรื่องภายในของแต่ละสำนัก ในแง่ของโซเชียลมีเดียถ้าคุณเปิดเผยใช้ชื่อจริงว่าไปอย่างไร แต่ผมไม่แน่ใจว่ามีกี่เปอร์เซ็นต์ของคนที่ใช้โซเชียลมีเดียที่ใช้ชื่อจริง บางคนก็ใช้ บางคนไม่ใช้ ผมยกตัวอย่าง แม้แต่คนในวงการสื่อเองที่เล่นเฟซบุ๊ก ขอฝากเป็นข้อคิดละกัน เฟซบุ๊ก ผมถามหน่อยเป็นเรื่องของส่วนบุคคลใช้ไหม ข้อมูลที่เราใช้หรือโพสต์เป็นความเห็นส่วนตัวใช่หรือไม่ แต่ถ้านักข่าวโพสต์ในเฟซบุ๊ก คอมเมนต์เรื่องข่าว แต่ขณะเดียวกันก็ทำงานให้ฉบับนี้

รายงานข่าวเดียวกันและคอมเมนต์นี้เป็นส่วนตัวหรือเรากำลังทำหน้าที่นักข่าวมืออาชีพ ผมมีเฟซบุ๊ก ผมใช้ชื่อจริง ผมจะโพสต์ข่าวของสำนักผม หรืออะไรก็ได้แล้วแต่ คนจะวิพากษ์วิจารณ์ จะด่า คนจะมาคอมเมนต์ ผมจะไม่ตอบในเฟซบุ๊กตัวเองว่า ผมคิดอย่างนี้ เพราะว่าผมเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ถ้าผมจะมีจุดยืนอะไรผมจะพูดในหนังสือพิมพ์ของผม สิ่งที่ผมขึ้นในเฟซบุ๊กคือข่าวของสำนักผม ฝากเอาไว้เป็นข้อคิด เรามักถือว่าเป็นสิทธิส่วนตัวจะคอมเมนต์อะไรก็ได้ แต่ถ้าคุณทำให้ฉบับนี้ คนที่ดูเฟซบุ๊กอาจตั้งคำถามว่าคนนี้เป็นนักข่าวทำงานฉบับนี้ แล้วถ้านี่คือความเห็นส่วนตัว แล้วเขาจะเป็นกลางได้อย่างไรในการรายงานข่าว ถามว่าจะจัดการอย่างไร แต่ละสำนักจะมีนโยบายโซเชียลมีเดียหรือเปล่า ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะจะมีการเถียงตลอดเวลาว่าเฟซบุ๊กเป็นสิทธิส่วนตัว ใช่ แต่สิ่งที่คุณพูดมันไม่ได้เป็นเรื่องส่วนตัว เพราะฉะนั้นความแตกต่างสิ่งนี้คือ การตรวจสอบข้อเท็จจริง และการรับผิดชอบในความเห็นต่อเรื่องนั้นๆ

นางยุวดี รัญญศิริ

อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส

หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

คำจำกัดความระหว่างสื่อมวลชนมืออาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่น มีความแตกต่างกันในตัวอยู่แล้ว “สื่อมวลชนมืออาชีพ” ในความเห็นจะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างสูงยิ่ง กล่าวคือ ได้ผ่านการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติด้านสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ จากสถาบันอุดมศึกษาอย่างครบถ้วนรอบด้าน ทั้งการเขียนข่าว ถ่ายภาพ ที่ใช้ในงานข่าวต่างๆ รูปแบบเป็นอย่างไร และสามารถนำไปใช้ได้ทั้งด้านการข่าว การประชาสัมพันธ์ การทำโฆษณา

เมื่อเข้าสู่อาชีพสื่อมวลชนย่อมทราบสร้าง ความมั่นใจ สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยงานข่าว ต้องใช้ความสามารถและมีความอดทนอย่างสูง งานข่าวหลักๆ มีทั้งสายข่าวด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และทั่วๆ ไป ดังนั้น “นักข่าวมืออาชีพ” จะต้องมีพื้นฐาน รู้จักสร้างแหล่งข่าวเพื่อความไว้วางใจ เพราะการทำงานข่าวต้องยืนอยู่บนข้อเท็จจริง เสนอข่าวอย่างครบถ้วนรอบด้าน และเป็นกลาง โดยยืนอยู่บนผลประโยชน์ของประชาชน และประเทศชาติเป็นสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของสื่อที่สังกัดด้วย

ส่วนนักข่าวหรือสื่อมวลชนสมัครเล่น ชื่อก็บอกอยู่แล้วว่า “สมัครเล่น” ถ้าเปรียบกับกีฬาขอมวย มวยอาชีพ ชกเพื่อเอาแชมป์และได้รับค่าตอบแทน ส่วนนักมวยสมัครเล่นชกเอาชื่อเสียงและความดัง จะเห็นว่าเด็กรุ่นใหม่นิยมเข้าศึกษาในคณะนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ เป็นอันดับต้นๆ ในส่วนนี้เป็นการโอบเข้ามาสู่วงการสื่อเพื่อไต่เต้าไปสู่อาชีพอื่นๆ มากกว่าที่จะยึดเป็นอาชีพสื่อมวลชนโดยตรง นอกนั้นจะเห็นว่ามีอาการอ้างตัวเป็นสื่อในยุคหลังๆ จนสังคมค่อนข้างสับสน อะไรก็สื่อมวลชน จนมีบางพวกบางกลุ่มนำไปอ้างเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองและพวกพ้อง โดยเฉพาะ 7-8 ปีที่ผ่านมา ปัญหาความสับสนทางการเมืองมากจนสังคมแยกไม่ออก ทำให้วงการวิชาชีพสื่อสารมวลชนได้รับผลกระทบ ภาพลักษณ์เสียหาย หากผู้ที่เข้าใจสถานการณ์ท่านสามารถแยกแยะได้ว่าเป็นสื่อแท้หรือสื่อเทียม ดังนั้น สังคมจะสงบสุขก็ต้องมีเหตุผล รู้จักการไตร่ตรอง ไม่ใช่อารมณ์ มิฉะนั้น สังคมคงหาความสงบสุขได้ยาก

ด้านจริยธรรมของสื่อมวลชนมืออาชีพกับสื่อมวลชนสมัครเล่น “จริยธรรม” ถือเป็นสิ่งที่สื่อมวลชนโดยรวมจะต้องมีปฏิบัติ โดยเฉพาะจริยธรรมแห่งวิชาชีพต้องมีทุกวิชาชีพ แต่วิชาชีพสื่อมวลชนจะต้องสูงกว่าวิชาชีพอื่นๆ เพราะถ้าสื่อปราศจากจริยธรรมคือความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่แล้ว สังคมอาจเกิดความปั่นป่วนลูกกลามจนเป็นเหตุรุนแรงได้ ซึ่งคำว่า “จริยธรรม” นั้น นักข่าวอาวุโสหลายท่านได้ระบุจริยธรรมของสื่อมวลชนนั้นสูงกว่ากฎหมายด้วยซ้ำไป ดังนั้น หน้าที่ของสื่อมวลชนที่ดีจะต้องยึดถือในการประกอบวิชาชีพของตนเอง ทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาบนความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง เพราะสื่อไม่ได้เป็นคู่แข่งกับใคร

นางสนิทธา เอกชัย

คอลัมนิสต์ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

ไม่ค่อยเห็นด้วยที่เราแยกสื่อเป็นสื่อมืออาชีพกับสื่อสมัครเล่น เพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่าเรารู้สึกเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง

สื่อมืออาชีพคืออะไร เราคงหมายถึงผู้ที่ทำงานในองค์กรสื่อ ได้รับเงินเดือนจากงานที่ทำ สื่ออาชีพกับสื่อมืออาชีพไม่ใช่เป็นเรื่องเดียวกันเสมอไป

สื่อสมัครเล่นคือใคร เราคงหมายถึงคนที่ไม่ได้อยู่ในองค์กรสื่อ แต่เขียนหรือรายงานข่าวในโซเชียลมีเดีย

การที่เราเรียกตัวเราเองว่าเป็นสื่อมืออาชีพ เรามักหมายถึงว่าเรามีจรรยาบรรณของสื่อควบคุมในการทำงาน เพราะฉะนั้นงานเราจึงมีคุณภาพ น่าเชื่อถือไม่เหมือนกับสื่อสมัครเล่นที่ไม่ต้องมีกฎเกณฑ์กติกาอะไร จึงไม่น่าเชื่อถือนัก

ในความเป็นจริงเป็นเช่นนี้เสมอไปหรือ

การที่เราจะมาแยกว่าใครเป็นมืออาชีพใครเป็นมือสมัครเล่นในปัจจุบันน่าจะไม่ได้เท่าทันยุคสมัย เวลานี้เทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ทุกคนเป็นสื่อเองได้หมดซึ่งเป็นการตัดตัวกลางคือคนที่เราเรียกว่าสื่ออาชีพไป เราควรจะดูสถานการณ์นี้และมาพิจารณาว่าปัญหาคืออะไร และควรจะทำปัญหานั้นอย่างไร และไม่ควรเริ่มโดยไปเรียกอีกฝ่ายว่ามือสมัครเล่น

อีกอย่างหนึ่งมีมืออาชีพจำนวนมากที่ไม่ใช่สื่อได้ใช้พื้นที่ของโซเชียลมีเดียในการสื่อสารข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น ที่ในที่สุดสื่อกระแสหลักก็นำไปใช้ในสื่อของตนเอง แล้วเราจะไปเรียกเขาเหล่านั้นว่าเป็นมือสมัครเล่นได้อย่างไร

เราคิดว่าสื่ออาชีพทำงานด้วยจริยธรรม เช่นต้องเช็คข้อมูลว่าเป็นจริง ไม่ตื่นข่าวลือ และต้องเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ขอถามว่าในความเป็นจริง สื่อที่เรียกตนเองว่ามืออาชีพทำได้ตามนั้นขนาดไหนอย่างไร

ขอถามว่าความเป็นกลางนั้นหมายความว่าอย่างไร หมายถึงว่าให้แต่ละฝ่ายได้พูดด้านของตนเพียงเท่านั้นใช่ไหม ความเป็นจริง ความเป็นธรรมต่อคนที่ถูกเอาเปรียบอยู่ตรงไหน

เราต้องตั้งคำถามด้วยทำไมความน่าเชื่อถือของสื่อที่เรียกว่ามืออาชีพถึงได้ถดถอยไปอย่างมาก ทำให้คนหันไปหาข้อมูลจากสื่อที่เราเรียกว่าสื่อสมัครเล่น

จริยธรรมของสื่อสมัครเล่นควรจะเป็นอย่างไร ปัญหานี้คงมาจากที่ข้อมูลที่กระจายในโซเชียลมีเดียมักจะส่งต่อกันไปโดยไม่มีการกรอง ไม่มีการเช็คความจริงหรือไม่ ทำให้กลายเป็นสังคมตื่นข่าวลือ หรือการที่จะให้ความเห็นต่อข่าวหรือข้อมูลใดๆ ก็มักจะเอาอารมณ์หรือความชอบไม่ชอบของตนเป็นหลัก ด้วยภาษาที่ไม่สุภาพ

ถ้าเราเห็นว่าสิ่งนี้เป็นปัญหาก็ต้องมีการรณรงค์ให้ทุกคนตระหนักว่าอะไรควรทำไม่ควรทำในพื้นที่การสื่อสารสาธารณะในโลกอินเทอร์เน็ต รณรงค์จนเป็นความคิดตกผลึก จนรู้ว่าไม่ควรแชร์ก่อนเช็คอย่างนี้เป็นต้น

อยากแก้ปัญหาก็ต้องระบุปัญหา จะได้คิดหาวิธีแก้ได้ การไปบอกว่าใครเหนือกว่าใคร หรือฉันเหนือกว่าเธอไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาก็ยังทำให้เห็นว่าสื่อกระแสหลักตามกระแสโลกไม่ทัน

นายเทพชัย หย่อง

บรรณาธิการเครือเนชั่น

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารปัจจุบันทำให้ทุกคนในสังคมมีบทบาทในการสื่อสารได้ และทำให้สังคมไทยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วมีความหลากหลายและกว้างขวางอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ในหลายโอกาสสื่อมวลชนสมัครเล่นได้กลายเป็นผู้จุดประเด็นหรือกำหนดวาระข่าวด้วยซ้ำ แน่แน่นอนว่าโลกข้อมูลข่าวสารที่เปิดกว้างขึ้นย่อมเป็นประโยชน์ต่อการรับรู้และการตื่นตัวของคนในสังคม แต่ในขณะเดียวกันภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้นก็ได้สร้างความสับสนและความเข้าใจผิด และในหลายกรณีมีส่วนขยายความขัดแย้งในเรื่องต่างๆ

นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนเปรียบเทียบกับโลกข้อมูลข่าวสารทุกวันนี้เป็นโลกที่เต็มไปด้วยเสียงอื้ออึง และเป็นโลกที่บทบาทของนักสื่อสารมวลชนอาชีพมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น นักสื่อสารมวลชนอาชีพทำหน้าที่ด้วยหลักจริยธรรมและความรับผิดชอบ เพราะฉะนั้นจึงมีการกีดกันพื้นฐานที่ต้องรายงานข่าวอย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือและเป็นธรรม ที่สำคัญนักสื่อสารมวลชนอาชีพต้องถูกตรวจสอบได้

ในภาวะที่สังคมเต็มไปด้วยข่าวลือ ข่าวปล่อยและข้อมูลที่สร้างความแตกแยกและขยายความรู้สึกเกลียดชัง สื่อมวลชนอาชีพจึงมีภารกิจมากกว่าการรายงานข่าวหรือแสดงความคิดเห็น สังคมคาดหวังว่าสื่อมวลชนอาชีพต้องทำหน้าที่ในการสร้างความกระจ่างในประเด็นต่างๆ แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับข่าวลือ และที่สำคัญมีบทบาทในการทำให้คนในสังคมถกเถียงในเรื่องต่างๆ ด้วยเหตุและผลมากกว่าอารมณ์

ดร.สุวัฒน์ ทองธนากุล

อดีตประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

“สื่อมวลชนอาชีพ” ก็คือ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นอาชีพประจำ มีสังกัดองค์กรธุรกิจสื่อมวลชนในการผลิตสื่อประเภทต่างๆ เผยแพร่สู่สังคม ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ วิทยุ รวมทั้งการสื่อสารด้วยระบบอินเทอร์เน็ตผ่านคอมพิวเตอร์ ไอแพดและโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน

“สื่อมวลชนสมัครเล่น” เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาไปมากจนโทรศัพท์มือถือสามารถถ่ายภาพคนและเหตุการณ์ได้ และรับ-ส่งข้อความ ข่าวสาร ความรู้ ความเห็นจากบุคคลหรือกลุ่มเครือข่ายได้อย่างสะดวก รวดเร็วจนเกิดพฤติกรรมการสื่อสารทางสังคมที่เรียกว่า Social Media รับส่งข่าวสารข้อมูลและภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหวกันอย่างแพร่หลายไม่จำกัดเพศและวัย

ปรากฏการณ์เหล่านี้ จะเห็นได้ว่าคนทั่วไปที่มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถส่งข้อความและภาพไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในเครือข่ายก็คล้ายการทำหน้าที่สื่อมวลชนสมัครเล่นที่ทำตัวเป็นคนแจ้งข่าวสารข้อมูล และภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งจากที่รับรู้มาแล้วส่งต่อ หรือที่ประสบเหตุโดยตรง

ความกว้างขวางของพื้นที่การรับรู้ของผู้คนที่มีहुตามากมายในสังคม และความรวดเร็วที่ส่งต่อกันได้อย่างสะดวกของแต่ละคน โดยไม่มีข้อจำกัดของระบบการผลิตและความรับผิดชอบทางธุรกิจ จึงสามารถสนองความอยากรู้อยากเห็นของคนในสังคมได้อย่างดี จนกลายเป็นพฤติกรรมสังคมยุคใหม่ที่ต้องติดตามข่าวสารและส่งต่อเป็นการสื่อสารความสัมพันธ์

ด้านจริยธรรม เนื่องจากสื่อมวลชนมืออาชีพมีสังกัดองค์กรที่ดำเนินธุรกิจสื่อสารมวลชน ซึ่งในประเทศไทยมีพัฒนาการการสังกัดสมาคมวิชาชีพและสภาวิชาชีพ ซึ่งมีทั้งจริยธรรมแห่งวิชาชีพและจรรยาบรรณที่ผู้ประกอบวิชาชีพต้องผูกพันปฏิบัติให้มีคุณภาพและคุณธรรมภายใต้กรอบจรรยาบรรณ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นธรรม

สื่อมวลชนมืออาชีพจึงประกอบวิชาชีพด้วยความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้เกี่ยวข้อง คือองค์กรสื่อ ผู้บริโภคสื่อ และสังคมส่วนรวม

ดังนั้น สื่อมวลชนต้องมีเสรีภาพ ต้องมีความรับผิดชอบด้วยคือ การมีเสรีภาพในการแสวงหาข้อมูล และเผยแพร่ข่าวสารทำความเข้าใจให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์สาธารณะ ขณะที่ต้องมีความรับผิดชอบในการทำหน้าที่สื่อมวลชนที่มีคุณภาพ มีความเป็นธรรมและเป็นกลาง คือไม่มีอคติ หรือไม่มีความลำเอียง คือลำเอียงเพราะรัก ลำเอียงเพราะโกรธหรือเกลียด ลำเอียงเพราะหลง และลำเอียงเพราะกลัว

ตัวอย่างเช่น ในจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ กำหนดแนวทางไว้ว่า :

- (ข้อ 6) : หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายามในการให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
- (ข้อ 7) : หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง
- (ข้อ 8) : หนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียงหรืออคติจนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินความเป็นจริง
- (ข้อ 9) : หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงไปในช่วง
- (ข้อ 11) : การเสนอข่าวที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใดๆ ต้องแสดงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริง
- (ข้อ 13) : หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอย ปราศจากแหล่งที่มาพึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าวและต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้
- (ข้อ 15) : ในการเสนอข่าวหรือภาพใดๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง
- (ข้อ 16) : การพาดหัวข่าวและความนำของหนังสือพิมพ์ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในช่วงและต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว
- (ข้อ 17) : หนังสือพิมพ์จะต้องไม่นำเสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจารหรือน่าหวาดเสียว โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ่วง

แต่เมื่อพิจารณาถึงการส่งต่อข่าวสารเผยแพร่ภาพของผู้คนในสังคมผ่านสื่อสังคมอย่างไม่เป็นระบบ ส่วนใหญ่มักไม่มีการตรวจสอบความถูกต้อง มีการส่งต่อประเด็นเรื่องราว แม้กระทั่งข่าวลือที่ส่งผลกระทบต่อผู้ตกเป็นข่าว หรือให้ข้อมูลเตือนภัยที่มีการปฏิเสธจากสถาบันที่เกี่ยวข้องแล้ว นี่คือ ผลจากสื่อมวลชนสมัครเล่นที่อาจส่งผลเสียหายทั้งตัวผู้ส่งข่าวสารและผู้ตกเป็นเหยื่อของการเผยแพร่ข่าวสารที่ขาดความรับผิดชอบนั้น

นายขรรค์ ลิ้มปัทมปาณี

ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

การเติบโตของสื่อสังคมออนไลน์ หรือ Social Media ในประเทศไทยในช่วงระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา นับว่ามี การเติบโตแบบก้าวกระโดดอย่างยิ่ง การเติบโตดังกล่าว ทำให้เกิดปรากฏการณ์สำคัญที่น่าสนใจในโลกออนไลน์ นั่นคือ การเกิดขึ้นและเติบโตอย่างรวดเร็วของเว็บไซต์ประเภทข่าวแปลก หรือข่าวที่ตรงกับความสนใจใคร่รู้ของมนุษย์ (Human Interest) หรือที่รู้จักกันดีว่า “ดราม่า” รวมทั้งเว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจในโลกออนไลน์ แล้วนำมาเรียบเรียง ใหม่โดยใช้วิธีการพาดหัวแบบล่อล่อให้เปิดอ่านหรือ Clickbait แต่เมื่อคลิกเข้าไปแล้วกลับไม่พบเนื้อหาตามที่มี การพาดหัวไว้

ต่อไปนี้เป็นข้อสังเกต 10 เรื่อง ที่รวบรวมมาจากความเห็นของหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับแวดวงสื่อมวลชน เพื่อ ใช้เป็นเครื่องมือในการแยกแยะความแตกต่างระหว่างเว็บไซต์ข่าวกับเว็บไซต์ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยไม่ได้ผลิต เนื้อหาเอง...

1. เว็บไซต์ข่าวส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมด จะมีสื่อในรูปแบบอื่นรองรับอยู่ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์หรือวิทยุ เป็นต้น แต่เว็บไซต์ที่นำเสนอข่าวสารอื่นๆ มักจะไม่เคยทำสื่อประเภทอื่นๆ มาก่อน
2. เว็บไซต์ข่าวส่วนใหญ่จะเน้นเสนอข่าวหนัก เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ และข่าวสังคม อาชญากรรมต่างๆ ไป ควบคู่ไปกับข่าวเบาหรือข่าวที่มีลักษณะเป็นดราม่า แต่จะเน้นข่าวหนักมากกว่า ส่วนเว็บไซต์อื่นๆ จะมุ่งเน้นเสนอข่าวเบา หรือข่าวที่เป็นดราม่าเป็นหลัก
3. ในกรณีที่มีประเด็นข่าวเกิดขึ้นโดยมีต้นตอมาจาก Social Media เว็บไซต์ข่าวจะต้องมีกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากต้นเรื่องว่า เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือเป็นเรื่องที่มีการจัดฉาก ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการทำงานแบบสื่อมวลชนมืออาชีพ
4. การนำเสนอข่าวของเว็บไซต์ข่าว จะต้องมีการรายงานข่าวเชิงสืบสวน หรือข่าวที่ต้องใช้ทักษะการ ค้นหาข้อมูลด้วยการสืบสวนและนำมาเรียบเรียงให้อ่านง่าย นำเสนอไปแล้วเกิดผลกระทบหรือเกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นต่อสังคมโดยรวม
5. ภาพข่าวหรือคลิปวิดีโอที่ปรากฏบนเว็บไซต์ข่าวส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดจะต้องมาจากการผลิตโดยช่างภาพของตัวเอง การนำภาพข่าวหรือคลิปวิดีโอที่ไม่ได้ผลิตเองมาใช้ ต้องเป็นไปตามหลักจริยธรรมวิชาชีพและเคารพในลิขสิทธิ์ของเจ้าของภาพหรือคลิปวิดีโอนั้น

6. ในการอ้างอิงแหล่งข่าวของเว็บไซต์ข่าว จะต้องมิแหล่งข่าวหรือแหล่งข้อมูลที่อ้างอิงและสามารถตรวจสอบและเชื่อถือได้เสมอ ทั้งนี้ กระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะต้องเป็นการได้มาโดยสุภาพและซื่อสัตย์

7. เว็บไซต์ข่าวที่ทำงานแบบมืออาชีพ จะต้องมิข่าวของตัวเองในจำนวนที่พอเหมาะกับจำนวนข่าวที่ผลิตและนำเสนอในแต่ละวัน ทั้งนี้ นักข่าวต้องออกไปหาข่าวและรายงานข่าว ก่อนที่จะนำมาผลิตผ่านกระบวนการบรรณาธิกรณเพื่อนำเสนอบนเว็บไซต์

8. เว็บไซต์ข่าวจะต้องนำเสนอข่าวสารภายใต้กรอบจริยธรรมและแนวปฏิบัติทางวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งได้มีการจัดทำและประกาศต่อสาธารณะโดยองค์กรวิชาชีพ อีกทั้งอาจถูกร้องเรียน ตรวจสอบและลงโทษทางจริยธรรมจากองค์กรวิชาชีพที่สังกัดได้

9. ในการได้มาซึ่งรายได้ของเว็บไซต์ข่าว ส่วนใหญ่จะมาจากการโฆษณาทางแบนเนอร์ มากกว่าการพึ่งพิงโฆษณาจาก Advertising Network โดยการได้มาซึ่งรายได้จากโฆษณาดังกล่าว เว็บไซต์ข่าวจะต้องมีพนักงานขายโฆษณาของตนเอง หรือพึ่งพิงบริษัทที่รับบริหารงานด้านโฆษณาน้อยที่สุด

10. สุดท้าย เว็บไซต์ข่าวต้องพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อมีการละเมิดกฎหมายหรือจริยธรรม และควรต้องสังกัดองค์กรวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคข่าวสาร

ข้อสังเกตทั้ง 10 ข้อข้างต้น เป็นเพียงข้อสังเกตที่รวบรวมมาจากการแลกเปลี่ยนกับผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในวงวิชาการและวิชาชีพสื่อมวลชนเท่านั้น ไม่ได้มีเจตนาที่จะดูแคลนหรือกล่าวหาว่าเว็บไซต์ใดเป็นมืออาชีพหรือไม่เป็นมืออาชีพแต่อย่างใด ในทางกลับกัน มีความมุ่งหวังที่จะสนับสนุนให้เกิดเว็บไซต์ที่ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชนมากๆ เพื่อให้สังคมไทย เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง...

นางนงคณา ห่านวิไล

ผู้ช่วยประธานเจ้าหน้าที่บริหาร เนชั่นทีวี

เทคโนโลยี ได้เปลี่ยนภูมิทัศน์สื่อ (Media Landscape) ไปอย่างสิ้นเชิง ส่งผลให้คนธรรมดา แปรเปลี่ยนฐานะเป็น “สื่อมวลชนสมัครเล่น” หรือ “สื่อพลเมือง” ที่สามารถเข้ามาใช้โลกออนไลน์ผลิตสื่อ จากเดิมคนเหล่านี้เป็นเพียงผู้รับสาร (Receiver) แต่ปัจจุบันได้กลายมาเป็นผู้ส่งสาร (Sender) อีกด้วย

สื่อมวลชนสมัครเล่น ไม่มีฐานวิชาชีพ ไม่มีพันธะต่อสังคมใดๆ ผู้คนกลุ่มใหญ่นี้อยู่บนสังคมออนไลน์ ทั้งปรากฏตัวชัดเจน และอำพรางตัว สามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่างไปได้เรื่อยๆ ใช้ชื่อ หรือ เปลี่ยนตัวตนได้ตลอดเวลา ไม่มีหลักแหล่ง ไม่มีสังกัด

เมื่อเกิดปัญหาสามารถแอบมุดลงดิน ปิดความรับผิดชอบได้ไม่ยาก ขณะที่พลังของเครือข่ายสื่อออนไลน์ (Social Media) ที่สื่อมวลชนสมัครเล่นใช้เป็นช่องทางการสื่อสาร เอื้อให้เกิดการก๊อปปี้ หลอกหลวง และยั่วยุ แล้วส่งถึงผู้รับสารได้รวดเร็ว กว้างขวาง ผลกระทบที่เกิดกับสังคมจึงกว้างขวางและรวดเร็วเช่นกัน

แต่หากมองในเชิงบวก การเกิดขึ้นของสื่อมวลชนสมัครเล่น ทำให้ประชาชนมีอำนาจมากขึ้น เพราะใครๆ ก็เป็นสื่อมวลชนที่มีปากมีเสียงได้มากขึ้น หากสื่อมวลชนสมัครเล่นเหล่านี้มีจิตสำนึกสาธารณะก็จะมีคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่หากใช้อำนาจเหล่านี้ไปทางที่ผิดจะเกิดผลกระทบเชิงลบต่อสังคมอย่างมหันต์

แม้จะมีบทลงโทษทางกฎหมาย แต่ด้วยปริมาณมหาศาล ของสื่อสมัครเล่นที่อยู่บน Social Media ผู้รักษากฎหมาย ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง ขณะที่ กรอบจริยธรรม จรรยาบรรณ ก็ไม่มีใครกำหนดให้ครอบคลุมได้ เว้นเสียแต่สื่อสมัครเล่นคนนั้นจะมีจิตสำนึกต่อสาธารณะได้เอง

ขณะที่ สื่อมวลชนมืออาชีพ (Media Professional) มีหลักแห่งวิชาชีพ มีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ มีกรอบจริยธรรม จรรยาบรรณ (Ethics and code of conduct) กำกับควบคุมไปกับมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม

ที่สำคัญ องค์ประกอบที่คนทำสื่อรุ่นต่อรุ่นได้พยายามสืบทอด คือ จิตวิญญาณความเป็นสื่อมวลชน และจิตสำนึกต่อสาธารณะ ที่เป็นแกนแท้ของอาชีพนี้ จนทำให้เห็นความแตกต่างจากการประกอบอาชีพทั่วไป

จริยธรรมนั้น หมายถึง คุณธรรม ความประพฤติที่ดีงาม ของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน ส่วนจรรยาบรรณ คือ หลักจริยธรรมที่ผู้ประกอบการวิชาชีพ กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร สื่อมวลชนจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งในกรอบของจริยธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดว่าการกระทำใด ผิด ถูก ชั่ว ดี สมควร ไม่สมควรทำ

โดยการกำกับดูแลกันเองจากองค์กรวิชาชีพ อาทิ สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมาพันธ์วิชาชีพข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย รวมถึง องค์กรสื่อบางแห่งที่มีการกำหนดหลักจริยธรรม จรรยาบรรณให้เป็นแนวปฏิบัติของพนักงานในสังกัด เช่น เครือเนชั่น และ บางกอกโพสต์

สื่อมวลชนมืออาชีพ จึงต้องรับผิดชอบทางกฎหมาย ในฐานะพลเมืองไทย และรับผิดชอบต่อทางจริยธรรม จรรยาบรรณ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อผู้ใช้จิตสำนึก พิจารณา ใคร่ครวญ ถึงผลกระทบที่มีต่อผู้อื่นโดยส่วนรวม

อย่างไรก็ตาม ในยุคที่ “ใครๆ ก็เป็นสื่อได้” ใครๆ ก็เป็นสื่อสมัครเล่นได้ โดยใช้ Social Media เป็นช่องทางการสื่อสารที่ยากต่อการควบคุม จึงถึงเวลาที่สังคมไทยเราต้องร่วมกันปรับกรอบคิดสร้างมาตรฐานใหม่ “สื่อสมัครเล่นสร้างสรรค์” ที่มีจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากขึ้น พร้อมกับการรณรงค์ให้ประชาชน “รู้เท่าทันสื่อ” (Media literacy)

ขณะที่ “สื่อมวลชนมืออาชีพ” ยังต้องตระหนักในจิตวิญญาณแห่งวิชาชีพ ยึดมั่นในกรอบจริยธรรม จรรยาบรรณ ควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคม เพื่ออย่างน้อยๆ ให้คนในสังคมแยกแยะออก ระหว่าง สื่อมวลชนมืออาชีพ & สื่อมวลชนสมัครเล่น

นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์

ผู้อำนวยการบริหารสถาบันอิศรา

สื่อมืออาชีพ ในความหมายของสื่อมืออาชีพ น่าจะเป็นเรื่องการประพฤติปฏิบัติของคนที่เป็นอาชีพนักข่าว หรือสื่อมวลชน ไม่ได้หมายถึงสังกัดไหน เพราะเดี๋ยวนี้สังกัดแทบไม่มีความหมาย เพราะเราจะเห็นว่าสังกัดของคนที่เป็นนักข่าวสังกัดหัวใหญ่ หรือมีหัวสังกัด แต่ถ้าเกิดว่าดูพฤติกรรมการทำข่าว แค่อำนาจมาถอดเทปส่ง หรือไม่เคยตรวจสอบข้อมูลที่สัมภาษณ์ว่าถูกต้องหรือเปล่า หรือแม้แต่ในเอกสาร หรือไปก๊อปข่าวเขามา หรือแค่ลอกๆ ข่าว ต่อไปแม้คุณจะมีชื่อว่าเป็นนักข่าว และมีต้นสังกัดชัดเจน ผมก็ไม่คิดว่าเป็นมืออาชีพ มืออาชีพนั้นจะต้องมีความเชี่ยวชาญในการทำงาน

ที่สำคัญ คือ มีการอบจรรยาบรรณชัดเจน มีทักษะในการค้นหาข้อมูล แสวงหาข้อเท็จจริง มีทักษะในการตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริง โดยเฉพาะข้อมูลที่มีความอ่อนไหว มีการกระหนาบ หรือมีผลต่อสังคมวงกว้าง ยิ่งต้องแสวงหาข้อมูล หรือเรียกว่าเจาะลึกอย่างดีให้รอบด้านต่างๆ ต้องนำเสนอข่าวที่ไม่ไปละเมิดสิทธิคนโดยไม่มีเหตุผล เช่น ละเมิดสิทธิเด็ก ละเมิดสิทธิผู้ต้องหา ละเมิดสิทธิเหยื่อที่ถูกกระทำ

แต่ทุกวันนี้ เราเห็นหนังสือพิมพ์ต่างๆ ไปมีการนำเสนอในลักษณะแบบนี้อยู่ตั้งแต่อดีต ปัจจุบันก็ยังอยู่ แม้จะน้อยลง หรือระมัดระวังขึ้น แต่ก็อยู่เป็นประจำ เสนอข่าวผิดๆ ถูกๆ แห่ลงข่าวว่าไงก็ว่าไปอย่างนั้น โดยไม่เคยตรวจสอบข้อเท็จจริงข้อมูลให้ถูกต้อง หรือหาข้อมูลมาบิดเบือนให้มันเกิดขึ้น ก็เป็นสิ่งที่เราเห็นอยู่เป็นประจำ เพราะฉะนั้นแม้คุณจะมีอาชีพ หรือทำมาหากินในทางเป็นนักข่าว แต่ผมก็ไม่ถือเป็นมืออาชีพ มืออาชีพมันอยู่ที่การประพฤติปฏิบัติตนมากกว่า แม้ตรงนั้น คุณจะบอกว่ามันเป็นนักข่าวอิสระ ไม่มีสังกัด แต่ถ้าเขาได้ทำตามกระบวนการเหมือนที่ผมได้ยกตัวอย่างที่บอกมา นั่นก็คือ มืออาชีพ ถือเป็นมืออาชีพแท้ๆ เพราะฉะนั้น ต้นสังกัดไม่ว่าสังกัดใหญ่หรือสังกัดเล็ก ไม่ใช่ประเด็น ประเด็น คือ วัตรปฏิบัติของคนทำงาน

ด้านจรรยาบรรณอย่างที่บอก เมื่อไม่มีการยึดติด ไม่จำเป็นต้องยึดติดว่าคุณมีสังกัด หรือไม่มีสังกัด ดังนั้น ถ้าคุณมีทักษะอย่างที่ได้ยกตัวอย่างไปเมื่อกี้แล้ว คือ นักข่าวเวลาคุณมีองค์กรสังกัด มีองค์กรวิชาชีพ มักจะมีการอบจรรยาบรรณ หรือกรอบจรรยาบรรณ เช่น การเสนอข่าวต้องไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ต้องไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ แต่ในความเป็นจริง คุณมีองค์กรพวกนี้ คุณอยู่ในสังกัดตรงนี้ ที่สังกัดองค์กรวิชาชีพพวกนี้ หรือสภาวิชาชีพพวกนี้ แต่ว่า คุณก็ไม่เคยทำตามเลย คุณละเมิดอยู่เป็นประจำ มันก็ไม่มีมีความหมาย เพราะฉะนั้น คนที่มีกรอบจรรยาบรรณจะรู้ว่า การนำเสนอต้องเป็นไปตามหลัก ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทำตามกรอบต่างๆ อย่างเคร่งครัด หรือมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นั่นละ ถึงจะเรียกว่า มืออาชีพได้จริง

มันมีกรอบของมันอยู่แล้ว ถ้าเราจะเลือกวิชาชีพ มันต้องมีการอบจรรยาบรรณอยู่แล้ว แต่ปัญหาคือทุกวันนี้ไม่ทำตามกัน แม้แต่ตัวองค์กรก็ไม่ทำตาม ไม่ใช่ตัวนักข่าวอย่างเดียว องค์กรเป็นคนละเมิดเสียเองด้วย ก็เห็นชัดอยู่ ดังนั้น ถ้าเมื่อตัวองค์กรละเมิดแล้ว องค์กรอย่า เรียกว่ามืออาชีพเลย มันไม่มีความหมายอะไร ทั้งที่คุณรู้ไหม รู้ แต่คุณก็ยังทำ เพราะคุณคิดว่าสิ่งนั้นคือสิ่งที่มันขายได้เท่านั้นเอง

มุมมอง นักวิชาชีพ

นายสุวิชา เพียรราษฎร์

บรรณาธิการบริหาร

ผู้จัดการรายวัน 360 องศา และ Mgronline

ที่เด่นชัด ประการแรก สื่อมวลชนมืออาชีพ คือ ผู้ประกอบการอาชีพสื่อที่มีสังกัดองค์กรหรือสำนักข่าว ตั้งแต่แรกเข้าสู่องค์กรจะถูกฝึกอบรม ชี้แนะจากบุคคลากรในองค์กรและภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญแขนงวิชาต่างๆ เพื่อให้มีแนวทางการทำงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบในแบบสื่อมวลชนมืออาชีพ

ประการที่สอง เมื่อสื่อมวลชนคนนั้นเริ่มมีประสบการณ์การทำงานสูงขึ้น ปฏิบัติหน้าที่ในภาคสนามเรียนรู้จากสถานการณ์จริงอย่างสม่ำเสมอ นอกจากจะเพิ่มพูนประสบการณ์แล้วยังจะช่วยให้สื่อมวลชนมีการคิดวิเคราะห์เพื่อแยกแยะข้อเท็จจริง สามารถค้นคว้า กำหนดประเด็นข่าว การนำเสนอข่าว ทำให้ข่าวมีความแม่นยำ ถูกต้อง เชื่อถือได้

ขณะที่มือสมัครเล่นไม่มีในสองประการนี้

ส่วนเรื่องจริยธรรมของสื่อมวลชน ต่อเนื่องจากคำถามแรก ภายใต้องค์กรหรือสำนักข่าวที่มีความน่าเชื่อถือ ได้รับการยอมรับจากวงการสื่อมวลชนและสังคม ประกอบกับการเป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ทำให้กองบรรณาธิการข่าวของสื่อมวลชนอาชีพจะให้ความสำคัญและเคร่งครัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในสังกัดตนเอง

ดังนั้น จริยธรรม จึงอยู่ในความตระหนักยึดถือปฏิบัติของคนที่เป็นสื่อมวลชนมืออาชีพโดยมีต้องบังคับ หรือร่างกฎระเบียบใดๆ มาบีบบังคับ ยิ่งสื่อมวลชนมืออาชีพที่ผ่านงานอย่างโชกโชนจะทราบว่า การเสนอข่าวอย่างไรจริยธรรมจรรยาบรรณในวิชาชีพ เช่น ข่าวที่โจมตีคนอื่นโดยปราศจากข้อเท็จจริง เรียกรับผลประโยชน์ต่างตอบแทน จะบ่อนทำลายชื่อเสียง ศักดิ์ศรี ความน่าเชื่อถือของตนเอง และองค์กร ในทางกลับกันผลของการประพฤติและปฏิบัติตามจริยธรรมของสื่อที่ดีสามารถส่งเสริมให้สื่อมวลชนคนนั้นเป็น มืออาชีพอย่างแท้จริง

ขณะที่สื่อมวลชนสมัครเล่นจะไม่สนใจในเรื่องนี้

นางสาวอมรรัตน์ มหิทธิรุกข์

ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

หากพูดถึงคำว่า สื่อมวลชนมืออาชีพ นั้นหมายความว่า สื่อนั้นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริงและมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นเป็นอย่างดี รวมทั้งต้องมีทักษะและวิธีการในการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารไปยังผู้รับข่าวสารหรือประชาชนได้อย่างชัดเจน ครบถ้วนและตรงประเด็นที่ต้องการนำเสนอ แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นผู้ที่รู้สึกในทุกเรื่องทุกประเด็นทุกข่าว แต่หมายถึงเป็นผู้เชี่ยวชาญในสายงานที่รับผิดชอบ เช่น สื่อมวลชนสายทหาร การเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ หรือกีฬา เป็นต้น ดังนั้นสื่อมวลชนที่มีความเป็นมืออาชีพในด้านใดจำเป็นต้องเป็นผู้ใฝ่และสนใจในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อให้รู้สึกและรู้จริง หรือสอบถามพูดคุยจากผู้รู้จนกระจ่างชัดในเรื่องนั้น ในขณะที่เดียวกันจะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุกครั้งก่อนที่จะมีการเผยแพร่ข่าวสารไปสู่สาธารณะ และต้องระลึกและตระหนักอยู่เสมอว่าเป็นการทำหน้าที่และอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อข้อมูลข่าวที่เผยแพร่ออกไป นอกจากนี้ยังอาจหมายรวมถึงผู้ที่ใช้วิชาชีพสื่อมวลชนในการทำมาหาเลี้ยงชีพด้วย

ส่วนสื่อมวลชนสมัครเล่น อาจเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเฉพาะหรือมีข้อมูลหลักฐานในบางประเด็นที่ต้องการจะนำเสนอและเผยแพร่ไปสู่สาธารณะให้บุคคลได้รับรู้ข้อมูลนั้นๆ หรืออาจเป็นบุคคลทั่วไปที่พบเห็นหรือได้รับข้อมูลข่าวสารบางประเด็นที่คิดว่าอาจเกิดประโยชน์กับบุคคลอื่นจึงได้นำเสนอและเผยแพร่ไปสู่สาธารณะ โดยไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อน อีกทั้งยังไม่ได้ถูกคาดหวังจากผู้รับสาร (ประชาชน) ว่าข้อมูลนั้นจะต้องถูกต้องหรือน่าเชื่อถือเสมอไป หากผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนก็มองเพียงว่าเป็นสื่อสมัครเล่น ซึ่งต่างจากสื่อมืออาชีพที่มักจะถูกคาดหวังจากผู้คนในสังคมว่าต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือ ผ่านการกลั่นกรองตรวจสอบแล้ว และหากเกิดความผิดพลาดเกิดขึ้นก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าจะถูกต้องว่า โจมตี รวมถึงการเรียกร้องให้แสดงความรับผิดชอบด้วย

อย่างไรก็ตาม สื่อมืออาชีพ จำเป็นจะต้องตระหนักในการทำหน้าที่และรับผิดชอบต่อข้อมูลข่าวสารที่นำเผยแพร่ออกไป รวมถึงต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นด้วย ในขณะที่สื่อสมัครเล่นไม่ได้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อตรงแต่ต้องการนำเสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปสู่สาธารณะและอาจไม่ได้มองในเรื่องผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหรือผลกระทบที่จะตามมา

ส่วนจริยธรรมของสื่อมืออาชีพเป็นสิ่งที่พึงระลึกและต้องตระหนักเอาไว้อยู่เสมอในทุกเวลาที่ทำหน้าที่สื่อ เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อการทำหน้าที่หรือการนำเสนอข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะนำไปสู่การเอนเอียงหรือบิดเบือนเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าสื่อมืออาชีพทุกคนจะมีจริยธรรมเสมอ แต่ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ เมื่อใดก็ตามผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นสื่อมืออาชีพมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของจริยธรรมย่อมจะต้องถูกตรวจสอบจากผู้คนในวิชาชีพ หรือองค์กรวิชาชีพสื่อได้ ในขณะที่สื่อสมัครเล่นย่อมมีทั้งคนดีและคนที่ใช้เป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลทำให้ไม่ได้รับการยอมรับเชื่อถือจากคนในสังคมเท่าทัน

นางสาวกรชนก รักษาเสรี

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

หนังสือพิมพ์อีคอนนิวส์

สิ่งที่ชัดเจนสำหรับสื่อมวลชนมืออาชีพ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนั้นมีอาชีพ มีรายได้จากการทำงานในฐานะสื่อมวลชน และได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากสังคมในฐานะสื่อมวลชนด้วย ทำให้ได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าบุคคลทั่วไปในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อไปทำหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้นๆ เช่น เข้าฟังการประชุมที่ไม่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าฟัง เมื่อได้รับคำตอบแทน ได้รับการยอมรับ และได้รับสิทธิพิเศษเช่นนี้แล้ว จึงต้องมีความรับผิดชอบที่พิเศษมากขึ้นไปด้วย ซึ่งจะขอกล่าวถึงความรับผิดชอบที่ว่านี้ ต่อไป

ทั้งนี้ สำหรับสื่อมวลชนสมัครเล่นนั้นมีความไม่ชัดเจนอยู่หลายประการ เริ่มตั้งแต่นิยามว่าต้องมีคุณสมบัติหรือพฤติกรรมเช่นไรจึงจะเรียกว่าสื่อมวลชนสมัครเล่น บุคคลทุกคนที่สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ในวงกว้างผ่านสื่อสังคมออนไลน์สามารถเรียกเป็นสื่อมวลชนสมัครเล่นได้หรือไม่ หรือต้องมีการตกลง ลงทะเบียน เข้าสังกัดกลุ่มกับผู้ใด หรือได้รับการยอมรับจากบุคคลกลุ่มใดอย่างน้อยเพียงใดจึงจะถือว่าเป็นสื่อมวลชนสมัครเล่น โดยที่สื่อมวลชนสมัครเล่นนั้นไม่ได้มีอาชีพเป็นนักสื่อสารมวลชนแต่สมัครใจที่จะค้นหาข้อมูลข่าวสารและเผยแพร่ในวงกว้าง

เมื่อขอบเขตของสื่อมวลชนสมัครเล่นไม่ชัดเจนเช่นนี้ จึงยากที่จะระบุถึงความรับผิดชอบและจริยธรรมของสื่อมวลชนสมัครเล่น

ด้านจริยธรรมนั้น สื่อมวลชนมืออาชีพ อาจหมายถึงองค์กรสื่อหรือบุคลากรที่เป็นนักสื่อสารมวลชนซึ่งทำงานให้กับองค์กรสื่อมวลชนต่างๆ อันเป็นที่ยอมรับในสังคมว่ามีอาชีพสื่อมวลชนมีรายได้หลักมาจากการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นรายได้จากการขายเนื้อหาหรือสื่ออื่นๆ โดยตรง (เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร) ขายโฆษณา หรือรับเงินสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรอื่นๆ เพื่อให้ทำหน้าที่สื่อมวลชน (เช่น สำนักข่าวอิสระ เป็นต้น) ทั้งองค์กรและบุคลากรเหล่านี้มีข้อผูกมัดพื้นฐาน ถือเป็นความรับผิดชอบเบื้องต้นของสื่อมวลชนคือการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและรอบด้าน (ถูกต้อง) แก่สังคมในวงกว้าง ตรวจสอบและระวังภัยให้แก่สังคม รวมถึงเสนอแนะแนวทางการแก้ไขหรือพัฒนาโดยสุจริต (บนพื้นฐานของความถูกต้อง) มีหน้าที่ทรงไว้ซึ่งความเชื่อถือของประชาชน เพราะสิ่งที่แลกกับคำตอบแทนเหล่านั้นคือความรับผิดชอบเช่นที่กล่าวมานี้ หากสื่อใดไม่นำเสนอเนื้อหาด้วยความสุจริต รอบด้าน ก็จะถูกสังคมตราหน้าว่า “ขาดความเป็นมืออาชีพ” หากเป็นเช่นนี้ไปนานๆ จนความเชื่อถือของประชาชนถดถอยลง การสนับสนุนก็จะถดถอยลงไปเรื่อยๆ จนอาจต้องเลิกเป็นสื่อมวลชนมืออาชีพไปในที่สุด

สำหรับสื่อมวลชนสมัครเล่นนั้น แม้จะไม่มีนิยามแน่ชัดแต่หากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดจะตระหนักหรือวางตนเป็นสื่อมวลชนสมัครเล่น ก็ต้องระลึกไว้เสมอว่าเนื้อหาที่ตนเผยแพร่ออกไปนั้นสามารถกระจายไปได้ในวงกว้าง หากผิดพลาดไม่ว่าด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็จะก่อความเสียหายได้ จึงควรนำเสนอเนื้อหาให้ถูกต้องด้วยความสุจริตด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ อาจมีข้อยกเว้นในการเสาะหาข้อมูลที่รอบด้าน เพราะมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลมากกว่าสื่อมวลชนมืออาชีพ

อย่างไรก็ตาม บุคคลทุกคนควรตระหนักและระลึกถึงผลกระทบที่ตนอาจก่อขึ้นในวงกว้างจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไว้เสมอ

นายจิรพงษ์ ประเสริฐพลกรัง

ผู้สื่อข่าวเนชั่นทีวี

ผมคิดว่าเป็นเส้นแบ่งบางๆ ที่น่าสนใจกับประเด็นนี้ เพราะคนส่วนใหญ่ชาวบ้านทั่วไปที่ไม่ได้มีความรู้ด้านสื่อสารมวลชน เมื่อเห็นว่าข่าวนั้นๆ ได้ออกอากาศทางทีวี หรือสื่อสังคมออนไลน์ เขาก็จะเหมารวมว่านั่นคือข่าวที่มาจากฝีมือของสื่อมวลชน โดยไม่ได้แยกแยะว่าเป็นสื่อมืออาชีพ หรือสื่อสมัครเล่นซึ่งโดยส่วนตัวผมเรียกว่าคนที่คิดว่าตัวเองเป็นสื่อ ทั้งที่เส้นแบ่งของความเป็นมืออาชีพและสมัครเล่นมันอยู่ในเนื้อหาของข่าวข่าวนั้น ที่แฝงด้วยความมีหรือไม่มีจริยธรรม มีหรือไม่มีจรรยาบรรณ และมีหรือไม่มี ความรับผิดชอบต่อ บางครั้งถ้าดูข่าวผ่านๆ อาจจะไม่สามารถมองเห็นได้

แต่ถ้ายกตัวอย่างให้เห็นภาพแบบง่ายๆ จากข่าวอาชญากรรม เช่น ข่าวฆาตกรรมที่ผู้ตายหรือผู้บาดเจ็บมีสภาพเลือดนองเต็มตัวและผู้ต้องหาหรือผู้ก่อเหตุเป็นเยาวชนที่อายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งถ้าข่าวนี้เป็นสื่อมืออาชีพก็จะไม่นำเสนอใบหน้า ชื่อ นามสกุล ของผู้ต้องหา เพราะเขาเป็นเยาวชนที่มีกฎหมายเยาวชนคุ้มครองเขาอยู่ ส่วนสื่อสมัครเล่น ผมเชื่อว่าเขาก็คงจะเปิดเผยหมดทั้งหน้าตา ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ ซึ่งถือว่าผิดหลักจริยธรรมจรรยาบรรณ ส่วนสภาพศพ หรือผู้บาดเจ็บที่แม้จะเลือดเต็มตัว ถ้าเป็นสื่อมืออาชีพก็ใช้วิธีการเบลอภาพ หรือไม่ถ่ายให้เห็นความสยดสยองที่ไม่น่าดู หรือเราเรียกว่าเซ็นเซอร์ภาพ แต่ถ้าเป็นสื่อสมัครเล่นก็คงจะเปิดเผยภาพทั้งหมดบาดเจ็บตรงไหน เลือดออกแค่ไหน สยดสยองแค่ไหน โดยไม่มีการเซ็นเซอร์

ด้านจริยธรรมนั้นก็อย่างที่ผมยกตัวอย่างข้างต้น ก็เห็นความต่างระหว่างความเป็นมืออาชีพที่ต้องตระหนักอยู่เสมอในเรื่องจริยธรรม จรรยาบรรณ สำนึก และเคารพกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำข่าวนั้นๆ ทั้งกฎหมายคุ้มครองเยาวชน กฎหมายเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ด้วย ส่วนสื่อที่ไม่ใช่มืออาชีพเขาก็คงอยากเสนออะไรก็ได้โดยไม่คิดหน้าคิดหลัง ไม่สนใจว่ามีกฎหมายอะไรคุ้มครอง หรือไม่ต้องการคิดว่าอะไรคือคุณธรรมหรือจริยธรรมที่จะต้องมานึกถึงให้วุ่นวาย

แต่ที่น่าห่วงกว่านั้น คือสื่อมืออาชีพด้วยกันที่เราหรือสังคมรู้ว่าเขามีความเป็นมืออาชีพ แต่ถ้าวันหนึ่งออฟฟิศข่าวของเขาเลือกที่จะนำเสนอแบบดราม่า หรือเรียกรตติ้งด้วยวิธีการของสื่อสมัครเล่นต่างหากที่น่าห่วง เพราะเขาจะสนใจเรตติ้งจำนวนผู้ชม หรือยอดวิวยอดไลค์ ยอดแชร์ มากกว่า อันนี้ที่น่าห่วง ดังนั้นพวกสื่อมืออาชีพด้วยกันต้องเป็นหูเป็นตาให้การสื่อ

มุมมอง นักวิชาชีพ

นางสาวอภีวรรณ เสาร์เวียง

ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์เดลินิวส์

สังกัดกองบรรณาธิการข่าวการเมือง

สื่อมวลชนสมัครเล่น เท่าที่ได้เห็นข่าวส่วนใหญ่เป็นข่าวที่ลอกมา หรือไม่ก็ไปเจอกระแสสังคมจากอีกด้านหนึ่ง ส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการแชร์มากกว่า ซึ่งเราก็ไม่รู้หลักการทำงานของเขาก่อนแชร์ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนหรือไม่ แต่ถ้าเป็นสื่อมวลชน ยกตัวอย่างตัวเอง ถ้าเป็นข่าวกระแสสังคมตามอินเทอร์เน็ต หรือทางไหนก็ตามถ้าได้รับข้อมูลตรงนั้นมา จะตรวจสอบก่อน เราจะไม่ใช้แบบว่า เพจนี้รายงานอย่างไรแล้วเสนอเลย ไม่ได้ทำแบบนั้น จะต้องสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องจริงๆ ก่อนที่จะเสนอออกไป

ถ้าเป็นพวกเพจต่างๆ จะเห็นบ่อยที่แชร์มา สุดท้ายก็มาขอโทษซ้ำว่า ข้อมูลผิดพลาด แต่จะเห็นได้บ่อยว่าต้องขอโทษ ถ้าเป็นตัวเอง ทำสายสาธารณสุขส่วนใหญ่ทำเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ ถ้าให้ข้อมูลผิดพลาดไปมันหมายถึงชีวิตของคนด้วย เราไม่ใช่หมอแต่ก็มีพลังในการสื่อสารอีกอย่างหนึ่ง ถ้าได้เห็นโรคที่เขาแชร์มาประหลาดๆ หน้าที่เราคือต้องถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโรคเหล่านั้นว่า กรณีอย่างนี้ ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร

ยกตัวอย่างเท่าที่เคยประสบมา คือบางเพจมีการแชร์เรื่องโรคประหลาดๆ แล้วกินยาสมุนไพรบางชนิดจะหาย ดังนั้นสิ่งที่ทำคือเราติดต่อไปยังฝ่ายเทคนิคการแพทย์ให้ออกมายืนยันข้อมูล ซึ่งพบข้อเท็จจริงอีกด้านหนึ่งว่าไม่เป็นความจริง อะไรแบบนี้ ดังนั้นถ้ามีการแชร์โดยไม่ตรวจสอบอาจจะกระทบกับแพทย์แผนไทยของเราได้

ความจริงอีกด้านหนึ่งจะถูกซ่อนไว้เสมอถ้าไม่มีการตรวจสอบ ไม่อย่างนั้นก็มีการขอโทษออกมาเรื่อยๆ นี่คือการแตกต่างระหว่างสื่อมวลชนมืออาชีพ กับสื่อมวลชนสมัครเล่น รู้สึกว่ามีอะไรคำขอเราอยู่ที่ต้องนำเสนอความจริง

ด้านจริยธรรมนั้น แบ่งแยกได้จากการตรวจสอบก่อนเผยแพร่ อย่างเราตรวจสอบก่อนเผยแพร่น่าจะเป็นจรรยาบรรณที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง เพื่อป้องกันความเสียหายและผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นกับคนอื่น แต่คนอื่นๆ ที่มีหน้าที่ทำแค่แชร์ข่าว ลอกข่าว อันนี้ไม่ได้พูดถึงสื่อกระแสหลัก แต่หมายถึงคนทั่วไปที่มีสื่อสังคมออนไลน์ในมือ ลึกแต่ว่าแชร์ บางคนเขาไม่รู้ด้วยซ้ำว่า กำลังสร้างความเสียหายให้กับคนอื่นหรือไม่ ไม่เคยคิด อาจจะคิด แต่ส่วนใหญ่เท่าที่เห็นไม่ค่อยได้คิดกัน

นายชัยฤทธิ์ ยนเปี่ยม

หัวหน้าข่าวการเมืองและทั่วไป
หนังสือพิมพ์โพสทูเดย์

สื่อมวลชนมืออาชีพต้องมีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพตัวเอง ทั้งการรายงานข่าวที่ต้องถูกต้อง มีข้อเท็จจริงรอบด้าน ให้ความเป็นธรรม อดทนที่จะรับฟังความเห็นหรือชุดข้อมูลที่แตกต่างต่อจุดยืนของเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ เพื่อถ่วงดุลเนื้อหาที่จะนำเสนอต่อประชาชนให้เกิดมุมมองต่อข่าว หรือรายงานขึ้นนั้นอย่างหลากหลายและเป็นธรรม

สื่อมืออาชีพต้องพร้อมที่จะเปิดพื้นที่ให้กับฝ่ายที่ถูกกล่าวหาเพื่อให้เขามีโอกาสชี้แจง ยึดความแฟร์ สื่อต้องไม่เป็นอาวุธหรือเป็นเครื่องมือพิพาทฯ ประหัตประหารเหยื่อให้ตกเป็นจำเลยในสังคม ต้องไม่นำเสนอคำพูด “เฮตสปีช” ก่อให้เกิดความเกลียดชังซึ่งกันและกัน และต้องยึดประโยชน์สังคม ประชาชน ไม่ใช่ประโยชน์ส่วนตัวของสื่อเองหรือมีวาระแอบแฝงเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ

ความเป็นมืออาชีพของสื่อ โดยเฉพาะการทำข่าวสืบสวนสอบสวน จะต้องเกาะติดและวางแผน ประชุมกับทีมงานอย่างเป็นระบบเพื่อตีแผ่ข่าวชุดนั้นหรือรายงานขึ้นนั้น เพื่อชี้ข้อมูลว่าเป็นปัญหาที่อาจเกิดผลกระทบต่อสังคมในหลายมิติ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางแก้ปัญหาให้ดีขึ้น สื่อมวลชนมืออาชีพจะมีบทบาทสำคัญสูงยิ่งที่จะพัฒนาผลักดันต่อข่าวเจาะเหล่านั้นให้เกิดประสิทธิภาพ แต่ล้าพังความเป็นมืออาชีพอย่างเดียวก็ไม่ได้ ถ้ามโนบายของกองบรรณาธิการไม่เอื้อหรือสนับสนุน หรือเป็นมืออาชีพพอที่จะกล้าตีแผ่เรื่องนั้นอย่างต่อเนื่องโดยไม่ให้อำนาจทุนเข้ามาแทรกแซง

สำหรับสื่อมวลชนสมัครเล่น ปัจจุบันพบเห็นทั่ว โดยเฉพาะการเกิดใหม่ของสื่อบุคคลในโลกออนไลน์ สำนักข่าวเว็บไซต์หลายสำนักที่เพิ่งตั้งขึ้นมาใหม่ หรือสำนักข่าวใหม่แต่ใช้แบรนด์เก่า ลักษณะความเป็นมือสมัครเล่น เช่น เล่นข่าวละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือข่าวที่ไม่สะท้อนความเป็นคุณค่าข่าว นำเสนอข้อมูลแล้วพาดพิงบุคคลนั้นโดยไม่ให้อาสาชี้แจง เน้นแต่ข่าวปึงปอง ข่าวฉาบฉวยในเชิงความเห็น โดยไม่เจาะลึกถึงแก่นแท้ รากเหง้าของปัญหาขึ้นนั้นๆ ที่นำเสนอทั้งหมดแค่มุ่งสร้างยอดไลค์ ยอดวิว เน้นปริมาณโดยที่ไม่มีคุณภาพ

สื่อมือสมัครเล่นยังมีลักษณะนำข้อมูลจากแหล่งข่าวที่ปัจจุบันมักส่งข่าวสารทางเดียวผ่านทางไลน์ เฟซบุ๊ก มาลงอย่างเดียวทั้งหมด โดยไม่ตรวจสอบผลกระทบจากอีกฝ่ายที่ถูกพาดพิง เพราะจะกลายเป็น “ผู้ส่งข่าว” ไม่ใช่ “ผู้สื่อข่าว”

อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างสื่อมวลชนมืออาชีพและสื่อมวลชนสมัครเล่น มิได้ติดกรอบอยู่ตรงที่ว่าสื่อมวลชนสมัครเล่น คือ สื่อใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้น เพราะสื่อเก่าหรือผู้ที่เคยทำงานสื่อมานาน ไม่ว่าใน หนังสือพิมพ์ ทีวี วิทยุ หากทำหน้าที่นำเสนอข้อมูลไม่รอบด้านก็อาจกลายเป็นสื่อมวลชนสมัครเล่นโดยไม่รู้ตัว

ด้านจริยธรรมนั้นข้อสำคัญของความแตกต่างของสื่ออาชีพกับสื่อสมัครเล่น คือ สื่อมวลชนอาชีพต้องมีจรรยาบรรณ เคารพต่อจริยธรรมของสื่อเอง หลักพื้นฐานคือ การไม่รับประโยชน์ อามิสสินจ้างจากแหล่งข่าวเพื่อบิดเบือนข้อมูลที่ถูกให้เป็นผิด หรือเสนอความจริงเพียงครึ่งเดียว รวมไปถึงการไม่ทำผิดกฎจรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อเอง ทั้งการลงภาพข่าวที่ละเมิดผู้ตกเป็นข่าว เหยื่อ ไม่ว่าภาพผู้ป่วยในโรงพยาบาล เด็กเยาวชนต่ำกว่า 18 ปี เหยื่อจากอุบัติเหตุ ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของญาติเหยื่อและครอบครัว รวมถึงผลกระทบที่จะตามมากับเหยื่อในอนาคต

สื่อมวลชนอาชีพ ถ้านำเสนอข่าวผิด ลงภาพกระทบสิทธิ ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องรีบแก้ไขโดยเร็ว และประกาศคำขอโทษ ถึงเรียกว่าเป็นมืออาชีพ ซึ่งนับว่าเราเริ่มเห็นการออกขอมาโทษจากสื่อบ้างกรณีลงภาพข่าวผิดพลาด แต่ยังไม่มากนักเมื่อเทียบกับ สื่อกระแสหลัก ทั้งทีวี หนังสือพิมพ์ ที่ยังเน้นเรตติ้งขายอย่างเดียว สิ่งที่พบเห็นจากสื่อสมัครเล่น นอกจากลงภาพละเมิดสิทธิเหล่านี้เพียงเพื่อเน้นขายอย่างเดียว ยังพาดหัวด้วยภาษาลามก อนาจาร และนำเสนอภาพโป๊ เปลือย

นายสุเมธ สมคะเน

ประธานสหภาพแรงงานกลางสื่อมวลชนไทย

ความแตกต่างระหว่างสื่อมวลชนมืออาชีพกับสื่อมวลชนสมัครเล่น จริงๆ ก็แตกต่างอยู่ที่ความรับผิดชอบเป็นหลัก ความรับผิดชอบตรงนี้ คือ ความรับผิดชอบต่อแหล่งข่าว ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของเรา แล้วก็ความรับผิดชอบต่อบุคคลที่ปรากฏอยู่ในข่าวด้วย ไม่ใช่แค่ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แต่ต้องมีที่มาที่ไป แล้วก็ต้องฟังความรอบด้าน ไม่ใช่ว่าอยู่ดีๆ จะกล่าวหาใครก็ได้ เราไม่สามารถทำอย่างนั้นได้ เพราะฉะนั้น การที่จะกล่าวหาใคร หรือทำข่าว ตรวจสอบใครก็ต้องทำให้รอบด้านก่อน คือ ตรวจเช็คข้อมูลให้ถูกต้องรอบด้านแล้วถึงจะนำเสนอ ซึ่งในกรณีสื่อฯ สมัครเล่น เขาอาจจะมั่วอารมณ์ ความรู้สึก เข้าไปเกี่ยวข้อง แต่ในฐานะที่เป็นสื่อฯ มืออาชีพ เราไม่สามารถที่จะใส่อารมณ์ และความรู้สึกเข้าไปในข่าวของเราได้ เพราะว่ามันนอกจากจะเป็นการให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายแล้ว ยังเป็นการ Protect ตัวเราเองด้วย กรณีถ้าข้อมูลที่เราได้มานั้นไม่ถูกต้อง หรืออาจจะถูกต้อง แต่อาจจะนำอันตรายให้เกิดสู่เราได้ ดังนั้น การนำเสนอข่าวทุกครั้งต้องมีความรอบคอบ กล่าวคือ ในความรอบคอบนี้ ก็คือ ความรับผิดชอบต่อแหล่งข่าว และตัวเราเอง และต่อวิชาชีพ และนี่คือจุดที่แตกต่าง

จริงๆ ถือว่า ความรับผิดชอบเป็นเรื่องใหญ่ ไม่ว่าจะอะไรก็ตาม ในการหาข้อมูล สืบค้นข้อมูล การพูดคุยกับแหล่งข่าว หรือการนำเสนอต่างๆ มันขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรับผิดชอบของเราทุกอย่าง ข่าวนี้มีผลกระทบอะไรบ้าง ถ้ามีผลกระทบ มีข้อกฎหมายข้อห้ามหรือไม่? เป็นการละเมิดสิทธิหรือไม่? เป็นเรื่องสาธารณประโยชน์หรือเป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคล? บางทีเราต้องชั่งน้ำหนักว่าบางอย่างเราตรวจสอบเขาก็จริง แต่ถ้าล้ำเส้นเกินไป มันก็จะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล มันไม่ใช่การรายงานข่าวบนความรับผิดชอบ เช่น นายกรัฐมนตรีทำผิดอะไรสักอย่าง นั่นก็ต้องเป็นในฐานะตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เราต้องแยกแยะว่าเขาทำผิดตรงนั้นในฐานะอะไร เรื่องส่วนตัวเราจะไม่ยุ่ง เหมือนกัน สิทธิอย่างบันเทิง ภาพหลุดดารา โอเค! เขาเป็นบุคคลสาธารณะ แต่มันใช้หน้าที่เราไหม? ที่จะเอาภาพเขามากระพริบซ้ำเติมบนหน้าสื่อฯ เขาเป็นเหยื่อหรือไม่ เขาเจตนาเผยแพร่เอง อย่างภาพหลุดต่างๆ เขาเจตนาเองหรือเขาถูกบุคคลที่สามเอามาเผยแพร่ก็ต้องดูตรงนี้ ถ้าเราเป็นบุคคลที่สามขึ้นมาเท่ากับเราร่วมกระทำความผิด ไม่ใช่การซ้ำเติม แต่เป็นการข่มขืนซ้ำต่อเหยื่อ มันไม่ใช่ว่า เราสามารถอ้างว่า เขาเป็นบุคคลสาธารณะได้ อันนี้ละ คือ ความรับผิดชอบ

ด้านจริยธรรมในความเป็นสื่อมืออาชีพ เรามีข้อจำกัดเยอะ แต่มันก็ไม่ได้ต่างจากสื่อสมัครเล่น เพราะว่ากฎหมายใช้ตัวเดียวกัน ควบคุมด้วยกฎหมายอาญาเหมือนกัน เพียงแต่ว่า อย่างที่บอก เรามีบรรทัดฐานความรับผิดชอบอยู่ มีกฎเกณฑ์ของจรรยาบรรณสื่อที่ถือเป็นหลักสากลอยู่ ดังนั้น ก็เหมือนเป็นบรรทัดฐานที่ขีดเส้นเป็นตัวแบ่ง ว่าระหว่างความเป็นสื่อมืออาชีพ กับ สื่อพลเมือง แต่ก็ไม่ใช่เสมอไป สื่อพลเมืองบางคนอาจจะมีความรับผิดชอบ มีจริยธรรมมากกว่าสื่อมืออาชีพก็ได้ เพราะฉะนั้น มันเป็นเรื่องที่ต้องดูกันเป็นกรณีๆ ไป บางสำนักข่าวสื่อมืออาชีพ อาจจะทำได้แย่กว่าสื่อพลเมืองด้วยซ้ำ

ดังนั้น มันเป็นอย่างที่ชีวิตไม่ได้ แต่สุดท้ายการที่ปฏิบัติหน้าที่ของเราบนความรับผิดชอบ ใช้เสรีภาพที่มีอยู่อย่างมีความรับผิดชอบ ตรงนี้ละที่จะบอกว่า เราเป็นสื่อมืออาชีพ หรือเป็นสื่อสมัครเล่น และมีจริยธรรมความเป็นมืออาชีพ หรือว่าเป็นแค่สื่อฯ พลเมือง

มันก็มีอยู่เท่านี้ โดยหลักๆ ไม่ได้แตกต่างอะไร มันอยู่ที่เรา จริงๆ ควรเรียกว่า เป็นสามัญสำนึกของตัวบุคคลมากกว่า แต่ไม่มีอะไรตายตัว เรามีหลักเกณฑ์เป็นเส้นแบ่ง แต่ในทางปฏิบัติ มันอยู่ที่ตอนปฏิบัติของแต่ละคนว่าแต่ละคนมีสามัญสำนึกแค่ไหน มีความรับผิดชอบแค่ไหน อยู่ที่ใจเรา อยู่ที่เรากระทำของเราเองที่เป็นตัวชี้วัด บางคนอาจจะอยู่ช่อง 3 5 7 9 อยู่ “ไทยรัฐ” “เดลินิวส์” แต่การปฏิบัติอาจจะไม่ใช่สื่อมืออาชีพ เป็นแค่สื่อสมัครเล่น หัว ตำแหน่ง สถานะ ไม่ใช่ตัวบ่งบอก แต่การกระทำจะเป็นตัวบ่งบอกว่าใคร คือ สื่อฯ มืออาชีพ ใครมีจรรยาบรรณความเป็นมืออาชีพมากกว่ากัน

สิ่งสำคัญของความเป็นสื่อมืออาชีพ คือ ความรับผิดชอบ การมีสำนึกต่อสังคม การไม่ละเมิดสิทธิชาวบ้านเหยื่อ ผิดแล้วต้องขอโทษ ทำเพื่อประโยชน์สังคม ไม่ใช่เพื่อส่วนตัว ไม่แต่งเติมข่าว กุข่าว หลอกลวงสังคมเพื่อประโยชน์ด้านยอดขาย หรือยอดวิวในออนไลน์

ความบกพร่องทางจริยธรรมเพื่อความอยู่รอด ในการบริหารจัดการและนำเสนอ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยุคดิจิทัล

อาจารย์สุวรรณ มาศเมฆ *

รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ **

“ หลายคนบอกสื่อสิ่งพิมพ์ จะไปไม่รอดและจึง
และผมกล้าฟันธงเลย อย่างน้อยไปอีก 10 ปี 20 ปี
ผมพูดผมมีความมั่นใจว่า พวกนี้มันไม่ค่อยมีความแม่นยำถูกต้อง
สิ่งที่ผมกลัวคือไม่มีกระดาษพิมพ์ ”

บุญสม ปัญญาโสภา

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ เชียงใหม่

1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

ภายใต้กระแสการปิดตัวของสำนักพิมพ์ระดับโลกและในประเทศหลายแห่งที่ต้องปิดกิจการพิมพ์หนังสือพิมพ์และนิตยสาร ในยุคที่อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์กำลังหดตัวอย่างรุนแรง จนมีการตั้งคำถามว่าในอนาคต หนังสือพิมพ์และนิตยสารเหล่านี้จะเหลือขายอยู่บนแผงสักกี่เล่ม โดยที่ในปี พ.ศ. 2558 เป็นปีที่อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ไทยเข้าขั้นวิกฤติอย่างแท้จริง เนื่องจากพฤติกรรมผู้อ่านที่เปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนจากการอ่านข้อมูลบนหน้ากระดาษมาเป็นเปิดหน้าจอสิ่งที่สนใจผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และจากภาวะเศรษฐกิจโดยรวมที่ทรุดตัวพร้อมกันทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อจำนวนเงินโฆษณาซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของธุรกิจสิ่งพิมพ์ สิ่งที่ตามมาเป็นการประกาศปิดตัวลงของสื่อสิ่งพิมพ์อย่างต่อเนื่อง โดยจำนวนเงินโฆษณาในช่วง 10 ปีหลังลดลงถึงกว่า 1 ใน 3 ขณะที่หนังสือพิมพ์แม้มีเงินโฆษณาจะลดลงน้อยกว่า แต่หลายฉบับก็ประกาศไม่รับคนเพิ่ม

บริษัท เดอะนิลเส็นคอมปะนี (ประเทศไทย) จำกัด ได้เปิดเผยจำนวนเงินโฆษณาในสื่อประเภทต่างๆ ประจำปี 2558 พบว่า มีเงินโฆษณาในธุรกิจสิ่งพิมพ์ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยหนังสือพิมพ์ลดลง 6.45% (12,332 ล้านบาท ลดลงจาก 13,166 ล้านบาท ในปี 2557) ส่วนนิตยสาร ลดลง 14.28% (4,227 ล้านบาท จาก 4,721 ล้านบาท ในปี 2557) สวนทางกับอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้น 11.37% (1,058 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 950 ล้านบาท ในปี 2557) ในปัจจุบันจึงนับได้ว่าเป็นยุคดามิตของสื่อสิ่งพิมพ์อย่างแท้จริง ด้วยพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป เลือกรับข่าวสารผ่านทางแพลตฟอร์มอื่นจากสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ หรือโซเชียลมีเดีย แอปพลิเคชัน ทำให้ยอดขายของสิ่งพิมพ์ทั่วโลกตกต่ำลง อย่างนิตยสารในเมืองไทยก็มีข่าวประกาศปิดตัวกันเป็นรายวัน (<http://www.manager.co.th/CelebOnline/ViewNews.aspx?NewsID=9590000047451>)

*อาจารย์พิเศษหลักสูตรสื่อสารมวลชน คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

** รองศาสตราจารย์คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

“บริษัท โพสต์ พับลิชชิง จำกัด (มหาชน) หรือ POST เจ้าของหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ไม่ว่าจะเป็น Bangkok Post โพสต์ทูเดย์ และ M2F และนิตยสารดังอีกหลายฉบับ เช่น Cleo, Elle, Forbes Thailand มีผลประกอบการ 9 เดือนแรกของปี 2558 ขาดทุน 204.64 ล้านบาท

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) หรือ MATI เจ้าของหนังสือพิมพ์มติชน ข่าวสด และประชาชาติธุรกิจ และนิตยสารอีกหลายฉบับ เช่น มติชนสุดสัปดาห์ ศิลปวัฒนธรรม มีผลประกอบการ 9 เดือนแรกของปี 2558 ขาดทุน 51.53 ล้านบาท

บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) หรือ NMG เจ้าของหนังสือพิมพ์ The Nation คมชัดลึก และกรุงเทพธุรกิจ และนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ มีผลประกอบการ 9 เดือนแรกของปี 2558 กำไร 81.38 ล้านบาท

บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด (มหาชน) หรือ SPORT เจ้าของหนังสือพิมพ์สยามกีฬารายวันสตาร์ชอว์เกอร์ สปอร์ตพูล นิตยสารหลายฉบับ เช่น FHM สยามดารา มีผลประกอบการ 9 เดือนแรกของปี 2558 ขาดทุน 12.27 ล้านบาท” (<http://thaipublica.org/2016/01/print-1/>)

ในทางกลับกันหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหลายฉบับในภาคเหนือของประเทศไทยยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่าไม่มีวันหายไปจากท้องถิ่น เมื่อไหร่ที่ยังคงมีกระดาษมาตีพิมพ์ หนังสือพิมพ์เป็นชีวิต เป็นอุดมการณ์และเป็นจิตวิญญาณแห่งความภาคภูมิใจที่เขาทอดทิ้งไปไม่ได้ แม้ว่าจะขาดทุน ขยายไม่ได้ ไม่มีคนลงโฆษณาเลยก็ตาม สิ่งพิสูจน์ที่เป็นส่วนสำคัญช่วยให้หนังสือพิมพ์คงอยู่ต่อไปได้น่าจะเป็นความมีจริยธรรม ความมุ่งมั่น และเจตนารมณ์ในการเป็นนักหนังสือพิมพ์ ในขณะที่มีนักวิชาการบางท่านกล่าวว่า “...เนื่องด้วยการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ทำให้ในบางครั้งการให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณจึงมีลักษณะไม่สม่ำเสมอ บางสื่อก็ให้ความสำคัญหรือแสดงออกว่าให้ความสำคัญ ขณะที่บางสื่อก็เมินเฉยกับข้อปฏิบัติบางประการ ขณะที่ยุคสมัยของการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว.”¹

จึงเป็นที่สงสัยกันว่าสถานการณ์ของสื่อสารมวลชนในปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งการหลอมรวมที่ทำให้ภูมิทัศน์ในการนำเสนอเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ต้องแข่งขันการนำเสนอประเด็นเด็ด แย่งชิงพื้นที่ทุกช่องทางเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุดไปกำหนดเรตติ้ง จำนวนการเข้าชม จำนวนแชร์ข้อมูลที่ส่งผลต่อการขายพื้นที่โฆษณาเพื่อรักษาให้อยู่รอด บทความเรื่องนี้จึงได้นำเสนอให้เห็นว่าเมื่อได้ศึกษาสภาพความเป็นจริงแล้วสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อดั้งเดิมที่ต้องประสบกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร การพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขวางและครอบคลุมทั้งด้านจำนวนและพื้นที่แล้ว จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพยังเป็นสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังและยอมรับกันเพียงใด

เพื่อตอบคำถามในประเด็นข้างต้นผู้วิจัยได้สำรวจการบริหารจัดการและการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือขึ้น ด้วยเหตุผลที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นถูกมองเป็นแหล่งส่งต่อภาพข่าวเพียงเพื่อสนองสัญชาตญาณความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ที่สุมเสี่ยงต่อการไม่เคารพต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มุ่งเน้นการหารายได้และดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดเป็นเครื่องมือของกลุ่มทุน นักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ผู้มีอิทธิพล ข่าวสารที่นำเสนอเต็มไปด้วยข่าวและภาพอหิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ ข่าวยกย่องให้หาย ข่าวดราม่ากรรมเลือดท่วม ข่าวข่มขืน ข่าวเด็กก่ออาชญากรรม ข่าวเด็กเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยเปิดเผยชื่อนามสกุล ที่อยู่ หรืออ่านแล้วเข้าใจได้ว่าคนเหล่านั้นเป็นใคร หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหันมาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เรื่องราวในท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น แต่กลับถูกมองว่าเป็นเป็นการสร้างกระแสและอารมณ์ให้กับสังคมอย่างไม่มี ความรับผิดชอบ²

¹ ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์ (2558)

² จักรกฤษ เพิ่มพูน (2556) อคติประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยร่วมกับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทยและมหาวิทยาลัยรังสิต จัดประชุมใหญ่วิชาการและวิชาชีพสื่อมวลชน ประจำปี 2558 ยุทธศาสตร์เพื่ออนาคตวารสารศาสตร์ ครั้งที่ 10 เรื่อง ปฏิวัติคนข่าว ทุน-อุดมการณ์ การปรับตัวของนักนิเทศศาสตร์ ยุคดิจิทัล ณ โรงภาพยนตร์ อาคารดิจิทัล มัลติมีเดีย คอมเพล็กซ์ มหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 โดยมี ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล นักวิชาการด้านสื่อมวลชนปาฐกถาพิเศษ เรื่อง ทุน-อุดมการณ์สื่อยุคดิจิทัลระบุถึงวิกฤตสื่อในต่างประเทศว่า งานสื่อสารมวลชนผ่านการเปลี่ยนแปลง เติบโตแรงกดดัน ด้านอำนาจทำลาย หลงใหลในพลังเย้ายวนหลายหลาก จนปัจจุบันมีเทคโนโลยีข่าวสารรวดเร็ว ล้าสมัย โกลเกินจินตนาการ งานสื่อสารมวลชนจึงเป็นงานที่ไร้ขอบเขตหรือข้อจำกัดค่านิยมใดๆ งานสื่อสารมวลชนเป็นทั้งธุรกิจและมากกว่าธุรกิจ สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่เผชิญหน้าผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นนักหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรืออินเทอร์เน็ตหนังสือพิมพ์รูปแบบแรกของโลกเป็นใบประกาศข่าวสารของจีนเมื่อกว่าพันปีที่แล้ว และถูกองค์กรพรรคิสังปิดกิจการไปในที่สุด เมื่อเริ่มแสดงออกในเสรีภาพของสื่อมวลชน ด้วยเพราะสื่อมวลชนดูจะมีพลังสร้างค้ำบัลลังก์หรือล้มองค์จักรพรรดิได้ทั้งนี้ หากจำเป็นต้องเลือกกระหว่างหนังสือพิมพ์กับรัฐบาลจะเลือกฝ่ายใด ซึ่งประธานาธิบดีโธมัส เจฟเฟอร์สัน กล่าวไว้ว่า ฐานพลังของรัฐบาลมาจากความคิดเห็นของประชาชน หน้าที่เริ่มแรกคือการคงไว้ในสิทธิขั้นพื้นฐาน และหากจะต้องเลือกให้มีรัฐบาลโดยไม่มีหนังสือพิมพ์ หรือจะมีหนังสือพิมพ์โดยไม่มีรัฐบาล จะไม่ลังเลเลยว่าจะเลือกอย่างไร การยกอาชีพสื่อมวลชนในอดีตนั้นถึงกับเชื่อว่า สื่อมวลชนมีอำนาจปกครองประเทศได้ ด้วยข้อมูลข่าวสารและความจริง แต่เหตุใดสื่อมวลชนจึงทำลายความยิ่งใหญ่ น่าเชื่อถือ ยึดมั่น ที่สาธารณชนที่เคยมีให้ลดต่ำลงได้ หนังสือฉบับดังกล่าวยังให้เหตุผลว่าการเข้าสู่ระบบธุรกิจและการลงทุนเป็นปัญหาใหญ่ เพราะหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ ต้องทำรายได้ตามที่เจ้าของกิจการและผู้ถือหุ้นต้องการ พนักงานข่าวและพนักงานอื่นๆ และผู้ทำหน้าที่สื่อสารมวลชนทั้งหลายเริ่มคิดว่าเงินคือผลตอบแทนสำคัญในอาชีพ จรรยาบรรณยอมเสียเงินและค่าใช้จ่ายทุกอย่างเพื่อความจริง กลายเป็นการขายเนื้อที่โฆษณาและข่าวประชาสัมพันธ์ให้กับลูกค้าและสินค้าที่ยืมข่าวเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์

นักสื่อสารมวลชนเกือบทั้งหมดเกิดและอยู่ในบรรยากาศแบบบริษัทธุรกิจ ซึ่งเป็นการจำกัดกรอบงานและทรงอิทธิพลต่อการทำงานของสื่อมวลชน การที่สื่อมวลชนห่วงใยผู้ถือหุ้น กังวลผลกำไรขาดทุนเจ้าของกิจการ ทำให้เล้าบรรณาธิการข่าวหันเหความสนใจไปจากงานของสื่อมวลชนที่เคยยึดเป้าหมายการทำหน้าที่พลเมืองดีต่อสังคมไป เป็นการทำลายความจงรักภักดีที่สื่อมวลชนเคยมีต่อผู้อ่าน และทำลายความมั่นคงเติบโตของธุรกิจสื่อสารมวลชนในระยะยาว เมื่อมาถึงปลายศตวรรษที่ 20 พฤติกรรมของผู้นำสื่อสารมวลชนอเมริกันก็เปลี่ยนภาพตนเองไปเป็นนักธุรกิจหมดแล้ว ดร.สมเกียรติ กล่าวถึงความเสื่อมของนักสื่อสารมวลชนทั้งนักหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ เกิดจากสาเหตุอื่นๆ อีกมากมาย สื่อมวลชนทำตัวเป็นดาราตัวแพง ผู้ประกาศข่าวกลายเป็นดาราที่แสดงเพียงบทอ่านข่าว ส่วนผู้สื่อข่าวที่ทำงานหนักจริงจึงกลับมีรายได้น้อยแทบเลี้ยงครอบครัวไม่รอด รัฐจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้กฎหมายสามารถดูแลครอบคลุมการกระทำละเมิดกฎหมายที่จะเกิดขึ้น เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลทั้งกิจการวิทยุ โทรทัศน์ โทรคมนาคม และสื่ออื่นๆ ที่จะเกิดขึ้น เพื่อการดูแลเป็นไปอย่างทั่วถึง

โครงการสะพานจากการสนับสนุนของ USAID จัดเวทีวิเคราะห์อนาคตสื่อท้องถิ่นในยุคดิจิทัลเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2556 ที่ศูนย์อาหารชั้น G Citymall ศูนย์แกรนด์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีตัวแทนจากสมาคมสื่อมวลชนอุบลราชธานี ในเวทิดังกล่าว นายชลธิช จันทร์สิงห์ นายกสมาคมสื่อมวลชนอุบลราชธานี กล่าวว่าสำหรับจังหวัดอุบลราชธานีไม่มีเจ้าของหนังสือพิมพ์ฉบับใดเป็นเจ้าของโรงพิมพ์อย่างแท้จริง ต้องไปว่าจ้างพิมพ์กับโรงพิมพ์

ทั่วไป และหลายโรงพิมพ์ก็ไม่อยากรับพิมพ์เพราะมีความยุ่งยากในขั้นตอนการพิมพ์มากกว่างานพิมพ์อื่น รวมทั้งได้รับค่าจ้างพิมพ์ล่าช้ากว่างานทั่วไป เจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจึงทำด้วยใจรักจริงๆ บางหนังสือพิมพ์เป็นทั้งบรรณาธิการไปถึงคนส่งหนังสือพิมพ์ และถ้าหวังจะมีรายได้หรือร่ำรวยจากอาชีพนี้คงไม่ได้ สำหรับการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคข่าวสารรวดเร็ว ต้องเริ่มต้นจากการจัดทำรูปแบบให้น่าจับขึ้นมาอ่าน เนื้อหาข่าวต้องมีความโดดเด่น เจ้าของต้องจัดอาร์ต ทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดพิมพ์เป็นจึงสามารถอยู่รอดได้ในยุคนี้ สื่อท้องถิ่นแตกต่างจากสื่อส่วนกลางในเรื่องทุน ซึ่งสื่อส่วนกลางมีมากกว่าสื่อท้องถิ่น แต่ในยุคดิจิทัลสื่อส่วนกลางต้องปรับตัวมากขึ้นเพื่อให้อยู่รอดเช่นเดียวกัน ขณะที่ต้นทุนระหว่างสื่อส่วนกลางกับสื่อท้องถิ่นไม่มีความแตกต่างกัน คือสื่อสิ่งพิมพ์ต้นทุนการผลิตมากกว่าราคาขาย ด้วยโครงสร้างนี้ สื่อต่างๆ จึงอยู่ไม่ได้จากยอดขาย ต้องอาศัยสปอนเซอร์จึงทำให้สื่อเป็นอิสระยาก บางครั้งสินค้าบางอย่างมีปัญหาที่ต้องบอกว่าดีเพื่อให้ได้โฆษณา และอำนาจที่แท้จริงไม่ได้อยู่กับคนทำสื่อ แต่อยู่กับผู้ว่าราชการจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับสื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ต้องบอกว่าไม่มีอนาคต เพราะคนไม่เสพข่าวจากการอ่านหนังสือพิมพ์เพียงฉบับเดียว แต่เลือกเสพข่าวจากหลายสื่อ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่นิยมดูจากสื่อออนไลน์ คลิป ฟังหรืออ่านผ่านอุปกรณ์สื่อสาร ซึ่งรวดเร็วเข้าถึงได้มากกว่าสื่ออื่น

ในประเด็นทางจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชนหรือของสื่อมวลชน หมายถึง ความประพฤติที่ควร ความถูกต้องที่มีกฎเกณฑ์ของสื่อมวลชนตามแต่ประเภทของงานซึ่งต่างฝ่ายต่างมีจริยธรรมของตนเอง เช่น หนังสือพิมพ์ก็มีสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติทำหน้าที่ดูแลสมาชิกให้ปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ซึ่งได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2541

จริยธรรมเป็นเรื่องของความสมัครใจที่จะร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้วางไว้เป็นบรรทัดฐาน หรืออีกนัยหนึ่งคือ การชี้แนะให้สื่อมวลชนกระทำในสิ่งที่สมควรกระทำอย่างยิงตามหลักจริยธรรมเป็นข้อบังคับ แต่ไม่ใช่กฎหมายแต่อย่างใด ไม่มีบทลงโทษเหมือนกฎหมาย แต่สูงกว่ากฎหมาย กล่าวคือหากมีการฝ่าฝืนข้อบังคับจะถูกลงโทษด้วยความเสื่อมศรัทธาจากสังคม เสถียร พันธรัณย์ ได้เขียนไว้ในเรื่องจริยธรรมหนังสือพิมพ์ตีพิมพ์ในวารสารศาสตร์ของคณะวารสารศาสตร์ ครบรอบ 15 ปี ได้อธิบายคุณลักษณะที่ดีของหนังสือพิมพ์ไว้ว่ามีความเป็นมหาวิทยาลัยที่ดีหมายถึงการเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ ความคิดโดยถูกต้อง และที่สำคัญต้องเป็นผู้นำทางความคิดให้แก่สังคม มีความเป็นโรงงานที่ดีหมายถึงการเป็นแหล่งให้ความเมตตากรุณาแก่ผู้ที่มีทุกข์ทั้งปวง หนังสือพิมพ์จะอยู่ในฐานะเป็นผู้ให้ เช่น ให้ความรู้ ให้ข่าวสาร ความบันเทิง ให้น้ำใจไมตรี ให้การยกย่องสรรเสริญ ให้ความสำคัญแก่เด็ก สตรี คนด้อยโอกาส ให้สติแก่สังคม ให้ความดับทุกข์ หากมองตามสภาพของสังคม ยามใดรัฐบาลบริหารล้มเหลว มีการทุจริตคอร์รัปชัน ข้าราชการรังแกชาวบ้าน สังคมอมทุกข์และปัญหาต่างๆ หนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนจะเฉยโพล่และวิจารณ์เรื่องที่กล่าวอย่างรุนแรง ทำให้รัฐบาลมองสื่อมวลชนอย่างไม่เข้าใจและเป็นฝ่ายตรงข้ามเสมอมา ยกเว้นสังคมที่ยังเข้าใจว่าหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเป็นมิตร และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางสังคม สังคมรู้ว่าสื่อมวลชนให้สิ่งที่สังคมขาด ช่วยปลดทุกข์เมื่อสังคมมีทุกข์ แม้ว่าผู้ปลดทุกข์ให้แก่สังคมนั้นมีทุกข์ไม่ต่างไปจากปุถุชนทั่วไปในสังคม ในอดีตบางครั้งต้องต่อสู้กับอำนาจรัฐ อิทธิพล จนผู้ต่อสู้ต่อตายหรือถูกปิดกั้นการ แต่หนังสือพิมพ์ต้องสู้เพื่อ นำความชอบธรรมคืนสู่สังคม และโดยเหตุผลทางจริยธรรมของวิชาชีพที่ต้องทำตามพันธะ หน้าที่ความรับผิดชอบสังคม

บุบผา เมฆศรีทองคำ (2553) ศึกษาบทบาทและความคาดหวังต่อสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มีการร้องเรียนต่อสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เพื่อศึกษาบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในมุมมองของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์และผู้บริโภคสื่อ และเพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์และผู้บริโภคสื่อต่อบทบาทเชิงรุกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ การวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์

แห่งชาติคาดหวังว่าบทบาทเชิงรุกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมวิชาชีพประกอบด้วย การดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างเคร่งครัด เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของหนังสือพิมพ์ นักหนังสือพิมพ์มากขึ้น และมีกระบวนการดำเนินงานที่โปร่งใสและเปิดเผย จนเกิดความเชื่อมั่นในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก ขณะเดียวกันกลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกคาดหวังบทบาทเชิงรุกโดยให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างเคร่งครัด มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและสามารถยึดคืนได้หากหนังสือพิมพ์ นักหนังสือพิมพ์ละเมิดหรือประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และสนับสนุนให้มีการร้องเรียนผู้กระทำความผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพได้ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการร้องเรียนผู้กระทำความผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพอย่างกว้างขวางเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการควบคุมกันเอง ส่วนผู้บริโภคคาดหวังบทบาทเชิงรุก โดยให้มีการกระบวนการดำเนินงานที่โปร่งใสจนเกิดความเชื่อมั่นในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก มีบทลงโทษเด็ดขาดชัดเจนสามารถวินิจฉัยและลงโทษผู้กระทำความผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้ และจะต้องดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้โดยมีบทลงโทษที่ชัดเจน สำหรับภาคประชาสังคมคาดหวังให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทในการดำเนินงานของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติให้สังคมได้รับรู้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้สังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของหนังสือพิมพ์นักหนังสือพิมพ์มากขึ้น และต้องดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างเคร่งครัด

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ตอนได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจากหนังสือพิมพ์และการนำเสนอเนื้อหาออนไลน์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น โดยศึกษารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือจำนวน 9 ชื่อฉบับที่ตีพิมพ์อยู่ในปัจจุบันโดยนำฉบับที่ตีพิมพ์ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 ประกอบด้วย จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ เพชรบูรณ์โพสต์ หลักเมือง และเอกรัฐ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ประชามติ พิทักษ์ไทย และเผ่าไทย จังหวัดเชียงใหม่ 3 ฉบับ ได้แก่ เชียงใหม่นิวส์ ไทยนิวส์ และธุรกิจภาคเหนือ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างตารางการวิเคราะห์และได้นำหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับมาวิเคราะห์ตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 และยืนยันผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการศึกษาข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์ผู้พิมพ์หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือจำนวน 9 คน ประกอบด้วยผู้บริหารซึ่งเป็นเจ้าของหรือบรรณาธิการ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ 3 คน ได้แก่ นายสันตติ ศักดิ์สูง บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ นายอินสม ปัญญาโสภณ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ และนายวชิระ เรืองพรวิสุทธิ เจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ธุรกิจภาคเหนือ จังหวัดเพชรบูรณ์ 3 คน ได้แก่ นายบรรหาร บุญเขต เจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพชรบูรณ์โพสต์ นายกำแหง กลิ่นเทศ เจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักเมือง และนายอารีย์ สีแก้ว บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เอกรัฐ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 คน ได้แก่ นายนายสุรินทร์ ชัยวีระไทย เจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชามติ นายอาทิตย์ แสงสว่าง เจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์พิทักษ์ไทย และนายสมเกียรติ ตรีสุวรรณ เจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เผ่าไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนอและบทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือจำนวน 1 ชุด แบบวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาทางหนังสือพิมพ์และสื่อออนไลน์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาประเด็นทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือตามกรอบจริยธรรมของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 หนึ่งชุด และคำถามที่ใช้สัมภาษณ์เจ้าของหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ผู้ดำเนินการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยคำถามจำนวน 35 ข้อ

ผลการวิจัย

สำหรับการศึกษาประเด็นทางจริยธรรมของการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นนำเสนอเนื้อหาที่ขัดต่อหลักจริยธรรมน้อยมาก มีเพียงบางประเด็นที่พบบ้างเช่น หมวดที่ 2 จริยธรรมของหนังสือพิมพ์ ข้อที่ 7 ข้อที่ 8 ส่วนกรณีข้อที่ 12 ที่ระบุว่าในกรณีที่มีเนื้อหาผิดพลาด หนังสือพิมพ์ต้องลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวโดยไม่ชักช้า สิ่งที่พบมากมักเป็นข้อผิดพลาดที่มาจากการสะกดคำผิดไปจากคำที่ถูกต้องซึ่งหนังสือพิมพ์ไม่ได้แก้ไข เนื่องจากไม่ได้ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นแต่อย่างใด

ในขณะที่การนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อออนไลน์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือได้แก่ เพชบุรี พบว่า หนังสือพิมพ์ประเภทเข้มแข็ง ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันที่สำคัญจริงๆ โดยมีผู้ดูแลรับผิดชอบควบคุมอย่างเคร่งครัด ในขณะที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือประเภทเย็นหยัดและประเภทพึ่งพาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเฉพาะเพชบุรีในการประชาสัมพันธ์การออกหนังสือพิมพ์หรือนำเสนอหนังสือพิมพ์ในรูปแบบไฟล์พีดีเอฟ ซึ่งสามารถดาวน์โหลดไปอ่านได้เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ มีเพียงหนังสือพิมพ์ประเภทเย็นหยัดที่ไม่เคร่งครัดในการดูแลควบคุมเครือข่ายสังคมออนไลน์ภายใต้ชื่อสำนักพิมพ์ของตนเองทำให้มีการรายงานอย่างอิสระของผู้ที่สามารถเข้าถึงและเขียนข้อความได้ จึงก่อให้เกิดการกระทำที่ผิดต่อข้อบังคับ ข้อที่ 10 ที่ระบุว่า เมื่อคัดลอกข้อความจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ต้องบอกที่มาของข้อความนั้น และข้อที่ 15 ที่ระบุว่าในการนำเสนอภาพข่าวใดๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้คุ้มครองเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาส ในการนำเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่ เด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการนำเสนอผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นต่างๆ โดยจำแนกให้เห็นความแตกต่างของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. ก่อกำเนิดด้วยศักดิ์ศรีและอุดมการณ์ความเป็นสื่อมวลชนที่ยึดมั่นจรรยาบรรณและจริยธรรมวิชาชีพ

1.1 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็ง

หนังสือพิมพ์กลุ่มนี้ก่อตั้งขึ้นด้วยการรวมตัวของผู้มีประสบการณ์ด้านการทำหนังสือพิมพ์และร่วมทุนกันเพื่อซื้อกิจการหนังสือพิมพ์หรือก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสารให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นภาคเหนือโดยมีสำนักงานและโรงพิมพ์ที่มีอุปกรณ์ เทคโนโลยี ระบบคอมพิวเตอร์สนับสนุนการผลิตหนังสือพิมพ์อย่างครบถ้วน เพื่อผลิตหนังสือพิมพ์รายวันและเว็บไซต์นำเสนอข่าวสารออนไลน์ รวมถึงการนำเสนอผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เพชบุรี ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือเข้มแข็งได้ผลิตหนังสือโฆษณาสินค้ารายสัปดาห์แยกออกมาเพื่อตอบสนองกลุ่มลูกค้าให้กว้างขวางและเพียงพอยิ่งขึ้นหรือออกนิตยสารสำหรับแจกฟรีแก่ผู้อ่านในโอกาสต่างๆ

ภายใต้การรวมกลุ่มของผู้มีความรู้และประสบการณ์การทำหนังสือพิมพ์ด้วยการเป็นผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ในส่วนกลางมาก่อน หนังสือพิมพ์กลุ่มเข้มแข็งจึงยึดมั่นในอุดมการณ์ของการเป็นสื่อมวลชนด้วยการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารที่ครอบคลุมทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และด้วยศักดิ์ศรีของการเป็นนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่มักเกิดความรู้สึกว่าข่าวที่ส่งไปเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง ซึ่งมีเนื้อที่จำกัดสำหรับการนำเสนอข่าวจากภูมิภาคให้ครบถ้วนไม่ได้รับการตีพิมพ์เป็นจำนวนมากจึงต้องการพื้นที่สำหรับนำเสนอข่าวสารของท้องถิ่นที่ถูกปฏิเสธจากหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือประเภทเข้มแข็งได้รับการก่อตั้งขึ้น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็งจึงถือได้ว่าเป็นสื่อที่ยืนหยัดอยู่ได้ด้วยการเป็นที่พึ่งของประชาชนในท้องถิ่นและสังคมรอบข้าง รวมถึงความมีคุณภาพ ยึดมั่นในจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบการ

1.2 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยีนหยัด

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยีนหยัดก่อตั้งโดยการรวมตัวของกลุ่มนักหนังสือพิมพ์และบุคคลที่มุ่งมั่นในการที่จะสืบทอดเจตนารมณ์ในการประกอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นกลุ่มยีนหยัดผ่านการต่อสู้กับทั้งสภาวะเศรษฐกิจและคู่แข่งกับสื่อประเภทอื่นๆ รวมถึงสื่อประเภทเดียวกันและสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยความสามารถจากผู้อ่านและคุณภาพของผลงานที่นำเสนออย่างยาวนาน แม้ยุคการตีพิมพ์และจัดจำหน่ายจะไม่สูงมาก หนังสือพิมพ์กลุ่มยีนหยัดยังพร้อมที่จะก้าวต่อไปข้างหน้าเพื่อรับใช้ท้องถิ่นบนพื้นฐานของความถูกต้อง เป็นธรรมและรับผิดชอบ แม้ว่าบางครั้งจะมีการเปลี่ยนแปลงทีมงานบริหาร ปรับเปลี่ยนบรรณาธิการก็ตาม ขณะที่หนังสือพิมพ์ที่ก่อตั้งด้วยตัวบุคคลก็มุ่งพิทักษ์ความถูกต้องและเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นเสมอมา

1.3 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มฟิงฟิง

การก่อตั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มฟิงฟิงส่วนใหญ่ก่อตั้งขึ้นด้วยการสืบทอดเจตนารมณ์ของการเป็นนักหนังสือพิมพ์ของบรรพบุรุษที่มักเป็นผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์และสื่ออื่นๆ ของส่วนกลางในกรุงเทพมหานครมาก่อน และด้วยความต้องการที่จะมีพื้นที่ในการนำเสนอข่าวสารของท้องถิ่นอย่างเพียงพอ โดยสร้างความโดดเด่นในเนื้อหาและประเด็นการนำเสนอที่แตกต่าง และเฉพาะเจาะจงในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น หนังสือพิมพ์ธุรกิจภาคเหนือที่มุ่งนำเสนอข่าวสารด้านการเงิน การลงทุน การตลาด บ้านและที่ดิน ยานยนต์ การศึกษา บันเทิง ท่องเที่ยวและข่าวสารราชการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักธุรกิจและนักลงทุน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือประเภทฟิงฟิงดำเนินการในลักษณะครอบครัวที่มีทีมงานบริหารเป็นพี่น้องเครือญาติหรือสามีภรรยา นอกจากนั้น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มฟิงฟิงมักเน้นการนำเสนอข่าวในเชิงลึกเกี่ยวกับการทุจริต คอร์รัปชัน สังคมในท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก และยังต่อสู้เพื่อให้หนังสือพิมพ์อยู่ต่อไปเพื่อเป็นปากเสียงให้สังคมและผู้ด้อยโอกาส อย่างไม่เกรงกลัวต่อการถูกแทรกแซงจากการถูกฟ้องร้องเมื่อนำเสนอเรื่องราวที่กระทบผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มอิทธิพล การนำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มฟิงฟิงไม่มุ่งที่ผลกำไรเพียงอย่างเดียวแต่มุ่งเสนอความถูกต้องต่อสังคมอย่างเป็นธรรมเพื่อสร้างความยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่น เช่น ในกรณีของหนังสือพิมพ์ธุรกิจภาคเหนือที่ผู้ก่อตั้ง เป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จจากการประกอบธุรกิจด้านอื่นๆ แต่ยังคงทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง มุ่งนำเสนอข่าวสารที่เที่ยงตรง เป็นธรรมเพื่อนักธุรกิจและสังคมไทย ขณะที่หนังสือพิมพ์เผ่าไทยดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์ด้วยความพยายามให้ชื่อหนังสือพิมพ์ยังคงยืนหยัดอยู่ได้ในขณะที่ตนเองยังมีชีวิตอยู่แม้ว่าจะไม่มีผลประโยชน์ใดๆ ก็ตามเมื่อเทียบกับธุรกิจอื่นๆ ของตนเองและครอบครัว

2. อิสระในการดำเนินธุรกิจหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือ

2.1 หนังสือพิมพ์กลุ่มเข้มแข็ง

หนังสือพิมพ์กลุ่มเข้มแข็งคิดว่าตนเองมีอิสระเต็มที่ในการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองในท้องถิ่นรวมทั้งนักการเมืองในระดับประเทศโดยนำเสนอการนำเสนอการดำเนินกิจกรรมของนักการเมืองอย่างครอบคลุมเท่าเทียมและเป็นธรรมแต่บางครั้งก็ส่งผลต่อการถูกโทรศัพท์หรือให้บุคคลใกล้ชิดขอให้ยุติการนำเสนอในบางประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อในด้านลบต่อนักการเมือง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็งจึงไม่ตกเป็นเครื่องมือในการหาผลประโยชน์ของนักการเมืองและกลุ่มอิทธิพล เนื่องจากการกำหนดประเด็นที่นำเสนอขึ้นอยู่กับหนังสือพิมพ์ที่คำนึงถึงความถูกต้องและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อสาธารณะเป็นสำคัญ เพราะหนังสือพิมพ์ต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดความผิดพลาดที่อาจทำให้เกิดเหตุการณ์ฟ้องร้องขึ้นได้ ด้วยความเข้มแข็ง ยืนหยัดและต่อสู้มาเป็นเวลานานในวงการสื่อสารมวลชน ความศรัทธาจากประชาชนจึงเป็นเกราะคุ้มกันการคุกคามและถูกแทรกแซงจากนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล ในมุมมองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นกลุ่มเข้มแข็งมองว่า กลุ่มนักการเมืองและสื่อมวลชนมีความเป็นมิตร ถ้อยทีถ้อยอาศัยกันโดยหนังสือพิมพ์เป็นผู้ติดตามนำเสนอกิจกรรมและผลงานของนักการเมืองที่มีค่าตอบแทนด้วยการซื้อพื้นที่โฆษณา

ในโอกาสต่างๆ โดยหนังสือพิมพ์อาจเป็นผู้ติดตามนักการเมืองที่เป็นแหล่งข่าวเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมานำเสนอ และหากหนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ของตนเองอย่างดีจนเกิดศรัทธาจากสาธารณชน นักการเมืองจะเป็นผู้เข้าหาหนังสือพิมพ์นั้นๆ เอง อย่างไรก็ตาม การสืบค้นข้อมูลสำหรับนำเสนอข่าวในเชิงลึกที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อองค์กรธุรกิจและหน่วยงานราชการยังคงมีปัญหาจากความร่วมมือของส่วนราชการที่มักอ้างว่าเป็นความลับและเจ้าหน้าที่ไม่สามารถให้ข้อมูลในเรื่องนั้นๆ ได้ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือประเภทเข้มแข็งไม่ถูกแทรกแซงจากนักการเมืองและผู้มีอิทธิพลขณะเดียวกัน เจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือในกลุ่มเข้มแข็งมักเป็นนักธุรกิจด้านอื่นๆ ด้วย บางครั้งจึงใช้การเป็นนักหนังสือพิมพ์ในการพบปะผู้คนและดำเนินธุรกิจอย่างอื่นร่วมกัน การนำเสนอข่าวอย่างแข็งแกร่งราวเกินไปอาจทำให้ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจที่มีอยู่ได้

2.2 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยืนหยัด

จากการที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือในกลุ่มนี้ก่อตั้งขึ้นด้วยกลุ่มบุคคล และบุคคลที่มีอุดมการณ์แน่วแน่ของการเป็นนักหนังสือพิมพ์ จึงมีอิสระในการทำหน้าที่สื่อมวลชนอย่างเต็มที่โดยไม่เกรงกลัวต่อผู้มีอิทธิพลของนักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ใดๆ หนังสือพิมพ์กลุ่มยืนหยัดไม่เคยคิดว่าตนเองเป็นเครื่องมือของนักการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ การนำเสนอเนื้อหาในหนังสือพิมพ์จึงขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของนักหนังสือพิมพ์และความรับผิดชอบของตนเอง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยืนหยัดไม่เคยขอร้องและขอความสนับสนุนจากนักการเมืองและหน่วยงานราชการแต่มักถูกร้องขอให้ช่วยนำเสนอข่าวประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการและกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ เหล่านั้น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นได้รับคำตอบแทนจากการลงโฆษณาบ่อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง จึงต้องยืนหยัดอยู่บนความถูกต้องเพื่อสร้างศรัทธาต่อสาธารณะ ไม่รับสินบนหรือสินจ้างในการทำหน้าที่สื่อมวลชนจนทำให้ถูกแทรกแซงและฟ้องร้องอย่างต่อเนื่องแต่ก็ผ่านไปด้วยดี การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของทางราชการเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้องสามารถได้รับข้อมูลได้โดยการใช้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ข้อมูลข่าวสารเป็นหลักฐานการขอรับ โดยไม่ได้ใช้ความใกล้ชิดส่วนตัวแต่เพียงอย่างเดียว จึงทำให้เกิดความศรัทธาและยืนหยัดอยู่ได้แม้จะไม่ได้ทำให้เกิดความมั่งคั่งในอาชีพก็ตาม

2.3 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มพึ่งพิง

หนังสือพิมพ์ภาคเหนือกลุ่มพึ่งพิงก่อตั้งขึ้นด้วยอุดมการณ์ของบุคคลที่ต้องการทำอาชีพสื่อมวลชนท้องถิ่นที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ หรืออุดมการณ์อันแน่วแน่ของตนเอง ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนที่จะได้รับเนื่องจากมีธุรกิจหรือกิจการสนับสนุนอยู่แล้วอย่างเพียงพอ การนำเสนอข่าวสาร การเข้าถึงแหล่งข่าวจึงมีความเป็นอิสระไม่ถูกคุกคามจากอำนาจใดๆ หนังสือพิมพ์ภาคเหนือกลุ่มพึ่งพิงมองว่าตนเองเป็นเพียงสื่อเล็กๆ ไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะไปต่อสู้กับการถูกคุกคามและแทรกแซง โดยมักหลีกเลี่ยงที่จะไม่นำเสนอข่าวที่ก่อให้เกิดปัญหาเช่นข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มพึ่งพิงด้วยความหมายที่แท้จริงแล้วจะสอดคล้องกับการดำเนินงานที่ต้องพึ่งพิงตนเองใช้หนังสือพิมพ์ของตนเองในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ธุรกิจของตนเอง เช่น โรงพิมพ์ ร้านอาหาร สินค้าและบริการอื่นๆ ที่ดำเนินอยู่ จึงเรียกได้ว่าการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มพึ่งพิงมีความเป็นอิสระไร้การแทรกแซงและสามารถเข้าถึงแหล่งข่าวเพื่อเลือกนำเสนอได้ตามเจตนารมณ์และอุดมการณ์แห่งวิชาชีพสื่อมวลชน

3. การมีใบประกอบวิชาชีพเพื่อรับรองคุณสมบัติการเป็นสื่อข่าวและการตรวจสอบตนเอง

3.1 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็ง

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็งเห็นด้วยกับการมีองค์กรรองรับเพื่อให้การดูแลรวมถึงออกไปประกอบวิชาชีพตลอดจนยึดใบประกอบวิชาชีพเป็นผู้สื่อข่าว และองค์กรหนังสือพิมพ์หรือมีคณะกรรมการพิจารณาความผิดหากเกิดปัญหาทางด้านจริยธรรม แต่กระบวนการและกลไกการได้มาซึ่งคณะกรรมการต้องมีความเป็นตัวแทนของสื่อมวลชนหรือนักหนังสือพิมพ์จากส่วนภูมิภาคและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ต้องได้มาอย่างถูกต้องโปร่งใสและเป็นธรรมกันทุกๆ ส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่านมาการดำเนินการทางวินัยที่เกิดขึ้นกับสื่อมวลชนดำเนินการโดยคณะกรรมการจากส่วนกลางเท่านั้นควรให้คณะกรรมการในแต่ละจังหวัดหรือภูมิภาค ปัญหาอยู่ที่การดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเป็นด้วยความสมัครใจไม่มีค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในฐานะกรรมการจึงทำให้ขาดแรงจูงใจในการเป็นกรรมการในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากสื่อมวลชนท้องถิ่นไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีพอที่จะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมประชุมหรือดำเนินการสอบสวนกรณีต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

3.2 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยืนหยัด

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยืนหยัดเห็นด้วยกับการดำเนินการเพื่อให้มีองค์กรวิชาชีพรองรับอาชีพผู้สื่อข่าวรวมถึงการออกไปประกอบวิชาชีพ เนื่องจากในปัจจุบันมักมีผู้แอบอ้างเป็นตัวแทนสื่อหนังสือพิมพ์เรียกรับเงินค่าลงโฆษณา และประชาสัมพันธ์องค์การในหลากหลายรูปแบบโดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคที่ยังไม่มีการควบคุมดูแลที่ชัดเจนสำหรับกรณีการตรวจสอบตนเอง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยืนหยัดเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีแต่กลไกการได้มาซึ่งคณะกรรมการต้องมีความถูกต้อง หากมีเรื่องร้องเรียนต้องมีการสืบพยานให้ครบถ้วนและถูกต้องตามขั้นตอน แต่ที่สำคัญที่สุดในการนำเสนอข่าวแต่ละครั้งหนังสือพิมพ์ต้องตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละเหตุการณ์อย่างเคร่งครัด หากหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดก็ไม่ควรใช้ชื่อจริงนามสกุลจริงของบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ บทบาทที่สำคัญจึงอยู่ที่ความรอบรู้ทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่ถูกต้องของบรรณาธิการ

3.3 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มพึ่งพิง

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มนี้ เห็นว่ากฎ ระเบียบ กติกาของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่เพียงพออยู่แล้วขึ้นอยู่กับ การนำไปปฏิบัติของสื่อมวลชนเองไม่ควรที่จะสร้างกฎเกณฑ์ระเบียบใดๆ ขึ้นมาเพิ่มเติมเพราะจะเป็นการควบคุมการทำงานที่ทำให้สื่อขาดอิสระ เสรีภาพในการทำงาน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มพึ่งพิงเห็นด้วยกับการสังกัดสมาคมต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้รู้ว่าใครเป็นสื่อแท้ สื่อเทียม เนื่องจากในปัจจุบันมีการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ โดยเฉพาะเครือข่ายสังคมออนไลน์และแอปพลิเคชันสำหรับส่งต่อข่าวสารที่มีทั้งเรื่องจริงและเรื่องไม่จริง ขณะที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มพึ่งพิงก็กังวลว่าตัวหนังสือพิมพ์เองควรทำตัวเองให้ถูกต้องสอดคล้องกับข้อบังคับทางจริยธรรมของสภาการหนังสือพิมพ์ที่ประกาศใช้จะได้ไม่มีปัญหาเรื่องการควบคุมดูแลทางจริยธรรม

4. การมีบทบาทในการรวมกลุ่มเป็นสมาคมและสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

4.1 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็ง

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็งให้ความสำคัญและเป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติอย่างต่อเนื่อง และยังมีส่วนในการก่อตั้งสมาคมเฉพาะด้านในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ตลอดจนเป็นกรรมการในคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ โดยมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการปฏิรูปสื่อมวลชนการจัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ที่มีการร้องขอจากสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติหรือสมาคมนักข่าวและนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นต้น ในขณะเดียวกันนี้ ได้มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิรูปสื่อเพื่อเป็นความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

4.2 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยี่นหยัด

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยี่นหยัดส่วนหนึ่งเป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เป็นกรรมการ เป็นตัวแทนระดับสมาคมในระดับจังหวัดและภูมิภาคเข้าร่วมประชุมกับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติบ้าง เนื่องจากในภาคเหนือมีการก่อตั้งสมาคมหลากหลายตามสื่อซึ่งอาจถูกมองว่าเกิดการแตกแยกและแบ่งฝักแบ่งฝ่ายแต่จริงแล้วก็เพื่อให้แต่ละสมาคมได้มีความใกล้ชิดดูแลกันได้อย่างทั่วถึงทั้งทางด้านวิชาการ สวัสดิการ และการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะผู้ประกอบการวิชาชีพเดียวกัน

4.3 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มฟิ่งฟิง

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มฟิ่งฟิงเพียงบางฉบับที่เป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและเข้าร่วมกิจกรรมบ้างเป็นครั้งคราว แต่จะให้ความสำคัญกับการทำกิจการธุรกิจอื่นๆ มากกว่าซึ่งเชาหมองว่าการทำหนังสือพิมพ์ไม่ใช่รายได้หลักที่ต้องทุ่มเท และให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมเป็นกิจกรรมเพียงแค่อาศัยการเป็นสมาชิกเพื่อให้มีสังกัดแห่งการเป็นนักวิชาชีพเท่านั้น

5. การจัดโครงสร้างองค์กรและการดำเนินการผลิตข่าวสารสะท้อนจริยธรรม

5.1 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็ง

การจัดโครงสร้างองค์กรของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือประเภทเข้มแข็งกรณีหนังสือพิมพ์รายวัน มีโครงสร้างองค์กรหลักได้แก่ คณะกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายผลิต และฝ่ายจัดจำหน่าย โดยมีบรรณาธิการบริหาร บรรณาธิการเป็นผู้ดูแลกระบวนการผลิต แยกออกจากกัน ฝ่ายผลิตแบ่งสายงานออกตามประเภทเนื้อหาที่นำเสนอ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สตรี บันเทิง เกษตรกรรม ยานยนต์ เยาวชน ทำหน้าที่ในกระบวนการผลิตหนังสือพิมพ์รายวันและรายงานข่าวผ่านเว็บไซต์ ตลอดจนเฟซบุ๊ก ภายใต้ชื่อหนังสือพิมพ์ การดูแลในประเด็นจริยธรรมหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็งเริ่มต้นจากการรวมตัวของนักหนังสือพิมพ์มืออาชีพมาเป็นผู้ก่อตั้งและดูแลกิจการ บุคลากรฝ่ายต่างๆ จึงคัดเลือกมาจากผู้ที่เคยทำงานด้านหนังสือพิมพ์มาก่อนในระยะเริ่มต้นและพิจารณาจากสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้องในการรับบุคลากรในระยะต่อมา หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือประเภทเข้มแข็งให้ความสำคัญกับการมีความรู้และประสบการณ์ที่ต้องผ่านการคัดเลือกและทดลองงานในระยะแรกเพื่อเรียนรู้จริยธรรมและจรรยาบรรณของการเป็นนักหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็งยังเป็นแหล่งปลูกฝังทักษะวิชาชีพสำหรับนักศึกษาฝึกงานในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

ในกระบวนการบรรณาธิการข่าว บรรณาธิการทำหน้าที่ในการดูแลต้นฉบับจากโต๊ะข่าวต่างๆ ก่อนเห็นชอบให้นำเสนอผ่านสื่อที่ใช้สัญลักษณ์ของหนังสือพิมพ์ในการเผยแพร่ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือประเภทเข้มแข็งที่มีเจ้าของทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการจะมีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกบุคลากรและตรวจต้นฉบับข่าวก่อนการตีพิมพ์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็งที่ผลิตหนังสือพิมพ์รายวันมีการจ้างงานบุคลากรแต่ละฝ่ายทำงานในลักษณะงานประจำ ขณะที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็งที่ผลิตหนังสือพิมพ์รายปักษ์ไม่มีการจ้างงาน แต่มอบหมายงานและจ่ายค่าตอบแทนจากค่าโฆษณาหรือจำนวนข่าวที่ส่งไปตีพิมพ์โดยบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่รายงานข่าว มักมีงานอาชีพหลักอยู่แล้วและการออกหนังสือพิมพ์เป็นรายสัปดาห์ทำให้มีเวลาเพียงพอในการเตรียมต้นฉบับและตรวจสอบความถูกต้อง

5.2 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยี่นหยัด

การจัดโครงสร้างองค์กรของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยี่นหยัดที่ผลิตหนังสือพิมพ์รายวันใช้โครงสร้างการดำเนินงานเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มเข้มแข็งต่างกันตรงที่จำนวนบุคลากรน้อยกว่าและระบบการตรวจสอบมีความใกล้ชิดกว่าจากการสังเกตการณ์ปฏิบัติงานที่อยู่ในห้องทำงานเดียวกันทั้งหมดมีการ

ติดต่อสื่อสารกันทั้งทางหน้าจคอมพิวเตอร์และการเข้าพบหัวหน้าบรรณาธิการผู้รับผิดชอบได้ทันที ในขณะที่การเขียนบทความ รายงานพิเศษ คอลัมน์จะมีนักเขียนและนักวิชาการประจำ

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มยี่หนัดที่ผลิตหนังสือพิมพ์รายปักษ์บริหารจัดการโดยบรรณาธิการและรองบรรณาธิการ หรือบรรณาธิการบริหารที่เป็นเครือญาติ สามิภรรยา ที่ต้องช่วยกันทำงานทุกหน้าที่ในกระบวนการผลิต โดยมีนักข่าวประจำอยู่แต่ละอำเภอในจังหวัด ที่ติดต่อประสานงาน กำหนดประเด็นข่าวและรายงานข่าวจากที่ต่างๆ มาয়กองบรรณาธิการ ความถูกต้องของเนื้อหาที่นำเสนอจึงขึ้นอยู่กับบรรณาธิการที่ส่วนใหญ่เป็นนักหนังสือพิมพ์ของหนังสือพิมพ์หรือสื่อส่วนกลางมาก่อนหรือยังเป็นอยู่ ดังนั้น ความรู้และประสบการณ์ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งรับประกันความถูกต้องของข่าวสารที่นำเสนอได้ในระดับหนึ่ง

5.3 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มพืงพืง

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มพืงพืงบริหารจัดการในลักษณะเครือญาติและครอบครัว สามิภรรยา เป็นเจ้าของ บรรณาธิการ บรรณาธิการบริหาร ประสานงานข่าวผ่านเครือข่ายเคเบิลของจังหวัดซึ่งตนเองเป็นสมาชิก จึงสามารถเลือกข่าวมานำเสนอหรือมากำหนดเป็นประเด็นข่าวสำหรับนำเสนอในหนังสือพิมพ์ได้อย่างต่อเนื่อง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มพืงพืงส่วนหนึ่งใช้การบอกรับสมาชิกเป็นผู้ให้ข่าวสารเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ ส่วนคอลัมน์ บทความ สารคดี รายงานพิเศษ มักมีนักวิชาการและนักวิชาชีพอาวุโสเป็นคนรับผิดชอบ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือกลุ่มพืงพืงไม่มีการจ้างงานนักข่าว การตอบแทนอาจเป็นครั้งคราวหรือเมื่อหาโฆษณาตามลงในหนังสือพิมพ์ได้ ได้รับส่วนแบ่งจากเจ้าของในอัตราส่วน 50 ต่อ 50

อภิปรายผล

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือประเภทเข้มแข็ง เกิดจากฐานของกลุ่มก่อตั้งที่เป็นนักธุรกิจและนักการเมืองที่มีวัตถุประสงค์ในการทำหนังสือพิมพ์เพื่อเสริมธุรกิจและการเข้าสู่อการเป็นนักการเมืองจึงได้ซื้อกิจการหนังสือพิมพ์ แล้วรวบรวมผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ในองค์กรเดิมและส่วนหนึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่เป็นตัวแทนของสื่อในกรุงเทพมหานคร หนังสือพิมพ์ประเภทเข้มแข็งมักออกวางแผงจำหน่ายรายวันโดยมีจำนวนหน้า รูปแบบการนำเสนอ และเนื้อหาที่ครบถ้วน และมีจำนวนหน้ามากเทียบเท่ากับหนังสือพิมพ์ในกรุงเทพมหานคร แต่อาจจะแตกต่างที่ยอดจำหน่าย นอกจากนั้น ยังมีหนังสือพิมพ์ประเภทเข้มแข็งที่ออกเป็นรายครั้งเดือนที่มีความมั่นคงเนื่องจากก่อตั้งมาอย่างยาวนานและมียอดการพิมพ์ที่สม่ำเสมอ การบริหารงานของหนังสือพิมพ์ประเภทเข้มแข็งมีการแบ่งบุคลากรตามสายวิชาชีพ ทำให้เคร่งครัดต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ในยุคดิจิทัล หนังสือพิมพ์ประเภทเข้มแข็งใช้เทคโนโลยีในการผลิตทุกประเภทเพื่อให้หนังสือพิมพ์มีคุณภาพ ทันต่อเหตุการณ์ สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประเภทเข้มแข็งต้องการแข่งขันกับสื่อในส่วนกลาง จึงได้มีความพยายามที่จะใช้การหลอมรวมสื่อเทคโนโลยี (Convergence Technology Media) เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขัน และสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง สอดคล้องกับแนวคิดของสมเกียรติ อ่อนวิมล (2556) ที่กล่าวว่า การหลอมรวมเข้าหากันของเทคโนโลยีได้สร้างความสะดวกสบายในชีวิต ผู้บริโภคต่างมีความต้องการและมีความเข้าใจเทคโนโลยีมากขึ้นจึงก่อให้เกิดสื่อใหม่จำพวกดิจิทัล

แตกต่างจากหนังสือพิมพ์ประเภทยี่หนัดและประเภทพืงพืงที่พบว่าการทำหนังสือพิมพ์ต้องทำด้วยใจรักยึดมั่นในอุดมการณ์ และเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษ แม้ว่าจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการจ้างพิมพ์ด้วยระบบที่ทันสมัย ทำให้ต้องจ้างงานในส่วนของการผลิตเพิ่มขึ้น แต่เจ้าของกิจการก็ยังยี่หนัดที่จะทำหนังสือพิมพ์ของตนต่อไป ตามที่นายกำแหง กลิ่นเทศ เจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักเมือง กล่าวว่า “...เราไม่ได้กินข้าวกลางวันเพื่อให้ออกหนังสือพิมพ์ได้ แม้ต้องกู้หนี้ยืมสิน อยู่ได้ด้วยความประหยัด อดออม ไม่ใช้วิชาชีพในการแสวงหาผลประโยชน์...” และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องอยู่ต่อไป ซึ่งขัดแย้งกับความคิดของ ชูวิธ ฤกษ์ศิริสุข (2556) ที่กล่าวว่า สื่อสิ่งพิมพ์ท้องถิ่นไม่ได้อยู่ที่คนทำหนังสือพิมพ์ แต่อยู่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต้องบอกว่า

ไม่มีอนาคตเพราะคนเสพจากหลายสื่อ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่ยินยอมดูจากสื่อออนไลน์ คลิป ฟังหรืออ่านจากอุปกรณ์สื่อสารที่รวดเร็วเข้าถึงได้มากกว่าสื่ออื่น ซึ่งจากการสัมภาษณ์บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยนิส นายอินสม ปัญญาโสภายืนยันว่า “... ได้ยินประโยคที่ว่าหนังสือพิมพ์จะหมดไปมานานแล้วแต่คิดว่าสำหรับหนังสือพิมพ์ไทยนิสคงอยู่ต่อไปอีกนับสิบปี สิ่งทีกลัวไม่ใช่ไม่มีคนอ่านแต่กลัวว่าจะไม่มีกระดาษพิมพ์มากกว่า...”

ในประเด็นทางจริยธรรม หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือยึดมั่นในหลักจริยธรรมวิชาชีพซึ่งเห็นได้จากการหลีกเลี่ยงที่จะนำเสนอสิ่งขัดกับจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยจากการศึกษาพบว่า ผู้ที่เป็นบรรณาธิการมักมีบทบาทในการเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับส่วนกลาง โดยมีการแยกย่อยเป็นระดับประเทศ ภูมิภาค และจังหวัด ตลอดจนประเภทของสื่อ เช่น นายบรรหาร บุญเขต บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพชรบูรณ์โพสต์ นายอินสม ปัญญาโสภาย นายอาทิตย์ แสงสว่าง นายวชิระ เรื่องพริวิสุทธิ์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ธุรกิจภาคเหนือ ที่ต่างก็เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและสมาชิกหรือกรรมการขององค์กรวิชาชีพระดับภูมิภาคและระดับจังหวัด การเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพทำให้ได้สัมผัสและได้เรียนรู้ถึงข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นและหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดขึ้นได้

ในส่วนของบทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือมีความเข้มแข็ง เพราะมีการจับมือทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย และคนทำงานสื่อมาจากความรัก ความชอบ เห็นได้จากคนในอดีตไม่ได้สำเร็จการศึกษา ด้านนิเทศศาสตร์โดยตรงแต่ได้มีการศึกษาเพิ่มเติม เห็นว่าท้องถิ่นปัจจุบันต้องอยู่ด้วยใจ ไม่ได้คิดถึงเรื่องขาดทุนหรือกำไร เพราะหัวใจคนทำสื่อที่ต้องการให้คนดู คนอ่าน ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว อนาคตของสื่อท้องถิ่นที่เป็นหนังสือพิมพ์ต้องปรับตัวเอง โดยคิดไปรวมกับการทำสื่ออื่นอย่างไร เพราะการทำสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่มีต้นทุนสูง ประกอบกับคนรุ่นใหม่นิยมรับสื่อที่รวดเร็ว สะดวกในการติดตามได้ทุกที่ ดังนั้นสื่อท้องถิ่นที่อดีตเคยต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างอยู่ ต้องมีการพูดคุยจะร่วมกันอย่างไรให้อยู่รอดในยุคที่โลกการสื่อสารเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว แต่สื่อท้องถิ่นยังมีจุดแข็งคือ เป็นสื่อที่เข้าถึงคนในชุมชนที่ตนอยู่ บางเรื่องบางประเด็นสื่อส่วนกลางไม่ให้ความสนใจ แต่สื่อท้องถิ่นสามารถนำมาเป็นประเด็นนำเสนอได้ จึงเป็นจุดแข็งและเป็นจุดขายที่ต่างกับสื่อส่วนกลาง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนาความรู้ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างรัฐกับประชาชน การตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล และการสร้างสาธารณคติ ที่เริ่มจากการหยิบยกประเด็นปัญหาให้อภิปรายในลักษณะเวทีความคิดเห็น และสนับสนุนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นำรายงานผลการปฏิบัติงานในขั้นสูงสุดคือบทบาทในการสืบสวนข้อเท็จจริงมาเผยแพร่ต่อสาธารณะ

สัดส่วนรายได้ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือประเภทเข้มแข็ง มีรายได้จากการโฆษณามากที่สุด รายได้จากยอดขายสำหรับหนังสือพิมพ์ประเภทเข้มแข็ง ส่วนประยีนหยัดและประเภทพึ่งพิง รายได้มาจากการบอกรับเป็นสมาชิก เช่น หนังสือพิมพ์ภาคเหนือธุรกิจที่มีจำนวนสมาชิกกว่า 2,000 ราย การรายงานข่าวในแต่ละครั้งที่ตีพิมพ์ส่วนหนึ่งมาจากข่าวสารของสมาชิกที่บอกรับบรรณาธิการมีหน้าที่ในการจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาก่อนลงตีพิมพ์ ในการบริหารจัดการ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต้องนำรายได้มาจากการประกอบธุรกิจอื่นมาจุนเจือ เช่น ในกรณีหนังสือพิมพ์ธุรกิจภาคเหนือ นายวชิระ เรื่องพริวิสุทธิ์ บรรณาธิการประกอบธุรกิจหลายอย่างที่เกี่ยวกับวงการธุรกิจ ทั้งอสังหาริมทรัพย์ ร้านอาหาร นายสุรินทร์ ชัยวีระไทย บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชามติมีกิจการโรงพิมพ์ และกิจการที่เกี่ยวข้องควบคู่ไปด้วย เช่นเดียวกับ นายบรรหาร บุญเขต บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพชรบูรณ์โพสต์

กลุ่มเป้าหมายหลักของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือ ได้แก่ ข้าราชการ ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มบริษัท องค์กรเอกชน นักธุรกิจรองลงมาเป็นนักการเมือง กลุ่มเป้าหมายรองเป็นประชาชนทั่วไป และกลุ่มข้าราชการ ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งพบได้จากเนื้อหา ภาพข่าวที่นำเสนอที่ มากกว่าครึ่งเป็นภาพข่าวเหตุการณ์ของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดหน้าหรือคอลัมน์เฉพาะสำหรับ ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เขย่าดาวเงิน ของหนังสือพิมพ์หลักเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ หนังสือพิมพ์หน้าแทรกฐานทองธุรกิจของหนังสือพิมพ์เพชรบูรณ์โพสต์หน้ารับเรื่องราวร้องทุกข์ของ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แจ้งช่องทางการติดต่อร้องทุกข์ อื่นๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ

ภริกาญจน์ ไคนุ่นนา (2552) ที่ระบุว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทเป็นสถาบันเพื่อสังคมมากที่สุด รองลงมา เป็นเวทีสาธารณะของทุกคน และเป็นที่พักพิงของสังคมเท่ากัน ครูผู้ให้ความรู้ สุนัขเฝ้าบ้าน และน้อยที่สุดคือเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทุกเรื่อง

จากการวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ และเนื้อหาที่นำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ภายใต้ชื่อหนังสือพิมพ์พบการละเมิดต่อข้อบังคับทางจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนน้อยมาก หากมีแต่การสะกิดคำผิดพลาดที่มักจะปรากฏในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือที่จำหน่ายรายวันและจัดอยู่ในประเภทเข้มแข็ง ขณะที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือประเภทเย็นหยัดและฟังฟัง ต่างให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่ยึดมั่นในจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อสารมวลชนทั้งสิ้น โดยยึดถือการนำเสนอความจริงสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นเป็นเป้าหมายสำคัญ แม้ว่าการกระทำบางอย่างถูกมองว่าใช้ความเป็นอาชีพในการแสวงหาประโยชน์ เช่น การประกาศรายชื่อหน่วยงานของรัฐ ห้างร้าน ธุรกิจ รายชื่อบุคคลที่ให้การสนับสนุนหนังสือพิมพ์ในช่วงวันสำคัญ ได้แก่ วันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถฯ ซึ่งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนืออ้างว่าทำด้วยความบริสุทธิ์ใจและด้วยความเต็มใจของผู้สนับสนุนที่ได้มีการกำหนดงบประมาณรองรับการดำเนินการดังกล่าวแล้ว แต่ปัญหากลับอยู่ที่สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกาลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพใดๆ ที่จัดทำสิ่งพิมพ์ขึ้นเฉพาะในวันสำคัญแล้วเรียกเก็บค่าโฆษณาสนับสนุนการจัดพิมพ์แต่ละครั้งซึ่งองค์กรสื่อในระดับจังหวัดและภูมิภาคกำลังทำหน้าที่ตรวจสอบกันเองและขจัดให้หมดไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับใดฉบับหนึ่งอย่างละเอียดเพื่อให้เห็นพัฒนาการความมุ่งมั่นเจตนารมณ์ที่เด่นชัด
2. ควรศึกษาบทบาทที่แท้จริงของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นโดยเปรียบเทียบอุดมการณ์และการนำเสนอที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือ
3. ควรมีการศึกษาสื่อแอมalgam ที่มีกจัดทำขึ้นเพื่อหารายได้จากการเรียกรับเงินสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรธุรกิจอื่นๆ ในโอกาสสำคัญเช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา
4. ควรศึกษาบทบาททางการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพต่อความน่าเชื่อถือของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
5. ควรศึกษาบทบาทในการตรวจสอบกันเองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- โครงการสะพานจากการสนับสนุนของ USAID (2556) รายงานการจัดเวทีวิเคราะห์อนาคตสื่อท้องถิ่นในยุคดิจิทัล วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2556 ที่โรงแรมสุนีย์แกรนด์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.
- บุปผา เมฆศรีทองคำ (2553) บทบาทและความคาดหวังต่อสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ วารสารนิเทศศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2555, หน้า 38-55.
- นรินทร์ นำเจริญและคณะ (2552) สถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือ, รายงานวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- เบญญา ยอดดำเนิน - แอ๊ดติจักษ์ , บุปผา ศิริธรรม และวาทีณี บุญชะลิกษ์. (2533). การศึกษาเชิงคุณภาพ : เทคนิคการวิจัยภาคสนาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์ (2558) ประวัติศาสตร์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในเชียงใหม่และลำปาง, วารสารสถาบันพระปกเกล้า, พฤษภาคม-สิงหาคม.
- ภีรกาญจน์ ไคนุ่นนา และคณะ (2552) สถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้, รายงานวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยร่วมกับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย,
- มหาวิทยาลัยรังสิต (2558) รายงานการประชุมใหญ่วิชาการและวิชาชีพสื่อมวลชน ประจำปี 2558 เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2558 ประเด็น ยุทธศาสตร์เพื่ออนาคตวารสารศาสตร์ ครั้งที่ 10 เรื่อง ปฏิวัติคนข่าว ทุน-อุดมการณ์ การปรับตัวของนักนิเทศศาสตร์ยุคดิจิทัล ณ โรงภาพยนตร์ อาคารดิจิทัล มัลติมีเดีย คอมเพล็กซ์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุกัญญา บุณเดชาชัย และคณะ (2552) สถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออก, รายงานวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ และคณะ (2552) สถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคกลาง, รายงานวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- อังคณา พรหมรักษา และคณะ (2552) สถานภาพและบทบาทการสื่อสารเพื่อความเป็นพลเมืองของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, รายงานวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- หลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2557) รายงานการสัมมนาสื่อมวลชนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในหัวข้อ “จริยธรรมสื่อในยุคดิจิทัล” ระหว่างวันที่ 3 - 4 พฤษภาคม 2557 ณ โรงแรมเซนทารา แอนด์ คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ ขอนแก่น.

การสำรวจประเด็นทางจริยธรรมในการบริหารจัดการและ นำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในยุคดิจิทัล :

กรณีศึกษาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน

The survey of ethical issues in the management and content publication
of local newspaper in the digital era :
a case study of local newspaper in the northeast of Thailand

อาจารย์ปารย์ ปุรินทรกุล *
อาจารย์สุริวัลย์ บุตรชานนท์ **

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสำรวจประเด็นทางจริยธรรมในการบริหารจัดการและนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สำรวจการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานภายใต้กรอบจริยธรรมวิชาชีพ ตามประกาศข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 และ 2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานในยุคดิจิทัลและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แนวคิดเรื่องจรรยาบรรณในองค์กร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และแนวคิดเรื่องการกำกับดูแลตนเองของหนังสือพิมพ์มาเป็นกรอบในการวิจัย ใช้วิธีศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคอีสานจำนวน 9 ฉบับ เก็บข้อมูลฉบับที่ตีพิมพ์ในช่วงเวลา 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2558 รวมระยะเวลา 1 ปี

ในด้านผลสำรวจประเด็นทางจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานผลการวิจัยพบว่าสภาพภาพของหนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นประเภทเข้มแข็ง ประเภทยืนหยัด หรือประเภทพึ่งพิง ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่จะสะท้อนว่าหนังสือพิมพ์กลุ่มใดมีความเสี่ยงในการละเมิดจริยธรรมวิชาชีพมากกว่าหรือน้อยกว่ากัน ขณะที่การศึกษาการบริหารจัดการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานในยุคดิจิทัล ซึ่งสนใจศึกษาปัจจัยทรัพยากรทางการบริหารจัดการ 4 ประการ (4M) ที่มีผลต่อการดำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณวิชาชีพ พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล (Man) นั้น “ผู้บริหาร” คือเจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างมากและมีบทบาทในการบริหารจัดการให้นักข่าวในสังกัดปฏิบัติตาม ปฏิบัติงานและนำเสนอเนื้อหาให้เป็นไปตามกรอบจริยธรรมวิชาชีพ

สำหรับปัจจัยด้านการเงิน (Money) และทรัพยากรหรือวัตถุ (Material) นั้น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรหรือวัตถุ (Material) ซึ่งหมายถึงโรงพิมพ์และสำนักงานมีผลน้อยมากต่อการดำรงจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

* อาจารย์พิเศษ ภาควิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ส่วนปัจจัยด้านการบริหารเงิน (Money) อาจเป็นส่วนหนึ่งที่กระทบต่อการดำรงไว้ซึ่ง จริยธรรมวิชาชีพ เนื่องจากการบริหารจัดการให้รายรับเพียงพอต่อรายจ่ายได้ส่งผลให้ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหลายฉบับกำหนดโครงสร้างหน้าที่นักข่าวทับซ้อนกับผลประโยชน์เชิงธุรกิจ

ในส่วนของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Management) ที่มุ่งเน้นศึกษาการบริหารจัดการเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ พบว่า ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานได้มีการวางแผนความคิดด้านผลิตภัณฑ์ (Product concept) ไว้ในจุดที่ปลอดภัย โดยวางตัวเองเป็นหนังสือพิมพ์เชิงธุรกิจ ซึ่งมีหมวดข่าวที่เสี่ยงต่อการละเมิดจริยธรรมวิชาชีพค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม พบว่าการนำเสนอเนื้อหาบางกรณีเกิดจากตีความหรือความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นว่าไม่ขัดต่อหลักจริยธรรม ทำให้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในแวดวงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เช่น การจัดสรรพื้นที่ข่าวหรือบทความให้บางหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือมีค่าตอบแทนซึ่งเข้าข่ายเป็นโฆษณาแต่ไม่ระบุให้ชัดเจนว่าเป็นพื้นที่โฆษณา อันอาจกระทบต่อจริยธรรมด้านการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) เป็นต้น

ทั้งนี้ จากการศึกษาประเด็นทางจริยธรรมในการบริหารจัดการและนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานในครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่ากรอบจริยธรรมที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยึดถือเป็นแนวปฏิบัตินั้น เป็นการประกอบสร้างจากทัศนะที่หลากหลาย (เสนาะ ตีเขารว : 2546, หน้า 20-22) ทั้งข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541 ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ที่เกิดขึ้นภายใต้ทัศนะเรื่องหลักความสัมพันธ์ แต่ขณะเดียวกันแนวทางปฏิบัตินั้นก็ยังมีทัศนะเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ขึ้นอยู่กับว่าจะมีการประสานแนวทางผลประโยชน์เข้ากับกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างไร

Abstract

This research, “the survey of ethical issues in the management and content publication of local newspaper in the digital era: a case study of local newspaper in the northeast of Thailand,” aimed to 1) survey content publication of local northeastern newspaper imposed by the Code of Ethics for members of the Press Council of Thailand 1998 and to 2) study the management of local northeastern newspaper in the digital era and factors influencing to the code of ethics imposition. The frameworks obtained in this study were the journalist’s ethics concept, organizational ethics concept, management concepts and theories, and newspaper self governance concept.

The data were collected through in-depth interviews with 9 local newspaper and from published newspaper in 1 year from 1 Jan 2015 until 31 Dec 2015. Then, the data were processed using content analysis.

The survey result indicated all types of newspaper status is not the important factor that determines whether one is more or less risky to violating the code of ethics. Out of the 4Ms of management, Man being the management positions (owner and editor) was a very important factor that imposed the professional code of ethics to employees to behave, work and output the ethical content accordingly.

Material being publishing houses and offices had very little to do with conservation of ethics in journalism. Money somewhat affected the conservation due to a necessity in managing revenue and cost. This complication requires many local newspaper create a structure in which conflicts journalist’s roles and business benefits.

In the management aspect stressing on how content is managed, local northeastern newspapers placed their products in a risk averse way. By being a “for business” newspaper, they are less risky to ethics violations. However, some interpretation and understanding of local newspaper that content is being presented had become common practices which were held by the local newspaper network. For example, some newspaper space or articles are specifically allocated to specific organizations that are closely alliant or those that pay but do not obviously indicate advertising space. These cases could concern ethical practices for public interest aspect.

According to the study, the authors observed that the existing codes of ethics were created from variations of perspectives (Sanoh Tiayao : 2003, pg 20-22). These variations include the Code of Ethics for members of the Press Council of Thailand 1998 that is based on relativity aspect while in practice there is also the benefit aspect. Thus, it depends on how journalism pieces and balances the benefit aspect and professional ethics.

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา “หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น” มักมีกรณีที่ถูกตั้งคำถามจากคนในแวดวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์ นักวิชาการ และผู้อ่านอยู่เสมอถึงการทำหน้าที่บนพื้นฐานของจริยธรรมวิชาชีพ อาทิ ประเด็นเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือในช่วงต้นปี 2558 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทางเหนือฉบับหนึ่ง ชื่อว่า “คนเมืองเหนือ” ใช้ถ้อยคำการพาดหัวข่าวข่มขืนเด็กหญิงรายหนึ่งด้วยถ้อยคำรุนแรง ซึ่งกรณีดังกล่าวถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อสังคมออนไลน์อย่างหนัก และเรียกร้องให้สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติดำเนินการลงโทษ (ไทยรัฐออนไลน์, <http://www.thairath.co.th/content/482044>, เข้าถึง 21 ก.ค. 2558) เนื่องจากล่อลวงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวอย่างชัดเจน

ประเด็นปัญหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นข้างต้น เป็นตัวอย่างการทำหน้าที่โดยบกพร่องต่อจริยธรรมวิชาชีพเพียงเสี้ยวส่วนเดียวเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วยังมีอีกหลายประเด็นที่ทำลายต่อกลไกการกำกับดูแลกันเองตามจริยธรรมวิชาชีพที่ตราไว้โดยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโลกของการสื่อสารก้าวเข้าสู่ระบบดิจิทัล การมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่เข้าถึงและเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว การมีเครือข่ายสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่ที่ส่งต่อข้อมูลได้อย่างกว้างขวางโดยมีการกลั่นกรองในระดับต่ำ ยิ่งทำให้สื่อมวลชนทุกแขนงรวมถึง “หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น” ถูกตั้งคำถามมากยิ่งขึ้นถึงความรับผิดชอบท่ามกลางเสรีภาพอันไร้ขอบเขต แม้ว่าจะมีความพยายามที่จะกำกับดูแลกันเองโดยองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนก็ตาม

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเห็นว่า แม้องค์กรวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนจะมีความพยายามในการกำกับดูแลกันเองผ่านการใช้มาตรการทางสังคม อาทิ การออกแถลงการณ์ หรือการประณามการกระทำผิดในกรณีต่างๆ ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำความผิด แต่มาตรการเหล่านี้เป็นเพียงการกำกับดูแลที่ปลายทาง ซึ่งนำมาใช้เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วเท่านั้น ดังนั้น จึงควรที่จะกลับไปพิจารณาบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพแก่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นการปลูกฝังอุดมการณ์และจริยธรรมวิชาชีพให้แก่คนข่าวนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น อันเป็นต้นทางของการกำกับดูแลให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในยุคดิจิทัลปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงจริยธรรมวิชาชีพเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานภายใต้กรอบจริยธรรมวิชาชีพ ตามประกาศข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานในยุคดิจิทัลและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แนวคิดเรื่องจรรยาบรรณในองค์กร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และแนวคิดเรื่องการกำกับดูแลตนเองของหนังสือพิมพ์มาเป็นกรอบในการวิจัย

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การสำรวจประเด็นทางจริยธรรมในการบริหารจัดการและนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ (qualitative research and quantitative research) ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคอีสาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคอีสาน ดังนี้

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

1. การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคอีสานจำนวน 9 ฉบับ
2. การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคอีสานจำนวน 9 ฉบับ โดยเก็บข้อมูลฉบับที่ตีพิมพ์ในช่วงเวลา 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2558 รวมระยะเวลา 1 ปี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

การศึกษานี้เป็นการสำรวจข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคอีสานโดยแบ่งกลุ่มหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) ประเภทเข้มแข็ง คือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10 ปี อาจมีโรงพิมพ์เป็นของตนเอง หรือมียอดจำหน่ายตั้งแต่ 5,000 ฉบับขึ้นไป มีหน้าเว็บไซต์และมีการจัดเก็บข้อมูลผู้เข้าชมเว็บไซต์ (visitor) ซึ่งมียอดผู้เข้าชมเว็บไซต์อย่างน้อย 50,000 รายต่อเดือน หรือมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยม เช่น เฟซบุ๊ก เพจทางเพชบุ๊คที่มียอดผู้ถูกใจ (like) อย่างน้อย 5,001 ราย
- 2) ประเภทยืนหยัด คือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 5 ปี อาจมีโรงพิมพ์หรือไม่มีโรงพิมพ์เป็นของตนเอง หรือมียอดจำหน่ายระหว่าง 1,000-5,000 ฉบับ มีหน้าเว็บไซต์ซึ่งมียอดผู้เข้าชมเว็บไซต์ 10,001-50,000 รายต่อเดือน หรือมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยม เช่น เฟซบุ๊กเพชบุ๊คและมียอดผู้ถูกใจ (like) ประมาณ 1,000-5,000 ราย
- 3) ประเภทพึ่งพิง คือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่มีระยะเวลาดำเนินการมาต่ำกว่า 5 ปี อาจไม่มีโรงพิมพ์เป็นของตนเอง หรือมียอดจำหน่ายต่ำกว่า 1,000 ฉบับ มีหน้าเว็บไซต์ซึ่งมียอดผู้เข้าชมเว็บไซต์ต่ำกว่า 10,000 รายต่อเดือน หรือมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊กเพชบุ๊คและมียอดผู้ถูกใจ (like) ต่ำกว่า 1,000 ราย

2. กลุ่มตัวอย่าง

ในการสำรวจครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกมีทั้งสิ้น 9 ฉบับ ดังนี้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นกลุ่มเข้มแข็งได้แก่ หนังสือพิมพ์โคราช คนอีสาน จ.นครราชสีมา หนังสือพิมพ์ปทุมมาลัย จ.อุบลราชธานี และหนังสือพิมพ์ไทยเสรี จ.ขอนแก่นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นกลุ่มยืนหยัด ได้แก่ หนังสือพิมพ์เอ็กเซ็กคิวทีฟ จ.นครราชสีมา หนังสือพิมพ์ประชารัฐ จ.อุบลราชธานี และหนังสือพิมพ์อีสานบิซนิค จ.ขอนแก่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นกลุ่มพึ่งพิง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ข่าวโคราช จ.นครราชสีมา หนังสือพิมพ์ไอเคอีสาน จ.อุบลราชธานี และหนังสือพิมพ์อีสานขอนแก่นนิวส์ จ.ขอนแก่น

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การสำรวจประเด็นทางจริยธรรมในการบริหารจัดการและนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในยุคดิจิทัล : กรณีศึกษาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน” ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลสำรวจประเด็นทางจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน

ผู้วิจัยได้สรุปผลการสำรวจประเด็นทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ประเภทเข้มแข็ง ประเภทยืนหยัด และประเภทพึ่งพิง พบว่า การนำเสนอเนื้อหาในส่วนของข่าว ภาพ ความคิดเห็น รวมถึงประกาศและโฆษณาบนหน้าหนังสือพิมพ์ตามประกาศข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541 ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นจริยธรรมด้านความจริงความถูกต้องของการนำเสนอเนื้อหา นั้น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานในประเภทยืนหยัดมีความเสี่ยงที่จะละเมิดจริยธรรมด้านความจริงความถูกต้องมากกว่าประเภทเข้มแข็งและประเภทพึ่งพิง ทั้งในแง่ความถูกต้องของเนื้อหาข่าว การเสนอข่าวเพราะอคติความลำเอียง และการสอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว ในขณะที่ประเภทเข้มแข็งพบความเสี่ยงที่จะสอดแทรกความเห็นลงในข่าวบ้างแต่ไม่มากนัก และประเภทพึ่งพิงพบความเสี่ยงเรื่องความถูกต้องของเนื้อหาข่าว และการแต่งเติมสาระจนเกินความเป็นจริงบ้าง แต่ไม่มากนักเช่นกัน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า หนังสือพิมพ์ภาคอีสานในประเภทเข้มแข็ง มีความระมัดระวังมิให้การนำเสนอเนื้อหาละเมิดจริยธรรมวิชาชีพด้านความจริงความถูกต้องได้เป็นอย่างดี แต่ประเภทยืนหยัดมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความเสี่ยงต่อการละเมิดจริยธรรมดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มอื่น ขณะที่ประเภทพึ่งพิงพบว่ามีเนื้อหาที่มีความเสี่ยงว่าจะละเมิดจริยธรรมในประเด็นนี้บ้างแต่ไม่มากนัก

2. ประเด็นจริยธรรมด้านการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ซึ่งมุ่งเน้นให้สื่อมวลชนต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนและร่วมกันปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ สื่อมวลชนจะต้องไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด รายงานข่าวสารให้ประชาชนรับรู้อย่างสมดุลนั้น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานทั้ง 3 กลุ่ม มีความเสี่ยงในการนำเสนอข่าวและบทความที่อาจเป็นการแอบแฝงโฆษณาเพื่อประโยชน์ส่วนตนของหนังสือพิมพ์ โดยประเภทเข้มแข็งพบปัญหาดังกล่าวในระดับน้อยที่สุด รองลงมาคือประเภทยืนหยัด และประเภทพึ่งพิง พบข่าวและบทความที่มีความเสี่ยงว่าจะละเมิดจริยธรรมดังกล่าวสูงที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานประเภทเข้มแข็งไม่มีปัญหาเรื่องการนำเสนอข่าวชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์สาธารณะ ในขณะที่ประเภทยืนหยัดและประเภทพึ่งพิงมีความเสี่ยงที่จะละเมิดในระดับต่ำ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า หนังสือพิมพ์ภาคอีสานทั้ง 3 กลุ่ม มีการนำเสนอเนื้อหาที่เสี่ยงต่อการละเมิดประเด็นจริยธรรมด้านการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะในระดับใกล้เคียงกัน แต่ประเภทพึ่งพิงนั้นมีความเสี่ยงมากกว่ากลุ่มอื่น

3. ประเด็นจริยธรรมด้านความยุติธรรม (Fairness) ของการนำเสนอเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ประเภทเข้มแข็ง ประเภทยืนหยัด และประเภทพึ่งพิง พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานในประเภท

เข้มแข็ง ยืนหยัด และพึ่งพิง มีการรักษาจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาเป็นอย่างดี โดยมีเพียงประเภทพึ่งพิงเท่านั้นที่พบความเสี่ยงว่าจะละเมิดข้อบังคับจริยธรรมวิชาชีพในการนำเสนอข่าวที่ขาดการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกพาดพิงได้แสดงข้อเท็จจริง แต่ก็พบความเสี่ยงดังกล่าวในระดับต่ำ

4. ประเด็นจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) การไม่ละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญานั้นในภาพรวมปัญหาในการนำเสนอภาพประกอบข่าวและบทความที่อาจละเมิดลิขสิทธิ์ทั้งประเภทเข้มแข็ง ประเภทยืนหยัด และประเภทพึ่งพิง โดยมักปรากฏในรูปของการนำภาพจากระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตที่มาจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งประเภทยืนหยัดมีความเสี่ยงที่จะละเมิดข้อบังคับจริยธรรมวิชาชีพในประเด็นดังกล่าวสูงสุด รองลงมาคือประเภทเข้มแข็ง ในขณะที่ประเภทพึ่งพิงพบปัญหาการนำภาพมาใช้โดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มาที่น้อยที่สุด

5. ประเด็นจริยธรรมด้านจริยธรรมด้านสิทธิมนุษยชน (Human Right) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) และสิทธิส่วนบุคคล (Right to Privacy) ของการนำเสนอเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน พบว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานทั้ง 3 กลุ่มมีความระมัดระวังในการนำเสนอเนื้อหาไม่ให้กระทบต่อสิทธิมนุษยชนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคลค่อนข้างดี มีเพียงการนำเสนอความคิดเห็นผ่านทางคอลัมน์บางคอลัมน์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานประเภทเข้มแข็งและประเภทพึ่งพิงเท่านั้นที่เสี่ยงต่อการละเมิดข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ข้อ 30 ที่ระบุว่า “ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม” แต่พบปัญหาในสัดส่วนที่ไม่สูงนัก ในขณะที่ประเภทยืนหยัดมีความเสี่ยงที่นำเสนอบทความละเมิดจริยธรรมวิชาชีพ ข้อ 27 ว่าด้วยหนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการล່วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยมีความเสี่ยงที่จะละเมิดข้อบังคับดังกล่าวในอัตราที่ไม่สูงนักเช่นกัน

6. ประเด็นจริยธรรมด้านจริยธรรมด้านการรักษาไว้ซึ่งศีลธรรม วัฒนธรรมอันดีงามของการนำเสนอเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน ทั้ง 3 กลุ่ม มีการนำเสนอประกาศและโฆษณาที่รักษาไว้ซึ่งคุณธรรม จริยธรรมด้านการรักษาไว้ซึ่งศีลธรรม วัฒนธรรมอันดีเป็นอย่างดี โดยระมัดระวังให้การนำเสนอประกาศ โฆษณาทั้งหลายอยู่ในขอบเขตของศีลธรรม วัฒนธรรม ไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศหรือโฆษณาที่จะเป็นภัยต่อสังคม หรือมีเจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อมั่ววาย

ทั้งนี้ อาจสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสถานภาพของหนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นประเภทเข้มแข็ง ประเภทยืนหยัด หรือประเภทพึ่งพิง มีผลน้อยมากต่อความเสี่ยงในการละเมิดจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ กล่าวคือ ทุกกลุ่มมีความเสี่ยงที่จะละเมิดจริยธรรมวิชาชีพหรือรักษาจริยธรรมวิชาชีพทุกประเด็นในระดับที่ไม่ต่างกัน ในประเด็นจริยธรรมบางประเด็นประเภทเข้มแข็งมีความเสี่ยงที่จะนำเสนอเนื้อหาที่อาจละเมิดจริยธรรมวิชาชีพมากกว่าประเภทยืนหยัดหรือประเภทพึ่งพิง ในขณะที่บางประเด็นประเภทพึ่งพิงก็สามารถรักษาไว้ซึ่งจริยธรรมวิชาชีพได้ดีกว่าประเภทเข้มแข็งและประเภทยืนหยัด สะท้อนให้เห็นว่า สถานภาพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่จะสะท้อนว่าหนังสือพิมพ์กลุ่มใดมีความเสี่ยงในการละเมิดจริยธรรมวิชาชีพมากกว่ากัน

การบริหารจัดการที่มีผลต่อประเด็นทางจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน

1. การบริหารปัจจัยด้านบุคลากร (Man)

ในแง่ของการบริหารงานบุคคล (Man) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการรักษาจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์นั้นผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่า เรื่องของจริยธรรมเป็นเรื่องของตัวบุคคล โดยผู้สื่อข่าวในสังกัดไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาในสาขานิติศาสตร์หรือวารสารศาสตร์ แต่สิ่งสำคัญคือใจรักในการทำงานในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ซึ่งต้องคัดสรรตั้งแต่เข้ามาสมัครงาน หากมีใจรักในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ มีความมุ่งมั่นในการทำ

ประโยชน์ให้กับส่วนรวมก็สามารถเป็นนักข่าวที่ดีได้ ทั้งนี้ หลังจากที่ได้รับเข้ามาทำงานแล้ว เจ้าของหนังสือพิมพ์หรือบรรณาธิการจะทำหน้าที่ในการปลูกฝังจริยธรรมวิชาชีพต่อไป

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสังเกตพบว่า เจ้าของธุรกิจหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานหรือบรรณาธิการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคคลเดียวกันหรือเป็นเครือญาติกันนั้น มีความสำคัญอย่างมากต่อการตีความหลักจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ทั้งยังเป็นเป้าหมายทางจริยธรรมให้นักข่าวในสังกัด หากผู้บริหารหรือบรรณาธิการมีความเคร่งครัดในหลักจริยธรรมวิชาชีพ ก็จะส่งผลให้นักข่าวปฏิบัติตามกรอบจริยธรรมวิชาชีพด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า หลักจริยธรรมวิชาชีพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในบางประเด็นอาจมีการตีความในทางปฏิบัติแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง โดยเฉพาะเรื่องการจัดการกับผลประโยชน์ทับซ้อนจากการขายโฆษณา การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด และการจัดสรรพื้นที่ข่าวให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ อันเป็นผลมาจากขนาดของธุรกิจที่ค่อนข้างเล็ก บุคลากรมีจำนวนน้อยต้องรับผิดชอบหลายหน้าที่ทั้งการหาทุนมาผลิตหนังสือพิมพ์และการทำข่าว

2. การบริหารปัจจัยด้านการเงิน (Money) และปัจจัยด้านทรัพยากรหรือวัสดุ (Material)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การบริหารปัจจัยด้านการเงิน (Money) และปัจจัยด้านทรัพยากรหรือวัสดุ (Material) ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานที่มีผลต่อจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานนั้น ในส่วนของปัจจัยด้านการเงิน (Money) หรือการบริหารทุนของธุรกิจหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทั้งประเภทเข้มแข็ง ประเภทยืนหยัด และประเภทพึ่งพิง ส่วนใหญ่พึ่งพิงรายได้จากค่าโฆษณามากกว่ารายได้จากการขายหนังสือพิมพ์หรืออื่นๆ ส่งผลให้บุคลากรต้องมุ่งเน้นในการหาโฆษณา อันอาจทำให้การทำหน้าที่นักข่าวทับซ้อนกับผลประโยชน์เชิงธุรกิจได้

ส่วนการบริหารจัดการค่าตอบแทนหรือรายได้ของนักข่าว แม้ว่าผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานจะมองว่าเป็นจริยธรรมหรือจิตสำนึกส่วนบุคคล ไม่เกี่ยวกับการให้ค่าตอบแทนมากหรือน้อยจากต้นสังกัด แต่ในความเป็นจริง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า รายได้หรือค่าตอบแทนของนักข่าวท้องถิ่นนั้นแบ่งออกเป็นหลายส่วน อาทิ ค่าตอบแทนในฐานะนักข่าวซึ่งได้รับจากต้นสังกัด ค่าตอบแทนจากส่วนแบ่งจากการขายโฆษณาซึ่งได้รับจากต้นสังกัด และค่าตอบแทนจากภายนอก หรือ “ซอง” ซึ่งหมายถึงเงินสนับสนุนค่าน้ำมันจากหน่วยงานที่ไปทำข่าว ทั้งนี้ การตีความหมายเรื่องค่าตอบแทนจากภายนอก หรือ “ซอง” ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นนั้นมีการตีความในเชิงจริยธรรมที่แตกต่างจากแนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง ที่ถือว่าการรับเงินสนับสนุนในลักษณะนี้นับเป็นการละเมิดจริยธรรมวิชาชีพของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หมวด 3 ข้อ 22 ที่ระบุว่า “ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้าง อันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง รอบด้าน” ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างดังกล่าวและนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่เสี่ยงต่อการละเมิดจริยธรรมวิชาชีพนั้น คาดว่าเป็นผลมาจากจริยธรรมหรือจิตสำนึกส่วนบุคคล รายได้ของนักข่าวท้องถิ่นที่ต่ำหรือไม่แน่นอน เนื่องจากบางแห่งมีอัตราเงินเดือนไม่สูง ได้ค่าตอบแทนเป็นรายชิ้น หรือขึ้นอยู่กับยอดในการขายโฆษณา และสุดท้ายคือแนวทางปฏิบัติที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นแต่ละแห่งยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา อาทิ การรับ “ซอง” จากหน่วยงานที่ไปทำข่าว เนื่องจากถือว่าเป็นการช่วยเหลือ หรือตอบแทนซึ่งกันและกัน เป็นต้น จึงตีความว่าไม่ใช่เรื่องที่ผิดจริยธรรมวิชาชีพ

ส่วนการบริหารปัจจัยด้านทรัพยากรหรือวัสดุ (Material) ซึ่งในธุรกิจของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น คือ การมีโรงพิมพ์เป็นของตนเองนั้น ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานบางส่วนมองว่าการมีโรงพิมพ์เป็นการช่วยลดต้นทุนในระยะยาว ในขณะที่บางส่วนมองว่าการมีโรงพิมพ์เป็นการสร้างภาระต้นทุนให้มากขึ้น โดยไม่มีผลต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

3. การบริหารจัดการเนื้อหา (Management)

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นด้านการจัดการเนื้อหา (Management) ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน ทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานให้ความสำคัญกับหลักจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาบนหน้าหนังสือพิมพ์ค่อนข้างสูง โดยถือเป็นความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ทั้งในฐานะนักบริหารและนักหนังสือพิมพ์ โดยมีความพยายามที่จะดูแลตั้งแต่ต้นทางคือการได้มาซึ่งข่าว ทั้งจากนักข่าวในสังกัด ข่าวประชาสัมพันธ์ และกระแสข่าวในโลกออนไลน์ จนถึงการตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานเกือบทั้งหมดค่อนข้างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการนำเสนอเนื้อหาภายใต้กรอบข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541 ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าการนำเสนอเนื้อหาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานทั้ง 3 กลุ่ม มีความเสี่ยงที่จะละเมิดจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์บางประเด็น อาทิ จริยธรรมด้านความจริงความถูกต้องที่พบปัญหาการสะกดคำผิด ความมีอคติ การสอดแทรกความเห็นในข่าวของหนังสือพิมพ์ประเภทอื่นหยัด จริยธรรมด้านการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาที่พบปัญหาการนำภาพจากระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้โดยไม่ระบุแหล่งที่มาในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานทุกกลุ่ม และจริยธรรมด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พบการใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะไม่สุภาพหรือมีความหมายเหยียดหยามในบางคอลัมน์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานประเภทเข้มแข็ง เป็นต้น

จากผลสำรวจดังกล่าวประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า แม้ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการเนื้อหาบนหน้าหนังสือพิมพ์ให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แต่เนื่องจากข้อจำกัดในแง่กำลังคน มีการพึ่งพิงบุคลากรภายนอกในการนำเสนอเนื้อหาทั้งข่าวและบทความ ประกอบกับองค์กรมีขนาดเล็กทำให้ผู้ที่รับผิดชอบในการตรวจต้นฉบับมักผูกขาดอยู่กับเจ้าของหรือบรรณาธิการแต่เพียงผู้เดียว นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบางฉบับ ยังพึ่งพาการจัดหน้าหนังสือพิมพ์โดยโรงพิมพ์ที่ไม่ได้อยู่ในสังกัดของตน จึงอาจทำให้กระบวนการในการตรวจต้นฉบับไม่สมบูรณ์และเกิดข้อผิดพลาดที่เสี่ยงต่อการละเมิดจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้ และมีความเป็นไปได้ว่าความเสี่ยงในการละเมิดจริยธรรมวิชาชีพในบางกรณีนั้นเกิดจากตีความหรือความเข้าใจของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นว่าการนำเสนอเนื้อหาบางอย่างไม่ขัดต่อหลักจริยธรรม ทำให้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติสืบทอดกันมาในแวดวงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เช่น การจัดสรรพื้นที่ข่าวหรือบทความให้หน่วยงานบางหน่วยงานเนื่องจากมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือมีคำตอบแทนซึ่งเข้าข่ายเป็นโฆษณาแต่ไม่ระบุให้ชัดเจนว่าเป็นพื้นที่โฆษณา อันกระทบต่อจริยธรรมด้านการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) หรือการนำเสนอคอลัมน์บันเทิงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของดารานักแสดง อันกระทบต่อจริยธรรมด้านสิทธิส่วนบุคคล (Right to Privacy) โดยไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

“คน” หัวใจของจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

ภายใต้แนวคิดเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรนั้น “คน” (Man) ถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนองค์กรให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งในแง่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานนั้น “คน” ที่มีส่วนสำคัญในการทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมวิชาชีพ อันดับแรก คือ เจ้าของและบรรณาธิการ ในฐานะผู้บริหาร และอันดับที่สอง คือ ผู้สื่อข่าวหรือบุคลากรในสังกัดหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในฐานะผู้ได้บังคับบัญชาที่เป็นผู้ปฏิบัติการ

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ซึ่งหมายถึงเจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น มีบทบาทอย่างมากต่อการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล (Man) ให้มีการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานและนำเสนอเนื้อหาบนหน้าหนังสือพิมพ์ให้เป็นไปตามกรอบจริยธรรมวิชาชีพ ตั้งแต่การคัดเลือกบุคลากรเข้ามาทำงาน การวางนโยบายองค์กร ตลอดจนความพยายามในการจัดการกับปัจจัยภายนอก ซึ่งนับเป็น 3 ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการละเมิดหรือดำรงไว้ซึ่งจริยธรรม โดยจะอภิปรายแต่ละปัจจัย ดังนี้

1. ใจรัก : ด้านแรกของการคัดกรองจริยธรรมนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานส่วนใหญ่มองว่าจริยธรรมวิชาชีพนั้นขึ้นอยู่กับ “ตัวบุคคล” เป็นหลัก ซึ่งหมายถึง ประสบการณ์และพื้นฐานของคนซึ่งเกิดจากครอบครัว ศาสนา มาตรฐานและความต้องการของตัวเอง เมื่อบุคคลเข้ามาทำงานในองค์กรก็จะนำค่านิยมของตนเข้ามาด้วย และใช้ดุลยพินิจว่าสิ่งใดผิด สิ่งใดถูกต้องตามค่านิยมของตน (เสนาะ ตีเยาว์ : 2546, หน้า 29-30) การที่นักข่าวนักหนังสือพิมพ์จะมีจริยธรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล

ดังนั้น การบริหารจัดการให้คน (Man) อยู่ในกรอบจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ผู้บริหารส่วนใหญ่จึงเริ่มตั้งแต่การคัดกรองคนที่สมัครเข้ามาเป็นนักข่าวในสังกัด โดยมักจะให้ความสำคัญกับการมี “ใจรัก” คือ รักที่จะทำงานนักข่าว รักที่จะทำประโยชน์ให้ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่คำนึงถึงค่าตอบแทน เพียงเท่านั้นก็สามารถเป็นนักข่าวที่ดีได้ ส่วนกรอบจริยธรรมหรือแนวปฏิบัติอื่นๆ นั้น สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ทั้งจากบรรณาธิการและดวงต่านักข่าวท้องถิ่นในพื้นที่

2. นโยบายองค์กร : เบ้าหลอมจริยธรรมหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภายใต้ “การตีความ” ของผู้บริหาร

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการกำกับดูแลและบริหารจัดการให้ “คน” มีแนวทางปฏิบัติตามกรอบจริยธรรมวิชาชีพ คือ องค์กร ซึ่งหมายถึง องค์กรที่บุคคลผู้นั้นทำงานอยู่ นโยบายและข้อบังคับขององค์กรจะเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดบรรยากาศด้านจรรยาบรรณของคนในองค์กร ทั้งยังหมายถึงพฤติกรรมของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาพฤติกรรมของเพื่อร่วมงานและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของบุคคลด้วย (เสนาะ ตีเยาว์ : 2546, หน้า30)

ในส่วนนี้ผลการศึกษาพบว่า เจ้าของธุรกิจหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานหรือบรรณาธิการมีความสำคัญอย่างมากต่อการตีความหลักจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ อันจะเป็นเบ้าหลอมทางจริยธรรมให้นักข่าวในสังกัด หากผู้บริหารหรือบรรณาธิการมีความเคร่งครัดในหลักจริยธรรมวิชาชีพ มีการปฏิบัติตนเป็นเยี่ยงอย่างและมีมาตรการควบคุมดูแลนักข่าวในสังกัด ก็จะส่งผลให้นักข่าวปฏิบัติตามกรอบจริยธรรมวิชาชีพด้วย

อย่างไรก็ตาม หลักจริยธรรมวิชาชีพของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในบางประเด็นอาจมีการตีความในทางปฏิบัติแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง โดยเฉพาะเรื่องการจัดการกับผลประโยชน์ทับซ้อนจากการขายโฆษณา การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด และการจัดสรรพื้นที่ข่าวให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ อันเป็นผลมาจากขนาดของธุรกิจที่ค่อนข้างเล็ก บุคลากรมีจำนวนน้อยต้องรับผิดชอบหลายหน้าที่ทั้งการหาทุนมาผลิตหนังสือพิมพ์และการทำข่าว ดังนั้น การตีความในเรื่อง “ผลประโยชน์” อันนำไปสู่พฤติกรรมของนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น อาทิ การรับค่าตอบแทนในการให้พื้นที่ตีพิมพ์ข่าวประชาสัมพันธ์ การรับอามิสสินจ้างในรูปของค่าน้ำมัน/เงินสดสินบน จึงยังคงมีความคลุมเครือและขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของตัวบุคคลและนโยบายขององค์กรว่าจะมีแนวปฏิบัติในทิศทางใด

3. “คนอื่นก็รับ” : ค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ในแวดวงนักข่าวท้องถิ่น ปัจจัยภายนอกที่ยากควบคุม

ในการตีความเรื่อง “ผลประโยชน์” อันนำไปสู่พฤติกรรมของนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น อาทิ การรับค่าตอบแทนในการให้พื้นที่ตีพิมพ์ข่าวประชาสัมพันธ์ การรับอามิสสินจ้างในรูปของค่าน้ำมัน/เงินสนับสนุน ซึ่งนอกจากจะเป็นหน้าที่ของผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในการวางแผนปฏิบัติให้นักข่าวในสังกัดว่าจะ “รับ” หรือ “ไม่รับ” ผลประโยชน์ดังกล่าวแล้ว แรงกดดันจากแวดวงนักข่าวท้องถิ่นที่บางพื้นมีพฤติกรรม “รับของ” โดยถือเป็นเรื่องปกติ นับเป็นปัจจัยภายนอกที่กระทบต่อการดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เสนาะ ตีเอวาร์ (2546, หน้า31) ได้กล่าวถึงปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อจรรยาบรรณว่าเป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ และสถานการณ์ที่ส่งผลต่อความประพฤติในทางจรรยาบรรณของคนย่อมขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ ความเห็นของคนส่วนใหญ่ รวมถึงความใกล้ชิดกับสถานการณ์ ขนาดหรือจำนวนคนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น

“ทุน” วางแผนบริหารทุน กระตุ้นรายรับ เสี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน

ในส่วนของการบริหารจัดการเรื่องทุน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้พิจารณาควบคู่กัน 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการเงิน (Money) ซึ่งหมายถึงการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนในธุรกิจ และปัจจัยด้านทรัพยากรหรือวัสดุ (Material) ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญเฉพาะการมีโรงพิมพ์และสำนักงานเป็นของตนเองนั้น จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านทรัพยากรหรือวัสดุ (Material) หรือโรงพิมพ์และสำนักงานมีผลน้อยมากต่อการดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

หากในประเด็นด้านการบริหารเงิน (Money) หรือเงินทุนหมุนเวียนในธุรกิจนั้น มีประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า อาจเป็นส่วนหนึ่งที่กระทบต่อการดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ การบริหารจัดการให้ธุรกิจหนังสือพิมพ์มีรายรับให้เพียงพอต่อรายจ่าย ซึ่งต้องยอมรับว่า รายได้หลักของธุรกิจหนังสือพิมพ์คือค่าโฆษณา จึงส่งผลให้ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหลายฉบับ มีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ของนักข่าวในสังกัดให้ทำหน้าที่หาโฆษณาด้วย หรือบางฉบับกำหนดค่าตอบแทนให้นักข่าวในลักษณะค่าคอมมิชชั่นเพื่อจูงใจให้นักข่าวหาโฆษณามาป้อนหนังสือพิมพ์ อันอาจทำให้การทำหน้าที่นักข่าวทับซ้อนกับผลประโยชน์เชิงธุรกิจได้ ไม่ว่าจะเป็นการมุ่งทำข่าวเพื่อสร้างสายสัมพันธ์อันดีและนำไปสู่การซื้อพื้นที่โฆษณาโดยไม่คำนึงถึงคุณค่าข่าวและผลประโยชน์สาธารณะการจัดสรรพื้นที่ข่าวเพื่อแลกผลประโยชน์ตอบแทน กระทั่งการเรียกร้องเงินจากแหล่งข่าวทั้งในรูปแบบของค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์และค่าตอบแทนในการทำข่าว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบางฉบับได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและความพยายามที่จะจัดโครงสร้างการทำงานแยกฝ่ายข่าวและฝ่ายหาโฆษณาแล้ว แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

วางแผนคิดหนังสือพิมพ์ไว้ใน “จุดปลอดภัย” เลี่ยงเสี่ยงละเมิดจริยธรรมวิชาชีพ

ในส่วนของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Management) ที่มุ่งเน้นศึกษาการบริหารจัดการเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์ (Product) ของธุรกิจหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นนั้น จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอเนื้อหาในภาพรวมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน พบว่า ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานได้มีการวางแผนความคิดด้านผลิตภัณฑ์ (Product concept) ไว้ในจุดที่ปลอดภัย กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสานทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทเข้มแข็ง ประเภทยืนหยัด และประเภทพึ่งพิง ส่วนใหญ่มีการวางแผนตัวเองเป็นหนังสือพิมพ์เชิงธุรกิจ (Business Newspaper) ส่งผลให้การนำเสนอเนื้อหาข่าวมักเป็นข่าวเศรษฐกิจ ข่าวประชาสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจเป็นหลัก แม้จะมีการนำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนที่เสี่ยงต่อความขัดแย้งบ้างก็มีเพียงส่วนน้อย โดยเฉพาะข่าวอาชญากรรมซึ่งเป็นหมวดข่าวที่เสี่ยงต่อการละเมิดจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ค่อนข้างมากยิ่งแทบจะไม่มีปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน

จากการศึกษาประเด็นทางจริยธรรมในการบริหารจัดการและนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคอีสาน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมองว่ากรอบจริยธรรมที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยึดถือเป็นแนวปฏิบัตินั้น เป็นการประกอบสร้างจากทัศนะที่หลากหลาย สอดคล้องกับการอธิบายของ เสนาะ ดีเยาว์ (2546, หน้า 20-22) ที่กล่าวถึงแนวคิดด้านจรรยา (Ethic) และศีลธรรม (Moral) ว่า คนและสังคมไม่ได้มองแนวคิดทางด้านจรรยาบรรณและศีลธรรมเหมือนกัน หากมีหลายมุมมอง ซึ่งในส่วนของจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นนั้น มีข้อบ่งชี้ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541 ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ที่เกิดขึ้นภายใต้ทัศนะเรื่องหลักความสัมพันธ์ (Relativism) ซึ่งมาจากความคิดเห็น และการร่วมปรึกษาหารือของผู้ร่วมประกอบวิชาชีพจนออกมาเป็นเกณฑ์และข้อสรุปเพื่อให้เป็นแนวทางที่ทุกคนในอาชีพ นั้นยอมรับและปฏิบัติตาม แต่ในขณะเดียวกันแนวทางปฏิบัติตามกรอบจริยธรรมวิชาชีพนั้นก็ยังมีทัศนะเรื่องผลประโยชน์ (Teleology) เข้ามาประกอบสร้างด้วย ไม่ว่าจะเป็นความทรงจำในศักดิ์ศรีนักข่าวหนังสือพิมพ์ ความอยู่รอดของธุรกิจ ความอยู่รอดของตัวบุคคล การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้จริยธรรมวิชาชีพถูกตีความ และประกอบสร้าง (Construct) ในสังคมหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น โดยขึ้นอยู่กับว่าจะมีการประสานแนวทางผลประโยชน์เข้ากับกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้อย่างไร

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นนับเป็นกุญแจสำคัญในการบริหารจัดการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นให้อยู่ในกรอบจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เนื่องจากเป็นผู้กุมนโยบายด้านจริยธรรมขององค์กร แทบจะผูกขาดการตีความจริยธรรมภายใต้บริบทต่างๆ และเป็นผู้นำการปฏิบัติตนให้เป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์ที่มีจริยธรรม ดังนั้น ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นพึงตระหนักถึงความสำคัญของตนต่อการดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมวิชาชีพ และเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งภายในองค์กรของตน ตลอดจนแวดวงนักข่าวหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
2. องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนควรให้ความสำคัญกับผู้บริหารและนักข่าวหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในการสร้างความรู้ความเข้าใจทั้งในแง่จริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ถูกต้องตามกรอบจริยธรรมวิชาชีพอันพึงปรารถนา
3. โดยเฉพาะสภาการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ควรมีการทบทวนข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ว่ามีประเด็นใดที่มีความคลุมเครือและตีความได้กว้างขวางจนไม่สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการขยายกรอบการศึกษาเปรียบเทียบในประเด็นการตีความข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541 ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ระหว่างหนังสือพิมพ์ส่วนกลางและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นว่ามีการตีความแตกต่างกันอย่างไร และแนวทางในการปฏิบัติที่แท้จริงควรเป็นอย่างไร
2. ควรมีการศึกษาถึงค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ในแวดวงของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่ยากควบคุมหรือไม่ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะเข้าไปดูแลหรือแก้ไขอย่างไร
3. ควรมีการศึกษาถึงเรื่องการจัดการกับผลประโยชน์ทับซ้อนของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เช่น การขายโฆษณา การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด และการจัดสรรพื้นที่ข่าวเพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าไปดูแลหรือช่วยเหลือได้

บรรณานุกรม

หนังสือ

- มาลี บุญศิริพันธ์. 2556. **วารสารศาสตร์เบื้องต้น : ปรัชญาและแนวคิด**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมคิด บางโม. 2546. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์พิมพ์ จำกัด.
- เสนาะ ตีเยาว์. 2546. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2545. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ศูนย์ศึกษากฎหมาย และนโยบายสื่อมวลชน. 2556. **คู่มือการสอนวิชากฎหมายสื่อมวลชนและวิชาจริยธรรม สื่อมวลชน**. กรุงเทพฯ : บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.

บทความ/วิจัย

- บุปผา บุญสมสุข. 2558. **คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพสื่อสารมวลชนในจริยธรรมสื่อ หลักแนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษา**. สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย.
- พิรงรอง รามสูต วัฒนันท์. 2547. **การกำกับดูแลเนื้อหาหนังสือพิมพ์**. โครงการปฏิรูประบบสื่อ : การกำกับดูแลเนื้อหาโดยรัฐ การกำกับดูแลตนเอง และสื่อภาคประชาชน.
- ศิริวรรณ อนันต์โท. 2556. **จริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน**. วารสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

Books

- Herbert A. Simon. 1965. **Administrative Behavior**. New York: Macmillan. p. 4.
- Harold Koontz and Cyril O'Donnell. 1972. **Principles of Management**. New York : McGraw-Hill. p. 43.
- Ernest Dale. 1968. **Management : Theory and Practice**. New York: McGraw-Hill. p. 4.

เว็บไซต์

- คมชัดลึก, <http://www.komchadluek.net/detail/20150217/201492.html>, เข้าถึง 21 ก.ค. 2558
- ไทยรัฐออนไลน์, <http://www.thairath.co.th/content/482044>, เข้าถึง 21 ก.ค. 2558
- สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, <http://www.presscouncil.or.th/>, เข้าถึง 21 ก.ค. 2558.

การสำรวจประเด็นทางจริยธรรมในการบริหารจัดการ และนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ในยุคดิจิทัล :

กรณีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้

The Survey of Newspaper's Ethics in Management
and Content Presentation in Digital Age :
A Case Study of Southern Local Newspapers

ดร.เมธาวี แก้วสนิท *

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ (1) สำรวจจริยธรรมในการบริหารจัดการและการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ตามกรอบข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 (2) เสนอแนวทางการพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะผู้บริหารองค์กรละ 1 คน และผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 1 คน จาก 3 จังหวัด จังหวัดละ 3 ฉบับ รวม 17 คน และการวิเคราะห์เนื้อหาการนำเสนอข่าวที่ปรากฏในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ รวม 9 ฉบับ ระหว่าง มกราคม - ธันวาคม 2558 รวม 917 ชิ้นข่าว นำเสนอเปรียบเทียบในเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีลักษณะละเมิดจริยธรรมด้านการบริหารจัดการที่เหมือนกันของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ การเรียกรับเงินจากแหล่งข่าว การออกหนังสือพิมพ์รายสะดวกเพื่อหวังค่าโฆษณาจากแหล่งข่าว และการคัดลอกภาพและข่าวโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา ด้านการนำเสนอเนื้อหา พบว่า ข่าวที่มีลักษณะเข้าข่ายละเมิดจริยธรรมมากที่สุด คือ การนำเสนอภาพที่น่าหวาดเสียว การแอบแฝงการโฆษณาในเนื้อหาข่าว 73 ชิ้นข่าว จาก 917 ชิ้นข่าว หรือร้อยละ 8 และมีการนำเสนอข่าวทางเดียว หรือไม่ได้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในข่าวได้แสดงความคิดเห็นจำนวน 62 ชิ้นข่าว จาก 917 ชิ้นข่าว หรือร้อยละ 7 ซึ่งถือว่าละเมิดจริยธรรมในปริมาณที่น้อยสอดคล้องกับเมื่อพิจารณาเนื้อหาข่าวรวมชิ้นข่าวทั้งหมด 917 ชิ้นข่าว มีชิ้นข่าวที่มีเนื้อหาละเมิดจริยธรรมหนังสือพิมพ์เพียง 151 ข่าว หรือร้อยละ 17 เท่านั้น และแนวทางการพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นคือ การเข้าร่วมสภาวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์ภูมิภาคแห่งชาติ (สนภช.) โดยเรียกร้องให้รัฐบาลกำหนดระเบียบช่วยเหลือนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งชาติควรมีกฎหมายควบคุมสื่อท้องถิ่น นักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ควรได้รับการศึกษาด้านสื่อมาโดยตรง ผู้บริโภคสื่อต้องเป็นคนกระตือรือร้น และเป็นคนคัดกรองให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่ไปในทางที่ดีขึ้น และองค์กรที่ดูแลเรื่องสื่อควรสร้างจิตสำนึก เปิดโอกาสให้ผู้สื่อข่าวดูตัวอย่างงานข่าวที่มีคุณภาพ รวมทั้งทัศนศึกษาดูงานจากหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่

* อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Email: keaosanit@hotmail.com

จะทำเฟชบุ๊ก การทำสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (E-book), โพรไฟล์ทาง YouTube หรือ Google+ การสร้างเครือข่าย การเปลี่ยนแปลงและต่อกรย้าตราสินค้า (rebrand) และพัฒนาผู้สื่อข่าวให้เป็นบุคคลที่มีทักษะรอบด้าน

คำสำคัญ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จริยธรรม ยุคดิจิทัล การบริหารจัดการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และการนำเสนอเนื้อหาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

Abstract

This research aims to (1) survey ethics in management and content presentation in southern local newspapers according to regulations on the ethics of professional journalism B.E. 2541 (2) propose approaches for ethics development in local newspaper journalists. The researcher chooses quantitative and qualitative methodology. First method is interviewing 1 administrator and 1 journalist of each newspaper, a total of 17 informants and content analysis of news presentation on first page of 3 southern local newspapers of 3 provinces, a total of 9 newspapers during January-December 2015 consisting 917 news.

From interview, problems in ethics in management and news presentation of southern local newspaper of 9 informants are corresponding which are asking money from journalists, publishing newspaper for advertising budget from sources and copying photo and news without references. For content analysis, the finding is 73 news from 917 news or 8% violates ethics because it presents horrible photo and inserts advertisement, and 62 news from 917 news or 7% presents in one way communication; there is no stakeholders' opinion presenting; however, it is little amount compared with overall news which violates ethics 151 news or 17% from 917 news. The approaches for development of local newspaper' ethics are participating in the Council of Thailand Regional Press for asking the government to set the regulations for helping journalists, the National Press Council of Thailand should have law controlling local media, the newspaper professionals should study in mass media, the receivers have to screen news and push the journalists to conduct themselves better and related press organizations should take care of media, cultivate awareness and give opportunity to local journalists to learn good examples of qualified news and to have field trip in national newspapers organizations. Furthermore, the informants give approaches to develop local newspaper which most of them will create facebook, electronic book (e-book), TV on YouTube, Google+, network building, rebranding and journalist developing to be multi-skilled person.

Keywords : Local Newspaper, Ethics, Digital Age, Management in Local Newspaper and News Content Presentation in Local Newspaper

บทนำ

การสื่อสารเรื่องราวของชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้นๆ เกิดการรับรู้และเกิดความเข้าใจ และสื่อสารต่อเนื่องไปยังสาธารณชนในวงกว้างได้รับรู้ สังคมท้องถิ่นจำเป็นต้องมี “เครื่องมือสื่อสารกลาง” ที่สามารถสะท้อนเรื่องราวข้อเท็จจริงที่จะเป็นประโยชน์ต่อการรับรู้ข่าวสารของคนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นเครื่องมือผลักดันให้เกิดการพัฒนาขึ้นในสังคม และหนึ่งในเครื่องมือสื่อสารหรือสื่อกลางที่วันนี้ ได้แก่ “หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น”

จากการศึกษาวิจัยของนักวิชาการหลายๆ ท่าน พบว่า ความนิยมการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ ลดน้อยลง เนื่องจากสื่อใหม่หรือสื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทแทน พฤติกรรมของคนในยุคดิจิทัลที่นิยมการอ่านจากหน้าจอเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต ไอแพด สมาร์ทโฟน ซึ่งมีจุดเด่นตรงความทันเหตุการณ์ รวดเร็ว สามารถร่วมโต้ตอบ เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาและราคาถูก ในขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องใช้พื้นที่ใช้เวลาในการผลิต ไม่มีลูกเล่น หรือรูปแบบในการนำเสนอแบบใหม่ๆ และผ่านขั้นตอนการขนส่งที่อาจจะเจออุปสรรคและเกิดปัญหาได้มากกว่าสื่อออนไลน์ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้หนังสือพิมพ์ระดับชาติและระดับท้องถิ่นได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่น อาจจะต้องประสบปัญหาที่หนักหนาสาหัสมากกว่าหนังสือพิมพ์ระดับชาติ เพราะประสบปัญหาทั้งต้นทุนการผลิตที่ไม่สมดุลกับยอดขาย การแข่งขันกับหนังสือพิมพ์ระดับชาติ การขาดบุคลากรที่มีทักษะและความชำนาญ และการได้รับผลกระทบจากการปรับตัวของสื่อที่ปัจจุบันได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารมากขึ้น

จากความเจริญก้าวหน้าของสื่อออนไลน์ในยุคดิจิทัลจึงส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ที่จะต้องปรับตัวให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของการทำข่าวท้องถิ่นสู่ประชาชน ต้องทำธุรกิจเสริมเพิ่มเติม นอกเหนือจากการผลิตหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เพื่อหล่อเลี้ยงองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอีกด้วย เช่น การใช้สื่อสารการตลาดและการใช้สื่อกิจกรรมเข้ามาช่วย หรือการทำธุรกิจสื่อแบบครบวงจร ฯลฯ นอกจากนี้องค์กรหนังสือพิมพ์จะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตข่าว ตั้งแต่การแสวงหาข่าว การผลิต และเผยแพร่ข่าวสารผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์เดิม และสื่อออนไลน์

นอกจากนี้ รูปแบบการทำงานสื่อที่เปลี่ยนไปจากผลกระทบของยุคดิจิทัล อาจส่งผลกระทบต่อจริยธรรมของการแสวงหาข่าวและการผลิตข่าวทั้งระบบ หากองค์กรหนังสือพิมพ์ไร้การตรวจสอบ มุ่งประโยชน์แต่เพียงความเร็วของการแสวงหาข่าวซึ่งถือเป็นจุดเด่นของสื่อออนไลน์ ก็อาจจะส่งผลให้การดำเนินการผลิตหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ซึ่งแทนที่จะสร้างประโยชน์ให้ชุมชนท้องถิ่น กลับเป็นการสร้างความเลวร้ายแก่สังคมได้เช่นกัน เพราะอาจจะนำเสนอข่าวที่เน้นความเร็ว แต่เนื้อหาข่าวผิดพลาด ก่อให้เกิดความแตกแยกหรือมอมเมาผู้อ่านข่าวในประเด็นที่ไม่เหมาะสมได้ เช่นเดียวกัน หากองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นดำเนินกิจการโดยหันไปสนใจธุรกิจดิจิทัลลักษณะอื่นๆ เข้ามาเสริมการทำหน้าที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และให้ความสำคัญมากกว่าการดำเนินการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของชุมชน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็อาจจะกลายเป็นเครื่องมือการสร้างผลประโยชน์ของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ดังที่ มาลี บุญศิริพันธ์ (2550) แสดงทัศนะไว้ว่า ขณะที่เทคโนโลยีมีประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของธุรกิจสื่อสารมวลชนและงานวารสารศาสตร์ สิ่งที่น่ากังวลการสื่อสารศาสตร์สมควรตระหนักตลอดเวลาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร คือ ผลกระทบข้างเคียงด้านคุณภาพความน่าเชื่อถือของข่าวสารข้อมูลที่จะนำเสนอสู่มวลชน แม้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีคุณลักษณะการสื่อสารมากมายหลายประการ และมีจุดบกพร่องที่เกิดจากความรวดเร็วในการนำเสนอข้อมูลหลายประการก็ตาม แต่ข้อบกพร่องเหล่านั้นจะกลายเป็นจุดต่างของความน่าเชื่อถือไปในทันที

จากสถานการณ์ดังกล่าว การสำรวจประเด็นทางจริยธรรมในการบริหารจัดการและนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในยุคดิจิทัลจึงมีความจำเป็น เนื่องจากปัจจุบันในทุกแวดวง สถาบันทางสังคม และหน่วยงานต่างๆ ในสังคม แม้แต่พฤติกรรมของแต่ละบุคคลในสังคมต่างหันไปให้ความสนใจสื่อออนไลน์ มากกว่าสื่อมวลชนอื่นๆ การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนท้องถิ่น โดยเฉพาะสื่อมวลชนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จะต้องประยุกต์ใช้สื่อออนไลน์ในยุคดิจิทัลอย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานจรรยาบรรณของสื่อมวลชนท้องถิ่น เพื่อจะทำหน้าที่ของสื่อกลางเผยแพร่ข่าวสารของท้องถิ่นให้คนในท้องถิ่นเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดประโยชน์ต่อสังคมท้องถิ่น และมีส่วนยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นต่อไป

สำหรับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคใต้ สถานการณ์ทั่วไปพบว่า จำนวนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ตลอดจนจำนวนครั้งและความต่อเนื่องในการเผยแพร่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหนึ่งคือ เศรษฐกิจของสังคมท้องถิ่นในเวลานั้นๆ โดยในปัจจุบัน

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ยังคงเหลืออยู่ในภาคใต้ มีจำนวนน้อยลง และหนังสือพิมพ์ที่สามารถยืนหยัดหรือเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีคุณภาพ มีการเผยแพร่ต่อเนื่อง ส่วนใหญ่พบในจังหวัดที่เป็นจังหวัดเศรษฐกิจ มีการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับสูง ได้แก่ จ.สงขลา จ.ภูเก็ต และจ.ตรัง สอดคล้องกับงานวิจัยของบรรยงค์ สุวรรณผ่อง และคณะ (2552) ที่พบว่า จำนวนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของ จ.สงขลา ภูเก็ต และตรัง จังหวัดที่ไม่พบหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเลย คือ สตูล ปัตตานี และนราธิวาส ที่ตั้งจังหวัดและสภาพธุรกิจของจังหวัดทำให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่างกัน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เติบโตจะอยู่ในจังหวัดที่ค่อนข้างมีเศรษฐกิจเติบโต รายได้หลักของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอยู่ที่โฆษณา

การสำรวจการบริหารจัดการและนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ ภายใต้กรอบจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะเป็นประโยชน์ในการสะท้อนสถานภาพปัจจุบันของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ตลอดจนแนวทางการบริหารจัดการและการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะทางสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจจริยธรรมในการบริหารจัดการและการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นภาคใต้ตามกรอบข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารและกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นใน 3 จังหวัดภาคใต้ จังหวัดละ 3 ฉบับ รวม 9 ฉบับ โดยคำนึงถึงจังหวัดภาคใต้ที่มีจำนวนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมากที่สุด 3 อันดับแรก ซึ่งมีการดำเนินงานมายาวนานที่สุด (บรรยงค์ สุวรรณผ่อง และคณะ, 2552) ได้แก่ จ.สงขลา จ.ภูเก็ต และจ.ตรัง

จากนั้น ผู้วิจัยเลือกหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจากแต่ละจังหวัดมา โดยใช้เกณฑ์การเผยแพร่อย่างสม่ำเสมอ และได้รับความนิยมนักอ่านในระดับสูง 3 ฉบับ ได้แก่

จ.สงขลา หนังสือพิมพ์โฟกัสภาคใต้ หนังสือพิมพ์สมิหลาไทมส์ และหนังสือพิมพ์ไทยแหลมทอง

จ.ภูเก็ต หนังสือพิมพ์ข่าวเศรษฐกิจธุรกิจ หนังสือพิมพ์เสียงใต้ และหนังสือพิมพ์ภูเก็ตโพสต์

จ.ตรัง หนังสือพิมพ์ตรังไทมส์ หนังสือพิมพ์ตรังนิวส์ และหนังสือพิมพ์มติตรัง

ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาการบริหารจัดการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจากทัศนะของผู้บริหารและผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและสำรวจลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของรูปแบบข่าวในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่าง

ด้านพื้นที่

ผู้วิจัยกำหนดการวิจัยในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ จ.สงขลา จ.ภูเก็ต และจ.ตรัง

ด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในระยะเวลา 8 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2558 - พฤษภาคม 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ขนาดใหญ่ที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่พื้นที่ชุมชนท้องถิ่นที่มีอาณาเขตตามหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นระบุไว้ และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องออกเผยแพร่เป็นวาระๆ ที่ชัดเจน โดยมีรูปแบบขนาด รายละเอียดการนำเสนอเนื้อหาแตกต่างกันไป ตามวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นแต่ละฉบับ สำหรับการวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการวิจัยหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของภาคใต้ที่มีรูปแบบเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ จาก 3 จังหวัด คือ สงขลา ภูเก็ต และตรัง จังหวัดละ 3 ฉบับจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

องค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

หมายถึง หน่วยงาน บริษัท องค์กร ที่เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการผลิตหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เผยแพร่ไปยังสาธารณชนในพื้นที่ที่กำหนด

กระบวนการผลิตหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

หมายถึง ขั้นตอนก่อน-หลังในการผลิตหนังสือพิมพ์ เพื่อผลิตเป็นรูปเล่มเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ ผู้อ่านทั่วไป โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนการแสวงหาข่าวและการผลิตเนื้อหาข่าว ขั้นตอนการจัดพิมพ์ ขั้นตอนการจัดส่งและเผยแพร่

การบริหารจัดการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

หมายถึง การใช้หลักการบริหาร การจัดการผลิตหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและมีกลยุทธ์ เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพตรงตามที่ได้วางแผนไว้

จริยธรรม

หมายถึง การที่นักข่าวท้องถิ่นดำเนินการผลิตหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภายใต้ศีลธรรม การกระทำอันเหมาะสม ดำเนินการผลิตหนังสือพิมพ์ในทุกขั้นตอนด้วยความถูกต้อง ตามบรรทัดฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมเป็นที่ตั้ง

ยุคดิจิทัล

หมายถึง การใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาช่วยในกระบวนการแสวงหาข่าวและผลิตหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ตลอดจนเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารไปยังสาธารณชนในวงกว้างมากขึ้น และตอบสนองพฤติกรรมการรับสารของคนอ่านในปัจจุบันที่เปลี่ยนไปจากในอดีต

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) คณะผู้บริหาร และนักข่าวหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาการนำเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ในเชิงปริมาณความถี่และร้อยละ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร 1 คน และผู้สื่อข่าว 1 คน รวมองค์กรละ 2 คน โดยการวิจัยครั้งนี้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 17 คน เนื่องจากองค์กรบางองค์กรให้สัมภาษณ์ 3 คน และบางองค์กรผู้บริหารและผู้สื่อข่าวเป็นคนเดียวกัน

สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหา จะวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 9 ฉบับ ตั้งแต่มกราคม-ธันวาคม 2558 ตามจำนวนที่หนังสือพิมพ์ฉบับสิ่งพิมพ์ยังคงเหลืออยู่ ซึ่งมีจำนวนแตกต่างกันไปในแต่ละฉบับ

เครื่องมือการวิจัยและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยจะจัดทำแบบคำถามสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและแบบฟอร์มการเก็บข้อมูลบันทึกลักษณะเนื้อหาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น นำไปให้นักวิชาการด้านสื่อมวลชน ผู้เชี่ยวชาญ/ที่ปรึกษาองค์กรสื่อ รวม 3 คน พิจารณาก่อนนำไปใช้จริง

การรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะใช้วิธีการบันทึกเสียง และนำมาถอดความเพื่อเก็บรายละเอียดข้อมูลจากประเด็นการสัมภาษณ์ให้ได้มากที่สุดและไม่ผิดพลาด เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป และการวิเคราะห์เนื้อหาจะบันทึกข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแบบฟอร์มที่จัดทำเป็นตารางเพื่อรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบและสะดวกต่อการนำไปวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหา แง่มุมที่มีความเหมือนกัน และแง่มุมที่มีความต่างกัน โดยจะวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจะประมวลนำข้อมูลทั้งหมดนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย

สำหรับการวิเคราะห์เอกสารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในแต่ละฉบับของแต่ละองค์กรสื่อ จากนั้นนำมาเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ เพื่อสรุปข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย

จากข้อมูลการวิจัยทั้งสองส่วน จะได้นำผลการวิจัยมาสรุปผลร่วมกัน เพื่อดูความสอดคล้อง ความเป็นเหตุเป็นผลกัน และสรุปผลภายใต้วัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างและการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวหนังสือพิมพ์

ผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การสำรวจจริยธรรมในการบริหารจัดการและการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ จำแนกผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

จริยธรรมในการบริหารจัดการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ 9 ฉบับ ฉบับละ 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 17 คน เนื่องจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีผู้ให้ข้อมูล 3 คน และบางฉบับ ผู้บริหารและผู้สื่อข่าวเป็นคนเดียวกัน พบว่า ประเด็นจริยธรรมในการบริหารจัดการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ในจังหวัดสงขลา พบการละเมิดจริยธรรมได้แก่ การหาโฆษณาโดยใช้หนังสือพิมพ์หัวใหญ่หรือที่ตนเป็นสตริงเกอร์และแฝงผลประโยชน์ การออกหนังสือพิมพ์รายสะดวก เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจและการเมือง การรับเงินเพื่อทำข่าว การรวมตัวกันเพื่อขอสปอนเซอร์ การมีความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวทำให้ไม่สามารถทำข่าวในเชิงลบได้ การไม่รวมกลุ่มกัน แต่ก็เป็นพรรคเป็นพวก

ในขณะที่หนังสือพิมพ์ในจังหวัดภูเก็ต กลับเห็นว่า จังหวัดของตน สื่อมวลชนมีสมาคมนและชมรมที่ดูแลกันเอง และนักข่าวในจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนจำกัด จึงพึ่งพาอาศัยกันได้ นอกจากนี้ การทำงานจะเน้นความชัดเจน เช่น ผู้บริหารหนังสือพิมพ์เสียงได้ จะตกลงเรื่องค่าน้ำมันให้ผู้สื่อข่าวไปทำข่าวกับแหล่งข่าวเอง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการรับเงินของผู้สื่อข่าวจากแหล่งข่าว

อย่างไรก็ตาม อาจมีปัญหายจริยธรรมที่พบบ้าง ได้แก่ การนำเสนอข่าวโดยใช้คำที่ทำให้อ่านหรือตกใจ หรือผิดพลาดจากเรื่องหนึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่ง รวมทั้งการคัดลอกข่าวและภาพไปใช้โดยไม่อ้างอิงที่มา และการอ้างความเป็นผู้สื่อข่าวเพื่อเรียกร้อง/เรียกรับเงิน

ในส่วนของจังหวัดตรัง พบว่า ผู้สื่อข่าว ปัญหาจริยธรรมที่พบเห็น ได้แก่ การออกหนังสือพิมพ์รายสะดวก การเรียกเงินจากแหล่งข่าว เรียกค่าตอบแทน การนำเสนอโจมตีสื่อด้วยตัวเอง มีการนำภาพข่าวจากบุคคลอื่นมาตีพิมพ์ โดยไม่มีการอ้างอิงที่มา นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ 3 คน แสดงความเห็น ว่า นักหนังสือพิมพ์ในจังหวัดตรัง มีจริยธรรมค่อนข้างสูงและมีการพัฒนาตัวเองมากขึ้น และหนังสือพิมพ์ยังมีการผูกมิตรกับแหล่งข่าว สร้างสังคม ไม่เป็นฝักเป็นฝ่าย

สรุปได้ว่า ปัญหาจริยธรรมด้านการบริหารจัดการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เหมือนกันของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 ฉบับ คือ การเรียกเก็บเงินจากแหล่งข่าว การออกหนังสือพิมพ์รายสะดวกเพื่อหวังค่าโฆษณาจากแหล่งข่าว และการคัดลอกภาพและข่าวโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา สำหรับจังหวัดสงขลา มีความแตกต่างตรงที่มีการนำซื้อหนังสือพิมพ์หัวใหญ่มาอ้างเพื่อค่าโฆษณา ความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวมากเกินไปจนมีผลต่อการทำหน้าที่ การรวมตัวของสื่อเพื่อขอสปอนเซอร์ และการแบ่งเป็นพรรคเป็นพวก ในขณะที่จังหวัดภูเก็ต มีชมรมและสมาคมนักข่าวทำให้พึ่งพาอาศัยกัน ตรวจสอบดูแลกันเอง และมีปัญหาในประเด็นการนำเสนอข่าวที่เกินจริง สำหรับที่จังหวัดตรัง พบว่ามีการนำเสนอโจมตีกันบ้างระหว่างสื่อด้วยกัน

จริยธรรมในการเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

จากการดำเนินการวิจัยวิเคราะห์เนื้อหาข่าวจากหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่าง 9 ฉบับ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของ จ.สงขลา จ.ภูเก็ต และ จ.ตรัง จังหวัดละ 3 ฉบับ ตั้งแต่เดือน มกราคม - ธันวาคม 2558

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดแล้ว พบว่า ประเด็นที่หนังสือพิมพ์มีลักษณะเข้าข่ายละเมิดจริยธรรมมากที่สุด คือ การคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ละเว้นการนำเสนอข่าวเพราะลำเอียง ไม่เสนอภาพที่อุจาด ลามก น่าหวาดเสียว ประกาศโฆษณาให้ชัดเจน ไม่แอบแฝงในข่าว โดยมีการนำเสนอในประเด็นที่เข้าข่ายผิดจริยธรรมดังกล่าว กล่าวคือ การนำเสนอภาพที่น่าหวาดเสียว การแอบแฝงการโฆษณาในเนื้อหาข่าว ทั้งหมดปรากฏ 73 ชิ้นข่าว จาก 917 ชิ้นข่าว หรือร้อยละ 8 ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการแอบแฝงการโฆษณาในเนื้อหาข่าว

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยด้านการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น พบว่า ประเด็นที่มีลักษณะเข้าข่ายละเมิดจริยธรรมรองลงมาคือ ประเด็นการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย เปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริง ปกปิดชื่อฐานคนให้ข่าวเป็นความลับหากให้คำมั่นไว้ ไม่ละเมิดศักดิ์ศรีของบุคคลที่ตกเป็นข่าว (เด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส) และผู้ถูกพาดพิง จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า มีการนำเสนอข่าวทางเดียว หรือไม่ได้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในข่าวได้แสดงความคิดเห็นจำนวน 62 ชิ้นข่าว จาก 917 ชิ้นข่าว หรือร้อยละ 7 ซึ่งถือว่าละเมิดจริยธรรมในปริมาณที่น้อยสอดคล้องกับเมื่อพิจารณาเนื้อหารวมชิ้นข่าวทั้งหมด 917 ชิ้นข่าว มีชิ้นข่าวที่มีเนื้อหาละเมิดจริยธรรมหนังสือพิมพ์เพียง 151 ข่าว หรือร้อยละ 16 เท่านั้น

จากผลการวิจัยการวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นจริยธรรมการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและผู้สื่อข่าว ได้ผลที่สอดคล้องกันในแง่การเรียกเก็บเงินจากแหล่งข่าวเพื่อเป็นค่าโฆษณา จึงปรากฏเนื้อหาข่าวในลักษณะเข้าข่ายโฆษณาแฝง และความใกล้ชิดกับแหล่งข่าว ส่งผลให้มีการทำหน้าที่เลือกทำข่าวโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของพวกเขาเป็นหลัก

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 การเสนอแนวทางการพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ดังนี้

แนวทางการพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

ผู้บริหารและผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง 9 ฉบับได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เข้าร่วมสภาวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์ภูมิภาคแห่งชาติ (สนภช.) โดยเรียกร้องให้รัฐอุดหนุนตั้งระเบียบช่วยเหลือนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ซึ่งจะเป็นข้อกฎหมายของคนทำหน้าที่สื่อที่ไม่ต้องกังวลเรื่องรายได้ จะทำให้ลดการละเมิดจริยธรรม (หนังสือพิมพ์ภาคใต้โพกัส)

2. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติควรมีกฎหมายควบคุมสื่อท้องถิ่น ให้เข้าใจกติกา มีมาตรฐานการจัดการที่มีคุณภาพ (หนังสือพิมพ์ไทยแหลมทอง)

3. ปัญหาในปัจจุบันของวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ บุคลากรไม่ได้ผ่านการศึกษาด้านสื่อมาโดยตรง จึงมีปัญหาเรื่องทักษะทางวิชาชีพและจริยธรรม (หนังสือพิมพ์ตรังนิวส์)

4. ผู้บริโภคสื่อต้องเป็นคนกระตือรือร้น และเป็นคนคัดกรอง ให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่ไปทางที่ดีขึ้น (หนังสือพิมพ์ตรังนิวส์)

5. องค์กรที่ดูแลเรื่องสื่อ ควรสร้างจิตสำนึก และเปิดโอกาสให้ได้ศึกษา ทักษะศึกษาจากหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง หรือหนังสือพิมพ์ที่เคยได้รับรางวัล ให้ดูข่าว ดูเนื้อหาที่เคยได้รับรางวัล เห็นภาพข้อเท็จจริงว่าข่าวลักษณะใดเป็นข่าวที่ดี มาจากการมีจริยธรรมที่ดีของนักหนังสือพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ตรังนิวส์)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ดังนี้

1. การตั้งกลุ่มผู้สื่อข่าวอาสาของไฟกัส ชื่อเครือข่ายพลเมืองไฟกัส จะหาสมาชิกในกลุ่มไลน์ (Line) (หนังสือพิมพ์ภาคใต้ไฟกัส)

2. ตอกย้ำแบรนด์ รีแบรนด์ เปลี่ยนโลโก้ (หนังสือพิมพ์ภาคใต้ไฟกัส)

3. การทำเพชฌัญญู การทำ E-book, TV ทาง YouTube หรือ Google+ (หนังสือพิมพ์ภาคใต้ไฟกัส หนังสือพิมพ์สมิหลาไหมส์ หนังสือพิมพ์เสียงใต้ หนังสือพิมพ์ภูเก็ตโพสต์ หนังสือพิมพ์ตรังไหมส์)

4. พัฒนาผู้สื่อข่าวให้เป็นบุคคลที่มีทักษะรอบด้าน (multi functions) (หนังสือพิมพ์ข่าวเศรษฐกิจจตุรกิจ)

5. นโยบายสื่อสารกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานราชการเกี่ยวกับอัตราค่าใช้จ่ายการลงข่าว เพื่อให้องค์กรอยู่ได้ (หนังสือพิมพ์เสียงใต้)

6. การเพิ่มหน้า เป็น ไทย จีน อังกฤษ อาทิตย์ละ 2 ครั้ง (หนังสือพิมพ์เสียงใต้)

7. ลดคุณภาพกระดาษ ใช้กระดาษ (หนังสือพิมพ์มติตรัง)

จากข้อมูลทำให้เห็นว่าในยุคดิจิทัล องค์กรสื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่สนใจทำสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้บริโภค ทั้งการทำ สื่อออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ และการทำโทรทัศน์ออนไลน์

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้จำแนกสถานะขององค์กรหนังสือพิมพ์ในประเด็นความยั่งยืนในอนาคตขององค์กรหนังสือพิมพ์ทั้ง 9 ฉบับ โดยสามารถจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มองค์กรที่กำลังสู้กับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ หนังสือพิมพ์ภาคใต้ไฟกัส

2. กลุ่มองค์กรที่ทำต่อไปเรื่อยๆ แต่ไม่แน่ใจอนาคต ได้แก่ หนังสือพิมพ์สมิหลาไหมส์ หนังสือพิมพ์เสียงใต้ หนังสือพิมพ์ภูเก็ตโพสต์ หนังสือพิมพ์ตรังนิวส์ หนังสือพิมพ์มติตรัง

3. กลุ่มองค์กรที่คาดว่าจะดำเนินกิจการต่ออย่างมั่นคง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยแหลมทอง หนังสือพิมพ์ข่าวเศรษฐกิจจตุรกิจ และหนังสือพิมพ์ตรังไหมส์

การจำแนก 3 กลุ่มดังกล่าว อธิบายได้ว่า กลุ่มแรกหรือกลุ่มองค์กรที่กำลังสู้กับภาวะเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลุ่มองค์กรที่ไม่มีธุรกิจอื่นหล่อเลี้ยง เน้นการผลิตและเผยแพร่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอย่างเดียว ในขณะที่ กลุ่มองค์กรที่ทำต่อไปเรื่อยๆ แต่ไม่แน่ใจอนาคต โดยส่วนใหญ่จะมีธุรกิจอื่นๆ หล่อเลี้ยง เช่น การมีโรงพิมพ์เป็นของตนเอง อย่างหนังสือพิมพ์สมิหลาไหมส์และหนังสือพิมพ์ตรังนิวส์ การเป็นนักข่าวหรือสตริงเกอร์ให้กับหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง เช่น หนังสือพิมพ์ภูเก็ตโพสต์ และหนังสือพิมพ์มติตรัง และเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ที่มีอายุยาวนานที่สุดในภาคใต้และมีความมั่นคงในระดับหนึ่ง ได้แก่ หนังสือพิมพ์เสียงใต้

กลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มองค์กรที่คิดว่าจะดำเนินกิจการต่ออย่างมั่นคง เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นศูนย์ของหนังสือพิมพ์ส่วนกลางอย่างไทยรัฐ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยแหลมทอง (ศูนย์ไทยรัฐใน จ.สงขลา) และหนังสือพิมพ์ตรังไหมส์ (ศูนย์ไทยรัฐใน จ.ตรัง) หรือเป็นหนังสือพิมพ์เฉพาะด้านที่มีรากฐานความมั่นคงด้านธุรกิจ และเป็นที่รู้จักมาอย่างยาวนาน อย่างเช่น หนังสือพิมพ์ข่าวเศรษฐกิจจตุรกิจ ของ จ.ภูเก็ต

อภิปรายผลการวิจัย

ด้วยสถานการณ์สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไป หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การบริหารจัดการและการนำเสนอเนื้อหาภายใต้กรอบจริยธรรม ดังที่ผู้วิจัยอภิปรายสรุปไว้ 5 ข้อดังต่อไปนี้

1. การลดประชาสังคม ใช้โฆษณาหล่อเลี้ยง

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในอดีต หรือหนังสือพิมพ์บางฉบับที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน เน้นแนวคิดประชาสังคม มาเป็นกรอบในการดำเนินการ ดังที่ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2543, น.67 อ้างใน เกศินี จุฑาวิจิตร, 2548) แสดงความเห็นว่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นควรมีรากฐานมาจาก “ประชาสังคม” ซึ่งหมายถึง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ไม่ถูกครอบงำโดยรัฐ แต่ภาคประชาชนเป็นแกนหลักหรือเป็นส่วนนำเสนอเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ของท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม ด้วยยุคสมัยที่ผันเปลี่ยนไป อุดมการณ์ในการเป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เป็นสื่อชุมชนหรือเป็นประชาสังคมเลือนหายไป เพราะหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะต้องอยู่รอดท่ามกลางสภาวะการแข่งขันกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่สิ้นสุด จึงต้องพึ่งพารายได้จากการขายโฆษณาเป็นหลัก โดยเฉพาะกรณีขององค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ไม่มีธุรกิจอื่นหล่อเลี้ยง

เช่นเดียวกับที่ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (บรรณาธิการ) (2547) แสดงความเห็นว่ องค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบางแห่งจะต้องลดอุดมการณ์หนังสือพิมพ์ประชาสังคมเพื่อเพิ่มค่าโฆษณาเพื่อการอยู่รอด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่า องค์กรสื่อบางองค์กรจากที่เคยยึดถืออุดมการณ์ในการทำงานเพื่อท้องถิ่น ปัจจุบันต้องมีการยืดหยุ่นการนำเสนอข่าวให้รองรับองค์กรธุรกิจ การขายโฆษณาเพื่อหารายได้มาหล่อเลี้ยงองค์กร

สำหรับการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ที่ผ่านมา โดย บรรยงค์ สุวรรณผ่องและคณะ (2552) พบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ของ จ.สงขลามากที่สุด จำนวน 11 ฉบับ รองลงมาคือ จ.ภูเก็ต จำนวน 9 ฉบับ และ จ.ตรัง จำนวน 8 ฉบับ พบว่า องค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีเพียง 1 ใน 4 ที่ประกอบธุรกิจอย่างเดียว ที่เหลือต้องทำธุรกิจสื่ออื่น และธุรกิจที่ไม่ใช่ธุรกิจสื่ออื่นควบคู่ไปด้วย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ก็ยังพบลักษณะการบริหารจัดการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของทั้ง 3 จังหวัดในลักษณะดังกล่าวเช่นเดียวกัน คือพบว่า มีทั้งองค์กรหนังสือพิมพ์ที่กำลังสู้กับภาวะเศรษฐกิจ องค์กรที่ไม่แน่ใจอนาคต และองค์กรที่คิดว่าตนเองมีความมั่นคง โดยส่วนใหญ่พบว่า จะเป็นองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ไม่แน่ใจอนาคต ซึ่งโดยส่วนใหญ่ไม่มีธุรกิจอื่นหล่อเลี้ยง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริน เจียจันทร์พงษ์ (2558) ที่ศึกษาความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคกลาง และพบว่า เพราะการก่อตั้งและนโยบายการเสนอข่าวเฉพาะกลุ่มทำให้ฐานผู้อ่านแคบ ดึงดูดโฆษณาได้น้อย การดำเนินธุรกิจแบบเจ้าของคนเดียวธุรกิจหนังสือพิมพ์ไม่มีแหล่งรายได้ทางเลือก สถานะทางเศรษฐกิจของโรงพิมพ์ที่ไม่สามารถสร้างรายได้ได้มากพอ

การโฆษณาจึงดูเหมือนเป็นปัจจัยหลักในการหล่อเลี้ยงการดำเนินการและความอยู่รอดขององค์กรหนังสือพิมพ์ ซึ่งคณะกรรมการกลุ่มปรับปรุงชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2547) แสดงทัศนะว่า หน้าที่ข้อหนึ่งของหนังสือพิมพ์คือ การเป็นสื่อโฆษณา กล่าวว่า หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่อำนายข่าวสาร เป็นสื่อกลางนำพาสินค้าธุรกิจให้ผู้อ่านได้มีโอกาสเลือกซื้อ หรือตัดสินใจซื้อ หนังสือพิมพ์ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ การขายเนื้อหาโฆษณาเป็นแหล่งรายได้ใหญ่สุดของหนังสือพิมพ์อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์จะต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบพร้อมๆ กันไปด้วย

2. หากกลยุทธ์ทางการตลาด - มีพวกพ้อง เน้นใกล้ชิดกับแหล่งข่าว

ลดาวัลย์ แก้วสินวล (2545 อ้างใน ลดาวัลย์ แก้วสินวล (บรรณาธิการ), 2552) ให้ข้อมูลว่า สื่อมวลชนท้องถิ่นยังไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่อาศัยรายได้หลักที่มาจากสปอนเซอร์ ไม่มีโรงพิมพ์เป็นของตนเอง

และผู้บริหารเองก็ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการลดต้นทุน การจัดการหนังสือพิมพ์ให้มีความอยู่รอด ขาดความรู้เกี่ยวกับการตลาดเพื่อสร้างความสนใจแก่กลุ่มผู้อ่าน สิ่งเหล่านี้ เป็นผลให้องค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ผลิตหนังสือพิมพ์อย่างเดียว อยู่ลำบาก ซึ่งตรงกับปัญหาขององค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบางแห่งจากผลการวิจัย ที่ไม่มีโรงพิมพ์เป็นของตนเอง จึงไม่มีรายได้จากการรับจ้างพิมพ์สิ่งพิมพ์ประเภทอื่นมาหล่อเลี้ยงธุรกิจหนังสือพิมพ์ ตลอดจนการขาดความรู้ความเข้าใจกลไกการตลาด ส่งผลให้มีปัญหาในการบริหารจัดการ

นอกจากนี้ จากข้อเสนอแนะการบริหารองค์กรของ สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2554) องค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ควรให้ความใส่ใจการบริหารองค์กร 4 ลักษณะ ได้แก่

หลักการบริหารจัดการ เป็นหลักการที่สำคัญที่สุดซึ่งองค์กรใช้กำกับการทำหน้าที่ขององค์กร ซึ่งองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของภาคใต้แต่ละฉบับมีโครงสร้างแตกต่างกันไป เช่น ในรูปแบบบริษัทชัดเจน อย่างเช่น หนังสือพิมพ์ภาคใต้โพสต์ หนังสือพิมพ์เสียงใต้ ในขณะที่บางองค์กรดำเนินการในรูปแบบครอบครัว อย่างเช่น หนังสือพิมพ์ภูเก็ตโพสต์ หนังสือพิมพ์มติธรรม เป็นต้น และจากการวิจัยปรากฏองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ทำงานร่วมกับสื่อหลัก ได้แก่ หนังสือพิมพ์ตรังไทมส์ และหนังสือพิมพ์ไทยแหลมทอง ซึ่งทำงานร่วมกับศูนย์ข่าวไทยรัฐประจำจังหวัด จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกันไปในรายละเอียด ผู้บริหารควรกำกับดูแลบุคลากร และควบคุมระบบบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายเดียวกันของคนในองค์กรและผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย องค์กรหนังสือพิมพ์ภาคใต้แต่ละฉบับจะมีการวางตำแหน่งจุดขายหนังสือพิมพ์ของตนเองที่ชัดเจน เช่น มุ่งเน้นข่าวธุรกิจ และเศรษฐกิจ ดังเช่น หนังสือพิมพ์มติธรรม หนังสือพิมพ์ข่าวเศรษฐกิจธุรกิจ มุ่งเน้นข่าวการเมืองและสังคม เช่น หนังสือพิมพ์สมิหลาไทมส์ หนังสือพิมพ์ภาคใต้โพสต์ เป็นต้น หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจึงต้องใช้หลักการสื่อสารทั้งกับผู้อ่านในองค์กรให้มีความเข้าใจตรงกัน และนำเสนอข่าวให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายของหนังสือพิมพ์ของตน

หลักการเมือง เป็นการใช้อำนาจหรือการตัดสินใจที่ผ่านการวิเคราะห์เหตุผลและสถานการณ์ ผู้บริหารส่วนใหญ่มักจะมีผู้สนับสนุนหลักหนังสือพิมพ์ของตน ซึ่งโดยส่วนใหญ่อาจจะเป็นภาครัฐ หรือเอกชน การนำเสนอข่าวสารส่วนใหญ่จากผลการวิจัย พบว่า สถาบันหนังสือพิมพ์มีความใกล้ชิดผูกพันกับสถาบันทางการเมืองจะมีผลให้หนังสือพิมพ์ปรับวิธีการรายงานข่าวเพื่อทำให้ไม่สามารถเผยแพร่ข่าวในเชิงลบได้ หรือจำเป็นต้องมีข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน ก่อนนำเสนอออกไป

หลักการตลาด หลักการตลาดเป็นการมุ่งเอาใจใส่ผู้รับสาร เพราะเป้าหมายองค์กรอยู่ที่การขายข่าวให้กับผู้บริโภค ซึ่งแต่ละองค์กรหนังสือพิมพ์จะต้องมีกลยุทธ์การตลาดที่มีความแตกต่างไป ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะและขนาดขององค์กร ผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย การแข่งขันกับสื่อท้องถิ่นด้วยตนเอง ภาวะเศรษฐกิจของสภาพพื้นที่ ฯลฯ สำหรับองค์กรที่ค่อนข้างมีความมั่นคง จะมีกลยุทธ์การตลาด คือ การรักษาสปอนเซอร์โดยการลงข่าวให้จริง เน้นเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยการเข้าไปวางแผนการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อให้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยแหลมทอง และหนังสือพิมพ์ข่าวเศรษฐกิจธุรกิจ

3. ใช้เทคโนโลยีเสริม สื่อสารแบรนด์ สร้างเครือข่าย

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาเข้ามาในวงการอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ ได้มีส่วนเปลี่ยนโฉมหน้าของหนังสือพิมพ์ไทยไปอย่างรวดเร็ว มีผลต่อกระบวนการผลิตข่าว การเติบโตของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ทำให้เกิดการแย่งส่วนแบ่งของผู้อ่าน ทำให้องค์กรหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ต้องหันมาเผยแพร่ข่าวในรูปแบบออนไลน์ควบคู่ไปกับฉบับกระดาษ ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า องค์กรสื่อส่วนใหญ่หันไปใช้สื่อออนไลน์ช่วยเสริมการนำเสนอข่าวสารให้รวดเร็ว น่าสนใจ และหวังผลทางธุรกิจมากขึ้น ทั้งนี้การนำเสนอข่าวผ่านทางสื่อออนไลน์สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคข่าวในสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับที่จักรกฤษ เพิ่มพูล (บรรณาธิการ) (2556) ให้ความเห็นว่า หนังสือพิมพ์ต้องปรับตัวเข้าสู่ความเป็นสื่อดิจิทัล

มีการจัดทำเว็บไซต์เพื่อรองรับผู้อ่านต่างประเทศ และกลุ่มผู้อ่านใหม่ โดยไม่ได้เน้นรายได้ทางธุรกิจ ก็เริ่มหันมาปรับปรุงเนื้อหาและเปลี่ยนโครงสร้างของเว็บไซต์ให้รองรับรูปแบบธุรกิจใหม่เพื่อสร้างรายได้อย่างจริงจังกันมากขึ้น ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์บางแห่งก็เริ่มปรับตัวเข้าสู่กิจการโทรทัศน์ หลังจากที่บางแห่งได้ปรับตัวเข้าสู่สื่อโทรทัศน์มาก่อนหน้านี้แล้ว ทำให้เจ้าของธุรกิจสื่อหลายแห่งเริ่มคิดถึงการใช้ทรัพยากรเข้าร่วมกัน เพื่อนำเสนอออกไปในหลากหลายช่องทาง

นอกจากนี้ การใช้สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทอย่างสูงเช่นกัน เพราะจากผลการวิจัย พบว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความรวดเร็วและน่าสนใจกว่าสื่อออนไลน์ประเภทเว็บไซต์ เพื่อใช้ในการสื่อสารแบรนด์ (ตราสินค้า) สู่กลุ่มเป้าหมายที่ส่วนใหญ่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้รวดเร็วและเข้าถึงได้ทั่วถึงมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายภาคพลเมือง (Outing, 2005; Deuze, 2008 อ้างใน Lewis, Kaufhold & Lasorsa, 2009) ให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมกับหนังสือพิมพ์ และเป็นพลังสนับสนุนการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่อไป

4. ต้องการผู้สื่อข่าวมีทักษะรอบด้าน

ในส่วนของผู้สื่อข่าว จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการของผู้บริหารองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต้องการผู้สื่อข่าวที่มีทักษะความสามารถรอบด้าน ดังที่ สุทธิชัย หยุ่น (2550 : 24 อ้างใน สุภาพร นิลดำ, 2555) เสนอแนะว่า บุคลากรที่เข้ามาทำงานในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในยุคดิจิทัล ต้องมีความสามารถในการทำข่าวแบบสื่อประสม (Multimedia) คือ การทำข่าวเป็นเสียงและภาพพร้อมกันไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สื่อข่าวสมัยใหม่จำเป็นต้องเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีให้เชี่ยวชาญเป็นพื้นฐาน และยังต้องมีศักยภาพในการใช้อินเทอร์เน็ตให้เป็นประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลข่าว สื่อข่าว สืบค้นแหล่งข่าว รายงานข่าว ติดต่อสัมภาษณ์แหล่งข่าว ส่งผ่านข่าวและต้นฉบับทางอีเมล ฯลฯ ในการผลิตเนื้อหาสื่อต้องมีรูปแบบสั้น กระชับ สามารถโต้ตอบกับผู้อ่านได้ด้วยช่องทางสื่อสารแบบผสมผสาน (Multi-dimension) ต้องการความสะดวกในการเชื่อมโยงสืบค้นข้อมูลที่ต้องการด้วยการคลิกไปยังเว็บไซต์อื่นๆ ได้อย่างทันใจ (Pavlik, John & McIntosh, Shawn, 2004 อ้างใน คณะกรรมการกลุ่มปรับปรุงชุดวิชาการผลิตหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555)

อย่างไรก็ตาม วิชัย เชษฐบุตติ (สุภาพร นิลดำ, 2555) ให้ข้อมูลว่า ปัญหาหลักอยู่ที่ต่างจังหวัดขาดแคลนบุคลากรวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างหนัก โดยหนังสือพิมพ์จะต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพ ตั้งแต่คนทำข่าวหรือนักข่าว คนทำหน้าที่หรือคนจัดหน้า รวมไปถึงหัวหน้าข่าว และบรรณาธิการ และต้องมีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะการทำข่าวเชิงสืบสวน ซึ่งในต่างจังหวัดเจ้าของมักทำกันเองตั้งแต่เป็นบรรณาธิการไปจนถึงขายโฆษณา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ขาดบุคลากรด้านข่าวที่มีความสามารถหลากหลาย มีอุดมการณ์ และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยเฉพาะผู้สื่อข่าวในระดับภูมิภาคและระดับจังหวัด

5. ยึดมั่นในจริยธรรมนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ยังพบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ยังคงมีการนำเสนอเนื้อหาที่เข้าข่ายละเมิดประโยชน์สาธารณะ ในลักษณะโฆษณาแฝง และการนำเสนอข่าวและภาพที่น่าหวาดเสียวที่ต้องการนำเสนอให้ผู้รับสารเกิดความสนใจ นอกจากนี้ ปรากฏลักษณะการนำเสนอข่าวที่มีลักษณะเข้าข่ายไม่ให้เป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่ถูกพาดพิงให้แสดงความคิดเห็น ชี้ให้เห็นว่า การนำเสนอข่าวในบางครั้ง หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบางฉบับให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ ความใกล้ชิดกับแหล่งข่าว ทำให้ไม่ได้นำข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่รอบด้านมานำเสนอ อย่างไรก็ตาม ลักษณะการนำเสนอข่าวดังกล่าว พบในปริมาณน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณการนำเสนอข่าวในภาพรวม แสดงให้เห็นว่า นักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ ยังให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวภายใต้กรอบจริยธรรมของวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ จันทนา ทองประยูร (2552) ที่เห็นว่า ไม่ว่าสื่อออนไลน์จะอำนวยความสะดวกรวดเร็ว สักเพียงใดก็ตาม นักวารสารศาสตร์ไม่ว่าจะสื่อข่าวผ่านสื่อรูปแบบใด ยังคงควรยึดมั่นและถือปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพอย่าง

มีศีลธรรม จรรยาบรรณ มีอิสระ ชื่อสัตย์ ยุติธรรม สำนึกในหน้าที่ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ ความเที่ยงธรรม ทั้งในการสื่อข่าวและนำเสนอ นักวารสารศาสตร์ยังควรให้ความเคารพแหล่งข่าว ไม่เปิดเผยแหล่งข่าวที่ไม่ประสงค์จะให้เปิดเผย ไม่ตัดสินความลวงหน้า พร้อมกับฟังความคิดเห็นและเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน รวมทั้งการดำเนินกิจการขององค์กรสื่ออย่างยั่งยืนต้องอยู่บนฐานของความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อองค์กร และต่อสังคม

อย่างไรก็ตาม สุดารัตน์ ดิษยวรรณะ จันทราวัฒนากุล และจักรกฤษณ์ เพิ่มพูล (บรรณาธิการ) (2557) แสดงความเห็นว่ ที่ผ่านมามีพบว่าผู้ที่สังกัดองค์กรสื่อ มักจะใช้ถ้อยคำที่รุนแรง หรือด่าทอ ดูถูกเหยียดหยามบุคคลอื่นเป็นกรณีที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง นอกจากนี้ ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ควรจะต้องแสดงตัวตน ตำแหน่ง หน้าที่ให้ชัดเจน กรณีเป็นสื่อมวลชนและในการใช้ภาพเพื่อแสดงตัวตนนั้น ไม่ควรนำภาพบุคคลอื่นหรือบุคคลสาธารณะมาแสดงว่าเป็นภาพของตัวเอง และภาษาที่ใช้ก็ต้องระมัดระวัง การใช้ถ้อยคำและภาษา ที่เป็นการหมิ่นประมาทบุคคลอื่น ซึ่งการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มีการละเมิดจริยธรรมในสื่อสังคมออนไลน์ในลักษณะการนำภาพหรือข้อความของบุคคลอื่นมาเป็นของตนเอง โดยไม่มีการอ้างอิง การนำเสนอเรื่องราวที่ไม่เป็นจริง และการใช้ภาษาที่ไม่มีมูลทำให้กลายเป็นเรื่องตลกตลกใจของคนในสังคม ตลอดจนการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม

5. มุ่งสร้างวิชาชีพดูแลช่วยเหลือ กำกับจริยธรรม

ในทัศนะของสุภาพร นิลดำ (2555) เห็นว่า ควรมีสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เข้ามาควบคุมดูแลการกระทำผิดจริยธรรม รวมถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ควรจัดสมมนานักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นให้ยึดมั่นในจริยธรรมวิชาชีพ การสร้างกิจกรรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในวิชาชีพสื่อมวลชนอย่างมีอุดมการณ์ที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ในประเด็นจริยธรรมของสื่อท้องถิ่น สุภาพรณ ศรีดี (2558) พบว่า สื่อมวลชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในระดับน้อย แต่มีความตระหนักรู้เกี่ยวกับจริยธรรมของสื่อมวลชนในระดับมาก ซึ่งจากผลการวิจัยขึ้นนี้การนำเสนอเนื้อหาข่าวในภาพรวมขององค์กรหนังสือพิมพ์ยังอยู่ในกรอบจริยธรรม จะพบการละเมิดบ้างแต่อยู่ในปริมาณที่น้อย ทำให้พออนุมานอนาคตของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ได้ว่า นักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยังมีจริยธรรมในการบริหารจัดการและนำเสนอข่าวสารในระดับสูง แต่ด้วยภาวะเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทำให้องค์กรเหล่านี้จะต้องต่อสู้เพื่อการอยู่รอดพร้อมๆ กับการทำหน้าที่นักหนังสือพิมพ์ของท้องถิ่นเพื่อสังคมท้องถิ่น ซึ่งหนทางที่ผู้ให้ข้อมูลคิดว่าจะช่วยทำให้องค์กรหนังสือพิมพ์คงอยู่และพัฒนาได้คือ การพึ่งพาสภาวิชาชีพ นักหนังสือพิมพ์ภูมิภาคแห่งชาติ (สนภช.) การควบคุมสื่อท้องถิ่นด้วยกฎหมายของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพและจริยธรรมของผู้สื่อข่าว การที่ผู้บริหารสื่อจะต้องเป็นคนกระตือรือร้นผลักดันให้การทำงานของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นพัฒนาขึ้น และการมีองค์กรด้านสื่อให้ข้อเสนอแนะการนำเสนอข่าว และเปิดโอกาสให้เรียนรู้การทำงานจากหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง นอกจากนี้ องค์กรแต่ละองค์กรก็ต้องหาแนวทางพัฒนาองค์กรเอง อาทิ การใช้สื่อออนไลน์เสริมสื่อหนังสือพิมพ์ การสร้างเครือข่าย การสื่อสารแบรนด์หรือตราสินค้า ตลอดจนการปรับกลยุทธ์ทั้งด้านนโยบาย บุคลากร แนวทางการดำเนินงานและเผยแพร่หนังสือพิมพ์ เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินงานหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยังคงยืนหยัดและเป็นที่พึ่งของสังคมท้องถิ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การนำเสนอเนื้อหาข่าวควรมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบสื่อดิจิทัลหรือสื่อออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ แต่เนื้อหาข่าวที่นำเสนอขึ้นควรอยู่ภายใต้กรอบจริยธรรมของผู้สื่อข่าวหรือนักหนังสือพิมพ์ เพื่อให้การทำหน้าที่ของสื่อยังคงถูกต้องชัดเจน และมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการทำงานเพื่อให้องค์กรสามารถอยู่รอดและดำเนินงานอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ องค์การที่เกี่ยวข้องกับการดูแล กำกับการทำหน้าที่ของสื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ควรเข้ามามีบทบาทในการวางกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจน ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้สื่อมวลชนทำหน้าที่ได้อย่างมีความรับผิดชอบและสร้างสรรค์สังคมภายใต้กรอบจริยธรรม และบทบาทของผู้รับสารยังคงมีความสำคัญอย่างสูงต่อการทำหน้าที่ของสื่อ การรู้เท่าทันการนำเสนอข่าวสาร และการดำเนินงานของสื่อ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น โดยการสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ จะส่งผลให้การทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะยังคงบทบาทที่สร้างประโยชน์ต่อสังคมได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการดำเนินการวิจัยตามองค์ประกอบของการสื่อสาร คือ ผู้ส่งสาร (Sender) สื่อ (Channel) และเนื้อหา (Message) จึงยังขาดการวิจัยในองค์ประกอบผู้รับสาร (Receiver) เพื่อค้นหาแง่มุมอื่นๆ ที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยชิ้นนี้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่อไปได้อย่างสมบูรณ์แบบมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. (2543). **สื่อเพื่อชุมชน การประมวลองค์ความรู้**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2548). **การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- คณะกรรมการกลุ่มปรับปรุงชุดวิชาการผลิตหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2555). **เอกสารการสอนชุดวิชา การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 1-7**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จันทนา ทองประยูร. (2552). การหลอมรวมหนังสือพิมพ์กับสื่อออนไลน์. **วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ.**, 1(1).
- บรรยงค์ สุวรรณผ่อง และคณะ. (2552). การวิจัยเรื่อง สถานภาพและบทบาทหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในประเทศไทย. **สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย**. สืบค้นจาก http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=3066:2012-11-01-09-20-06&catid=64:2009-10-01-09-28-52&Itemid=32
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ. (2549). **การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- พิศิษฐ์ ขวลาธวัช. (2542). **ปฏิรูปสื่อมวลชนท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและผลักดันองค์กรปกครองท้องถิ่นให้มีอิสระตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ : ดับเบิลยูเอ็น พรินต์.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2550). **วารสารศาสตร์เบื้องต้น ปรัชญาและแนวคิด**. กรุงเทพฯ : สามลดา.
- ลดาวลัย แก้วสินวล. (2552). เรื่อง “ยุทธศาสตร์การแข่งขัน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น กับการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนให้เข้มแข็ง”. **วารสารคณะวิทยาการจัดการ**, 8(8): 42-44.
- วลุณี โพธิ์รังสิยากร. (2557). การอ่านหนังสือพิมพ์รายวันของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร **วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร**, 9(2).
- สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ. (2554). **1.4 ทศวรรษจริยธรรมสื่อ**. กรุงเทพฯ : รัตนฟิล์มริทัชชิง.
- สุदारัตน์ ดิษยวรรณนะ. (2556). **ทิศทางวารสารศาสตร์ : เก็บตกจากงาน WAN-IFRA (3-5 มิถุนา) ที่กรุงเทพฯ สู่ยุคดิจิทัล**. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ : พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- สุदारัตน์ ดิษยวรรณนะ จันทราวัฒนากุล และจักรกฤษ เพิ่มพูล (บรรณาธิการ). (2557). **หลักและแนวคิดวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สู่ยุคดิจิทัล 2556**. กรุงเทพฯ : พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- สุภาพร นิลดำ. (2555). **การจัดการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวัน จ.เชียงใหม่**. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาพรณ์ ศรีดี. (2558). ความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมาย และจริยธรรมของสื่อมวลชนท้องถิ่น. **วารสารอิศราปริทัศน์**, 4(7).
- สุรพงษ์ โสณะเสถียร. (2554). **การบริหารงานสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพฯ : ประสิทธิ์ภัณฑ์เอนด์พรินต์.
- สุรสิทธิ์ วิทาร์ฐ. (2546). **การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือสวนสุนันทา.
- อริน เจียจันทร์พงษ์. (2558). การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจและความเป็นสถาบันเพื่อการให้บริการสาธารณะของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคกลาง. **วารสารนิเทศศาสตร์**, 33(3): 24-25.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (บรรณาธิการ). **สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Lewis, Kaufhold & L. Lasorsa. (2009). **Thinking about citizen journalism: Perspectives on participatory news production at community newspapers**. Retrieved from <http://conservancy.umn.edu/handle/11299//123405>

สื่อมวลชน ‘มืออาชีพ’ ในยุคสังคมสารสนเทศ ‘ดิจิทัล’

นายราม เชื้อสถาปนศิริ *

3 พฤษภาคม 2559 เป็นวันสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนโลก ปีนี้ 4 องค์การวิชาชีพสื่อไทยรวมตัวกันเรียกร้องยกระดับสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน โดย มีข้อเรียกร้องที่สำคัญไปยังสื่อมวลชน คือ ขอให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนและผู้ประกอบธุรกิจสื่อมวลชนทุกแขนงตระหนักถึงการให้ความสำคัญในการทำหน้าที่เสนอข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้าน ซึ่งจะเป็นหลักประกันต่อเสรีภาพ ทั้งขอให้เพิ่มพูนความรู้บุคลากรสื่อเพื่อสนับสนุนความสามารถในการทำหน้าที่อย่างมืออาชีพ เคารพต่อหลักจริยธรรม ไม่นำเสนอข่าวหรือภาพข่าวที่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งควรสนับสนุนให้เกิดระบบและกลไกกำกับดูแลกันเอง

“ถูกต้อง รอบด้าน หลักประกันเสรีภาพ” คือสโลแกนรณรงค์ในปีนี้ ขณะที่ ปีก่อนหน้านั้น คือ “เสรีภาพบนความรับผิดชอบ” ซึ่งทำให้ดูเหมือนจะขัดเจนว่าการแบ่งแยกภาพความเป็นสื่อมวลชนอาชีพ จะย้อนกลับไปหารากแก่นแท้ของความเป็นวิชาชีพ คือ “จริยธรรมและความรับผิดชอบ” และละทิ้งคำขวัญก่อนหน้านี้ เช่น “คุกคามสื่อ คุกคามประชาชน” หรือ “เสรีภาพสื่อ คือ เสรีภาพประชาชน” ในทศวรรษที่ผ่านมา นั้นแปลว่าวันนี้ สื่อ กับประชาชนนั้นจะห่างไกลและแทบมิใช่สิ่งเดียวกัน และอีกปัจจัยหนึ่งคือ ภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนแปลงไป มีสื่อใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ที่เกิดสังคมผู้ใช้งานมหาศาลเกิดขึ้นผลิตข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี

โลกยุคใหม่การสื่อสาร “One person = One Broadcaster”

ตั้งแต่มีทวิตเตอร์ เว็บบล็อก เฟซบุ๊ก และล่าสุดคือ นวัตกรรม การถ่ายทอดสดการออกอากาศของยูทูบ 360 องศาและเฟซบุ๊กไลฟ์ ที่อนุญาตให้ประชาชนทั่วไปสามารถถ่ายทอดสดกิจกรรมและเรื่องราวของตนเองได้ผ่านวิดีโอแบบเรียลไทม์ นั้นยังทำให้คนทำสื่อมวลชนวิชาชีพต้องเร่งตั้งคำถามกับบทบาทหน้าที่ของตนเองว่า สื่อมวลชนวิชาชีพจะโดนแย่งงานและลดค่าความสำคัญลงไปอีกหรือไม่? และขณะที่ยุคหลังปี 2000 เป็นต้นมา ข่าวสารที่ไหลเวียนในอินเทอร์เน็ต จะเป็นของฟรีที่ใครๆ ก็เข้าถึงได้

Peter Dahlgren., The Troubling Evolution of Journalism เขียนในหนังสือ ชื่อ “The Changing Faces of Journalism Tabloidization, Technology, and Truthiness” หน้า 146

* ผู้อำนวยการอาวุโสด้านยุทธศาสตร์องค์กร สถาบันโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

“แนวคิดวารสารศาสตร์ และบทบาทหน้าที่ต่อสังคมของมัน ถูกก่อเริ่มสร้างและพัฒนาไปพร้อมๆ กับการพัฒนาสังคม วัฒนธรรม ประชาธิปไตย และสถาบันต่างๆ การทำงานวารสารศาสตร์มิใช่เพียงแค่อึดหลักแก่นสาระของมัน แต่ยึดโยงกับความเป็นสถาบันองค์กรสื่อ และผลของข่าวสารที่เกิดขึ้นตามมาในสังคมด้วย วารสารศาสตร์จึงมีส่วนในการเปิดเผยความจริงและกำหนดวาระทางสังคมอย่างเข้มแข็ง

Peter Dahlgren บอกว่า แนวคิด classical journalism นั้นขึ้นอยู่กับหลักการของความถูกต้อง ครอบคลุม และไม่ฝักใฝ่เอนเอียงฝ่ายใด และมีอิสระที่จะบอกเล่าเรื่องราวผ่านสื่อตามหลักฐานประจักษ์ที่ปรากฏเห็น และประชาชนสังคม จักได้ใช้ผลผลิตของข่าวสารนั้นในทางการเมือง กระบวนการมีส่วนร่วมในสังคม และความเป็นพลเมือง (หน้า 147)

แต่เมื่ออุตสาหกรรมสื่อมวลชนเติบโต ขยายใหญ่มากขึ้น บางองค์กรสื่อใหญ่ระดับโลกเป็นอาณาจักรที่มีกิจการในหลายๆ ประเทศ ซึ่งต้องทำกำไรเพื่อการขยายรักษากิจการ บทบาทของสื่อขนาดใหญ่เหล่านี้จึงกลายเป็นการรักษาสมดุลระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและความรับผิดชอบต่อกำไรทางธุรกิจขององค์กร และดูเหมือนว่าสื่อจะให้ความสำคัญกับความสนใจของข่าวสารแบบที่สร้างกำไรมากกว่า ภายใต้หลักการวารสารศาสตร์และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจสื่อแบบนี้ทำให้เราเริ่มคุ้นเคยกับข่าวสารแบบขายความรุนแรงเร้าอารมณ์ นั้นเหมือนกับทำให้คุณค่าทางวารสารศาสตร์แบบเก่าพังราบพินาศลง โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องการคัดเลือกลงข่าวคุณภาพ การสร้างสรรค์ทีมงานข่าวคุณภาพ คุณค่าข่าวที่เปลี่ยนแปลงไป และอื่นๆ และยังมีแรงกดดันทางการเมืองที่เป็นศูนย์กลางสร้างความเอนเอียงอคติเลือกข้าง และกระทบต่อความสัมพันธ์-การรักษาระยะห่างทางการเมือง หรือกับชนชั้นนำที่คนข่าวถูกแทรกแซง หรือการที่นักข่าวขาดความรู้ หรือการที่นักข่าวรุ่นใหม่ๆ ขาดต่อมสำนึกรู้ต่อหัวข้อสนทนาในประเด็นทางการเมืองที่สำคัญ” (หน้า 147)

และการที่เครื่องมือคอมพิวเตอร์ กล้องวิดีโอ โทรศัพท์มือถือ และเว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต สามารถให้เครื่องมือในการผลิตข้อมูลข่าวสารได้ทัดเทียมหรือพอๆ กับมืออาชีพ นั้นทำให้เกิดสภาวะ “สื่อมือใหม่แต่ใช้อุปกรณ์มืออาชีพ” ซึ่งบางส่วนก็เป็นตัวเร่งให้เกิดสภาวะกดดันต่อการเป็นนักสื่อสารมวลชนมืออาชีพ เช่น นักข่าวพลเมือง หรือ บล็อกเกอร์ ซึ่งกลายเป็นสื่อใหม่ที่สร้างแรงกดดันทางวิชาชีพอีกทาง

เหล่านี้ คือ สภาวะ “แรงกดดันความเครียดเข้ม” แก่สื่อมวลชนและงานวารสารศาสตร์อย่างมาก และ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มันทำลายโดยตรงกับแก่นวิชาชีพสื่อที่กำหนดว่า “แก่นแท้ของงานวารสารศาสตร์ หรือ งานข่าว คือ กฎเรื่องการตรวจสอบตรวจทานข้อเท็จจริง”

แรงดึงในวิชาชีพ

Stephen J.A. Ward นักข่าวและนักปรัชญาวารสารศาสตร์ชาวอเมริกัน เขียนวิเคราะห์ถึง “แรงดึง 2 ระดับ” ที่เกิดขึ้นเมื่อโลกมีสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาสร้างบทบาทต่อวิชาชีพสื่อ (อ้างอิงจาก Digital Media Ethics | Center for Journalism Ethics ที่ <https://ethics.journalism.wisc.edu/resources/digital-media-ethics/>)

สติเฟ่นกล่าวว่า “มีความท้าทายที่ลงสู่รากฐานของจริยธรรมสื่อ ซึ่งลงสู่ในระดับลึกลงไปมากกว่าการถกเถียงเรื่องหลักการ อย่างเช่นหลักวัตถุวิสัย ความท้าทายที่ว่า คือ ปัญหาชัดเจน เช่น ในห้องข่าวปัจจุบันนี้ จะสามารถตรวจสอบเนื้อหาจากประชาชนที่ถูกส่งมาให้มากมายได้อย่างไร การปฏิบัติจึงสำคัญที่ว่าเรา (นักข่าว) ต้องคิดเสียใหม่ว่าจะคิดเรื่องนี้ด้วยสมมติฐานอย่างไร จริยธรรมจะยังคงมีความสำคัญสำหรับสื่อมวลชนอาชีพหรือไม่ขณะที่ต้องแข่งขันกับข่าวที่ทันเวลาและการวิเคราะห์ที่แม่นยำ และในขณะที่ใครๆ ก็สามารถเป็นผู้เผยแพร่กระจายข่าวได้

การปฏิบัติสื่อ ได้สร้างแรงดึงเครียดให้กับหลักคิดจริยธรรม 2 ระดับ ดังนี้

- **ระดับแรก แรงดึงเครียดระหว่างสื่อวารสารศาสตร์ยุคเก่า / (สื่อหนังสือพิมพ์-กระแสหลัก) และสื่อวารสารศาสตร์ยุคใหม่ (สื่อออนไลน์)** เนื่องจากวัฒนธรรมแก่นแท้ของสื่อยุคเก่านั้นคำนึงถึงเรื่องของความถูกต้องและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข่าวก่อนนำเสนอ หลักการเรื่องความสมดุล การไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และบทบาทหน้าที่ของนายข่าววารสาร ซึ่งต้องแข่งขันกับวัฒนธรรมสื่อออนไลน์ที่เน้นความรวดเร็วทันที่ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การเลือกข้าง นักข่าวที่ไม่ใช้วิชาชีพ และความสามารถในการแก้ไขสิ่งผิดพลาดหลังพิมพ์เผยแพร่
- **ในระดับที่ 2 คือแรงดึงเครียดระหว่างนักข่าวในสนามข่าวชุมชนท้องถิ่น กับนักข่าวที่ทำงานในสนามข่าวระดับโลก (หรือข้ามประเทศ)** หากงานข่าววารสารศาสตร์ส่งผลกระทบในระดับวงกว้างแล้ว อะไรคือความรับผิดชอบในระดับวงกว้างนั้น ควรหรือไม่ที่จริยธรรมสื่อจะต้องถูกทวนกลับมาปรับแก้ไขแนวคิดตัวเองว่าไม่ว่านักข่าว งานข่าวนั้นจะถูกรายงานในระดับไหน จริยธรรมจะต้องเป็นมาตรฐานเดียวกันไม่ว่าจะเป็นนักข่าวสมัครเล่นหรือมืออาชีพ

สตีเฟนกล่าวสรุปว่า “ความท้าทายสำหรับจริยธรรมสื่อวันนี้ สามารถสรุปได้เป็นคำถามที่สำคัญ คือ จริยธรรมสื่อจะวางบทบาทแนวคิดตนเองลงบนโลกสื่อหลากหลายอย่างไร จริยธรรมสื่อที่สุดแล้วจะต้องสลายแรงดึงเครียดเหล่านี้ให้หมดไป โดยในทางทฤษฎีแล้วมันต้องสลายค่านิยมขัดแย้งข้างต้นไป จริยธรรมสื่อต้องทำให้เป็นที่แน่ชัดว่าจริยธรรมในข้อไหนที่จะต้องควรรักษาเอาไว้หรือสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ โดยทางปฏิบัติแล้วมันควรจะให้มาตรฐานทางจริยธรรมและแนวปฏิบัติสำหรับนักข่าววิชาชีพในสื่อใหม่ทั้งแบบออนไลน์และแบบออฟไลน์ด้วย”

ทักษะวิชาวารสารศาสตร์

ขณะที่ จอน เฮอร์เบิร์ต (John Herbert) เขียนไว้ในบทนำของหนังสือ “Journalism in the Digital Age : Theory and Practice for broadcast, print and on-line media” หน้า x-xi ถึง “วัตถุประสงค์สำคัญ” ของงานวารสารศาสตร์ ว่า คือ

- (1) ทักษะความสามารถที่จะเข้าใจได้ว่า “อะไร” ที่จะทำได้ “เรื่องที่ดี” : ตั้งแต่การค้นหาเรื่องในแง่มุมที่จะสื่อสารกระตุ้นความสนใจและความกระตือรือร้นจากผู้ชม ผู้ฟัง และผู้อ่าน
- (2) ประสบการณ์หรือแนวคิดความรู้ที่หลากหลายเพื่อใช้ในการเก็บเกี่ยวข้อมูล การเขียน และการนำเสนอข่าว
- (3) ความคิด ความเข้าใจที่จะวิพากษ์เหตุการณ์ข่าวสารต่างๆ ผ่านงานเขียนแบบบอกเล่าหรือแบบรายงานพิเศษ และทักษะวิธีการทำงาน/คิดเชิงสร้างสรรค์ในการทำงานแบบแผนความเป็นมืออาชีพ
- (4) ทักษะการถ่ายทอดบอกเล่าผ่านช่องทางสื่อต่างๆ เช่น งานเขียน การสื่อสารระหว่างบุคคล และ หรือการสื่อสารภาษาใดๆ ภายใต้หลักไวยากรณ์ที่ถูกต้องและกรอบวิถีปฏิบัติงานข่าว/วารสารอย่างแม่นยำ
- (5) ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงวิเคราะห์ และเพื่อการถกเถียงโต้แย้ง
- (6) ความรู้และทักษะเข้าใจต่อทฤษฎีแนวคิดวารสารศาสตร์ที่ซับซ้อนตามบริบทสังคม และแง่มุมประโยชน์ของเทคโนโลยีสื่อที่เกิดขึ้น เพื่อสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในงานวารสารศาสตร์ได้
- (7) สัญชาตญาณความตระหนักรู้ในงานวารสารศาสตร์ และความรับผิดชอบจริยธรรมงานของตนเอง
- (8) ความตระหนักรู้ในเทคโนโลยีล่าสุด เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์-สื่อ รูปแบบการทำงานวารสารศาสตร์แบบออนไลน์ หรือ ระบบโทรคมนาคมที่ใช้ในการสื่อสาร

ขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวิทยุกระจายเสียง จะต้องมีความสามารถ

- เข้าใจความหมายของคำศัพท์พื้นฐานของงานวารสารศาสตร์ และงานข่าว
- เข้าใจแนวคิดทฤษฎีที่วาดด้วยการพัฒนาเนื้อหาข่าววารสารศาสตร์

- สามารถเข้าถึงและรวบรวมแหล่งข่าวได้ทั้งจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่หลากหลายและจากสื่อดิจิทัล
- ใช้ข้อมูลสารสนเทศ นำมารวบรวมเข้ากับแนวคิดและทฤษฎีเพื่อสร้างสมมติฐานหรือข้อถกเถียงงานข่าวได้
- วิเคราะห์ปัญหาและรวบรวมวิธีการรับมือจัดการแก้ไขกับสถานการณ์ได้
- สามารถนำเสนอข้อมูลและข้อโต้แย้งถกเถียงด้วยวาจาได้ และคล่องแคล่วในการอภิปรายถกเถียงกับผู้อื่นในการสนทนา
- สร้างสรรค์ชุดข้อมูลและข้อโต้แย้งถกเถียงได้ดีในงานเขียน อย่างน่าสนใจและถูกต้องในงานข่าว
- สามารถทำงานเป็นทีมได้
- มีประสบการณ์ในการเขียนข่าวและทักษะความสามารถในการรายงานข่าว
- มีความรู้งานกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับงานข่าว
- รู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และการนำเสนอรายงานข่าวด้วยการใช้ระบบกราฟิกหรือคอมพิวเตอร์
- ใช้เทคโนโลยีล่าสุดในการติดต่อและผลิตงานข่าว รู้จักเทคนิคในการดึงดูดความน่าสนใจ สร้างสรรค์ความน่าสนใจในงานข่าว และโปรแกรมต่างๆ ในการจัดวางหน้าข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งกระดาษ ออนไลน์ และกระจายเสียง
- สนใจและตระหนักในประเด็นการทำงานข่าวและปัญหาของงานวารสารศาสตร์ต่างๆ
- เข้าใจทฤษฎีความรู้ทางสังคมศาสตร์ร่วมสมัย และทฤษฎีวารสารศาสตร์งานข่าวที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานวารสารศาสตร์ได้
- อ่าน เข้าใจ และวิพากษ์งานวิจัยทางวารสารศาสตร์ปัจจุบันได้
- ทักษะการรายงานพิเศษในหัวข้อที่ตนเองสนใจ-เชี่ยวชาญ และ ขอบเขตเนื้อหาทางวารสารศาสตร์ทั่วไป

จอห์น เฮอร์เบิร์ต กล่าวว่า ปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้ว นักวารสารศาสตร์นั้นก็อาจจะประสบความสำเร็จเฉกเช่นมืออาชีพในงานข่าวได้ ซึ่งต้องหมั่นฝึกฝนหาความรู้เชิงปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

โดยสรุป ความเป็นมืออาชีพในงานวารสารศาสตร์นั้น ต้องการ

- ความรอบรู้ของความรู้พื้นฐานหลายๆ อย่าง
- ความสามารถเขียนและการรายงานข่าวได้อย่างมืออาชีพ
- ความคิดอิสระ และสัญชาตญาณวินิจฉัยความถูกต้องเหมาะสม

วัตถุดิบในงานวารสารศาสตร์

ประเด็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญมากในการพูดเรื่องความเป็นมืออาชีพของสื่อมวลชน นอกจากแนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นแล้ว นั่นคือ หลักความเป็นวัตถุดิบ

“ความเป็นกลางในงานวารสารศาสตร์”

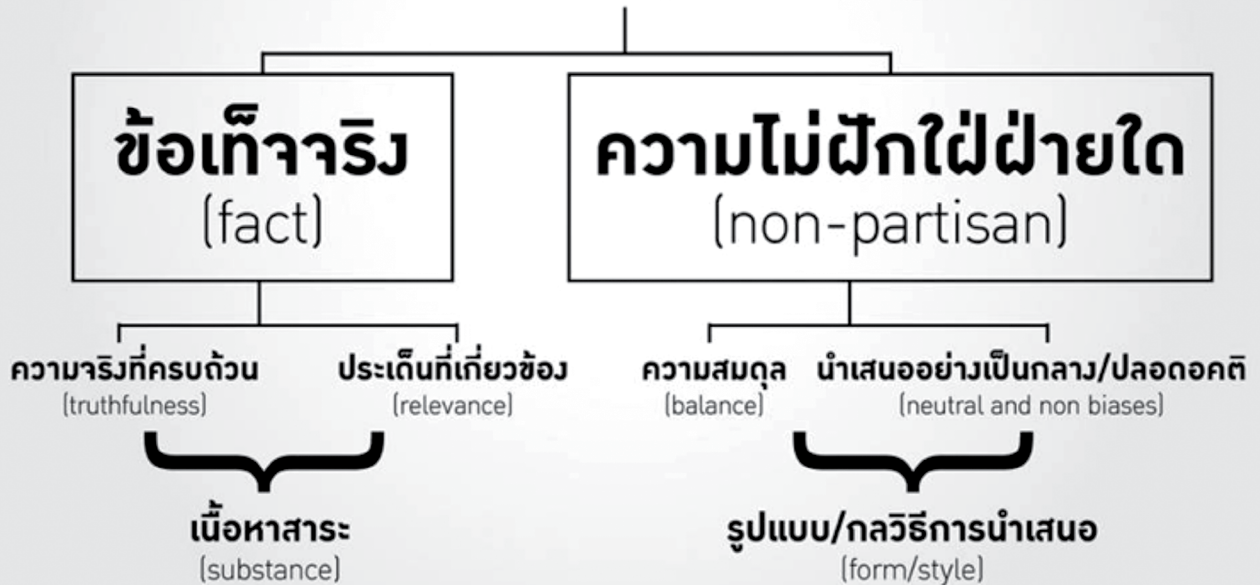
ศาสตราจารย์เฮมานุสได้อธิบายความหมายขององค์ประกอบในความเป็นกลางโดยอ้างอิงงานวิจัยของจาร์เกน เวสเตอร์สตาล (Jergen Westerstahl) ศาสตราจารย์ทางรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยโกเทนเบิร์ก (Gothenburg) เกี่ยวกับการวัดความเป็นกลางในการเสนอข่าวของสื่อมวลชนในประเทศสวีเดนว่า (มาลี บุญศิริพันธ์ “วารสารศาสตร์เบื้องต้น : ปรัชญาและแนวคิด” สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.)

การนำเสนอข่าวสารตามหลักความเกี่ยวข้องโยงกับประเด็นหลักของข้อเท็จจริง (relevance) นั้น คือการเสนอเรื่องที่สัมพันธ์กับประเด็นสำคัญของเหตุการณ์ในมุมมองต่างๆ

OBJECTIVITY

ความเป็นวัตถุวิสัย

จาร์เกน เวสเตอร์สตาล (Jargen Westerstahl)

"ความเป็นกลางในามวารสารศาสตร์" มาลี บุญศิริพันธ์ "วารสารศาสตร์เบื้องต้น: ปรัชญาและแนวคิด" สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

ส่วนความสมดุล (balance) หมายถึง การนำเสนอความคิดเห็นของบุคคลทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคในกรณีที่เกิดความขัดแย้งใดๆ ขึ้น การนำเสนอเนื้อหาอย่างเป็นกลาง (neutral presentation) ก็คือ การละเว้น หลีกเลี่ยงการใส่อารมณ์หรือใช้ภาษาที่มีนัยเชิงโน้มน้าวความคิดผู้อ่าน

ทั้งนี้ ถ้าอธิบายให้ชัดเจนขึ้น ความเป็นกลางตามรูปแบบข้างต้น ความเป็นกลาง ประกอบด้วย

1. คุณลักษณะเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง (fact) ซึ่งมี 1.1 ความจริงที่ครบถ้วน (truthfulness) 1.2 ประเด็นที่สัมพันธ์กับความจริงนั้น (relevance) คือ เสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญของเหตุการณ์ให้รอบด้าน

2. ความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (impartiality) ประกอบด้วย 2.1 ความสมดุล (balance) คือ เสนอข้อเท็จจริงจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะในกรณีที่มีความขัดแย้ง ทั้งผลประโยชน์หรือความคิด และ 2.2 การนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างเป็นกลาง (neutral presentation) ได้แก่ การไม่สอดแทรกความคิดใดๆ ของผู้เขียนอย่างเด็ดขาดไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม เช่น การเลือกใช้ภาษาที่สื่ออารมณ์ในแง่ ความรู้สึก หรือความคิดที่ชักชวนภายในใจผู้เขียน หรือแม้แต่การเลือกเสนอข้อเท็จจริงเพียงบางส่วน โดยเจตนาสร้างความเข้าใจผิดให้เกิดขึ้นกับผู้อ่าน

ทัศนะของเฮมานุส และเวสเตอร์สตาล เห็นว่าความเป็นกลางประกอบด้วยสาระสำคัญ 2 ประการ คือ การนำเสนอเนื้อหาเฉพาะที่เป็นข้อเท็จจริง และความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในกรณีขัดแย้ง ส่วนในประเด็นการเสนอเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องอย่างสมดุลและอย่างเป็นกลาง (neutrality) นั้น น่าจะเป็นวิธีการที่นักข่าวควรถือปฏิบัติเพื่อนำไปสู่หลักการแห่งความเป็นกลาง (objectivity) ของวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นสำคัญ

ทัศนะเกี่ยวกับความเป็นกลางของนักวิชาการข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภา ศิริมานนท์ ผู้ที่ย้ำถึงความสำคัญของความเป็นกลางในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เสมอมาว่า “จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์กำลังหยั่งรากลึกลงไปทุกที

ทั้งนี้ เนื่องจากความปรารถนาที่จะพิทักษ์ปกป้อง “ความเชื่อถือ” ของมหาชนคนอ่านที่จะพึงมีต่อหนังสือพิมพ์ไว้ให้มั่นคง หลักเกณฑ์หรือนัยหนึ่ง “ข้อจำกัด” ที่สำคัญข้อหนึ่งก็คือหลักที่ว่าด้วย “ความจริงที่แท้จริง” (objectivity)

นักหนังสือพิมพ์ย่อมได้รับความคาดหวังจากผู้อ่านทั่วไปว่าคำบอกเล่าข่าวสารที่เขารายงานจะหมดจดครบถ้วน ไม่ลำเอียง ไม่ว่าจะเป็นแง่ใดของข่าว นั่นคือ ความคาดหวังว่าเขาจะไม่สอดแทรกทรรศนะส่วนตัวหรือความรักความชังส่วนตัวลงไปในรายงานข่าวนั้นๆ พร้อมกับเสนอคุณลักษณะ 5 ประการ เป็นแนวปฏิบัติเพื่อบรรลุ “ความจริงที่แท้จริง” คือ

1. ความไม่เป็นฝักเป็นฝ่าย (impartiality)
2. การปราศจากข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์หรือทางความสนใจ (absence of conflict of interest)
3. โอกาสของการปฏิเสธ (opportunity of denial)
4. การละเว้นเสียจากความลำเอียงต่อผู้ใกล้ชิด (avoidance of cronyism)
5. การละเว้นเสียจากความเคียดแค้นพยาบาท (avoidance of vengeance)

กล่าวได้ว่า ความเป็นกลาง หรือความจริงที่แท้จริงตามทัศนะของสุภา ศิริमानนท์นั้น น่าจะเป็นหลักจริยธรรมสำคัญยิ่งในงานวารสารศาสตร์ ที่ผู้ปฏิบัติการหนังสือพิมพ์ทุกคนควรยึดถือเพื่อให้สังคมได้รับข้อเท็จจริงที่แท้จริง ด้วยการไม่ลำเอียง ไม่เห็นแก่ประโยชน์สินจ้างรางวัล ให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณีที่มีความขัดแย้ง ให้โอกาสแสดงความคิดเห็นแย้งอย่างเท่าเทียมกัน

หลักการเรื่อง “ความเป็นวัตถุวิสัย” นี้ ถูกเขียนเป็นแนวทางแบบวิทยาศาสตร์ โดย Kill Kovach & Tom Rosenstiel ใน “The Elements of Journalism” (ปี 2001 หน้า 89) ว่าเป็น “science of reporting” ที่นักข่าวมืออาชีพพึงปฏิบัติ ดังนี้

(1) อย่าเพิ่มเติมอะไรที่ไม่ได้อยู่ที่นั่นเข้ามา (Do not add) อย่าเติมสิ่งหรืออะไรก็ตามที่ไม่ได้อยู่ที่นั่น หรือไม่ได้เกิดขึ้น หรือ อย่า “ประดิษฐ์มันขึ้นมา” หรืออย่าให้ลักษณะการนำเสนอตรงมาเกินกว่าสาระสำคัญของข่าว

(2) อย่าโกหกหลอกลวงคนอ่าน (Do not deceive) อย่าทำให้ผู้รับสารเข้าใจผิดในสาระสำคัญของข่าว จากพาดหัว หรือภาพถ่าย แม้กระทั่งการตัดเสียงบรรยายข้อเท็จจริงในข่าวที่ไว้ออก ก็ต้องแจ้งให้ผู้ชมทราบ อย่าทำให้ผู้ชมเข้าใจผิดด้วยเทคนิคการตัดต่อเล่าเรื่องของคุณ หากใช้ต้องแจ้งหรือทำให้ผู้ชมรู้ แม้กระทั่งการตัดคำพูดบางส่วน (quote) ก็ต้องเป็นประโยคที่มีพยานรู้เห็นว่าแหล่งข่าวพูดประโยคนั้นด้วยตนเองจริง แต่สื่อสามารถแก้ไขเพื่อให้ถูกไวยากรณ์ภาษาได้

(3) สุจริตโปร่งใสเสมอแม้กระทั่งวิธีการได้มาและแรงจูงใจในการหาข่าว (Transparency) เพราะนักข่าวหรืองานข่าว คือ การแสวงหาความจริง (truth seeker) ฉะนั้นวิธีการได้มาของข่าวหรือแรงจูงใจเบื้องหลังจึงต้องกระทำด้วยความซื่อสัตย์และสุจริตทั้งต่อผู้ที่เป็นแหล่งข่าวและผู้รับสาร

(4) พึงพิงกำลังการค้นหารายงานของตนเองแบบเป็นต้นฉบับ (Originality) พยายามรักษาความเป็นต้นฉบับของการรายงานจากตัวคุณเอง จากความสงสัยของคุณที่ขับเคลื่อนตัวข่าวไปยังผู้อ่าน

(5) คิดถึงมนุษยธรรมเสมอ (Humility) พยายามรักษามารยาท ความเกรงอกเกรงใจ ความเข้าใจผู้คนเป็นสิ่งสำคัญในงานวารสารศาสตร์ นักข่าวมืออาชีพสามารถจับสัญญาณความรู้สึกของแหล่งข่าวและผู้อ่าน และนำมาเชื่อมโยงต่อกันผ่านงานเขียนและการเล่าเรื่อง คำนึงถึงจริยธรรมและความรับผิดชอบทั้งต่อตัวผู้อ่านและแหล่งข่าวเสมอ

หลักการข้างต้นสร้างเส้นแบ่งที่ชัดเจนระหว่างสื่อมวลชนกับคนที่มีกล้องบันทึกภาพ สิ่งที่นักวารสารศาสตร์มืออาชีพต้องการมากกว่าอุปกรณ์บันทึกคือทักษะและวิธีการทำงานที่ซื่อสัตย์และสุจริต

วิกฤตการณ์รายงานข่าว

สิ่งที่น่าสนใจ คือ “การเกิดขึ้นของโลกยุคสื่อใหม่” จะเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานขององค์กรข่าว และสร้างภาวะ “วิกฤตการณ์รายงานข่าว” ให้เกิดขึ้น

การทำสื่อให้กลายเป็นประชาธิปไตยที่ซึ่งอินเทอร์เน็ตสามารถทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงสื่อได้อย่างเทียมกันนั้น ทำให้เกิดภาวะเส้นแบ่งวิชาชีพสื่อที่เลือนรางมากขึ้น ว่าใครกันแน่ที่สามารถเป็นนักข่าวได้

เมื่อศตวรรษที่แล้ว (1900s) เป็นที่แน่ชัดว่า นักข่าวคือกลุ่มวิชาชีพซึ่งทำงานรายงานข่าวในสื่อหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์วิทยุ สาธารณชนสามารถนิยามได้ชัดเจนว่าใครเป็นสื่อหรือไม่ใช่สื่อมวลชน วันนี้ประชาชนที่ไม่มีทักษะวารสารศาสตร์และไม่ได้ทำงานในองค์กรสื่ออาจเรียกตนเองว่าเป็นนักข่าว หรือพวกเขาอาจเขียนแสดงความคิดเห็นจากข้อมูลที่พบเห็นและแพร่กระจายต่อสาธารณะได้เช่นเดียวกัน

มันไม่ชัดเจนเท่าใดนักที่จะนิยามว่า “นักข่าวคืออะไร” และถ้าใครบางคนทำในสิ่งเดียวกันที่นักข่าวก็ทำ แต่ไม่อยากจะเรียกตนเองว่าเป็นนักข่าว กระทั่งผู้ที่แสดงความคิดเห็นตนเองลงพื้นที่สาธารณะเขาจะเป็นนักข่าวหรือไม่?

ในหนังสือ ชื่อ “ดิจิทัลเปลี่ยนโลก” เขียนโดย Eric Schmidt และ Jared Cohen สองผู้บริหารคนสำคัญของบริษัทกูเกิ้ล ได้กล่าวถึง วิกฤตการณ์การรายงานข่าวที่จะมาเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานข่าวและการดำเนินธุรกิจวารสารศาสตร์ออกไปอย่างมาก มีใจความสำคัญที่น่าสนใจ 7 ประเด็นดังนี้ (จาก ดิจิทัลเปลี่ยนโลก., Eric Schmidt & Jared Cohen สำนักแปล สุทธิวิญญู แสงดาชดา ในบท “วิกฤตการณ์รายงานข่าว” หน้า 68-76., มีนาคม 2557)

ขมิတ်และโคเฮน บอกว่า องค์กรสื่อจะยังคงมีความสำคัญและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมในหลายด้าน แต่สื่อหลายแห่งจะตายจากไปกับรูปแบบปัจจุบันของตน สื่อที่เอาตัวรอดได้จะต้องเปลี่ยนเป้าหมาย วิธีการ และโครงสร้างขององค์กร เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสาธารณชนทั่วโลก กำแพงภาษาที่ทลายลงและเสาโทรศัพท์ที่เพิ่มขึ้นจะทำให้มีกระบอกเสียง แหล่งข่าว ผู้สื่อข่าวและช่างภาพมือสมัครเล่นมากมาย ซึ่งพร้อมจะนำเสนอข่าว เมื่อมีคนเสนอข่าวมากขึ้น ผลก็คือ สื่อหลักจะรายงานข่าวน้อยลง แต่ยืนยันข่าวมากขึ้น

ขมิတ်และโคเฮน ยังอธิบายต่อไปอีกว่า หน้าที่รายงานข่าวจะกระจายออกไปมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งจะขยายขอบเขตเนื้อหาของข่าว แต่คุณภาพโดยรวมอาจจะลดน้อยลง บทบาทของสื่อกระแสหลักจะกลายเป็นผู้รวบรวมข่าว ผู้จัดเก็บผู้ตรวจสอบ และผู้กรองความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งจะอ่านข้อมูลทั้งหมดก่อนแล้วเน้นว่าอะไรคุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่าต่อการอ่าน ทำความเข้าใจ และเชื่อถือ โดยเฉพาะชนชั้นนำอย่างผู้นำทางธุรกิจ ผู้กำหนดนโยบาย และปัญญาชน ซึ่งพึ่งพาสื่อหลัก ความเที่ยงตรงของข่าวเป็นสำคัญ เปรียบเสมือนเดียวกับความสามารถของสื่อในการวิเคราะห์ข่าวที่ตรงประเด็น

ขมิတ်และโคเฮน สรุปว่า “สื่อกระแสหลักจะต้องพยายามหาวิธีผสมผสานกระบอกเสียงทั่วโลกที่เกิดขึ้นใหม่เหล่านี้” เพื่อปรับตัวเรียนรู้ให้การทำหน้าที่สื่อของตนเองยังคงมีความสำคัญและจำเป็นอยู่

ภูมิทัศน์ที่ปรับตัว

1. สื่อกระแสหลักเริ่มไม่ทันกับการรายงานข่าวที่เกิดขึ้นทั่วโลก เคลื่อนตัวช้า ข่าวด่วนของโลกมาจากแพลตฟอร์มแบบทวีตเตอร์ หรือเครือข่ายสังคม ซึ่งจะเร็วกว่าสื่อกระแสหลัก และความสามารถในการรายงานข่าวด่วนอยู่ที่ประชาชน พลเมือง มิใช่สื่อมวลชนเดิมอีกต่อไป พวกเขาอยู่กับเรื่องราว เหตุการณ์โดยตรง สื่อทำหน้าที่ได้แต่เพียงเฝ้าดู และรวบรวม ตรวจสอบข้อเท็จจริงนั้นเท่านั้น หมดเวลาและโอกาสที่สื่อจะผูกขาดความเร็วสูงสุดของการรายงานข่าวแต่เพียงผู้เดียวเช่นที่ผ่านมา

2. ผู้ชมย้ายความภักดี หันไปหาช่องทางสื่อที่เร็วกว่า ทันที ในโลกข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน พวกผู้ชม ผู้รับสารจะไม่อดทนดูข่าวจากสื่อที่ตามไม่ทัน เพราะพวกเขาอยู่กับหน้าจอมือถือ ข่าวจากทวีตเตอร์จะเป็นตัวแจ้งเตือนว่ามีอะไรใหม่ๆ เกิดขึ้น

ความภักดีของผู้ชมจะเกิดจากการวิเคราะห์ข่าวและแง่มุมที่สื่อเหล่านี้นำเสนอ ผู้ชมจะวางใจในความน่าเชื่อถือของข้อมูล ความแม่นยำในการวิเคราะห์ และการจัดลำดับความสำคัญของข่าวต่างๆ คนดูข่าว จะดู 2 อย่างคือ ดูข่าวด่วนๆ บนช่องทางสื่อใหม่ และจะดูสื่อกระแสหลัก เพื่อเติมรายละเอียด และความลึก ความหลากหลายของข่าว

3. คนรุ่นใหม่จะเป็นผู้บริโภคข่าวมากขึ้น และสามารถผลิตข่าวเองได้มากขึ้น (Prosumer มาจาก Consumer + Producer) จะมีคนทำหน้าที่เป็นนักข่าวอาสาสมัคร (volunteer journalist) ที่อาจขออาสาไปลงสนามข่าวในที่อันตราย ทั่วไกล ลำบากด้วยตัวเอง เพื่อขายข่าว แต่ไม่ได้รับเครดิต และก็มีนักข่าวแบบ ทำข่าวอยู่แต่ในโลกออนไลน์ (curator journalist) ซึ่งจะใช้ความเชี่ยวชาญในการเข้าถึง รวบรวม ค้นหาข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และนำมาเขียนเป็นเรื่องราวข่าวโดยไม่ต้องลุกขึ้นจากหน้าจอคอมพิวเตอร์

4. องค์กรสื่อกำลังจะตายเพราะดำเนินธุรกิจในรูปแบบเก่า องค์กรสื่อจะยังคงมีความสำคัญและเป็นองค์ประกอบของสังคมในหลายด้าน แต่สื่อหลายแห่งจะตายไปจากรูปแบบปัจจุบันของตนเอง สื่อที่จะไม่ตายต้องเปลี่ยนเป้าหมาย วิธีการ และโครงสร้างขององค์กรเพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสาธารณชนทั่วโลก

และด้วยกำแพงทางภาษาที่ทลายลงด้วยแอปพลิเคชันแปลภาษา และเสาโทรศัพท์ที่เพิ่มขึ้น จะทำให้มีกระบอกเสียง แหล่งข่าว ผู้สื่อข่าว และช่างภาพสมัครเล่นเกิดขึ้นมากมาย สำนักข่าวหลายแห่งลดการปฏิบัติงานลง โดยเฉพาะในต่างประเทศ แต่จะต้องเพิ่มการรายงานข่าวจากบุคคลภายนอกมากขึ้น โดยอาศัยการเชื่อมต่อผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ผลคือ “สื่อหลักจะรายงานข่าวน้อยลง แต่จะยืนยันข่าวมากขึ้น”

5. เปลี่ยนบทบาทหน้าที่ จากค้นหาข่าวเป็นผู้รวบรวมข่าว ผู้จัดเก็บ ผู้ตรวจสอบและกรองความน่าเชื่อถือ หน้าที่การรายงานข่าว จะกระจายออกไปมากขึ้นกว่าปัจจุบัน (ไปอยู่ที่คนอื่นๆ ประชาชน พลเมืองเน็ตต่างๆ ไป) ซึ่งจะขยายขอบเขตของเนื้อหาข่าว แต่คุณภาพโดยรวมอาจจะลดน้อยลง บทบาทของสื่อกระแสหลักจะกลายเป็นผู้รวบรวมข่าว ผู้จัดเก็บ ผู้ตรวจสอบและกรองความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งจะอ่านข้อมูลทั้งหมดก่อนแล้วเน้นว่าอะไรที่คุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่าต่อการอ่าน ทำความเข้าใจ และเชื่อถือ

ชนชั้นนำ ปัญญาชน ผู้นำธุรกิจ ผู้กำหนดนโยบายจะพึ่งพาสื่อหลัก เพราะความเที่ยงตรงของข่าวจะยังสำคัญกว่าเดิมมาก สื่อหลัก สื่อมืออาชีพต้องเพิ่มบทบาทในการเป็นผู้วิเคราะห์ข่าวที่ตรงประเด็น และลึกซึ้งเพราะทวิตเตอร์หรือข่าวสั้นๆ ในอินเทอร์เน็ตไม่สามารถผลิตบทวิเคราะห์ได้ดีไปกว่าลิงก์ข่าวสั้น จุดแข็งมันคือการตอบสนองอย่างรวดเร็ว มีใช้การวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง

6. การเกิดผู้สื่อข่าวสมัครเล่น นักข่าวพลเมือง เว็บไซต์/สำนักข่าวพลเมือง การเชื่อมต่อระดับโลกจะก่อให้เกิดผู้มีส่วนร่วมรายใหม่ๆ ในห่วงโซ่อุปทานกลุ่มใหม่ที่จะเกิดขึ้น คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญการเข้ารหัสประจำท้องถิ่นซึ่งทำหน้าที่เรื่องการเข้ารหัสโดยเฉพาะ องค์กรสื่อที่ต้องรายงานข่าวต่างประเทศจะต้องพึ่งนักเทคนิคการเข้าและถอดรหัสมาช่วยเหลือการอ่านโค้ดเขียนโค้ด ซึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งที่สำคัญในอินเทอร์เน็ต

สื่อมืออาชีพต้องพัฒนาทักษะหลากหลายมากกว่าเดิม เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมและภาษา การเข้ารหัสและถอดรหัสข้อมูลเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการเป็นตัวกลางเปิดเผยข้อมูลลับที่ไม่ต้องการสื่อผ่านสาธารณะ

สื่อมืออาชีพต้องแข่งขันกับนักข่าวสมัครเล่น องค์กรข่าวอาสาสมัคร/ประชาชน สำนักข่าวคนดัง เป็นสำนักข่าวที่มีคนติดตามมากเพราะไม่ได้สนใจความเป็นมืออาชีพ (นักข่าวสมัครเล่น คือ ผู้ที่ใช้ประโยชน์จากการเชื่อมต่อระดับโลกที่เพิ่มขึ้น เพื่อค้นหา รวบรวม และคัดแยกข้อมูลจากแหล่งข่าวที่รู้จักกันทางออนไลน์เท่านั้น แทนที่จะเข้าไปเสี่ยงตายในสถานที่จริง)

และอุตสาหกรรมจะเปลี่ยนไปเป็นการขาย-แย่งชิงความสนใจที่มีราคาแพง ขณะที่ราคาข้อมูลข่าวสารที่ถูก
ลง เม็ดเงินโฆษณาเริ่มกระจุกกระจายไปลงเว็บข่าวเฉพาะกิจ

7. เกิดระบบผู้สนับสนุนองค์กรสื่อเพื่อไม่แสวงหากำไร/การทำข่าวแบบนิรนาม องค์กรสื่อในระบบ
ความสัมพันธ์แบบใหม่จะเกิดขึ้น เช่น เมืองค์กรสนับสนุนอิสระและเพื่อประโยชน์สาธารณะ มาสนับสนุนองค์กรข่าว
และดำเนินกิจการเพื่อการไม่หวังผลเชิงธุรกิจ แต่เพื่อสังคม และสื่อมีอาชีพเดิมอาจไม่ต้องหารายได้ในรูปแบบการขาย
โฆษณาอีกต่อไป แต่ผู้คนจะจ่ายเงินเพื่อซื้อข่าวหรือสนับสนุนนักข่าวที่ชื่นชอบได้โดยตรง

เงินบริจาคเพื่อการประกอบการสื่อ จะเป็นระบบความสัมพันธ์ใหม่ อาจมาจากประชาชน และผู้อ่านโดยตรง
และไม่มีโฆษณา และนักข่าวจะทำงานอิสระต่อผู้อ่าน ไม่จำเป็นต้องเชื่อฟังกองบรรณาธิการ

เกิดระบบรวบรวมข่าวแบบนิรนาม โดยการเข้ารหัสข้อมูลซึ่งกันและกัน เกิดจากกลุ่ม NGOs และกลุ่มเฝ้า
ระวังทางสังคม

เกิดห้องข่าวข้ามประเทศ ระบบที่บรรณาธิการคนหนึ่งในประเทศหนึ่ง สามารถค้นหาและทำงานร่วมกับ
นักข่าวอิสระในอีกประเทศหนึ่งเพื่อเจาะรวมกิจกรรมงานข่าว และแยกระบบฐานข้อมูลไว้อีกประเทศหนึ่งเพื่อป้องกัน
การลวงละเมิดปิดกั้นเว็บไซต์ข่าว บรรณาธิการกับนักข่าวอาจจะไม่รู้จักกันเป็นนามส่วนตัว แต่จะมีแพลตฟอร์มกลางที่
นักข่าวที่ไม่รู้จักกันมาร่วมแชร์และส่งข้อมูลเข้ารหัสให้บรรณาธิการ นักข่าวจะอิสระไม่ขึ้นตรงต่อบรรณาธิการแต่ขึ้นตรง
ต่อผู้อ่าน

สิ่งที่อิริค ชมิทท์ และ จาเร็ด โคเอน ผู้เขียนเน้นย้ำ คือ นี่คือการท้าทายใหม่สำหรับองค์กรสื่อทั้งหลาย และ
นั่นทำให้เกิดความเป็นไปได้ใหม่ๆ ตอบบทบาทของสื่อในยุคดิจิทัลโดยรวม โดยเฉพาะประเทศที่สื่อขาดเสรีภาพ เพราะว่า
ในประเทศที่เจ้าหน้าที่ยังกังฉิน อาชญากรทรงอิทธิพล และมีผู้มากบารมีที่เป็นอันตรายที่ยังคงทำให้สื่อทำงานได้อย่าง
ยากลำบากเพราะพวกเขายังสามารถควบคุมแหล่งข้อมูลท้องถิ่นไม่ว่าจะทางตรงด้วยการเป็นเจ้าของ หรือทางอ้อมด้วย
การคุกคาม การติดสินบน การข่มขู่ หรือการใช้ความรุนแรง ด้วยความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะทำให้พวกคนผิดที่ทำผิด
กฎหมาย หวาดกลัวและไม่สามารถจะข่มขู่เข้าจัดการนักข่าวได้โดยตรง เพราะไม่รู้ว่าใครคือแหล่งข่าว ใครคือนักข่าว
และใครคือผู้พิมพ์เผยแพร่

ความน่าเชื่อถือ ระหว่าง “สื่อกับแอดมินเพจ”

ความเปลี่ยนแปลงอีกอย่างที่เราเห็นได้ชัดในภูมิทัศน์สื่อไทยวันนี้ คือ บทบาทความน่าเชื่อถือของข่าวสารที่ถูกตั้ง
คำถามระหว่าง สื่อมวลชน กับ เพจสื่อสังคม ว่ามีความแตกต่างกันตรงไหน?

ผมเก็บสาระสำคัญจากเวทีเสวนา ที่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2559 ที่จัดโดยนักศึกษา
คณะนิเทศศาสตร์ เรื่อง “เพจหรือสื่อ ญูรู้คือใคร?”

เด็กๆ นิเทศตั้งคำถามว่า “วันนี้ ใครรู้ดี รู้ลึก รู้จริงกว่ากัน ระหว่างสื่อสารมวลชนกับเพจแอดมินต่างๆ ที่
โด่งดัง”

ผมทำตารางเปรียบเทียบ คุณสมบัติของ สื่อมวลชนกับแอดมินเพจ แยกออกเป็นมิติๆ ดังนี้

“คุณสมบัติที่แตกต่าง” ของ สื่อมวลชน กับ แอดมินเพจ

เกณฑ์	สื่อมวลชน	แอดมินเพจ
1. เป้าหมาย	สืบค้นความจริง/เพ้นคัดสรรข้อเท็จจริง	สอน/สร้าง/สืบท่อวิสัยทัศน์-ความรู้
2. หน้าที่	เพื่อให้ “ข้อเท็จจริง” สะท้อนและชี้บ้ำ สังคม	เพื่อใช้ “ความคิดเห็น” โน้มน้าว และชักจูง
3. ความรู้ที่ใช้	หลากหลายเรื่อง : เน้นข้อเท็จจริง+ข้อมูล	เฉพาะเรื่อง : เน้นความคิดเห็น+ประสบการณ์
4. มุมมองต่อเรื่องราว	อัตวิสัยส่วนตัว (ของกองบก.) และ อัตวิสัยกลุ่มย่อย (ของผู้่านที่อิสระต่อกัน)	อัตวิสัยส่วนตัว (ของแอดมิน) และ อัตวิสัยกลุ่มใหญ่ (ของผู้ช่นที่ปฏิสัมพันธ์กัน)
5. เครื่องมือ	สื่อมวลชน (one to million/mass)	สื่อสังคม (one to many/niche)
6. วิธีการเล่าเรื่อง	one-way / top-to-down / passive	two-way / top-to-down / inter-active
7. ระบบความสัมพันธ์	ความไว้วางใจ-สนับสนุน (องค์กร/กองบรรณาธิการ)	ความเชื่อใจ-ส่งต่อ (ส่วนบุคคล/กลุ่มแฟนคลับ)

timeseven@gmail.com

(1) เป้าหมาย : สื่อมวลชนนั้นจะเน้นพันธกิจงานด้านวารสารศาสตร์ เพื่อ สืบค้นความจริง/เพ้นคัดสรรข้อเท็จจริง (seeking the truth, verification) ขณะที่แอดมินเพจจะทำหน้าที่เสมือนเป็นคอลัมนิสต์ ที่จะสอน/สร้าง/สืบท่อวิสัยทัศน์-ความรู้ จากที่ตนเองรู้มาเพื่อสื่อสารไปยังผู้อ่าน

(2) หน้าที่ : สื่อมวลชนจะให้ “ข้อเท็จจริง” ชุดต่างๆ ปรากฏขึ้นอย่างสมดุล รอบด้าน เพื่อสะท้อนและชี้นำสังคม ขณะที่ แอดมินเพจจะใช้ “ความคิดเห็น” หรือ มุมมอง โลกทัศน์ส่วนตัวของตนเอง (หรือความรู้ที่สังเคราะห์เชี่ยวชาญของตนเองแล้วนั้น มาโน้มน้าว และชักจูงมวลชน หรือแฟนคลับผู้อ่าน

(3) ความรู้ที่ใช้ : สื่อมวลชนจะนำเสนอข่าวสารความรู้หลากหลายเรื่อง : เน้นข้อเท็จจริง+ข้อมูล อาจชี้นำในส่วนขอบทความ คอลัมนิสต์บ้าง แต่จะยังคงรักษาความสมดุล ขณะที่แอดมินเพจจะนำเสนอเนื้อหา เฉพาะเรื่อง : เน้นความคิดเห็น+ประสบการณ์

(4) มุมมองต่อเรื่องราว : สื่อมวลชนจะต้องนำเสนอข่าวสาร ความรู้ กระทั่งความคิดเห็นจะต้องอยู่ในหลักการอัตวิสัยส่วนตัว (ของนักข่าว และ กองบรรณาธิการ) หลังจากทีนำเสนอไปแล้ว ผู้อ่านก็จะใช้หลักการพิจารณาอัตวิสัยส่วนตัว (subjective) ของผู้อ่านที่อิสระต่อกัน เพราะไม่มีช่องทางที่สามารถแชร์ความคิดเห็นต่อกันได้ผ่านช่องทางสื่อหลัก

ขณะที่แอดมินเพจจะใช้มุมมองของตนเอง อัตวิสัยส่วนตัว (ของแอดมิน) เขียนเรื่องราวความรู้ต่างๆ ผ่านมุมมองตน และนำเสนอไปบนพื้นที่สื่อสังคม จากนั้นผู้อ่านกลุ่มใหญ่ๆ ก็จะมีการเติมเต็ม แสดงความเห็นที่แตกต่างกันหลากหลายแง่มุม เป็นการเขียนต่อเติมต่อบทหลักของแอดมินให้มีความสมบูรณ์ รอบด้านมากขึ้น ซึ่งประชาชนผู้อ่านกลุ่มใหญ่ๆ นี้ที่มีความสามารถปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ จะสร้าง “มุมมองอัตวิสัย อย่างรอบด้านขึ้นมาควบคู่กัน”

(5) เครื่องมือ : สื่อมวลชน (one to million/mass) ผ่านช่องทางสื่อสารหลัก วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ขณะที่แอดมินเพจจะใช้ช่องทางสื่อสังคม (one to many/niche) สื่อสารกับกลุ่มผู้อ่านที่จำเพาะเจาะจงมากกว่า

(6) การเล่าเรื่อง : สื่อมวลชนใช้ช่องทางหลักเดิม คือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อสารจากบนลงล่าง จากชนชั้นนำ สู่ ชนชั้นล่างเป็นการสื่อสารทางเดียวมากกว่าการสื่อสารสองทาง

ขณะที่การสื่อสารสื่อสังคมเป็นการสื่อสารที่ลดระดับชั้นลงมา เป็นการสื่อสารสองทางและแนวนระนาบมากกว่า และสื่อสารไปยังกลุ่มผู้รับสารที่คิดเห็นและชอบคล้ายๆ กัน

เป็นการเล่าเรื่องแบบ “ผลิตฝ่ายเดียว” จากสื่อมวลชน และกองบรรณาธิการ เรื่องจึงเน้นความถูกต้องรอบด้านของข้อมูลมากกว่า และหากมีมุมมองเฉพาะก็จะถูกแสดงในลักษณะ “มุมมองร่วมกันแล้วของกองบรรณาธิการ” เรื่องจึงมักเป็นการจบแบบปลายปิด

ขณะที่การสื่อสารในสื่อสังคมเป็นการ “รังสรรค์เนื้อหาพร้อมกัน” (co-creation) หรือ user generated-content+user-generate experience ซึ่งจะทำให้เนื้อหา มุมมอง มีความรอบด้านกว้างขวางกว่า (ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้มาร่วมแสดงทัศนคติให้ข้อมูลของลูกเพจว่ามีมากน้อยเพียงใด) เป็นการเล่าเรื่องแบบ “รุมยำ รุมตรวจสอบไปในตัว” และถูกขับเคลื่อนด้วย “ความรู้สึกร่วมต่อเรื่อง มากกว่า” เรื่องจึงมักเป็นแบบปลายเปิด

(7) ระบบความสัมพันธ์ : สื่อความไว้วางใจ-สนับสนุน จากองค์กร/กองบรรณาธิการ ซึ่งมาจากความน่าเชื่อถือของข่าวสารข้อมูล ขณะที่แอดมินเพจอาศัยความเชื่อใจ-แบบส่งต่อ (transitive trust) จากส่วนบุคคล/กลุ่มแฟนคลับ

สุดท้ายแล้ว ความเป็น guru ของแต่ละฝั่ง ควรเป็นอย่างนี้ “สื่อมวลชนมืออาชีพ” รายงานข่าวอย่างรู้รอบ รู้ลึก รู้จริง และเน้นมุมมองรอบด้านอย่างน่าเชื่อถือบนฐานผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก ขณะที่ “แอดมินเพจ” ทำหน้าที่รายงานข่าวอย่างรู้ลึก (เฉพาะเรื่อง) รู้เร็วต่อกระแสโซเชียลที่เกิดขึ้น รู้ทันผู้อ่านและแถมข่าวสารบางอย่างที่ไม่สามารถรายงานภายใต้กรอบความคิด ข้อจำกัดของกองบรรณาธิการ และเน้นมุมมองส่วนตัวอย่างชัดเจนบนฐานความคิดความเชื่อผลประโยชน์บางอย่าง

ทักษะวารสารศาสตร์สำหรับนักข่าวในยุคดิจิทัล

ดังนั้น เมื่อนักข่าวมืออาชีพต้อง “แข่งขัน” กับ “แอดมิน” หรือสื่อสังคมออนไลน์อย่างอยู่รอด แข่งขันได้ จึงต้องมี “ทักษะวารสารศาสตร์สำหรับนักข่าวในยุคดิจิทัล” เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถตนเอง

เว็บไซต์ Poynter ได้ให้รายละเอียดที่สำคัญเกี่ยวกับทักษะของสื่อมวลชนวิชาชีพ “Core Skills for the Future of Journalism” ที่ Poynter.com <http://goo.gl/IZ6nvl> ไว้หลายข้อ ผมขอสรุปเอามาเรียบเรียงที่สำคัญและเพิ่มเติมส่วนที่น่าสนใจ เทรนด์ที่จะเกิดขึ้นกับ “คนทำสื่อ” ซึ่งองค์กรสื่อจำเป็นต้องเร่งพัฒนาทักษะคือ

1. Multi Skill , Multimedia, One Man Journalism : ทักษะหลากหลายในกระบวนการผลิตและนำเสนอรายการ (ข่าว) ตั้งแต่ทักษะในการสืบค้นหาข่าว การบันทึกภาพ การตัดต่อวิดีโอ การเขียนและเรียบเรียง และการตีพิมพ์เผยแพร่นำเสนอ โดยที่นักข่าว/คนผลิตรายการจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนทักษะนี้ให้สามารถทำงานโดยการลดจำนวนคนทำงานและขั้นตอนการทำงานให้สั้นและใช้ทรัพยากรที่น้อยที่สุดได้

2. Digital Skill and Thinking : วันนี้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในทะเลกว้างใหญ่ นักข่าวมีโอกาสและความสามารถที่จะเข้าถึงแหล่งข้อมูลและแหล่งข่าวนั้นได้ง่าย ทักษะที่จำเป็นคือการขุดคุ้ย (mining) การรวบรวม (collecting) การวิเคราะห์ข้อมูล (data analysis) การพิสูจน์ความถูกต้อง (check and prove) การคัดสรร (curating) การนำเสนอแบบภาพและกราฟิก (visualizing) และการคิดแบบดิจิทัล ที่ไม่คำนึงถึงข้อจำกัดเรื่องพื้นที่และเวลาอีกต่อไป

3. Transmedia - Story Telling : ทักษะการเล่าเรื่องข้ามสื่อ เนื่องจากคนทำรายการหรือนักข่าว ต้องสามารถที่จะทำให้อัตราส่วนนั้นส่งตรงไปถึงมือปลายทางผู้รับสารให้มากและตรงที่สุด ซึ่งพฤติกรรมผู้รับสารวันนี้ไม่ได้ใช้สื่อเพียงช่องทางเดียว แต่ใช้สื่อเคลื่อนที่ (โทรศัพท์มือถือ) และอุปกรณ์โทรคมนาคมพกพามากมาย ดังนั้นเนื้อหาสื่อที่ผลิตออกไปจึงจำเป็นต้องมีวิธีการออกแบบการเล่าเรื่องนั้นๆ ให้มีเสน่ห์ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับคุณลักษณะของสื่อ

4. Decode and Encode Script : ความสามารถในการอ่านโค้ด การถอดรหัสโปรแกรมและภาษาคอมพิวเตอร์ ทักษะนี้กลายเป็นสิ่งจำเป็นต่อนักข่าวในการเรียนรู้ เนื่องจากการอัปโหลด โพสต์ข่าวลงเว็บไซต์สื่อออนไลน์ทุกวันนี้ นักข่าวต้องใช้เครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มต่างๆ ซึ่งในบางครั้ง ทักษะการรู้จักโค้ดนี้มีใช้เพื่อให้นักข่าวเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้เป็น แต่มุ่งเรียนรู้เพื่อสามารถตรวจสอบลิงก์ แหล่งที่มาของข่าว/ข้อมูลต่างๆ และ

สามารถแก้ไขปัญหาคณะหน้าในการแสดงผลข่าวหรือรายการ (ซึ่งโดยมากเกี่ยวข้องกับการจัดการผังคลิปลิงค์ข่าวหรือรายการผ่านระบบเซิร์ฟเวอร์) และอย่างน้อยความสามารถในการเขียนเว็บล็อกหรือเขียนเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ก็จำเป็นต้องมีในความสามารถนักข่าววันนี้

5. Audience Research : หมดยุคแล้วที่คนทำสื่อจะไม่สนใจ ไม่ใส่ใจข้อมูลการตลาดโดยเฉพาะข้อมูลพฤติกรรม ความสนใจ และความพึงพอใจของผู้บริโภค เพราะสภาพสื่อวันนี้ผู้บริโภคไม่ได้ให้ความสำคัญกับสื่อมากเช่นเดิม เนื่องจากพวกเขามีสื่อมากมายให้เลือกรับเสพ และมีสื่อใช้เองอยู่ในมือ ดังนั้น การที่คนทำสื่อจะสามารถวิเคราะห์ความต้องการของคนดู คนฟัง คนอ่าน ด้วยการใช้อุปกรณ์มือทางการตลาดในการตรวจสอบความนิยมจึงเป็นเรื่องง่ายตายและบริษัทซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์วันนี้ก็มีเครื่องมือให้เลือกใช้มากมาย ทั้งเก็บรวบรวมสถิติการพูดถึง การค้นหา การเข้าถึง การใช้ระยะเวลาเข้าชม การกดอ่านกดดู กดแสดงความคิดเห็นหรือการกดแชร์ กระทั่งการพูดคุยเรื่องราวต่างๆ ต่อไปยังแพลตฟอร์มอื่นๆ

6. Application Utilize : ทุกวันนี้แอปพลิเคชันคือเครื่องมือหลักในการทำธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ต ดังนั้นนักข่าวหรือคนทำรายการจึงต้องมีความสามารถในการสร้างหรือใช้งานหรือการแก้ไขออกแบบแอปพลิเคชันสำหรับการแสดงผลหรือการเชื่อมโยงเนื้อหารายการกับผู้ชมให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

7. News Gathering, Collaboration and Participation : ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ยังคงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะการทำงานร่วมกับกองบรรณาธิการข่าว/รายการปัจจุบัน มีลักษณะที่ “ฟังฟังฟังพาออฟฟิศหลักน้อยลง” (อันเนื่องมาจากกระบวนการผลิตและถ่ายทำรายการสามารถออกออกสถานที่ได้มากขึ้น โดยต้นทุนที่ต่ำลง) ดังนั้นการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่าย นอกจากนี้นักข่าวยังต้องมีทักษะ (และความยอมรับ ความเข้าใจ) ที่ประชาชนหรือแหล่งข่าว โดยเฉพาะการทำงานข่าว “ขอข้อมูลประชาชนหรือแหล่งข่าวข่าวเน็ต” ซึ่งทำให้นักข่าวต้องมีทักษะในการสืบค้นทางลึกและกว้างมากขึ้นกว่าเดิม และจำเป็นต้องมีแหล่งข่าวที่เข้าถึงและรู้ลึกจริงมากกว่าเดิม นอกจากนี้ การทำงานแบบมีส่วนร่วมยังเป็นการทำงาน “สองทาง” คือ การแชร์และแบ่งปันข้อมูลระหว่างเพื่อนนักข่าวด้วยกันกับระหว่างแหล่งข่าวกับตัวนักข่าวเอง

8. Data Journalism : การทำข่าววันนี้ นักข่าวต้องมีความสามารถในการจัดการข้อมูลข่าวสารมากขึ้นกว่าเดิม หลักการของดาต้าเจอร์널리ซึม (วารสารศาสตร์เชิงข้อมูล) คือ (1) สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในกระบวนการผลิตและถ่ายทำได้ทั้งหมด (2) ใช้แอปพลิเคชันสำหรับการสืบค้นหาข้อมูลข่าว (3) สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะภาพกราฟิก/วิดีโอกราฟิกได้ และสามารถทำงาน 3 อย่างคือ Data Collection+Data Analysis+Data Graphics

9. Be familiar with Laws and Ethics : นักข่าว/คนทำข่าววันนี้ ต้องถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์อย่างเร่งด่วนและมากเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวที่อาจไปผิดกฎหมาย ละเมิดจริยธรรมหรือละเมิดสิทธิมนุษยชน นักข่าวจำเป็นต้องเรียนรู้และมีความเข้าใจ ความจดจำต่อการนำเสนอข่าวอย่างระมัดตนเองและสังคม นอกจากนี้ บรรดากฎระเบียบบังคับเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวต่างๆ ยัง “ก้าวข้ามพรมแดน” ของประเทศ/โลกไปมาก ดังนั้นข่าวสารหนึ่งๆ จึงสามารถไหลเวียนไปข้ามโลก

กฎหมายที่สื่อมวลชนควรรู้ เช่น

1. กฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณากฎหมายในรัฐสภา
2. กฎหมายการฟ้องร้องหมิ่นประมาทและอาญา
3. กฎหมายเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเป็นสิทธิส่วนตัว
4. กฎหมายการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานรัฐ
5. กฎหมายลิขสิทธิ์
6. กฎหมายการป้องกันความลับและความมั่นคง
7. กฎหมายการคุ้มครองพยานหลักฐานและกระบวนการในวิธีการดำเนินงานในกระบวนการศาลและยุติธรรม

8. กฎหมายป้องกันคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชนและผู้ได้รับความคุ้มครองในการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

10. Teaching Teamwork and Leadership : นักข่าวคืออาชีพพิเศษที่ต้องอาศัยการทำงานกับคนมากมายหลายรุ่น การทำงานเป็นทีม การสอนภาระงานและประสบการณ์วิชาชีพเป็นสิ่งที่ทำให้องค์ความรู้ทางวารสารศาสตร์เติบโตต่อไปเรื่อยๆ นักข่าวต้องมีความกล้าและความเป็นผู้นำ ความคิดนี้อธิบายด้วยอุดมการณ์ของนักข่าวในฐานะผู้นำประเด็นทางสังคม (หรือผู้กำหนดวาระทางสังคม) ดังนั้นสังคมจึงจำเป็นต้องการนักข่าวที่มีความคิดเป็นผู้นำทางสังคม เป็นผู้รังสรรค์ประเด็นข่าวสารทางสังคมให้เรียบคมและนำพาสังคมไปในทางที่ดีขึ้น

การเป็นนักข่าวมืออาชีพนั้นจะเห็นว่าสิ่งที่เข้าหรือเธอต้องพัฒนาเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

โดยสรุป สิ่งที่ทำให้นักข่าวมืออาชีพแตกต่างกับคนสื่อสารทั่วไป คือ การตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของผู้แสวงหาความจริง ด้วยวิธีการที่ซื่อสัตย์ และสุภาพภายใต้การนำเสนอข่าวสารที่ สมดุล รอบด้าน ปราศจากอคติและไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด นั่นคือหลักประกันสิทธิเสรีภาพของสื่ออย่างแท้จริง

Kill Kovach & Tom Rosenstiel เขียนไว้ในปกในของหนังสือ “The Elements of Journalism” ว่า องค์ประกอบพื้นฐานของวารสารศาสตร์คือ

- (1) พันธกิจของวารสารศาสตร์คือการแสวงหาความจริง
- (2) ความจงรักภักดีต่อประชาชน
- (3) แก่นแท้ของงานวารสารศาสตร์คือระเบียบวินัยแห่งการตรวจสอบความจริง
- (4) ผู้ปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ต้องเป็นอิสระเหนือเนื้อหาที่รายงาน
- (5) บทบาทของวารสารศาสตร์คือหน่วยอิสระในการเฝ้าระวังตรวจสอบอำนาจ
- (6) วารสารศาสตร์จะต้องให้พื้นที่กลางสาธารณะแห่งการวิพากษ์และการหาทางออกให้สังคม
- (7) งานวารสารศาสตร์คือพยายามสร้างความน่าสนใจที่มีความสำคัญและความสัมพันธ์กับสังคมให้ได้
- (8) วารสารศาสตร์คืองานข่าวที่ต้องสร้างความเข้าใจ ความง่ายในการนำเสนอในสัดส่วนที่เหมาะสม
- (9) วารสารศาสตร์คืองานที่ผู้ปฏิบัติงานต้องฝึกฝนทักษะและสามัญสำนึกอย่างสม่ำเสมอ
- (10) พลเมืองก็เช่นกัน มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อกระบวนการวารสารศาสตร์และข่าวสารเมื่อมันถูกผลิต

ต่อสังคม

ย้อนกลับไปที สโลแกนการรณรงค์สิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนโลกในปีนี้ “สมดุล รอบด้าน หลักประกันสิทธิเสรีภาพสื่อ” อาจเป็นประโยคที่ช่วยกระตุ้นเตือนสามัญของคนสื่อมืออาชีพ ว่าหากไม่เร่งกลับมาทบทวนการทำงานหน้าที่ของตนในฐานะนักรที่สี่ ซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมเช่นที่ผ่านมาแล้ว ก็คงจะสูญเสียความน่าเชื่อถือและบทบาทความจำเป็นตายไปจากสังคมอย่างไม่มีใครนึกถึงอีก การเรียกร้องให้สื่อมวลชนมืออาชีพหันมาทำหน้าที่ตนเองเช่นหลักการวารสารศาสตร์แบบวัตุวิสัย

สุดท้ายแล้ว “สิทธิ เสรีภาพสื่อ มิได้อยู่ในกระดาษที่เขียนรัฐธรรมนูญ หรือ ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายอัยการศึกษารัฐบาล แต่อยู่ที่ จริยธรรม สำนัก และความรับผิดชอบวิชาชีพต่อประชาชน และ สังคมต่างหาก” และนั่นคือเส้นแบ่งระหว่างสื่อมวลชนมืออาชีพ กับคนที่มีอาชีพเป็นสื่อมวลชน

“สื่อท้องถิ่นมืออาชีพ ในสื่อยุคสงครามออนไลน์”

นายจักรกฤษณ์ แวคล้ายหงษ์ *

1) สภาพปัญหา : เทคโนโลยีการสื่อสารที่เปลี่ยนไป

การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของเทคโนโลยีการสื่อสารของประเทศไทยเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมาทำให้วงการสื่อสารมวลชนต้องปรับตัว ปรับวิธีการ และปรับวิธีการใหม่ เพื่อให้อยู่รอดจากกระแสของการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ใครไม่ปรับเปลี่ยน ไม่ปรับตัวและไม่เรียนรู้เท่ากับต้องตกรถไฟเหาะสุดท้าย ไม่พ่นแม่ในแวดวงวิชาการด้านวารสารหรือนิตยศาสตร์ที่ต้องออกมาปรับปรุงหลักสูตรคณาจารย์ในการสอนเพื่อให้นักศึกษาออกมาสามารถทำงานในวงการสื่อยุคสมัยที่เรียกว่า “ยุคดิจิทัล” ซึ่งสิ่งที่มองเห็นในวันนี้ก็คือ สื่อสิ่งพิมพ์ที่ก้าวข้ามไปสู่สื่ออีกแพลตฟอร์มหนึ่งที่กลายเป็นหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เพื่อรองรับคนรุ่นใหม่ที่ไม่เสพสื่อประเภทสิ่งพิมพ์แต่หันไปเสพสื่อทางออนไลน์ส่งผลให้ยอดการจำหน่ายลดลง ยอดขายโฆษณาที่ไม่เติบโตขึ้น แต่ยังคงลดลงอย่างน่าใจหาย

ผลแห่งเทคโนโลยีทางการสื่อสารยังทำให้สื่อโทรทัศน์ก็ต้องปรับตัวเช่นกัน เพราะผู้รับสารไม่ได้รับข่าวสารของโทรทัศน์ได้เพียงเครื่องรับโทรทัศน์เท่านั้น แต่ยังมีรับได้ผ่านทางโทรศัพท์มือถือ หรือแท็บเล็ต หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ อีกทั้งจำนวนช่องของโทรทัศน์ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งที่เป็นแบบดิจิทัล และโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ที่วันนี้จำนวนช่องโทรทัศน์มีเพิ่มขึ้นและแต่ละช่องทางยังเพิ่มช่องทางรับชมทางออนไลน์ได้อีก ซึ่งยังรวมถึงวงการด้านวิทยุก็ไม่พ้นที่ต้องเปลี่ยนแปลงเช่นกัน

สิ่งเหล่านี้ จึงต้องมามองต่อไปว่า เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนไป สื่อมวลชน ผู้ประกอบการสื่อจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร โดยเฉพาะสื่อมวลชน และผู้ประกอบการในท้องถิ่นจะมีการปรับตัวอย่างไร? ซึ่งบทความนี้จะมุ่งนำเสนอไปสู่เป้าหมายคือ เจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และสตริงเกอร์ที่สังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง ซึ่งเจ้าของหนังสือพิมพ์จะเป็นทั้งระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด รวมทั้งที่เป็นทั้งเจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นด้วยและเป็นสตริงเกอร์ให้กับหนังสือพิมพ์ในส่วนกลางด้วย โดยจะแบ่งออกไปในแต่ละภูมิภาค

2) หนังสือพิมพ์ภาคเหนือปรับตัวแข่งแกร่ง

สตริงเกอร์ทำข่าวหลายหลายสื่อ

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดภาคเหนือเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีความเข้มแข็งและมีอายุที่ยาวนาน ปรับตัวไปพร้อมกับเทคโนโลยีทางการสื่อสารเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงจึงสามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างดีและรองรับแนวโน้มในอนาคตได้พร้อมๆ กับการเรียนรู้และสร้างแพลตฟอร์มใหม่ขึ้นมาขณะเดียวกันผู้สื่อข่าวในท้องถิ่นก็ปรับตัวได้กับเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถเอาตัวรอดได้เช่นกันแม้ไม่ทั้งหมด

* บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ประชาชาติ จ.ตราด (กรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, อนุวิชาการสภาหนังสือพิมพ์แห่งชาติ)

2.1 หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์สื่อระดับภูมิภาค

จากพ่อสู่ลูก
รับตัวเพื่อยุ่รอด
และก้าวต่อไป

หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ จังหวัดเชียงใหม่ ที่เริ่มต้นเมื่อปี 2513 ปัจจุบันมีอายุยืนยาวมานานกว่า 45 ปี วันนี้ เริ่มต้นจากนายบรรจบ ลัมจัญญู ที่เป็นเจ้าของและเป็นผู้ก่อตั้ง ซึ่งได้สร้าง “หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์” จากรุ่นพ่อที่บุกเบิกจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวันในจังหวัด ก้าวไปสู่หนังสือพิมพ์รายวันประจำภูมิภาคในภาคเหนือ มียอดจำหน่ายในแต่ละวันกว่า 10,000 เล่ม มีผู้อ่านทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และในแต่ละจังหวัดในภาคเหนือรวมกว่า 150 ชีวิต ซึ่งจากรุ่นพ่อที่ส่งมอบงานให้รุ่นลูก คือ ประพิน ลัมจัญญู บุตรสาว และนายมนต์ชัย เทศะแพทย์ ที่สืบทอดเจตนารมณ์ของผู้เป็นพ่อ และต่อมา บุตรสาวคือ “อุบลวรรณ ลัมจัญญูหรือ สุภาวรรณ” ต้องเข้ามารับหน้าที่แทน และยังสร้างความเติบโตให้กับ “หนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์” ได้อย่างต่อเนื่อง ล่าสุดเปิดโรงพิมพ์ไทยนิวส์แห่งใหม่ขึ้นเพื่อรองรับการเติบโตอีกครั้งและยังปรับทิศทางการทำงานหลังจากเทคโนโลยีการสื่อสารเปลี่ยนแปลงด้วยการสร้างเว็บไซต์ข่าว “www.Thainews 70.com” และเฟซบุ๊กไทยนิวส์ขึ้นมารองรับการเปลี่ยนแปลง เมื่อปี 2547 และวันนี้กำลังปรับวิธีการนำเสนอทั้งในเว็บไซต์และเฟซบุ๊กเพื่อให้สามารถตอบสนองกลุ่มเป้าหมายได้ครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น

นางอุบลนัดดา สุภาวรรณ ที่ปัจจุบันดูแลและสานต่อปณิธานของพ่อ ได้เปิดเผยว่า ต้องยอมรับว่าการเข้ามารับหน้าที่คุมบังเหียนในไทยนิวส์เป็นงานที่ยากลำบาก และต้องเหน็ดเหนื่อยไม่น้อย เพราะรุ่นพ่อ และรุ่นพี่ได้สร้างชื่อเสียงของไทยนิวส์ไว้มากมาย นั่นคือประการแรก ประการต่อมา หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงเร็วและแรงมากมาก หนังสือพิมพ์ทั่วโลกและหนังสือพิมพ์ส่วนกลางที่ได้รับผลกระทบสูง ไทยนิวส์ที่เป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน แต่เรามีจุดแข็งที่ฝังรากมายาวนานจึงสามารถผ่านพ้นอุปสรรคมาได้ และโชคดีที่สื่อออนไลน์ในท้องถิ่นและในจังหวัดเชียงใหม่ยังไม่ได้ได้รับความนิยมมากนัก

“ยอดพิมพ์ที่ตกไปเพราะผู้บริโภคลดลงเพราะส่วนใหญ่คนอ่านหนังสือพิมพ์จะเป็นคนสูงอายุ คนสมัยใหม่หันไปบริโภคหรือค้นหาทางอินเทอร์เน็ตหมดแล้ว น้อยมากที่จะมาหยิบหนังสือ ไทยนิวส์ยังสามารถหายอดขายได้จากการเป็นหนังสือพิมพ์ชุมชน และการบอกรับสมาชิกจากองค์กรปกครองท้องถิ่น หมู่บ้านที่บอกรับเป็นสมาชิก ส่วนยอดขายโฆษณายังสามารถขายได้ แม้ไม่เหมือนเดิมทั้งสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ และการมีสื่อออนไลน์เข้ามาแย่งจำนวนคนอ่าน”

นางอุบลนัดดา กล่าวย้ำอีกว่า การปรับตัวที่ชัดเจนมากก็คือ การพัฒนาช่องทางการรับข่าวสารใหม่ทั้งวันนี้ “ไทยนิวส์” กำลังพัฒนาสื่อออนไลน์ทั้งเว็บไซต์และเฟซบุ๊กให้สามารถรองรับการทำงานข่าวใหม่อย่างมืออาชีพที่ทำได้ เพื่อเป็นการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายจากกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานที่รับสื่อจากสื่อออนไลน์ ซึ่งที่จังหวัดเชียงใหม่มีการแข่งขันสูง แต่กลุ่มสื่อเหล่านี้ยังขาดความน่าเชื่อถือ ไม่เหมือนหนังสือพิมพ์ที่เราได้รับความเชื่อถือสูง และในเว็บไซต์ของเราได้มีการพัฒนาขึ้นทั้งการมีภาพเคลื่อนไหว มีข่าวที่น่าสนใจในแต่ละกลุ่ม รวมทั้งมีเฟซบุ๊กที่รองรับข่าวสังคม และข่าวที่ต้องการความรวดเร็ว ซึ่งแม้เราจะยังไม่เปิดตัวอย่างเป็นทางการ เพราะต้องการให้สมบูรณ์แบบก่อนจึงจะเปิดตัว

“ทุกวันนี้ ทางกองบรรณาธิการได้เสริมให้นักข่าวในกองบรรณาธิการมีความเป็นมืออาชีพ ทำข่าวอย่างมีจริยธรรมและนำเสนอข่าวที่มีมุมมองที่แตกต่างไปจากสื่อในส่วนกลางหรือสื่อออนไลน์เพื่อสามารถต่อสู้กับสื่อเหล่านี้ได้ ซึ่งหนังสือพิมพ์ส่วนกลางจะมาเข้า แต่ไทยนิวส์จะเปิดกรอบข่ายและจะมีเนื้อหาที่มีรายละเอียด และบทวิเคราะห์เพื่อให้แตกต่างจากส่วนกลาง จึงทำให้หนังสือพิมพ์ยังสามารถครองใจได้อยู่ ทั้งนี้ ผู้สื่อข่าวใน 17 จังหวัดก็ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถในการทำงานเชิงรุกได้อย่างสอดคล้องกับเทคโนโลยีสื่อสารปัจจุบันด้วย”

ปัจจุบัน หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ เป็นหนังสือพิมพ์รายวัน จำหน่ายไปยัง 17 จังหวัดในภาคเหนือ มีนางอุบลนัตตา สุภาวรรณ เป็นกรรมการผู้จัดการ และมีเว็บไซต์ข่าว “www.Thainews 70.com” สำนักงานเลขที่ 56 ถนนสามล้าน ต.พระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000 โทร. 0-5327-7252-4

2.2 หนังสือพิมพ์ลานนาโพสต์อย่างก้าวสู่นาคต

หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ไม่ทำอย่างท้องถิ่น

หนังสือพิมพ์ลานนาโพสต์ จังหวัดลำปางเป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจากการริเริ่มของพ่อมาสู่รุ่นลูกที่มาสานต่อและต่อยอดไปสู่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นระดับคุณภาพ ที่มุ่งมั่นสานต่ออุดมการณ์ที่ผู้เป็นพ่อได้วางไว้และกรุยทางให้ลูกได้ก้าวเดินที่เมื่อ 40 ปี หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ชื่อ “ไทยลานนา” ที่มีสุรศักดิ์ ภักติ เป็นเจ้าของและบรรณาธิการ เป็นผู้ก่อตั้ง เป็นหนังสือพิมพ์ตามแบบฉบับของนักหนังสือพิมพ์มืออาชีพ มีประวัติและมีอายุที่ยาวนาน และเป็นที่ยึดเหนี่ยวของนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทั่วประเทศ ซึ่งสร้างชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากวงการเพราะแนวทางการทำงานเน้นการนำเสนอข่าวปัญหาทางสังคม การเมืองท้องถิ่น และเศรษฐกิจ ข่าวอาชญากรรมจะไม่เน้น ซึ่งสร้างแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับอื่นๆ กระทั่งได้มีการปรับเปลี่ยนมาเป็น “หนังสือพิมพ์ ลานนาโพสต์” ก็ยังเน้นแนวทางเดิม กระทั่ง “สุรศักดิ์ ภักติ” เสียชีวิตจากปัญหาสุขภาพ บุตรสาวคือ วริษฐา ภักติ ได้ก้าวเข้ามาสานต่อปณิธานของผู้เป็นพ่อ พร้อมต่อยอดความสำเร็จให้หนังสือพิมพ์ลานนาโพสต์

วริษฐา ย้อนนึกถึงยุคการทำงานของ “ผู้เป็นพ่อ” เมื่อ 30 ปีก่อนว่า พ่อไม่ใช่เป็นนักข่าวโดยอาชีพ เพราะไม่ได้จบการศึกษาทางด้านสื่อแต่จบทางด้านเทคนิคการแพทย์ แต่ด้วยความสนใจและรักในวิชาชีพนี้ตั้งแต่ยุคเป็นนักศึกษาเมื่อจบการศึกษาก็มาทำงาน และทำข่าวกับหนังสือพิมพ์อิสระภาพ แต่ทำได้ไม่นานเพราะเจ้าของยกเลิกจึงต้องหันมาทำ “หนังสือพิมพ์ไทยลานนา” กับเพื่อนที่เป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เก่าแก่และยาวนานแห่งหนึ่งของประเทศไทย แต่ทำได้ไม่นานก็ต้องยกเลิกและหันมาจดหัวหนังสือพิมพ์เป็นของตัวเองชื่อ “หนังสือพิมพ์ ลานนาโพสต์” ที่ก่อตั้งเมื่อปี 2540 และได้สร้างความแตกต่างให้กับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทั้งการปรับปรุงเนื้อหา การปรับจากขนาดแทปลอยด์ มาเป็นขนาดมาตรฐานตัดสอง และจากหนังสือพิมพ์ 2 สี ก็ปรับมาเป็น 4 สี สร้างความฮือฮาในวงการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

จังหวัดลำปาง และต้องหันมาทำตามบ้าง แต่สิ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงก็คือเนื้อหาสาระที่จัดเต็มในทุกด้าน รวมทั้งเมื่อเทคโนโลยีสื่อสารเปลี่ยนไป มีหนังสือพิมพ์ออนไลน์เกิดขึ้น ผู้เป็นพ่อจึงได้สร้างเว็บไซต์ของ “หนังสือพิมพ์ล่านาโพสต์” ขึ้นเพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลงเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา แต่พ่อได้ทุกอย่างอย่างไว้ หลังพ่อเสียชีวิตลง

“ด้วยความที่เป็นลูกที่ใกล้ชิดพ่อ และรับรู้การทำงานของพ่อสมัยยังเรียนมัธยมปีที่ 3 จึงรับรู้แนวคิด และรับรู้การทำข่าวของพ่อมาก รวมทั้งช่วงบั้นปลายของชีวิตพ่อที่ป่วยได้มาอยู่กับพ่อ และดูแลพ่อ เมื่อพ่อเสียชีวิตจึงได้สานงานต่อจากพ่อ ด้วยทีมงาน

เดิมโดยไม่ได้หยุดการทำงาน ความที่หนังสือพิมพ์ล่านาโพสต์ เป็นหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์และเป็นที่รู้จักและติดตามแล้วจึงทำให้การทำงานไม่ยุ่งยากมากนัก ด้วยทีมงานที่ทำงานได้อย่างดี มาดูแลในเรื่องการเป็นเจ้าของและบรรณาธิการที่ไม่ได้ับการทำงานเท่าไร เพราะพ่อได้วางรากฐานไว้มากแล้ว การทำงานจึงไปเน้นในเรื่องประเด็นข่าวและการทำงานที่เจาะลึกมากขึ้น เพื่อสร้างความแตกต่างทั้งคู่แข่งและให้ผู้บริโภคยอมรับ สิ่งที่เราทำได้ก็คือ การเน้นในเนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ จังหวัดลำปาง มีปัญหาด้านนี้มากจังหวัดหนึ่ง ซึ่งยอมรับว่าเหนื่อยและต้องทำงานหนัก แต่ก็คุ้มค่า เพราะการทำงานด้านนี้ทำให้ได้รับรางวัลจากการประกวดข่าวด้านสิ่งแวดล้อม ที่ต้องแข่งกับสื่อสิ่งพิมพ์ในส่วนกลาง แต่หนังสือพิมพ์ ล่านาโพสต์ ได้รับรางวัลนี้ ซึ่งมันเป็นเรื่องภูมิใจมากสำหรับสื่อท้องถิ่นอย่างเรา”

“สำหรับเรื่องขยายออกไปสื่อออนไลน์นั้น พ่อได้ทำมาก่อนเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา พ่อเป็นคนสั่งให้ทำ แม้ในยุคนั้นจะยุ่งยากและทำงานลำบาก เพราะไม่เหมือนปัจจุบันที่มีเว็บไซต์สมบูรณ์แบบอยู่แล้ว แต่พอมองการณ์ไกลและก็เป็นเรื่องที่ดี เพราะวันนี้ เว็บไซต์ของล่านาโพสต์เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เรามีหน้าที่ในการสานต่อและกำลังปรับปรุงให้ดีขึ้น สามารถรองรับการทำงานในอนาคตที่จะมองไปถึงเรื่องการทำธุรกิจในเว็บไซต์นี้ด้วย เพราะมันกว้างขวางและคนลำปางทั่วโลกสามารถติดตามความเคลื่อนไหวของ จังหวัดลำปางได้ด้วยเว็บไซต์นี้ ซึ่งวันนี้มีคู่แข่งที่ทำทั้งเว็บไซต์ และเฟซบุ๊กแต่การยอมรับยังอยู่ที่เรา เพราะความน่าเชื่อถือ ความเข้มข้นของข่าวและให้รายละเอียดได้มากกว่า”

วริษฐา บอกว่า ในเรื่องธุรกิจแล้ว หนังสือพิมพ์ล่านาโพสต์สามารถอยู่รอดและไม่ได้รับผลกระทบเท่าไร แต่ต้องยอมรับว่าเศรษฐกิจที่ไม่ดี และธุรกิจไม่เติบโตทำให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต้องปรับตัวทั้งการหารายได้ และการปรับเนื้อหา รวมทั้งการบริหารธุรกิจให้เติบโต ซึ่งเรายังสามารถยืนหยัดได้ ขณะที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับอื่นต้องปรับตัวแล้วจาก 7 วันก็ เป็น 10 วัน เป็น 15 วัน หรือเลยไปเปิดเป็นรายเดือนไปเลย เราต้องเอาความอยู่รอด ซึ่งการมีสถานีวิทยุของตัวเอง และการมีเว็บไซต์ทำให้สามารถขายพวงโฆษณาได้ทั้ง 3 สื่อ ซึ่งเป็นทางเลือกที่ดีให้ผู้ประกอบการได้ตัดสินใจได้ดีขึ้น และล่านาโพสต์ยังสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้

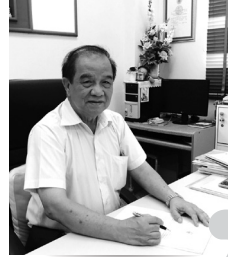
“สุดท้ายหนังสือพิมพ์ล่านาโพสต์ที่มีการปรับตัวอีกครั้ง เมื่อได้ “จักรกฤษ เพิ่มพูล” อดีตบรรณาธิการเครือเนชั่น มานั่งเป็นบรรณาธิการหลังเกษียณอายุ ซึ่งการที่ถูกแหล่งข่าวฟ้องในคดีหมิ่นประมาทจึงได้ปรึกษากับจักรกฤษเพิ่มพูล ด้านกฎหมายหลายครั้ง และได้รับคำแนะนำที่ดี รวมทั้งการปรับปรุงเนื้อหา และการทำงานเชิงลึก จนได้รับรางวัลด้านข่าวสิทธิมนุษยชน จากแอมเนสตี้ ประเทศไทย ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนในหลายด้านโดยเฉพาะการจัดรูปร่างหน้าตาของหนังสือพิมพ์ล่านาโพสต์ให้ดูดีขึ้น และมีความแตกต่างทั้งเนื้อหาสาระและหน้าตาที่ไม่ใช่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอีกต่อไป”

ช่วงสุดท้าย วริษฐา บอกว่า การทำสื่อยุคนี้ต้องคำนึงถึงจริยธรรมสูงและสื่อมวลชนในท้องถิ่นถูกจับตามองมาก โดยเฉพาะเรื่องการทำงานที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการละเมิดสิทธิของแหล่งข่าวหรือผู้ตกเป็นข่าว แล้วไม่รับผิดชอบการรับของหรือแสวงหาประโยชน์จากหน่วยงาน นักการเมืองหรือนักธุรกิจนั้น ถูกสั่งมาจากผู้เป็นพ่อ และวันนี้ เราก็ตอกย้ำว่านักข่าวและทุกคนในหนังสือพิมพ์ล่านาโพสต์ไม่มีใครประพฤติปฏิบัติผิดในเรื่องนี้แน่

ปัจจุบัน หนังสือพิมพ์ล่านาโพสต์ เป็นหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ มีนายจักรกฤษ เพิ่มพูล เป็นบรรณาธิการสำนักงานเลขที่ 341 สามแยกลำปางเวียงทอง ตำบลสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000 โทร. 0-5432-5068 และมีเว็บไซต์ข่าว www.lannapost.net

2.3 ประชาชนติ พิชญ์โลกจากสิ่งพิมพ์

“ สู่สื่อหลากหลาย แพลตฟอร์ม”

นายสุรินทร์ ชัยวีระไทย ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำ จังหวัดพิษณุโลก และอดีตหัวหน้าหัวหน้าศูนย์ข่าวหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ภาคเหนือตอนล่าง และยังเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ประชาชาติ พิชญ์โลก ขณะเดียวกันภรรยาเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ด้วย ซึ่งบทบาทหลากหลายของ “สุรินทร์ ชัยวีระไทย” ทั้งการเป็นผู้สื่อข่าวส่วนกลางและเจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต้องรับผิดชอบทั้งการบริหารงานทั้งต้นสังกัด บริหารทุนที่เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์

นายสุรินทร์ บอกถึงการทำงานทั้งหลายบทบาทว่า แรกๆ ไม่ได้คิดจะทำหนังสือพิมพ์หรือการเป็นผู้สื่อข่าว แต่วัยหนุ่มที่เป็นผู้สื่อข่าวส่วนกลางของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลจากการทำงานที่หนัก รับผิดชอบ ยึดมั่นในความเป็นสื่อจึงได้รับการผลักดันให้เป็น “หัวหน้าศูนย์ข่าวภาคเหนือตอนล่าง” แต่ความที่สื่อส่วนกลางไม่ได้ตอบสนองท้องถิ่นเท่าไรจึงมองไปที่การเปิดหัวหนังสือพิมพ์ของตัวเอง ก่อนนั้นก็ทำให้ “หนังสือพิมพ์สันติภาพ” แต่ทำไปได้ระยะเดียวก็ตัดสินใจมาทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของตัวเอง เพราะมองว่าสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้มากกว่า และจะทำอะไรที่ตัวเองต้องการได้ดีกว่าจึงตัดสินใจขอหัวหน้าหนังสือพิมพ์ชื่อ “ประชาชาติ” เมื่อปี 2523 วันนี้มีอายุเกือบ 30 ปีแล้ว แต่การทำต้องต่อสู้กับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ ที่มีอยู่ด้วย แต่ด้วยความที่มีความตั้งใจจึงพยายามสร้างตลาดของหนังสือพิมพ์ประชาชาติ พิชญ์โลกขึ้นมา และอาศัยการวางจำหน่ายไปทั้งพิจิตร แพร่ นครสวรรค์ โดยผ่านรถไฟ ซึ่งช่วงนั้นทำแบบฉบับแกละ และพัฒนาเป็นเลตเตอร์เพรส และมาเป็นระบบออฟเซต ที่พัฒนาจนเป็น 4 สี และขายรายตรวจลอตรี ในช่วงแรกไม่ได้มองที่กำไรแต่ต้องการให้ข่าวสารมากกว่า แต่ด้วยหนังสือพิมพ์มียอดขายดีจำนวนพิมพ์สูงถึง 2-3,000 ฉบับ ทำให้โฆษณาเริ่มเข้ามาและเข้ามาเรื่อยๆ ส่วนรายได้จากการเป็นสตรีตเกอร์กลายเป็นเรื่องเล็กน้อยไป

“แต่การเพิ่มยอดกลับไม่ได้เป็นผลดี เพราะเราไม่มีโรงพิมพ์เป็นของตัวเอง เพราะเงินค่าพิมพ์ 20,000 บาท/ครั้ง เดือนละ 40,000 บาท นับเป็นภาระที่หนัก ที่สุดจึงตัดสินใจลงทุนทำโรงพิมพ์ที่ได้จากเงินส่วนตัวและภรรยาที่รับราชการ (พยาบาล) ซึ่งได้ลงทุนซื้อแท่นพิมพ์มาพิมพ์เอง และจ้างลูกน้อง 2-3 คนมาช่วยงาน ซึ่งการพิมพ์หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 2 ครั้งใช้เวลาแค่ 10 วัน งานที่เหลืออีก 20 วันจึงหารายได้จากการรับจ้างพิมพ์ นี่จึงเป็นจุดเริ่มต้นของงานธุรกิจสิ่งพิมพ์อย่างเต็มตัว การมีธุรกิจงานพิมพ์ การเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และการเป็นสตรีตเกอร์ จึงต้องหาทางในการบริหารจัดการในการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา แต่สุดท้ายแล้วทั้งโรงพิมพ์ และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต่างอยู่รอดและพอมีกำไรและจ่ายเงินเดือนให้ลูกน้อง และสามารถเติบโตได้ และเป็นเบอร์ 1 ของ จังหวัดพิษณุโลก”

“แต่เมื่อเทคโนโลยีทางสื่อสารก้าวหน้าและมีหนังสือพิมพ์ออนไลน์เกิดขึ้น จึงต้องปรับตัวเพราะหนังสือพิมพ์ในต่างประเทศและส่วนกลางเริ่มได้รับผลกระทบจึงได้มีการทำหนังสือพิมพ์ออนไลน์ซึ่งได้รับรับการอบรมในโครงการบ่มเพาะหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยศรีปทุม ทำให้ได้รับความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการและได้สร้างเว็บไซต์

ขึ้นมาในครั้งนั้น ในนาม “ประชาชาติ พิชณโลก” และสามารถทำให้เว็บไซต์เป็นที่รู้จักในระยะเวลารวดเร็ว และสามารถรองรับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ได้อีกด้วย ซึ่งการมีเว็บไซต์ของประชาชาติ พิชณโลกเสมือนมีหนังสือพิมพ์ออนไลน์ขึ้นมาอีกฉบับที่รองรับในอนาคตได้ หากสื่อสิ่งพิมพ์จะต้องเลิกไปในอนาคต สิ่งนี้จะสามารถรองรับอนาคตของเราได้ แต่วันนี้ต้องหันกลับมาพัฒนาให้ดีขึ้น วันนี้ได้มอบหมายให้ทีมงานรับผิดชอบ โดยมอบนโยบายให้ไปทำงาน ซึ่งสำเร็จระดับหนึ่ง เพียงแต่จะต้องพัฒนาข่าวสาร และเลย์เอาต์ให้ดีขึ้นเท่านั้น ส่วนรายได้ยังเทียบกับรายได้จากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นกับโรงพิมพ์ไม่ได้”

สุรินทร์ได้กล่าวย่ำว่า สำหรับเรื่องจริยธรรมของสื่อท้องถิ่น เป็นเรื่องสำคัญมากเพราะท้องถิ่นมีโอกาสพลาดสูงกว่าส่วนกลางเนื่องจากไม่มีองค์กรวิชาชีพในท้องถิ่นดูแล และส่วนกลางก็ห่างไกลไปจนไม่สามารถรับรู้ปัญหาที่แท้จริงได้ จึงต้องให้การศึกษาและทิศทางของผู้ที่ก้าวเข้ามาเป็นสื่อต้องรับรู้และคำนึงถึงเรื่องใดบ้าง แนนอนต้องมีความรู้ ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี และมีกองบรรณาธิการที่พร้อมในการทำงานทุกหน้าที่ด้วย ไม่เช่นนั้นจะไม่สามารถก้าวผ่านได้ เพราะวันนี้สื่อมืออาชีพจะต้องพัฒนาตัวเองในทุกด้านรวมทั้งการนำเทคโนโลยีทางการสื่อสารมาทำให้เกิดประโยชน์กับสื่อของตัวเองให้มากที่สุดด้วย

ปัจจุบันหนังสือพิมพ์ ประชาชาติ พิชณโลก มีนางสาวนวนอนงค์ หมั่นเรียน เป็น บรรณาธิการ นายสุรินทร์ ชัยวีระไทย เป็นบรรณาธิการบริหาร มียอดพิมพ์ 8,000 ฉบับ จำหน่ายทั้งใน จังหวัดพิชณโลก และจังหวัดใกล้เคียง มีเว็บไซต์ออนไลน์คือ www.phitsanuloknews.net สำนักงานเลขที่ 834/75-76 ถนนมิตรภาพ (บขส.) อำเภอเมือง จังหวัดพิชณโลก 65000 โทร. 055-244244, 055-302288

3) สื่อภาคใต้ก้าวใหญ่ ภายใต้สถานการณ์รุนแรง ปรับตัวท่ามกลางการแข่งขันเพื่อการอยู่รอด

ในท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงใน 3 จังหวัดภาคใต้ การเป็นแหล่งธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ และแหล่งค้าขายชายแดนที่สำคัญของประเทศทำให้สถานการณ์ข่าวมีความแหลมคมและมีการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงระหว่างสื่อด้วยกันและกระแสด้านสื่อด้วย

3.1) “โฟกัสสงขลา” จากระดับจังหวัดสู่ระดับภูมิภาค

การเกิดขึ้นของหนังสือพิมพ์ “โฟกัสสงขลา” ที่มี นายประสาน หรือ ภูวสิทธิ์ สุขใส ที่เป็นผู้สื่อข่าวของเครือผู้จัดการ และกระโดดลงมาเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในปี 2540 ท่ามกลางการแข่งขันในระดับจังหวัดที่มีความเข้มข้น เพราะเป็นจังหวัดใหญ่ แต่ด้วยความคิดใหม่ การทำงานอย่างมืออาชีพ และทำธุรกิจสื่ออย่างมีความเชี่ยวชาญทั้งวิชาชีพและธุรกิจทำให้ “หนังสือพิมพ์โฟกัสสงขลา” ไม่สามารถเติบโตใหญ่ในจังหวัดเดียว แต่กลับก้าวไปสู่หนังสือพิมพ์

ระดับภูมิภาคอย่างรวดเร็ว และสามารถครองตลาดได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางปัญหาทางธุรกิจและรายได้จากการหาโฆษณาที่ยากขึ้น และยังคงเผชิญกับการเกิดสื่อใหม่ที่พัฒนามาจากเทคโนโลยีทางการสื่อสารทำให้มีหนังสือพิมพ์ออนไลน์ มีสื่อทางสังคมเกิดขึ้นมาจำนวนมาก จึงน่าจะสนใจว่า “หนังสือพิมพ์ โฟกัสภาคใต้หรือภาคใต้โฟกัส” ในวันนี้จะก้าวไปอย่างไร

จากฉบับปฐมฤกษ์ 10 พฤศจิกายน 2540 จนถึงวันนี้ “โฟกัส” เดินทางมาสู่ปีที่ 15 และกำลังก้าวสู่ปีที่ 16 ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง และความท้าทายของคนทำสื่อ ในยุคดิจิทัล ที่สื่อใหม่มีอิทธิพล ณ จุดเริ่มต้น “โฟกัสสงขลา” หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายสัปดาห์เล่มแรกที่จังหวัดสงขลา จนขยับมาเป็น “โฟกัสภาคใต้” และเป็น “ภาคใต้โฟกัส”

ในปัจจุบัน ภายใต้โลโก้ “ข่าว สารเชิงลึก และเวทีความคิด” ด้วยการฟันฝ่าอุปสรรคทั้งภายใน และภายนอก ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ น้ำท่วม 2543 และ 2553 ไม่นับรวมวิกฤติเศรษฐกิจ 2540 และอีกหลายระลอกเรียกได้ว่าเป็น “ถนนคนข่าว ที่มากด้วยขวากหนาม” ที่เราพยายามก้าวเดินอย่างมุ่งมั่นเพื่อสร้างฐาน “ผู้อ่าน” และ “ผู้สนับสนุนโฆษณา” มาอย่างต่อเนื่อง “นี่คือสิ่งที่เว็บไซต์ข่าว” โฟกัส ภาคใต้ได้เขียนไว้

การเป็น “สื่อ” ที่เป็นองค์กรสาธารณะ ที่ทำงานโดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ด้วยบทบาทของการนำเสนอข่าวสารบทความ หรือการจัดเวทีเสวนา หรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมร่วมกับหลากหลายองค์กร เพื่อขับเคลื่อนบทบาททางสังคมอย่างสร้างสรรค์เสมือนหนึ่ง “ผู้ร่วมกำหนดวาระในสังคมท้องถิ่น” แล้ว อีกด้านหนึ่งหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส ก็เป็น “องค์กรธุรกิจ” ที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นคงและหลักประกันให้กับคนทำงานในการที่จะเป็น “วิชาชีพที่ดี” มีรายได้ที่เหมาะสม และดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ดังนั้น การสร้างความยอมรับในตัวองค์กรผลิตภัณฑ์ และบุคลากร ทั้งจากผู้อ่าน ผู้สนับสนุนโฆษณา และประชาชนทั่วไป

“แม้จะมีข้อจำกัดมากมาย แต่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา “โฟกัส” ทำหน้าที่มากกว่า “ความเป็นสื่อ” เพราะเราเชื่อว่า สร้างมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาสังคม โดยเฉพาะในการสร้างความเป็นธรรม ปกป้องประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ตลอดจนเป็นองค์กรที่จะให้การเรียนรู้กับสังคมได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดเราจึงขอวิจารณ์ตัวเองในการเป็นกลไกหนึ่งที่จะร่วมขับเคลื่อนสังคมอย่างสร้างสรรค์ ทำในสิ่งที่พอทำได้ และขอเป็นฟันเฟืองเล็กๆ ที่ร่วมเปลี่ยนแปลงสังคมท้องถิ่นปักษ์ใต้บ้านเรา”

ซึ่งกระแส “สื่อใหม่” ที่มีอิทธิพลมากขึ้น และ “สื่อหนังสือพิมพ์” ค่อยๆ ลดบทบาทลงไป หรือพูดชัดๆ คือมีหนังสือพิมพ์จำนวนมาก “ต้องปิดตัวเอง” เพราะไม่อาจทนแบกรับภาระการขาดทุน จากยอดขายโฆษณา และผู้อ่านที่ลดน้อยถอยลงทุกๆ วันหลายท่านที่ติดตาม “หนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส” ก็เคยถามด้วยความห่วงใย ผมก็บอกว่า “ยังมีทางให้โฟกัสเดินและผมมั่นใจว่า เรายังมีโอกาสเติบโตอย่างสวนกระแส” อะไรละที่ทำให้ผมมั่นใจ? ผมเชื่อมั่นว่า หากเรายังสามารถรักษาจุดแข็ง ที่เป็น “หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเข้มข้น และเรื่องราวที่นำเสนอผู้อ่านของเราจะหาอ่านไม่ได้ในหนังสือพิมพ์ระดับชาติ ท้องถิ่นหรือสื่ออื่นๆ แล้ว เรายังจะสามารถนั่งอยู่ในใจผู้อ่านได้ เช่นเดียวกับลูกค้าที่สนับสนุนโฆษณา เมื่อใดที่เรายังคงความเป็นหนึ่ง หรือเป็นผู้นำในวงการนี้ เรายังเป็นตัวเลือกแรกๆ ที่ผู้ประกอบการจะใช้เป็นช่องทางโฆษณา เพื่อสื่อสารกับลูกค้าของเขา”

ในระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา ผู้อ่านที่ติดตามสม่ำเสมอจะเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของโฟกัส ทั้งชื่อที่เปลี่ยนจาก “โฟกัสภาคใต้” มาเป็น “ภาคใต้โฟกัส” เพื่อให้ได้มาตรฐานสากล แต่เชื่อว่า ผู้อ่านทั่วไปจะเรียกเราสั้นๆ ว่า “หนังสือพิมพ์โฟกัส” คือ โครงสร้างเนื้อหา ที่เราเคยทำเป็นหนังสือพิมพ์ 3 ปก ประกอบด้วย ปกสงขลา ซึ่งถือเป็นฐานที่มั่น ปกสตูล-อันดามัน และปกอ่าวไทย-ชายแดนใต้ ต่อมาได้ลดต้นทุนการผลิตจึงปรับเหลือเพียง 2 ปกเช่นปัจจุบัน

ขณะเดียวกัน เราต้องขยายไปสู่สื่อใหม่ คือการพัฒนาเว็บไซต์ www.songkhlatoday.com นอกจากเป็นเว็บข่าวแล้วจะต้องให้เป็น “ทีวีออนไลน์” : ซึ่งทุกวันนี้ เราได้ลงทุนเครื่องมืออุปกรณ์ และทีมงานบางส่วนแล้ว

แต่ยังต้องรอประสบการณ์ และความพร้อมอีกหลายๆ ด้าน ซึ่งอนาคตเราจะต้องมีช่องทางนำเสนอข่าวของทีมโฟกัสที่มาก และหลากหลายขึ้นด้วยการพัฒนาสื่อใหม่ ด้วยการนำเสนอข่าว หรือหนังสือพิมพ์ในระบบ Ebook ด้วยการสร้างแอปพลิเคชัน ให้สามารถอ่านได้บนสมาร์ตโฟน หรือไอโฟน หรือระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ ก็เป็นสิ่งที่ต้องทำในระยะใกล้เช่นกัน ซึ่งสามารถพัฒนาให้อ่านทั้งในรูปแบบของ “ขึ้นข่าว” หรือ “หนังสือพิมพ์รายวัน” ที่อ่านบนไฟล์ pdf ก็ได้

ในอนาคตของ “ภาคใต้โฟกัส” จึงต้องไปปักธงในสื่อใหม่ๆ อย่างรวดเร็ว ทั้งเว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย อีบุ๊ก ทวีตออนไลน์ เพื่อให้ทุกท่านสามารถติดตามพวกเราได้บนมือถือ ให้ทันกับ 4G ที่จะมากขึ้นจริงๆ เพื่อเราจะได้ก้าวเดินไปด้วยกัน ณ ทุกความเคลื่อนไหวแห่งข่าวสารในท้องถิ่น ปักษ์ใต้บ้านเรา

นี่คือสิ่งที่นายภูวสิทธิ์ สุขใส ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัสได้สะท้อนถึงการทำงานในเว็บไซต์ www.songkhlatoday.com ในวันที่ หนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัสมีอายุครบ 20 ปีในเร็วนี้

3.2 “ส่องใต้” หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหัวใหม่

“หนังสือพิมพ์ ส่องใต้” เป็นหนังสือพิมพ์ใน จ.สตูล เมืองชายแดนและเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญในภาคใต้ ที่มี “นางสาวพัชรี เกิดพรม” เป็นเจ้าของและบรรณาธิการ และยังเป็นผู้สื่อข่าวสังกัดหนังสือพิมพ์ส่วนกลางทั้งข่าวสด มติชน และโทรทัศน์ เช่น ไทยพีบีเอส ช่อง 8 และสปริงนิวส์ ได้สะท้อนถึงการทำงานท่ามกลางสถานการณ์ที่รุนแรงในภาคใต้ ว่า การเข้ามาทำงานในวิชาชีพสื่อ เพราะใจรัก และมีความรู้ยู่บ้างจึงตัดสินใจทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นชื่อ “ส่องใต้” ที่ออกเป็นราย 15 วัน และจะวางแผนในทุกวันที่ 1 และ 16 ของทุกเดือน ซึ่งการทำงานไม่ได้มีการแบ่งแยกว่าจะนำเสนอประเด็นข่าวอย่างไร แต่ติดตามจากสถานการณ์ข่าวที่เกิดขึ้นทุกวัน และจัดการทำส่งให้กับสื่อส่วนกลางในสังกัดที่มีความต้องการแตกต่างกัน อย่างข่าวสดต้องการข่าวอาชญากรรมเป็นหลัก ข่าวแปลก ข่าวผลกระทบ ข่าวชาวบ้านน้อย ส่วนมติชนต้องการข่าวการเมืองท้องถิ่นและข่าวเศรษฐกิจหรือการศึกษาเป็นหลัก ขณะที่ไทยพีบีเอสสนใจเรื่องข่าวชาวบ้าน สิทธิชุมชน หรือ ข่าวที่เกี่ยวข้องในเรื่องวิถีชีวิต หรือชุมชนมากกว่า ข่าวแปลก ตลก หรืออาชญากรรมที่ไม่มีผลกระทบก็ไม่สนใจ

“การทำงานส่วนกลางเป็นเรื่องของการขยายข่าว ประเด็นที่ส่งไปอาจจะไม่ลง แต่เราก็ทำ เพราะเป็นหน้าที่ของเรา จ.สตูลเป็นจังหวัดเล็กๆ เหตุการณ์หรือความรุนแรงไม่มีอะไรเท่าไร แต่สิ่งที่เราก็คือ การคิดค้นหาประเด็นในท้องถิ่นที่น่าสนใจส่งไป ในหลากหลายมุมมอง เพราะหากได้รับการเสนอข่าวในสื่อส่วนกลางก็จะเกิดประโยชน์กับบ้านของเราด้วย แน่แน่นอนว่าเรามองมองประเด็นที่สามารถขยายข่าวได้ ส่วนเรื่องอื่นจะเป็นเรื่องรอง เพราะการทำข่าวมีค่าใช้จ่ายเรา

ต้องมองในเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน เราคงจะนำเสนอทุกข่าว ทุกประเด็นคงไม่ได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีที่ปัจจุบันมีเทคโนโลยีสื่อสารที่สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก หากเป็นเมื่อสมัยก่อนเราคงสู้กับค่าใช้จ่ายที่มากมายไม่ไหวเช่นกัน”

ส่วนบทบาทของการเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นสองใต้ พัชรีย บอกว่า ต้องมองประเด็นในอนาคตรวมถึงการรายงานข่าวที่เกิดขึ้นเพราะจะเกิดประโยชน์มากกว่า แต่หากจะนำเสนอข่าวเก่าจริงต้องเพิ่มรายละเอียด และเลือกที่เป็นประโยชน์ก่อน งานบวชงานแต่ง หรือสังคมไม่น่าเสนอ นอกจากนี้ยังมองในเรื่องข่าวเจาะ หรือข่าวสืบสวน ซึ่งการทำงานในพื้นที่อาจจะมีปัญหาบ้างแต่ไม่ยุ่งยากอะไร เพราะเราทำงานกันเป็นทีม สิ่งที่สำคัญก็คือ การติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวสารในทุกสื่อทั้งทีวีและสื่อสิ่งพิมพ์หรือออนไลน์ ซึ่งเราต้องตื่นตัวกับข่าวสารตลอดเวลา เมื่อได้ประเด็นที่น่าสนใจจะลงพื้นที่ทำงานทันที แม้บางครั้งอาจจะมี ความขัดแย้งบ้าง

“การทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีต้นทุนเรื่องค่าพิมพ์ แต่เรามีรายได้จากการขายโฆษณา และขายหนังสือพิมพ์ ซึ่งรวมๆ แล้วไม่ขาดทุน ส่วนคู่แข่งในพื้นที่ไม่มีทำให้การทำงานของ “สองใต้” ที่วันนี้ได้รับการยอมรับในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น แม้การหารายได้จะทำได้ไม่กว้างขวางนัก เนื่องจากต้องระวังในเรื่องจริยธรรมและผลประโยชน์ทับซ้อน ส่วนรายได้จากส่วนกลาง ไม่แน่นอน บางเดือนได้มากบางเดือนได้น้อยจนตกใจ แต่เราต้องยอมรับว่าเราคือ มือปืนรับจ้าง เราขายข่าว เราไม่มีเงินเดือน ขอให้เสียงปากท้องได้ก็เพียงพอและภูมิใจแล้ว ค่าข่าวที่ได้ 300,500 หรือ 800 บาท รวมค่าใช้จ่ายในค่าข่าวนั้นด้วย ทุกวันนี้อยู่ได้เพราะขายข่าวให้หลายช่องทาง สิ่งที่จะทำให้เราอยู่รอดได้ก็คือ ขยัน และอดทนอย่างเดียว”

“ส่วนการสื่อออนไลน์นั้น สองใต้ก็มีเว็บไซต์ขึ้นมาเพื่อรองรับกับความต้องการ ซึ่งวันนี้มีผู้เข้ามาติดตามกว่า 10,000 เพจวิว ซึ่งเราต้องการสร้างช่องทางใหม่ เพื่อสร้างกลุ่มเป้าหมายใหม่ แต่การสร้างรายได้ยังมองไม่เห็น ซึ่งหากเราไม่ปรับตัวเราอาจจะอยู่ไม่ได้ แต่สิ่งที่น่าจะบอกได้ก็คือ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยังมีอนาคต เพียงแต่ความเติบโตไม่เหมือนเดิมเท่านั้น แต่สื่อออนไลน์ก็สอนให้เราต้องปรับตัว เรียนรู้มัน และเดินไปกับมันด้วย”

สำหรับเรื่องจริยธรรมในการทำงานนั้น ยอมรับว่าลำบากใจและบางครั้งทำตัวไม่ถูกเช่นกัน อย่างแหล่งข่าวช่วยค่าน้ำมัน หรือมีขอให้ในงานสำคัญๆ หรือมีโฆษณาให้ แต่การรับหรือไม่รับก็ต้องพิจารณาว่า เขามีเจตนาอะไร หากตั้งใจจะมาปิดข่าวหรือให้ลงข่าวสนับสนุนอย่างไม่มีเหตุผลคงรับไม่ได้ แต่ถ้าช่วยเหลือธรรมดาและไม่มากมายตามสมควรก็พอได้ แต่คงไม่เอาด้วยกับการเรียกร้อง แต่หากแหล่งข่าวนั้นเป็นข่าว เราต้องยืงนำเสนอ และชี้ให้เห็นว่า หากไม่ให้เป็นข่าวจะได้รับผลกระทบเอง และต้องบอกว่าเป็นจริยธรรมของสื่อมวลชน

ปัจจุบันหนังสือพิมพ์สองใต้ มีนางสาวพัชรีย เกิดพรม เป็นบรรณาธิการบริหาร สำนักงานเลขที่ 717 ในเขตเทศบาล ตำบลคลองขุด อำเภอเมือง จังหวัดสตูล 91000 โทร.08-1959-5403 เว็บไซต์ข่าว www.songtainews.com

4) สื่อภาคอีสาน

ภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีสื่อสิ่งพิมพ์เกิดขึ้นและเติบโตและมีประวัติอันยาวนานไม่ต่างจากภูมิภาคอื่นที่เกิดขึ้นและพัฒนาไปสู่หนังสือพิมพ์ระดับภูมิภาค โดยเฉพาะจังหวัดใหญ่ที่มีหัวหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจำนวนมาก รวมทั้งจังหวัดอื่นๆ ก็มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ดำเนินธุรกิจและปรับตัวสู่ยุคใหม่เช่นกัน

4.1 “ประชาคม” อุดรธานี ปรับตัวครั้งใหญ่

ชะลอตัวเพื่อก้าวใหม่ สู่สื่อดิจิทัล

สมศักดิ์ ถนัดช่วง ที่ก้าวมาเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ใน จังหวัดอุดรธานี เมื่อ 19 ปี ก่อนไม่ได้เริ่มจากสื่อสิ่งพิมพ์ แต่มาจากการเป็นผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุใน จังหวัดอุดรธานี และมาทำหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นชื่อ “ออนซอน” อยู่ระยะหนึ่งจากนั้นตัดสินใจมาขอหัวของตัวเองในชื่อ “หนังสือพิมพ์ประชาคม” แต่ต้องมาเปลี่ยนชื่อใน 5 ปีต่อมาเป็น “หนังสือพิมพ์ประชาคม” ซึ่งยุคนั้น จังหวัดอุดรธานีมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอยู่เป็นจำนวนมาก โดยยุคก่อนหน้านั้น พ่อมีเพื่อนเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศคือ “นายสนั่น หัตถโกศล” เจ้าของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นใน จังหวัดสระบุรี ซึ่งพ่อได้เคยไปทำงานด้วยที่ จังหวัดสระบุรี จึงต้องย้ายตามไปด้วยและได้เรียนรู้การทำหนังสือพิมพ์จากพ่อ ทำให้รู้สึกชอบและมีอิทธิพลทางความคิดไม่น้อยเหมือนเป็นสายเลือด เมื่อกลับมาจาก จังหวัดสระบุรี จึงคิดที่จะทำหนังสือพิมพ์บ้าง ซึ่งขณะนั้นได้ทำรายการข่าวทางสถานีวิทยุอยู่ด้วยและเป็นรายการข่าวที่ได้รับความนิยมใน จังหวัดอุดรธานี

“หนังสือพิมพ์ประชาคม” เกิดขึ้นท่ามกลางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่มีอยู่หลายฉบับ รวมทั้งหนังสือพิมพ์ข่าวท้องถิ่น จากประสบการณ์ที่ทำหนังสือพิมพ์ออนซอนมา 5 ปี จึงรู้ถึงข้อบกพร่องและจุดอ่อน ทำมาไม่มีกำไร แม้จะทำแค่ 2 สี จำนวน 8 หน้าและขนาดตัด 4 หรือแทบลอยด์ ในการทำ “หนังสือพิมพ์ประชาคม” จึงต้องปรับวิธีการทำงาน ต้องทำการตลาด และหาสปอนเซอร์หลัก เพื่อให้หนังสือพิมพ์พอมีทุนในการพิมพ์ ที่สุดได้สปอนเซอร์หลักที่ลงเต็มหน้าทั้งปี ทำให้ไม่ต้องกังวลในเรื่องเงินทุนจึงหันมาพัฒนาด้านเนื้อหาสาระ และการจัดจำหน่าย ซึ่งต้องต่อสู้กับฉบับอื่นๆ ในตลาดสื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นด้วย และเราประสบความสำเร็จอย่างดี และก้าวไปสู่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นใน จังหวัดอุดรธานีที่เป็นที่นิยม ซึ่งการเป็นเจ้าของรายการวิทยุที่รายงานด้านข่าวสารของ จังหวัดอุดรธานีจึงได้เปรียบและเกื้อหนุนในเรื่องธุรกิจด้วย”

“และไม่นานหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหลายฉบับที่มีทุนนับล้านไม่สามารถอยู่รอดได้ 5-6 เดือนก็เลิกไป แต่หนังสือพิมพ์ประชาคม 10 ปีสามารถอยู่ได้และมีกำไร ยืนหยัดได้อย่างดี ไม่ต้องออกไปหาโฆษณาเพราะโฆษณาจะมาหาเอง แต่ 5 ปีที่ผ่านมาแม้ไม่เติบโตแต่ก็อยู่ได้ มีกำไรแม้ไม่มาก อย่างไรก็ตาม 4 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจสื่อทุกแขนงได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจและการเมืองจนทำให้สถานการณ์ไม่ดี โฆษณาหลักหายไป ทำให้ต้องหาโฆษณามาเสริมเพื่อให้อยู่รอด ส่วนวิทยุก็เริ่มมีปัญหาต้องลดรายการและสถานี เพราะมีวิทยุชุมชนมาเป็นคู่แข่งและแย่งโฆษณา ส่งผลกระทบเป็นโดมิโนทีเดียว”

“ต้องยอมรับว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นใน จังหวัดอุดรธานีอยู่ไม่รอด และต้องปรับตัวกันครั้งใหญ่ ด้วยการก้าวไปสู่สื่อดิจิทัล หนังสือพิมพ์ประชาคมก็กำลังปรับไปสู่ทิศทางนั้น แต่ก็ไม่ใช่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพราะนั่นจะทำให้เราขาดพลัง ส่วนดิจิทัลทำได้ไม่ด้นัก ต้องหาทีมงานที่มีความสามารถเฉพาะทางมาทำขึ้น เพราะจะทำให้ “หนังสือพิมพ์ประชาคม” มีอนาคตและสู้กับสื่ออื่นๆ ได้ แม้วันนี้อาจจะต้องยอมขาดทุนและยอมเสียเวลาสักระยะเพื่อสร้างสื่อออนไลน์ให้เป็นที่รู้จักและเข้ามาติดตาม เพราะสื่อออนไลน์มีอิทธิพลกับผู้อ่านในระดับกลางมากขึ้น และมีแรงขับเคลื่อนที่กว้างขวาง นั่นคือ สิ่งที่เราจะก้าวต่อไป”

ปัจจุบันหนังสือพิมพ์ประชาคมมี นายสมศักดิ์ ถนัดช่วง เป็นเจ้าของและบรรณาธิการ มีเว็บไซต์ www.pracharkomnews.com. สำนักงานเลขที่ 53/40 ถนนโพธิ์พิสัย ซอย 1 ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร. 0-8138-6642

4.2 เกษม ขนาธินาถ ผู้สื่อข่าวยอดเยี่ยม

บอกสื่อต้อง
ปรับตัวอย่าง
มืออาชีพ

เกษม ขนาธินาถ ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์มติชน ประจำ จังหวัดนครราชสีมา บอกว่า ที่ก้าวจากการเป็นช่างเทคนิคของโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งใน จังหวัดระยอง แต่ด้วยวิถีชีวิตที่ไม่แน่นอน เพราะอาชีพที่เลือกก็คือ การเป็นลูกจ้าง แต่เมื่อไม่สามารถทำงานได้อย่างที่ตั้งเป้าหมายและทำงานกับสภาพแรงงานจึงเกิดปัญหาและตัดสินใจลาออกและเดินทางกลับบ้าน เพื่อค้าขายอยู่กับบ้าน ซึ่งอาชีพของครอบครัวที่เปิดร้านขายหนังสือและเป็นเอเยนต์ขายหนังสือพิมพ์รายวันเล็กจึงเข้ามาช่วยครอบครัว อีกทั้งยังทำงานให้สังคมด้วยการเป็นอาสาสมัครด้วย และด้วยความโชคดี จึงมีเพื่อนชักชวนให้มาทำข่าวให้กับหนังสือพิมพ์ส่วนกลางสังกัด “หนังสือพิมพ์ข่าวสด” ในปี 2538 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ได้เข้ามาสู่แวดวงสื่อมวลชน ซึ่งการเป็นอาสาสมัครก็ทำให้สามารถทำงานข่าวด้านอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี จากนั้นในปี 2540 ได้เข้าทำ “หนังสือพิมพ์มติชน” อีกฉบับหนึ่ง ทำให้สามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเองได้มากพอสมควร แต่นั่นคือจุดเริ่มต้นของการทำหน้าที่สื่อมวลชน

“ผมว่าการทำงานสื่อเป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ต้องทำงานอย่างมืออาชีพ เพราะการทำงานมันไม่ใช่แค่การรายงานข่าวแล้วจบ แต่คนที่จะมาทำงานข่าวต้องมีความเข้าใจ ต้องมีความรู้ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ อีกทั้งต้องเข้าใจในบริบทของสังคมในทุกด้าน ไม่ใช่ถือกล้องมาตัวหนึ่ง ถ่ายรูปได้ เก็บข้อมูลเป็นแล้วบอกตัวเองว่าเป็นนักข่าว อย่างนี้ไม่ใช่ นักข่าวที่ดีที่จะสามารถสะท้อนปัญหาของสังคมได้ แต่คุณต้องมีความตั้งใจ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อแหล่งข่าวด้วย เรื่องนี้สำคัญกว่าเรื่องใด เพราะถ้าคุณไม่เข้าใจและไม่รู้ไม่ได้ เพราะจะเกิดความเสียหายต่อวิชาชีพด้วย อย่างนี้แล้วผู้ที่เข้ามางานด้านสื่อมวลชนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญในสรรพวิชาต่างๆ จะได้เกิดความเข้าใจในการถ่ายทอดและเล่าเรื่องให้กับสังคมได้”

“เรื่องที่สำคัญต่อมาก็คือ การเข้ารับการอบรมทางวิชาชีพสื่อต้องให้เกิดความรู้สึกว่าเราคือสื่อมวลชนที่สังคมมองแล้วได้รับความเชื่อถือ ไม่ใช่แค่จะขายข่าวรายได้เพียงอย่างเดียว รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อ ผมจะทำตัวเป็นน้ำที่พร้อมอยู่เสมอ มีเวลา มีโอกาสก็จะเข้ารับการอบรมกับองค์กรวิชาชีพหรือสถาบันการศึกษา อย่างหลักสูตรการทำข่าวสืบสวนสอบสวนที่สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จัดอบรมบ่อยครั้งทำให้เราได้รู้ถึงแนวทางในการทำข่าวเชิงลึก การตรวจสอบข้อมูล หรือการวางแผนการนำเสนอ พวกนี้จะทำให้เราได้เข้าใจและนำมาปฏิบัติงานในสนามได้ การสืบค้นข้อมูลในช่องทางต่างๆ รวมทั้งในอินเทอร์เน็ต ซึ่งผมได้ใช้ความรู้ในการทำงานกับหนังสือพิมพ์มติชน จนทำให้ได้รับรางวัลข่าวด้านสิ่งแวดล้อมยอดเยี่ยมของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย หลักสูตรเหล่านี้นักข่าวท้องถิ่นต้องได้รับอบรม แต่ทุกวันนี้ นักข่าวท้องถิ่นไม่สนใจเพราะอะไรไม่ต้องบอก”

“ทุกวันนี้ เทคโนโลยีการสื่อสารเปลี่ยนไปมาก ผมต้องหันมาเรียนรู้ทั้งการถ่ายรูป การใช้อินเทอร์เน็ต หรือการติดต่อชาว หรือการสืบค้าข้อมูลข่าวสารเชิงลึกในอินเทอร์เน็ต เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้เราสามารถทำข่าวที่ได้รับความนิยม น่าเชื่อถือ รอบด้านและถูกต้อง ไม่ใช่เอาแต่เรื่องรวดเร็วอย่างเดียว แต่ไม่ถูกต้อง และขาดจริยธรรม แค่กระบวนการพิจารณาในศาลก็ไม่เข้าใจ หรือการประชุมองค์กรปกครองท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้ซึ่งขณะนี้ข่าวมีทั้งในเฟซบุ๊ก ในเว็บไซต์เรา ต้องเข้าใจในการทำงานและการสื่อสารผ่านช่องทางนี้ด้วย”

“ส่วนเรื่องรายได้ของการเป็นสตรีทเกอร์นั้นมันเป็นเรื่องของรายช่าวที่มีสังกัดแน่นอน แต่เขาจะหยิบข่าวเราลงหรือไม่ก็ต้องมองประเด็นออก คิดประเด็นเป็น ตามข่าวได้ ข่าวได้ลงก็ได้เงินค่าข่าว บางฉบับค่าข่าวได้มากบางฉบับได้น้อย ซึ่งในแต่ละเดือนมีรายได้อยู่ประมาณ 20,000 บาทแม้จะดำรงชีวิตได้ แต่ก็ต้องประหยัดและขยันในการคิดประเด็นข่าว จึงจะทำให้สามารถยืนระยะได้นาน แต่เรื่องจริยธรรมก็ต้องคำนึงถึง เพราะสื่อมวลชนท้องถิ่นจะถูกดูแลในเรื่องการรับซอง การเรียกร้อยค่าตอบแทนในการทำข่าวแต่ละครั้ง”

5) สื่อภาคกลางตะวันออก ปรับตัว ปรับความรู้ สู่มือสื่อข่าวมืออาชีพ

สื่อมวลชนในภาคตะวันออกมีความหลากหลายและมีประวัติที่น่านศึกษาไม่แตกต่างจากภูมิภาคอื่น และมีจำนวนมากที่เติบโตและแตกตัวไปยังสื่ออื่น บางฉบับหายไปจากสถานะเศรษฐกิจ และการเข้ามาของเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่เปลี่ยนไป ทำให้หลายฉบับปรับตัวไม่ได้และต้องถอยออกไปจากวิชาชีพนี้

5.1 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นตะวันออกครบวงจร

ก้องรับจ้าง
กึ่งทำข่าวชาย

นภัทร์ ขุนนาคถัด ผู้สื่อข่าวอาวุโสของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นชื่อ “ท้องถิ่นชล” ลูกศิษย์ก้นกุฏิของ “ปรีชา พบสุข” นักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักของวงการสื่อทั่วประเทศ หลังจากได้สมัครเป็นผู้สื่อข่าว “หนังสือพิมพ์บางแสน ราย 5 วัน” ได้รับการสนับสนุนจาก “ปรีชา พบสุข” ที่เป็นผู้ผลักดันให้การทำงานด้านข่าวในปี 2530 แล้ว เข้ารับการอบรมการทำงานด้านการสื่อข่าวจากสถาบันพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย ปี 2532 สมัครเป็นผู้สื่อข่าว มติชน ประจำจังหวัดชลบุรี เข้ามาทำรายการข่าว และเป็นผู้ดำเนินรายการในเคเบิลทีวี “สภาเมืองชล” ได้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 2 ฉบับ ทั้งเสียงชล และชลนิวส์ กระทั่งมาเปิดหัวหนังสือพิมพ์ของตัวเองชื่อ “หนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นชล” เมื่อ 8 ปีที่ผ่านมา

นภัทร์ บอกว่า ประสบการณ์ทำงานมาเกือบ 30 ปีได้ผ่านการทำงานที่ยากลำบาก ต้องอดทน ต้องพยายาม และต้องทำอะไรให้อยู่ทั้งชีวิตเพราะ จ.ชลบุรียุคนั้นมีนักเลงและมีอิทธิพลท้องถิ่นสูง การทำข่าวหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านี้ไม่พ้น รวมทั้งปากท้อง จะทำข่าวอย่างไรให้ข่าวได้ลงในหนังสือพิมพ์ใหญ่เพราะเป็นการขายข่าว ต้องมองประเด็น มองพัฒนาการของข่าว ต้องตามติด ต้องหาวิธีการนำเสนอที่จะทำให้เราปลอดภัย และมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพด้วย ซึ่งต้องยอมรับว่า จังหวัดชลบุรีที่เต็มไปด้วยกลุ่มการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ที่มีเครือข่ายกว้างขวางและผูกขาด ทำให้

ต้องบริหารจัดการตัวเองให้ดีกว่าปกติ และต้องสร้างความสมดุลในเรื่องงานและความปลอดภัย ซึ่งจังหวัดชลบุรีในช่วงนั้นการแข่งขันน้อย และสื่อทีวีมีข้อจำกัด สื่อสิ่งพิมพ์ก็ไม่ใกล้ชิดกับแหล่งข่าว ทำได้ก็ขายข่าว ขายลอตเตอรี่ช่วงหยุดออกมากกว่า ซึ่งการใช้เทคโนโลยีไม่เจริญมากนักทำให้การทำงานไม่ต้องเร่งรีบมากเหมือนปัจจุบัน

“พอเทคโนโลยีทันสมัยขึ้น ต้องปรับตัวค่อนข้างมากเพราะมีคู่แข่งสูงขึ้น พฤติกรรมผู้อ่านหนังสือพิมพ์เปลี่ยนไป สื่อทีวีเริ่มปรับในเรื่องเนื้อหาสาระ เพื่อแย่งกันรายงานข่าวกับสื่อออนไลน์ และกลับมาทำสื่อออนไลน์เสียเอง ทำให้ผู้สื่อข่าวท้องถิ่นที่สังกัดอยู่ต้องเปลี่ยนแปลงตัวเอง จากที่ไม่เคยสนใจเทคโนโลยี กลับต้องหันมาเรียนรู้และศึกษาการรายงานข่าวทางออนไลน์ และต้องใช้เทคโนโลยีทางสื่อสารเป็นด้วย ซึ่งช่วงแรกก็ปรับตัวไม่ได้ แต่อาศัยความพยายาม ซึ่งแน่นอนว่ากว่าจะสามารถทำงานได้ก็เหนื่อยเหมือนกัน”

“สิ่งที่ปรับก็คือเรื่องงานข่าวในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นต้องปรับครั้งใหญ่เพราะข่าวออนไลน์เร็วและตรงกับพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งทำให้ต้องเพิ่มรายละเอียดในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพื่อจูงใจให้คนยังอ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอยู่ และไม่อยากจะเสียเงิน เพราะนั่นคือทางรอดของเรา โดยเฉพาะเน้นเนื้อหาที่ประเทืองปัญญา ชี้ช่องทางป้องกันภัยด้านต่างๆ เช่น ปัญหาด้านอาชญากรรมที่ต้องนำมาเตือน รวมทั้งการสร้างพื้นที่ข่าวให้กับบุคคลที่ทำประโยชน์ให้กับสังคมมากขึ้น อีกทั้งยังต้องปรับงานในเคเบิลทีวีด้วย ส่วนสื่อส่วนกลางก็ต้องปรับในเรื่องการทำงานที่ต้องติดตามความก้าวหน้าหรือพัฒนาของข่าว เพราะสื่อออนไลน์เปลี่ยนแปลงและสร้างกระแสเร็วมาก”

“ผมบอกเลยก็ได้ วันนี้ผมต้องปรับตัวให้รู้เท่าทันกับเทคโนโลยีทางการสื่อสารเพื่อให้อยู่รอดได้ ผมทำเฟซ ผมทำเว็บไซต์ให้สามารถสร้างรายได้ให้เข้ามาเลี้ยงลูกน้องได้บ้าง 3-4 พัน/เดือนก็เอาแล้ว และยังรับจ้างทำโฆษณา รับทำป้าย ทำโบว์ชัวร์ ทำไผ่? ต้องทำ ก็เพื่อให้อยู่รอด ในอนาคตต้องเน้นในเรื่องการทำหนังสือพิมพ์ออนไลน์เพราะต้นทุนน้อยกว่า ต้นทุนกระดาษที่พิมพ์ แต่ละครั้ง แต่ละฉบับต้องมี 1-2 หมื่นบาท/พันเล่ม ซึ่งวันนี้อาจจะยังไม่สำคัญ แต่ในอนาคตต้องพึ่งมันแหละ ส่วนรายได้จากการเป็นสตรีตเอร์ไม่ได้คาดหวังมาก ส่งไปตามที่มีเหตุการณ์ทั้งที่เป็นสังกัดเนชั่น สังกัดมติชน ส่งไป 3-40 หรือ 5-60 ข่าว/เดือน จะส่งมากน้อยไม่สนใจรายได้เข้ามาสื่อละ 4-5,000 บาท หลายสื่อก็เป็น همینก็ประหยัดหน่อยก็เลี้ยงตัวเองได้แล้ว ผมคิดอย่างนี้แล้ว”

“เราไม่ใช่สื่อยุคใหม่ เราเป็นคนขาลยุคเก่าที่ต้องพัฒนา และต้องเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีเพื่อทำมาหากิน แน่แน่นอนว่า อาจจะไม่เก่งเหมือนเด็กรุ่นใหม่ แต่ต้องทำให้ได้ แล้วค่อยๆ พัฒนาไปให้เต็มรูปแบบให้ลูก ให้หลานทำต่อไป วันนี้เราพอจะเข้าใจและรับรู้ แต่วันหน้าเราไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น เทคโนโลยีจะก้าวหน้าไปถึงระดับไหน ผมว่านี่แค่เริ่มต้นเปลี่ยนแปลงมากกว่านะ”

“ส่วนเรื่องจริยธรรมนั้น หากต้องการเป็นนักข่าวที่มีศักดิ์ศรี และไม่ให้ใครดูถูกนิทา ก็ต้องยืนในจุดองค์กรวิชาชีพกำหนด หรือสังคมกำหนด เพราะไม่เช่นนั้น การไปรับของ การเขียนข่าวไม่ถูกต้อง ไม่รอบด้าน และมีอคติ จะทำให้เราเสื่อม ปัญหาที่ถูกยกมามากที่สุดก็คือ นักข่าวรับของ นี่คือเรื่องที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุดในท้องถิ่น ที่แก้ไขยากมาก เพราะนักข่าววันนี้ ไม่มีของไม่ทำข่าว”

5.2 “ไชยวัฒน์ สาดแย้ม” จากนักข่าวส่วนกลาง

สู่สตริงเกอร์กูธ
มืออาชีพ รางวัล
ภาพข่าวยอดเยี่ยม

ไชยวัฒน์ สาดแย้ม อดีตนักข่าวส่วนกลางหลายยุคที่ก้าวเข้ามาในวงการข่าวเพราะมีใจรัก ไม่มีเงินเดือนหรือน้อยก็ทำ เพราะใจรัก การก้าวเข้ามาด้วยการมาอบรมการทำข่าวจากนักรับหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียง แล้วไปทำข่าวให้กับหนังสือพิมพ์หลายฉบับในส่วนกลาง รู้จักกันไปทั้งวงการ และกำลังจะเติบโตในสายวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แต่กลับตัดสินใจหันหลังให้กับการเป็นนักข่าวในส่วนกลางเพราะเริ่มเบื่อและไม่มีความสุขในการทำงาน จึงตัดสินใจกลับบ้านที่เพชรบุรี และมาสมัครทำข่าวกับหนังสือพิมพ์ข่าวสดยุคแรกๆ จนได้รับความไว้วางใจของต้นสังกัด ทั้งฝีมือในการถ่ายรูประดับมืออาชีพ และการเขียนข่าวที่ได้ประเด็นครบถ้วน จากนั้นได้เข้ามาทำงานกับหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ที่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวประจำราชสำนัก โดยเฉพาะช่วงที่ในหลวงและราชินีเสด็จมาที่พระราชวังไกลกังวล ไชยวัฒน์ สาดแย้ม คนนี้จะเป็นผู้บันทึกภาพส่งให้ต้นสังกัด จนได้รับรางวัลในการประกวดภาพข่าวของสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยในปี 2555

“ผมมาเรียนที่กรุงเทพตั้งแต่มัธยมศึกษาตั้งใจแล้วว่าจะทำหนังสือพิมพ์ ซึ่งยุคนั้นหนังสือพิมพ์มีหลายฉบับแต่ส่วนใหญ่เป็นฉบับเล็กๆ ที่เปิดตัวใหม่ เน้นเรื่องการเมือง ซึ่งปี 2526 ก็ได้เข้ารับการอบรมด้านการทำข่าวกับเพื่อนร่วมรุ่น 49 คนในช่วงที่มีวันหยุด เมื่อจบจากนั้นได้เข้าทำหนังสือพิมพ์ขนาดแทบลอยด์ที่มีจำหน่ายในกรุงเทพ ซึ่งกว่าจะได้ทำงานครั้งแรกกับหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ที่มีมานะ แพร่พันธ์ เป็นบรรณาธิการ ซึ่งทำอยู่ระยะหนึ่ง ก็เปลี่ยนไปทำฉบับอื่นๆ อีกหลายฉบับ เช่น ดาวสยาม และสุดท้ายที่ข่าวสด ยุคของพญาไม้ ซึ่งได้รับการส่งสอน และเรียนรู้จากพี่นักข่าวที่มีประสบการณ์หลายคน จนก้าวขึ้นมาทำงานได้อย่างมืออาชีพ แม้ช่วงนั้นจะไม่มีรายได้เป็นเงินเดือน แต่การได้ทำงานที่ตัวเองรักทำให้มีความสุขและสนุกกับมัน”

“แต่ด้วยความเบื่อหน่ายกับการใช้ชีวิตในกรุงเทพจึงตัดสินใจกลับไปทำงานที่บ้าน ในปี 2533 และได้เข้าทำงานกับหนังสือพิมพ์ข่าวสด ที่ซอร์คชัย บุนปานได้ซื้อหัวจากพญาไม้ นั่นเป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นสตริงเกอร์และเริ่มชีวิตใหม่ ซึ่งมีรายได้จากการขายข่าวอย่างเต็มตัว อาศัยประสบการณ์ที่ทำงานในกรุงเทพจึงทำงานได้ไม่ยากเย็นนัก จากนั้นได้เข้ามาทำหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ในปี 2535 ด้วย ทำให้มีรายได้จากการทำงานพอบ้าง ไม่พอบ้าง แต่ผมยังมีรายได้จากทางอื่นด้วย โดยเฉพาะภาพข่าวที่ขายให้กับสำนักข่าวต่างประเทศที่เห็นว่าถ่ายภาพข่าวได้สวย และสื่อสารได้ดี ซึ่งมีทั้งสำนักข่าวเอพี และเอเอฟพี ซึ่งแม้จะไม่ทุกวัน แต่ก็มีเข้ามาเรื่อยๆ”

“แต่เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารเปลี่ยนไป ทำให้ต้องปรับตัวเพราะอุปกรณ์ทำงานโดยเฉพาะกล้องถ่ายภาพ และอุปกรณ์ในการส่งภาพที่ต้องเรียนรู้ใหม่ เพราะว่าถ้าเราไม่เรียนรู้ ไม่เข้าใจเราก็คงงานไม่มีใครจ้าง ซึ่งยุคโลกออนไลน์มันมีการแข่งขันสูง การเป็นสตริงเกอร์จะรู้แค่การทำข่าว การถ่ายภาพ หรือการสื่อข่าวเท่านั้นไม่พอแล้ว ต้องเข้าใจในเทคโนโลยีที่จะช่วยให้ข่าว การส่งภาพง่ายขึ้น แต่หากไม่มีความรู้ทุกอย่างจบ ซึ่งสตริงเกอร์ทุกคนต้องเรียนรู้ ความขยันอย่างเดียวไม่ได้ช่วยให้เกิดประสบความสำเร็จ โลกออนไลน์ทำให้การได้ข่าวมาง่าย และสามารถทำให้นักข่าวท้องถิ่นที่ไม่รู้จักเรียนรู้อยากเป็นคนใหม่ และตามเพื่อนไม่ทัน เท่านั้นก็จบแล้ว ซึ่งวันนี้ผมรู้ทุกอย่าง และการได้รางวัลภาพข่าวยอดเยี่ยม ในปี 2553 จึงเป็นเครื่องการันตีว่า เราผ่านโปร”

“แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงก็คือ ปัญหาด้านจริยธรรมที่หลายคนมองว่าเป็นเรื่องสำคัญ ที่ต้องยึดถือ แต่หลายคนไม่สนใจ และมักจะละเมิดโดยตั้งใจ ซึ่งถือว่าบกพร่อง แต่นักข่าวท้องถิ่นส่วนใหญ่ต้องการทำเพื่อความอยู่รอด และต้องการเข้าหากลุ่มผลประโยชน์ในสังคมและไม่ทำหน้าที่เพื่อประชาชนที่เดือนร้อนซึ่งหากทำเช่นนี้ประชาชนผู้บริโภคจะพอใจสื่อมวลชนอย่างไร”

6) บทสรุป : สื่อท้องถิ่นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดด้วยเทคโนโลยีสื่อสาร ทั้งที่เป็นเพราะเทคโนโลยี ผู้บริโภคและผู้เป็นเจ้าของสื่อ

จากเสียงสะท้อนของทุกคน ได้แนวคิดร่วมที่สอดคล้องกันของสื่อท้องถิ่นที่ปรับตัวเพื่อความอยู่รอดท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีการสื่อสารทางออนไลน์ ก็คือ เจ้าของหนังสือพิมพ์ ปรับตัวด้วยการสร้างสื่อใหม่รองรับพฤติกรรม

ผู้บริโภคที่กำลังเปลี่ยนไป ด้วยการสร้างเว็บไซต์ข่าวของตัวเองขึ้นมา เช่น หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ หนังสือพิมพ์ประชาชาติ หรือหนังสือพิมพ์ลานนาโพสต์ ซึ่งวันนี้ส่วนใหญ่ได้สร้างเว็บไซต์ข่าวขึ้นมารองรับ และพัฒนาให้ก้าวไปสู่ช่องทางใหม่ในการรับข่าวสารของผู้บริโภคส่วนเทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนาก้าวมาสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันและยังมีแนวโน้มที่จะพัฒนาต่อไปได้อีก

อีกด้านหนึ่งเจ้าของหนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก ที่ทำเป็นทั้งเจ้าของหนังสือพิมพ์ เป็นบรรณาธิการ และเป็นผู้สื่อข่าว ส่วนกลางด้วยก็ปรับตัวด้วยการสร้างเว็บไซต์ข่าวและเฟซบุ๊กข่าวขึ้นมา เช่นกัน พร้อมขายข่าวสู่สื่อส่วนกลางและในระดับนานาชาติเพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น บางคนสามารถผลิตสื่อได้ครบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ เคเบิลทีวี และสื่อออนไลน์ด้วย เช่นเดียวกับสื่อในส่วนกลางที่ทำเช่นเดียวกัน เพราะมองเห็นช่องทางใหม่ที่มีต้นทุนต่ำ แต่สามารถสร้างรายได้ในอนาคตได้ดีกว่า และสามารถบริหารจัดการข่าวที่ผลิตขึ้นว่าจะส่งไปยังสื่อใด

จะเห็นได้ว่า ผู้ที่เป็นเจ้าของสื่อในท้องถิ่น มองเห็นความสำคัญของการมีสื่อออนไลน์ที่จะสามารถรองรับอนาคตของตัวเองและครอบครัวและธุรกิจของตัวเองได้ สะท้อนให้มุมมองของสื่อท้องถิ่นที่เห็นโอกาสและเห็นว่าในอนาคตจะก้าวเดินไปอย่างไร?

ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลไทย บนการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

นายพลกฤต เรืองจรัส *

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของระบบออกอากาศของโทรทัศน์ที่อุตสาหกรรมโทรทัศน์ทั่วโลกกำลังเปลี่ยนจากระบบแอนะล็อกเข้าสู่ระบบดิจิทัล ส่งผลให้กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ทั้งหมดตั้งแต่กล้องวิดีโอที่เป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตงานโทรทัศน์ต่อเนื่องไปถึงระบบการตัดต่อภาพ-เสียง ระบบการออกอากาศ ระบบการแพร่สัญญาณภาพโทรทัศน์ที่ถูกเปลี่ยนไปใช้ระบบดิจิทัลกันหมดแล้ว ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีโทรคมนาคมและการสื่อสาร ซึ่งทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างกันมีความสะดวกสบายขึ้น เครื่องมือการติดต่อสื่อสารถูกปรับปรุงให้ผู้ใช้สามารถใช้ได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้การส่งผ่านข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเสียง หรือข้อมูลภาพที่ประกอบด้วยทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวง่ายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร และเครื่องมือในการสื่อสาร ส่งผลให้ข้อมูลที่ถูกส่งผ่านมีความละเอียด มีความคมมากขึ้น และเครื่องมือทางการสื่อสารที่ใช้ก็มีขนาดเล็กลง พกพาง่าย รวมทั้งมีราคาไม่สูงนัก บริบทหลัก 3 ข้อที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ 1. เทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด ได้พัฒนาการจากระบบแอนะล็อกเป็นดิจิทัล และการรวมตัวกันของเทคโนโลยีสื่อสารสนเทศออนไลน์ หรืออุปกรณ์สื่อสารดิจิทัลพกพาเชื่อมต่อกับสัญญาณโทรศัพท์มือถือ 2. โลกาภิวัตน์ของเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีทุนนิยมเป็นตัวขับเคลื่อน ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยกลายเป็นตลาดของสินค้าไอทีโลก และยังเป็นฐานการผลิตสำคัญของโลกอีกด้วย และ 3. คนรุ่นใหม่มีพฤติกรรมการใช้สื่อรูปแบบใหม่ในสังคม โดยผู้รับสารเป็นผู้เลือกและกำหนดเวลา ช่องทาง วิธีการ ในการเปิดรับสารเพื่อเข้าถึงสื่อเอง ตามความสนใจรวมถึงความสะดวกของผู้ใช้งาน (กานต์ ยืนยง, 2557)

ในยุคข้อมูลข่าวสารสื่อใหม่ (New Media) ที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี อย่างเช่น สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนในสังคมหลากหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในด้านการสื่อสาร จากคุณสมบัติดังกล่าวเป็นผลให้จำนวนผู้ใช้สื่อใหม่ในยุคการหลอมรวมเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (สำนักวิชาการสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2555)

ในระยะที่ผ่านมาสถานีโทรทัศน์ข่าวหลายแห่งพยายามนำเทคโนโลยีระบบ 3G มาปรับใช้ในการนำเสนอข่าว การรายงานข่าวและสนับสนุนการค้นหาข้อมูลของผู้สื่อข่าวรวมทั้งการขยายความร่วมมือกับกลุ่มผู้ชมด้วยการรับเนื้อหาข่าวข้อมูลทั้งภาพและเสียงผ่านอุปกรณ์สื่อสารที่รองรับเทคโนโลยี 3G มาใช้ในการนำเสนอข่าวอีกทั้ง เทคโนโลยีกำลังจะพัฒนาไปสู่เทคโนโลยี 4G หรือ Fourth Generation ทำให้การจัดระบบองค์กร การบริหารจัดการ และการทำงานของผู้สื่อข่าวในสถานีโทรทัศน์กำลังจะถูกเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา (กานต์ ยืนยง, 2557)

* ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ ช่อง 8

ผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์ ช่อง 8

เทคโนโลยี 3G เป็นเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคที่ 3 ที่อุปกรณ์การสื่อสารจะเป็นอุปกรณ์ที่ผสมผสาน การนำเสนอข้อมูล และเทคโนโลยีในปัจจุบันเข้าด้วยกัน เช่น PDA โทรศัพท์มือถือ Walkman กล้องถ่ายรูป และอินเทอร์เน็ต โดย 3G เป็นเทคโนโลยีที่พัฒนาต่อเนื่องจากยุคที่ 2 และ 2.5 ซึ่งเป็นยุคที่มีการให้บริการระบบเสียง และการส่งข้อมูลในขั้นต้นทั้งยังมีข้อจำกัดอยู่มาก การพัฒนาของ 3G ทำให้เกิดการให้บริการมัลติมีเดีย และส่งผ่านข้อมูลในระบบไร้สายด้วยอัตราความเร็วที่สูงขึ้น ซึ่งลักษณะการทำงานของ 3G เมื่อเปรียบเทียบกับเทคโนโลยี 2G แล้ว 3G จะมีช่องสัญญาณความถี่และความจุในการรับส่งข้อมูลที่มากกว่า ทำให้ประสิทธิภาพในการรับส่งข้อมูลแอปพลิเคชัน รวมทั้งบริการระบบเสียงดีขึ้น พร้อมทั้งสามารถใช้บริการมัลติมีเดียได้เต็มที่และสมบูรณ์แบบขึ้น เช่น บริการส่งแฟกซ์โทรศัพท์ต่างประเทศรับ-ส่งข้อความที่มีขนาดใหญ่ประชุมทางไกลผ่านหน้าจออุปกรณ์สื่อสารดาวเทียมโหลดเพลงชมภาพยนตร์แบบสั้นๆ เทคโนโลยีจากการที่ 3G สามารถรับส่งข้อมูลในความเร็วสูง ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและมีรูปแบบใหม่ๆ มากขึ้น ประกอบกับอุปกรณ์สื่อสารไร้สายในระบบ 3G สามารถให้บริการระบบเสียงและแอปพลิเคชันรูปแบบใหม่ เช่น จอแสดงภาพสีเครื่องเล่น MP3 เครื่องเล่นวีดีโอ การดาวน์โหลดเกมส์ แสดงกราฟิก และการแสดงแผนที่ต่างๆ ทำให้การสื่อสารเป็นแบบอินเทอร์เน็ตแอคทีฟ ที่สร้างความสนุกสนาน และ สมจริงมากขึ้น นอกจากนี้ 3G ยังช่วยให้ชีวิตประจำวันสะดวกสบายและคล่องตัวขึ้น โดยโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เปรียบเสมือนคอมพิวเตอร์แบบพกพาวิทยุส่วนตัว และแม้แต่กล้องถ่ายรูปที่ผู้ใช้สามารถเช็คข้อมูลในบัญชี (account) ส่วนตัว เพื่อใช้บริการต่างๆ ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ เช่น self-care (ตรวจสอบค่าใช้บริการ) แกะไขข้อมูลส่วนตัว และใช้บริการข้อมูลต่างๆ เช่น ข่าวกะดกติดสถานการณ์ข่าวบันเทิงข้อมูลด้านการเงิน ข้อมูลการท่องเที่ยว และตารางนัดหมายส่วนตัว (ยีนยง กันทะเนตร, 2556)

Always on คือการเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายของ 3G ตลอดเวลาที่เราเปิดเครื่องโทรศัพท์ทำให้ไม่จำเป็นต้องต่อโทรศัพท์เข้าเครือข่าย และ log-in ทุกครั้งเพื่อใช้บริการรับส่งข้อมูล ซึ่งการเสียค่าบริการแบบนี้ จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเรียกใช้ข้อมูลผ่านเครือข่ายเท่านั้น โดยจะต่างจากระบบทั่วไปที่จะเสียค่าบริการตั้งแต่เราล็อกอินเข้าในระบบเครือข่าย อุปกรณ์สื่อสารไร้สายระบบ 3G สำหรับ 3G อุปกรณ์สื่อสารไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่โทรศัพท์เท่านั้น แต่ยังปรากฏในรูปแบบของอุปกรณ์สื่อสารอื่น เช่น Palmtop, Personal Laptop Digital Assistant (PDA) และ PC โดยเทคโนโลยี 3G ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการให้บริการด้านระบบเสียงที่ดีขึ้น มีช่องสัญญาณความถี่ และความจุในการรับส่งข้อมูลที่มากกว่า เพิ่มประสิทธิภาพในการรับส่งข้อมูลแอปพลิเคชัน ทำให้เกิดการให้บริการมัลติมีเดีย และส่งผ่านข้อมูลในระบบไร้สายด้วยอัตราความเร็วสูง พร้อมทั้งสามารถใช้บริการมัลติมีเดียได้เต็มที่และสมบูรณ์แบบขึ้น (จักรกฤษณ์ แก้วไพฑูรย์, 2557)

ภาพที่ 1.1. วิวัฒนาการ 3G
ที่มา : สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.(2557)

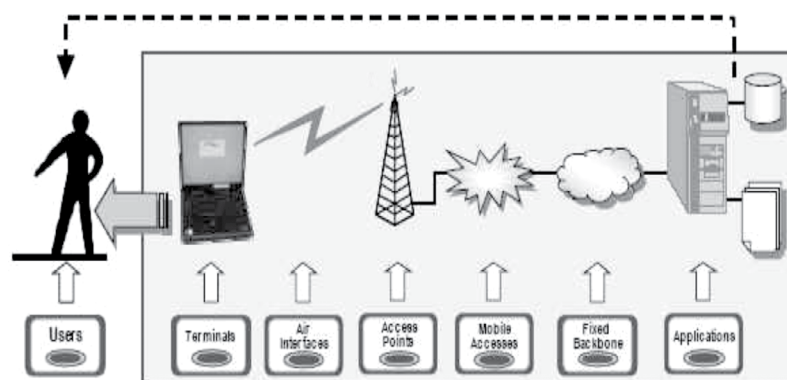
จากภาพที่ 1.1. จะเห็นพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารที่เริ่มต้นจาก

ยุคแรก ในระบบแอนะล็อก (Analog) ซึ่งเป็นการสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ระบบสาย (Fixed line) ที่สื่อสารได้ตอบโต้เพียงเสียงและผู้ใช้ไม่สามารถเคลื่อนที่ขณะสนทนาได้ ก่อนจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 1G ที่ผู้ใช้สามารถเคลื่อนที่ได้ขณะสนทนาแต่เครื่องโทรศัพท์ยังมีขนาดใหญ่และราคาสูง รวมทั้งสื่อสารได้เพียงการสนทนาโต้ตอบด้วยเสียง

ยุคที่สอง ในระบบดิจิทัล (Digital) ที่เริ่มต้นจากการพัฒนาไปสู่โทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ 2G ซึ่งสามารถเคลื่อนที่ขณะสนทนาได้ ขนาดเล็กพกพาได้ง่าย สามารถสื่อสารผ่านการส่งข้อความ (SMS-Short Message Service) และไปรษณีย์ด่วน (EMS-Express Mail Service) ก่อนจะพัฒนาไปสู่ระบบ 2.5G ที่สามารถเพิ่มบริการส่งข้อความมัลติมีเดีย (MMS) บริการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) บริการส่งข้อมูลสำหรับโทรศัพท์มือถือแบบ GSM (GPRS-General Packet Radio Service) และบริการโปรแกรมประยุกต์ (App-Application) พัฒนาสู่ระบบ 2.75G ที่เพิ่มการบริการการสื่อสารระบบสู่โลกอินเทอร์เน็ต (EDGE-Enhanced Data Rate for Global Evolution) สุดท้ายพัฒนาสู่ระบบ 3G ที่เพิ่มความเร็วของการส่งข้อมูลผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือเครื่องมือทางการสื่อสารอื่นๆ

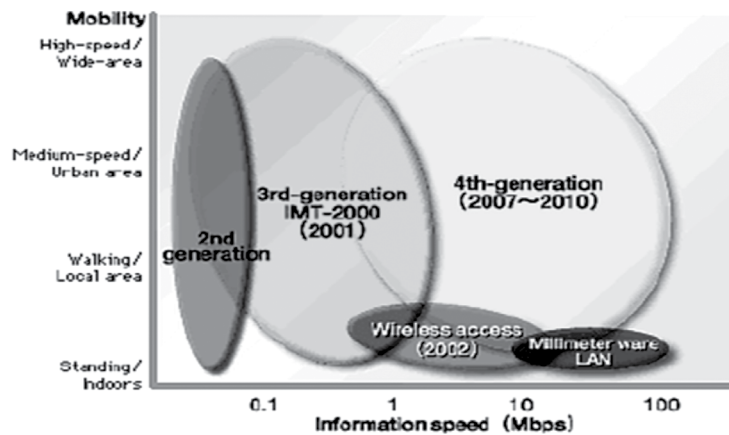
จากระบบการสื่อสารยุคที่สองซึ่งจบลงด้วยการสื่อสารผ่านระบบ 3G โลกกำลังพัฒนาการเข้าสู่การสื่อสารยุคดิจิทัลในระบบ 4G ที่ความเร็วการสื่อสารเพิ่มขึ้นอีกมากและมีรูปแบบการสื่อสารหลากหลาย จักรกฤษณ์ แก้วไพฑูรย์ (2557) กล่าวถึงเทคโนโลยี 4G ว่า เป็นเครือข่ายไร้สายความเร็วสูงชนิดพิเศษหรือเป็นเส้นทางด่วนสำหรับข้อมูลที่ไม่ต้องอาศัยการลากสายเคเบิล โดยเป็นการพัฒนาต่อยอดจากเทคโนโลยี 3G จึงมีคุณสมบัติที่สามารถตอบสนองการใช้งานสื่อสารไร้สายความเร็วสูงที่มีความเร็วตั้งแต่ 100 Mbps - 1024 Mbps (1Gbps) หรือเร็วกว่าเทคโนโลยี 3G มากถึง 10 เท่า สามารถเชื่อมต่อในรูปแบบเสมือนจริงหรือ 3 มิติ (three-dimensional) ระหว่างผู้ใช้โทรศัพท์ด้วยตัวเองและสถานีฐานที่ทำหน้าที่ส่งสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่จากเครื่องหนึ่งไปยังอีกเครื่องหนึ่งสามารถส่งผ่านข้อมูลแบบไร้สายด้วยระดับความเร็วสูงที่เพิ่มสูงขึ้นถึง 100 Mbps เร็วกว่าปัจจุบันถึง 10 เท่า ทำให้สามารถชมโทรทัศน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือพูดคุยผ่านระบบ Video Call ของโทรศัพท์ได้อย่างคมชัด ไม่กระตุกหรือล่าช้า (Delay) สามารถส่งไฟล์วิดีโอที่มีความละเอียดสูง รับชมการถ่ายทอดสดแบบเป็นปัจจุบัน (Real-time) การประชุมทางไกลแบบ Interactive ที่สามารถโต้ตอบแบบทันที บริการ cloud service สนับสนุนการเรียนผ่านทาง e-learning การรักษาโรคทางไกล (Telemedicine) รวมไปถึงการชมภาพยนตร์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4G Mobile Communications

ภาพที่ 1.2. เปรียบเทียบคุณสมบัติที่สามารถตอบสนองการใช้งานสื่อสารไร้สายความเร็วสูง
ที่มา : สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.(2557)

จากภาพที่ 1.2. แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้ใช้ (User) ที่จะสามารถใช้งานสื่อสารไร้สายความเร็วสูงในหลากหลายรูปแบบและเชื่อมโยงกันในทุกสถานที่ที่สัญญาณระบบ 4G เดินทางไปถึง

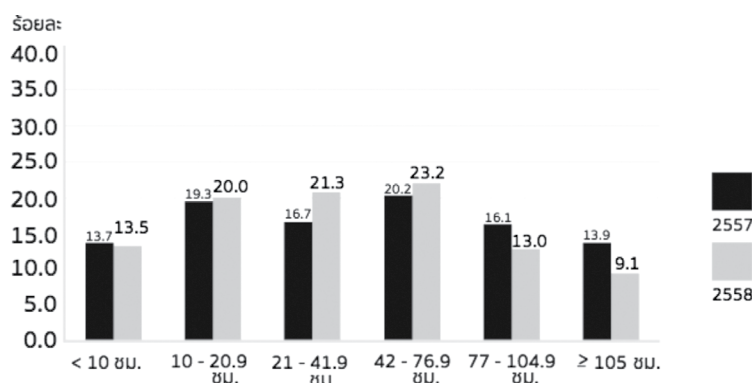

ภาพที่ 1.3 เปรียบเทียบคุณสมบัติที่สามารถตอบสนองการใช้งานสื่อสารไร้สายความเร็วสูง
ที่มา : สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.(2557)

ภาพที่ 1.3 แสดงเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเร็ว (Speed) ของการเชื่อมโยงข้อมูลจากผู้ใช้งาน (User) ไปยังระบบสื่อสาร ในระบบโทรศัพท์แต่ละยุคนับแต่จากระบบ 2G ไปสู่ 3G และระบบ 4G

จากสถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วโลก พบว่าในปี ค.ศ. 2010 มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกประมาณ 1,966 ล้านคน แม้จะคิดเป็นแค่ร้อยละ 28.7 ของประชากรทั้งโลกที่มีเกือบ 7,000 ล้านคน แต่เมื่อเทียบกับสถิติเมื่อปี ค.ศ. 2000 ที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพียงประมาณ 360 ล้านคน พบว่าจำนวนผู้ใช้เพิ่มสูงขึ้นอย่างพุ่งพรวดภายในเวลาแค่ 10 ปี และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นแบบนี้ไปเรื่อยๆ อันจะทำให้อินเทอร์เน็ตเพิ่มบทบาทในการสื่อสารมากขึ้น และเปลี่ยนสังคมและการเมืองมากยิ่งขึ้น (Internetworldstats, 2015)

สำหรับประเทศไทยได้มีสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ ETDA ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2558 เปรียบเทียบกับปี 2557 ดังนี้ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2558)

ภาพที่ 1.4. การออนไลน์ของคนไทย

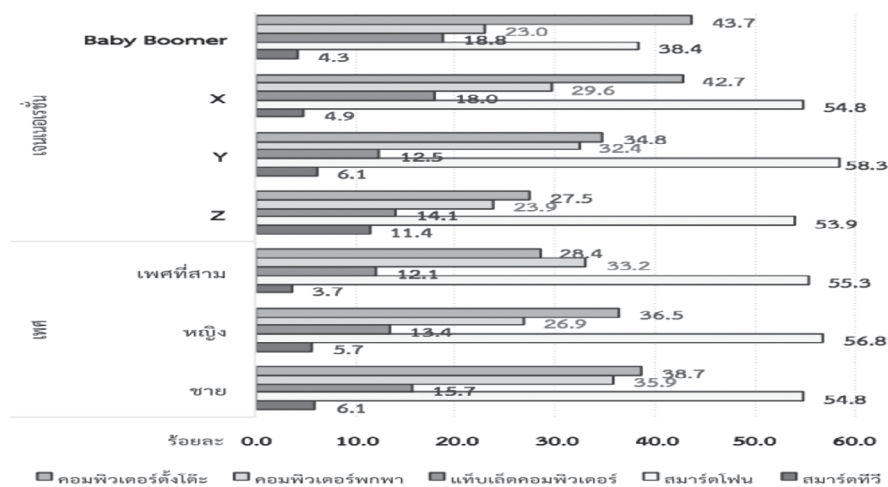
ที่มา : Thailand Internet Profile 2015, สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 1.4. อธิบายให้เห็นถึงข้อมูลการเข้าสู่ระบบออนไลน์ของคนไทย ว่าเพิ่มมากกว่าเดิม โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 42-76.9 ชั่วโมงต่ออาทิตย์

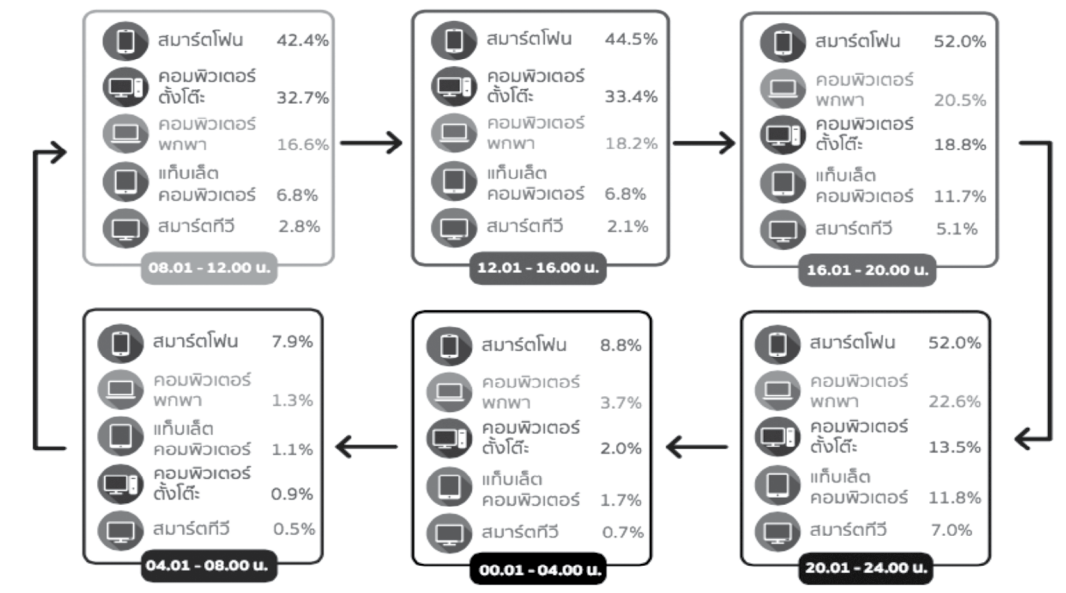
ภาพที่ 1.5. สถิติการใช้สมาร์ทโฟนของคนไทย
ที่มา : Thailand Internet Profile 2015, สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 1.5. อธิบายถึงพฤติกรรมของคนไทยที่ใช้ Smartphone เป็นเครื่องมือหลักในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยตลอดปี 2558 โดยช่องทางการใช้ Smartphone ขยายตัวไปอยู่ที่ระดับร้อยละ 81.8

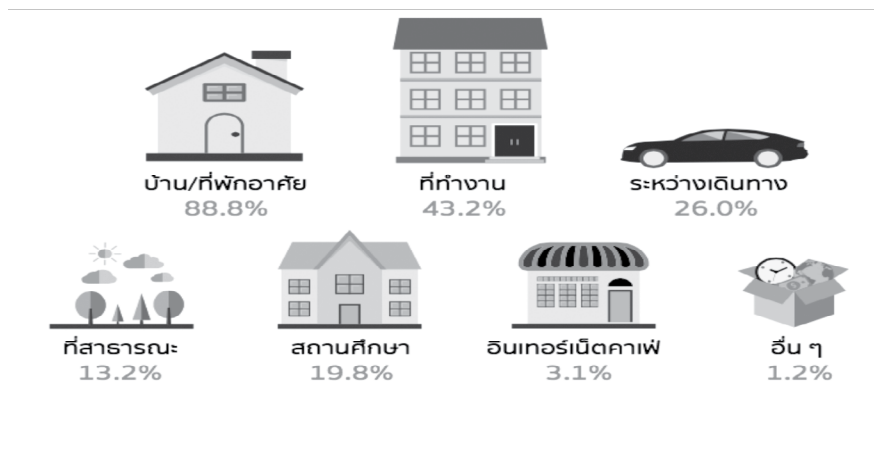
ภาพที่ 1.6. เปรียบการใช้สมาร์ทโฟนระหว่างกลุ่ม Gen X-Y-Z และ Baby Boomer
ที่มา : Thailand Internet Profile 2015, สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 1.6. อธิบายให้เห็นว่า คนไทยในกลุ่มเจนเนอเรชั่น X-Y-Z (Gen X-Y-Z) เป็นกลุ่มใช้ Smartphone เป็นหลักในการสื่อสาร ขณะที่คนไทยในกลุ่ม Baby Boomer ยังคงใช้คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ หรือคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก (Desktop) เป็นหลักอยู่ในการสื่อสาร

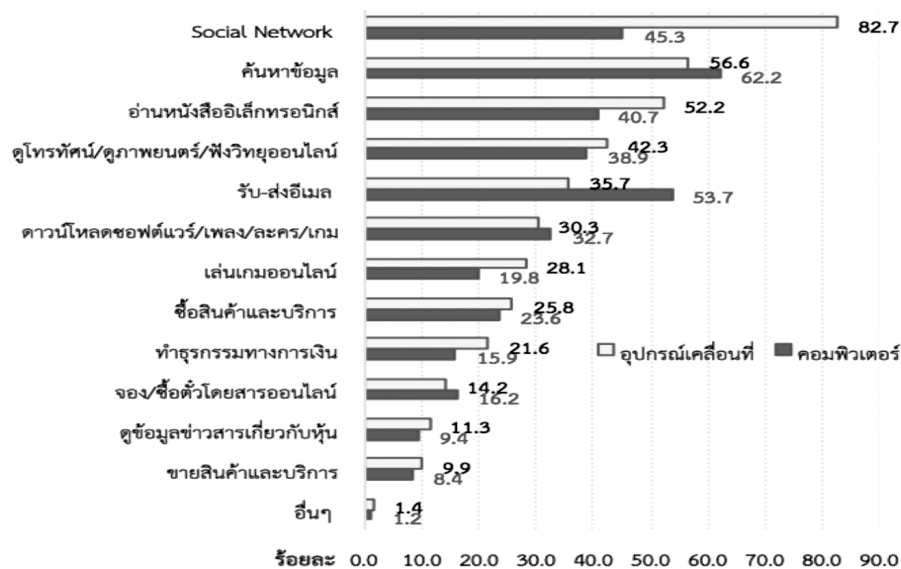
ภาพที่ 1.7. ช่วงเวลาเชื่อมต่ออุปกรณ์สื่อสารกับอินเทอร์เน็ต
ที่มา : Thailand Internet Profile 2015, สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 1.7. แสดงให้เห็นว่า Smartphone เป็นอุปกรณ์ที่คนไทยใช้เชื่อมต่อมากที่สุดในทุกช่วงเวลา โดยในปี 2558 เป็นปีแรกที่ผลสำรวจพบว่า คนออนไลน์ด้วย Smartphone มากที่สุดในทุกๆ ช่วงเวลาและช่วงเวลาที่ใช้มากที่สุดคือช่วง 16.01-20.00 น. ตามมาด้วย 20.01-24.00 น.

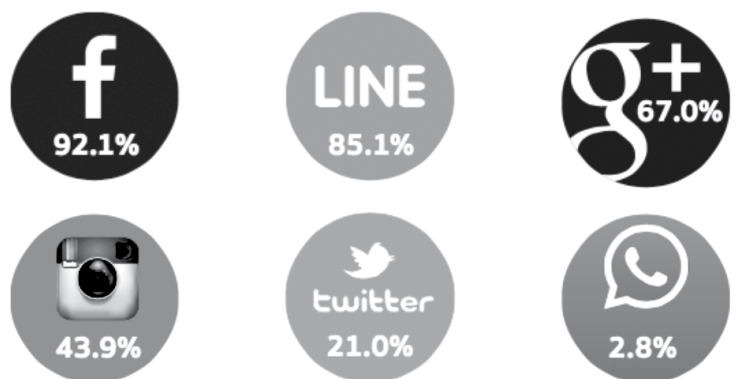
ภาพที่ 1.8. สถานที่การใช้งานอินเทอร์เน็ต
ที่มา : Thailand Internet Profile 2015, สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 1.8. แสดงให้เห็นว่า การใช้งานอินเทอร์เน็ตหลักๆ ของคนไทยจะเป็นที่บ้าน ที่ทำงาน และระหว่างเดินทาง

ภาพที่ 1.9. วัตถุประสงค์ของการใช้งานอินเทอร์เน็ต
ที่มา : Thailand Internet Profile 2015, สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 1.9. แสดงให้เห็นว่า วัตถุประสงค์ของการใช้งานอินเทอร์เน็ตของคนไทย คือการใช้สื่อสารผ่านทาง Social Network มากที่สุด รองลงมาคือ การค้นหาข้อมูล (Search) การอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และดูความบันเทิง

ภาพที่ 1.10. Application บนอุปกรณ์ที่นิยมใช้
ที่มา : Thailand Internet Profile 2015, สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 1.10. แสดงให้เห็นว่า Facebook เป็น Application บนอุปกรณ์สื่อสารที่คนไทยนิยมใช้มากที่สุด รองลงมาคือ LINE ส่วน Instagram คนไทยนิยมใช้มากกว่า Twitter

กมลวรรณ โลห์สิวานนท์ (2555: หน้า 13-14) กล่าวไว้ในบทความชื่อ “ก้าวข้ามให้พ้น..พลวัตของสื่อ หรือ Crossing Beyond Dynamic Media.” ไว้ว่า ผลของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีกดดันให้กระบวนการทำงานขององค์กรข่าวต้องถูกปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เพื่อเข้าสู่การแข่งขันในอุตสาหกรรมข่าวที่นับวันจะสูงขึ้น ส่งผลให้บุคลากรข่าวถูกกดดันให้ต้องปรับกระบวนการทำงาน ข่าวใหม่โดยอิงกับการพึ่งพาเทคโนโลยี

สุรสิทธิ์ วิทยาธิรัฐ (2551 : หน้า 37) อธิบายประเด็นความเปลี่ยนแปลงของสื่อในยุคดิจิทัล ไว้ในหนังสือ “หลักการสื่อสารที่ถูกต้อง” ว่า สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media) เป็นสื่อมวลชนที่มีความเป็นมายาวนานที่สุดในโลก แต่ในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีสื่อหลอมรวมกันเกิดเป็นสื่อใหม่ (New Media) ที่แยกกันแทบไม่ออก ระหว่างสื่อแต่ละประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ก็ได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาของเทคโนโลยีสื่อจนต้องสร้างกระบวนการปรับตัว การหลอมรวมสื่อ (Convergence) เป็นการพัฒนาเข้ามาใกล้กันของเทคโนโลยีที่วิวัฒนาการมาพบกันของเทคโนโลยี 3 ประเภท ได้แก่ เทคโนโลยีการแพร่ภาพและเสียง (Broadcast and Motion Picture Technology) เทคโนโลยีการพิมพ์ (Print and Publishing Technology) และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Computer Technology) โดยมีเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication Technology) เป็นปัจจัยสนับสนุน

การเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล อธิบายได้ด้วยแนวคิดของ Marshall McLuhan (1960) ที่ยกทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดมาใช้กล่าวถึงเทคโนโลยีไว้ว่า จะมามีบทบาทเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและระบบการใช้งานของผู้ใช้สื่อให้แตกต่างไปจากเดิม ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของปริมาณหรือรูปแบบการใช้งาน ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณา กับการสื่อสารของโทรทัศน์ดิจิทัล จึงเป็นเสมือนการเชื่อมประสบการณ์ใหม่ให้มนุษย์สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเลือกสืบค้นหาข้อมูลต่างๆ ที่สนใจ เลือกรับชมรายการที่ตรงตามความต้องการได้ และรูปแบบการสื่อสารจะช่วยขยายประสบการณ์ให้กับมนุษย์ได้อย่างกว้างขวาง การเลือกรับข่าวสารและรับชมรายการจากโทรทัศน์ดิจิทัลเป็นการขยายประสบการณ์ให้กับมนุษย์มากขึ้นกว่าที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร สารบันเทิงต่างๆ จากการรับชมรายการฟรีทีวีเท่านั้น ข้อจำกัดที่ปิดกั้นในการรับรู้ข่าวสาร เรื่องเวลาและสถานที่ถูกจำกัดไปด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยี (กาญจนา แก้วเทพ, 2548, หน้า 148-149)

แนวคิดของ Marshall McLuhan สอดคล้องกับแนวคิดของ Mc Quail (2010) ที่กล่าวถึงประสบการณ์การเปลี่ยนแปลงจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ได้ส่งผลกระทบต่อระบบสังคมและตัวปัจเจกบุคคลโดยได้ประมวลคุณลักษณะเด่นๆ จากแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีดังนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2552, หน้า 115)

จากทิศทางการเปลี่ยนแปลงของระบบการออกอากาศของสถานีโทรทัศน์จากระบบแอนะล็อกไปเป็นดิจิทัล และการเข้ามาของเทคโนโลยีโทรคมนาคมระบบ 3G ที่ถูกพัฒนาไปสู่ระบบเทคโนโลยี 4G คุณลักษณะผู้สื่อข่าวขององค์กรข่าวในสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทย ดังนั้น บทความชิ้นนี้จึงมุ่งสำรวจและวิเคราะห์ดูว่า คุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลไทยบนการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่จะทำงานข่าวให้สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีใหม่ โดยหลอมรวมระบบดิจิทัลโทรทัศน์เข้ากับเทคโนโลยีโทรคมนาคมระบบ 3G และระบบเทคโนโลยี 4G

เทคโนโลยีบังคับให้ต้องเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีได้กลายเป็นตัวกำหนดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายส่วนในสังคม ทั้งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่จะเกิดขึ้นตลอดเวลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งเป็นวิวัฒนาการที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและยังคงจะเกิดขึ้นอีกต่อไปเทคโนโลยีนี้ทำให้มนุษย์ต้องเดินตามเพริบดังรถยนต์ที่ถูกกำหนดให้วิ่งบนถนน กดดันให้ทุกคนในสังคมต้องเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

“มันแน่นอนสื่อโทรทัศน์เทคโนโลยีเป็นตัวนำ ถ้าเราดูจริงๆ เทคโนโลยีทำให้ทั้งองค์กร และคนต้องปรับตัวเอง เทคโนโลยีเป็นตัวบังคับเราว่าเราจะไปอย่างไรไม่ใช่เฉพาะเมืองไทยเป็นทั้งโลก อย่างเช่นเราเมื่อก่อนเนี่ยเราทำด้วยระบบฟิวดูอยู่นาน กลายเป็นเทป เทปพัฒนาจากยู เป็นเบต้า เป็นตัวเล็กขึ้น การทำงานขึ้น การอะไรเนี่ย ตอนหลังกลายเป็นไฟล์ เป็นการ์ด ก็ยิ่งเล็กมันยิ่งง่ายลงสะดวกขึ้น ส่งง่ายขึ้นเมื่อก่อนคุณส่งจากดาวเทียมจากต่างประเทศที่เนี่ยต้องวางแผนเป็นเดือน มีบั๊กก็ข้างหน้า ข้างหลัง เดียวนี้คุณสามารถดูอะไรก็ได้ ส่งเน็ตเข้ามาส่งข่าวได้นี้คือเรื่องในแง่ของมุมมอง แม้แต่ในแง่ของการถ่ายทอดกีฬา ดูหนึ่งคุณสามารถดูสดๆ ได้ทั่วโลกเลย นั่นคือเทคโนโลยีมันพัฒนาไปเยอะ เพราะฉะนั้นคนที่ทำสื่อเรื่องพวกนี้จะต้อง หนึ่งต้องพัฒนาตาม สองต้องคิดให้ทันว่ามันต้องวางแผนล่วงหน้า ต้องทำอะไรเพื่อที่จะอยู่ในตลาดของการแข่งขันให้ได้” (อัชมา สุวรรณปากแพรก. รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, สัมภาษณ์)

“Innovation หรือเทคโนโลยีนี้มันมีมาตั้งแต่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม แต่ยุคเหล่านี้นั้นมันไม่เกี่ยวกับการสื่อสาร มันอาจจะเกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวเราเช่นการทอผ้า ลองกลับไปนั่งนึกเรื่องสมัยก่อนนะครับคือการทอผ้า การทอผ้าเป็นเทคโนโลยีแน่เพราะว่ามาจากเครื่องจักรไอน้ำแล้วทำให้เกิดการทอผ้าขึ้น ลองนึกถึงสมัยนั้นซึ่งคุณไม่มีเสื้อผ้าดีๆ หรือผ้าคุณสมบัติดีๆ มาสวมใส่หรือมาตกแต่ง จากการทอผ้าก็จะเกิดเรื่องการขนส่ง เกิดรถจักรไอน้ำ เกิดรถยนต์แต่วันนี้ที่เราเห็นมากที่สุดที่มันอยู่ใกล้ตัวเราซึ่งถูกต้องคือมันเกิดการสื่อสารวันนี้เราส่วนใหญ่จะพูดกันถึงเรื่องเทคโนโลยีบวก การสื่อสาร เราไม่ได้พูดในเรื่องมิติอื่นนะครับ เพราะเราเป็นสื่อมวลชน” (ทรงศักดิ์ เปรมสุข. กรรมการผู้จัดการสถานีโทรทัศน์ VOICE TV, สัมภาษณ์)

“เทคโนโลยีมันจะทำให้สิ่งต่างๆ ที่พวกเราทำ คนทำข่าวแล้วมันจะดีขึ้น เพราะเทคโนโลยีจะเป็นตัวหลักให้งานมันง่าย ทุกอย่างมันง่ายขึ้น การสื่อสาร เรื่องการใช้ภาพ เรื่องการอะไรก็แล้วแต่มันทำให้คุณ จริงๆ มันเป็นตัวช่วย ทำให้ไม่รู้สึกรว่าการเปลี่ยนเราต้องยอมรับ เพราะมันถูกพิสูจน์มาตลอดไม่ว่าตั้งแต่ 2G 3G 4G พอเทคโนโลยีเจริญถูกพัฒนาขึ้น การทำงานของเราก็พัฒนาขึ้น มันเป็นไปได้เลยที่จะไม่เปลี่ยนตามเทคโนโลยีเพราะมันถูกพิสูจน์มาระดับหนึ่งว่า เทคโนโลยีมันช่วยในการทำงานข่าวแค่ไหน” (องอาจ สิงห์ลำพอง. กรรมการอำนวยการสถานีโทรทัศน์ช่อง 8, สัมภาษณ์)

การเปลี่ยนแปลงภายใต้แรงกดดันของเทคโนโลยี สอดคล้องกับทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด (Technology Theory) ที่มองความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนกับสังคมมนุษย์ ว่าเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นในทุกวินาทีคือตัวแปรที่เข้ามากำหนดและควบคุมพฤติกรรมการใช้สื่อของมนุษย์ ซึ่งส่งผลรวมไปถึงสังคมและวัฒนธรรม โดยแนะให้มองกลับไปในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตั้งแต่มนุษย์ใช้ไฟซึ่งเป็นสิ่งประดิษฐ์ชนิดแรกช่วยออกไล่สัตว์เป็นอาหารและให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ยุคสมัยต่อมาเมื่อโคมไฟ อีลวา เอดิสัน ประดิษฐ์หลอดไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้าได้ กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่มนุษย์ต้องใช้และอยู่ไม่ได้ถ้าขาดมัน จวบจนปัจจุบันที่เรานั่งกดหน้าจอเล็กๆ ของสมาร์ตโฟน (Smart Phone) ที่ถูกพัฒนาขึ้นและกำลังกลายเป็นเพื่อนสนิทของมนุษย์ และถูกเชื่อกันว่าเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดกิจกรรมพื้นฐานของมนุษย์ทั้งปวง เทคโนโลยีเข้ามาเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ตั้งแต่กระบวนการคิด ความรู้สึกและการกระทำต่างๆ ที่มนุษย์ไม่มีทางหยุดความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้ รวมทั้งไม่สามารถควบคุมมันได้เลย และปล่อยให้เทคโนโลยีมีหน้าที่ควบคุมสังคม (กาญจนา แก้วเทพ, 2547 : หน้า 162-163)

เทคโนโลยีขยายโอกาสแก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมโทรทัศน์ดิจิทัล ควบคู่กับการขยายโอกาสให้แก่ผู้ชมโทรทัศน์ดิจิทัล เพราะเทคโนโลยีทำให้นเนื้อหา (Content) ถูกส่งผ่านได้อย่างรวดเร็วขึ้น การปฏิเสธเทคโนโลยีก็เท่ากับสร้างกรอบปิดล้อมตัวเอง แต่ผู้ประกอบการธุรกิจโทรทัศน์ดิจิทัลต้องสร้างสมดุลในการควบคุมคุณภาพของสื่อ เนื่องจากเทคโนโลยีเปรียบเหมือนดาบสองคม หากใช้ไม่ถูกต้องเกิดเป็นโทษ เทคโนโลยีทำให้ประสิทธิภาพและความสามารถในการ

การทำงานของอุปกรณ์แต่ละชิ้นสูงขึ้น อุปกรณ์จะทำงานได้หลายหน้าที่ (Function) ส่งผลให้เนื้องานที่ผลิตออกมามีความหลากหลายขึ้นแต่ขนาดของอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตเนื้องานมีขนาดเล็กลง

“เทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดให้ทุกคนในสังคมต้องเปลี่ยนแปลงตามทั้งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคม ทั้งนี้ เทคโนโลยีจะขยายโอกาสแก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมโทรทัศน์ดิจิทัล ควบคู่กับการขยายโอกาสให้แก่ผู้ชมโทรทัศน์ดิจิทัล” (อดิศักดิ์ ลิ้มปฐมนิจ. ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บมจ.เนชั่นบรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น, สัมภาษณ์)

เทคโนโลยีกดดันให้เกิดกระบวนการวิวัฒนาการสื่อ

สิขเรศ ศิราภานต์ (2556) นักวิชาการอิสระด้านนิเวศและสื่อสารมวลชน อธิบายการเปลี่ยนแปลงของสื่อไทยว่า คือการปรับตัวของสื่อไทยที่ผู้ปรับตัวได้จึงจะอยู่รอด ทั้งระบบกิจการสื่อสารอยู่ในช่วงปรับตัวสู่ระบบนิเวศใหม่ของระบบสื่อใหม่ เห็นสัญญาณที่ชัดเจนบางส่วน เช่น การปรับตัวของธุรกิจสื่อไทยหลายองค์กรก้าวสู่โลกดิจิทัลแบบก้าวกระโดดจากสื่อเก่าสู่สื่อใหม่

สิขเรศ ศิราภานต์ (2556) อ้างถึงทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ล ดาร์วิน (Evolutionary Theory) ที่ระบุว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมว่าเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง ในลักษณะที่มีการพัฒนาและก้าวหน้ากว่าขั้นที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีรูปแบบ เรียบง่ายไปสู่รูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น และมีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ จนเกิดเป็นสังคม ที่มีความสมบูรณ์

ผู้สื่อข่าวต้องรู้จักใช้เทคโนโลยี

เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาบังคับให้ผู้สื่อข่าวซึ่งเป็นหนึ่งในบุคลากรข่าวต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในแง่ของการพัฒนาความคิดให้ทันเวลา การวางแผนการทำงานล่วงหน้า เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน และกำหนดแนวทางการทำงานให้สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมโทรทัศน์ดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นบุคคลมีคุณภาพสูง ใช้เทคโนโลยีได้ดี และผสมผสานหรือหลอมรวมเทคโนโลยีให้เข้ากับงานข่าวที่มีคุณภาพได้

“ต้องเปลี่ยนเพราะในชีวิตประจำวันตัวเองก็เปลี่ยนอยู่แล้ว เพราะตัวเองก็ใช้ เดียวนี้ทุกคนใช้ Smart Phone กันเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตอยู่แล้ว เพราะนั่นมันก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงบุคลากรให้เขาหนักขึ้น เราสามารถ Human convergence ได้ธรรมชาติคือสื่อไม่เหมือนกัน วิทยุก็วิทยุ โทรทัศน์ก็โทรทัศน์ เราต้องรู้จัก Convergence ความคิดเราด้วยอันนี้น่าจะมากกว่า Function และความคิด” (กนกรัตน์ ยศไกร. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, สัมภาษณ์)

นอกจากนั้น ผู้สื่อข่าวยังต้องสามารถส่งเนื้อหาข่าว (Content) ที่ผลิตขึ้น ผ่านทางการใช้เทคโนโลยีตรงไปยังผู้ชมโทรทัศน์ดิจิทัลเพื่อผูกโยงความภักดีต่อองค์กร (Loyalty) สามารถศึกษาผู้ชมโทรทัศน์ดิจิทัลให้ทราบถึงความต้องการอย่างถ่องแท้ และปรับตัวรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วขององค์กรข่าวที่ยึดแนวบริหารแบบยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วตามสถานการณ์ ทำให้แนวคิดการหลอมรวมทุกอย่างเข้าด้วยกันและเชื่อมต่อหลายสิ่งเข้าด้วยกัน (Convergence) ถูกนำมาใช้ในการผลิตข่าว เพื่อผลิตเนื้อหาข่าวออกมาอย่างมีคุณภาพ ครบถ้วนตามความต้องการของผู้ชมโทรทัศน์ดิจิทัล (พลชัย วิริฉัยกุล. รองกรรมการผู้อำนวยการ บมจ. อสมท, สัมภาษณ์)

กนกรัตน์ ยศไกร (2558) อธิบายแนวคิดการหลอมสื่อ (Convergence) ของผู้สื่อข่าวในสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลที่เกิดขึ้นจากแรงกดดันของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไว่ว่า จะเกิดรูปแบบการการหลอมรวมทั้งการหลอมรวมทักษะการคิด

(Ideas Convergences) หลอมรวมทักษะการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี (Functional Convergences) และการหลอมรวมทักษะการใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายส่งผ่านเนื้อหาข่าวไปยังผู้ชมโทรทัศน์ดิจิทัล (Medias Convergences)

การหลอมรวมทักษะการคิด (Ideas Convergences) จะเกิดจากการนำเรื่องราวหลายๆ สิ่งมาปะติดปะต่อกันจนสามารถวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ถึงเรื่องราวจริง (Story) เนื่องจากทุกสิ่งจะหลอมรวมเข้าด้วยกันหมด อีกทั้งการปรับตัวตามเทคโนโลยีก็คือการปรับความคิด วิธีคิด วิธีการนำเสนอ มีความเชี่ยวชาญพิเศษในการสื่อสาร เพราะเทคโนโลยีทำให้การสื่อสารข้อมูลทำได้ง่ายขึ้น

ส่วนการหลอมรวมทักษะการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี (Functional Convergences) เป็นการหลอมรวมเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่หลากหลาย เช่น แท็บเล็ต ไอแพด สมาร์ทโฟน ฯลฯ มาใช้เป็นเครื่องมือในการผลิตเนื้อหาข่าว ทั้งการถ่ายภาพ บันทึกเสียง ตัดต่อ ส่งเนื้อหาข่าวเข้าสู่ระบบออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล หรือเป็นเครื่องมือในการรายงานสดสถานการณ์สำคัญแทนการใช้เครื่องมือส่งสัญญาณราคาแพง เช่น การรายงานผ่านระบบดาวเทียม

ขณะที่การหลอมรวมทักษะการใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายส่งผ่านเนื้อหาข่าวไปยังผู้ชมโทรทัศน์ดิจิทัล (Medias Convergences) จะทำให้ผู้สื่อข่าวในสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลจะสามารถส่งผ่านข้อมูลออกไปสู่ผู้ชมได้ครบถ้วนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นผู้ชมที่รับชมจากจอโทรทัศน์ หรือจากเครื่องมือทางการสื่อสารอื่น เช่น แท็บเล็ต ไอแพด สมาร์ทโฟน หรือ ผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งการหลอมรวมทำให้องค์กรข่าวเกิดความยืดหยุ่นตัวในการทำงานที่สูงขึ้น

“การพัฒนาการทำงานแบบ Convergence ก็ต้องมาสู่การพัฒนาตัวคนแบบ Convergence คือต้องพัฒนาวิธีคิด คนเราเป็นวิธีคิดให้เป็นแบบ Convergence ใหม่ อย่างเช่นเราจบเอกสหวิทยาการวิธีการสอน เขาสอนให้เรา รู้จัก Convergence ตั้งแต่แรกจะมองอะไรต้องมองแบบองค์รวม อย่างเช่นมองเรื่องหนึ่งต้องมองด้วยมิติหลากหลาย เราถูกสอนอย่างน้อยเราต้องมี 3 อย่าง Convergence ของงานก็จะถูก Convergence ด้วยวิธีคิด คุณก็ต้องหลอมรวมให้ได้มอง 1 อย่าง ให้ได้หลายมิติ มอง 1 เรื่องก็ต้องมีหลายสื่อ Media Convergence คือ มั่นเน้นที่ลักษณะการทำงาน คือมันต้องทำงานแบบหลอมรวมกัน อย่างเช่น 1 Content สามารถออกหลายช่องทางได้คือการ Convergence ขึ้นมา” (กนกรัตน์ ยศไกร. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทบุรี, สัมภาษณ์)

“เราส่งทีมไปทำงานที่เมืองนอก ไปญี่ปุ่นแผ่นดินไหว ไปเนปาลแผ่นดินไหว เลือกตั้งพม่า เราก็หิ้วโทรศัพท์มือถือถือพวกไอโฟน ใส่ซิมต่างประเทศของทรูที่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เปิดโรมมิ่งกับบริษัทพันธมิตรของทรูในต่างประเทศ ก็เท่ากับว่า เรามีรถถ่ายทอดสดขนาดจิ๋วไปใช้ต่างประเทศ หรือลงพื้นที่ที่ซื้อซิมในประเทศนั้นมาใส่มือถือ นักข่าว ใส่แอร์การ์ดใช้กับโน้ตบุ๊ก ก็รายงานสด หรือ ทำสื่อบ้างภาพกลับมาสถานีได้แล้ว แต่ทั้งหมดนี้นักข่าวและช่างภาพที่ไปทำงานต้องรู้เรื่องเทคโนโลยี พุดง่าย ๆ ต้อง convergences เนื้อหาเหตุการณ์เข้ากับเครื่องมือเครื่องมือที่เราให้ไปใช้ให้ได้ ส่งข่าวส่งภาพกลับมาสถานีให้ได้” (อภิศักดิ์ ธนเศรษฐกร. กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยนิวส์ เน็ตเวิร์ค จำกัด (TNN), สัมภาษณ์)

ผลตอบแทนพิเศษผู้สื่อข่าวรู้จักใช้แนวคิด “หลอมรวม”

ผู้สื่อข่าวซึ่งทำหน้าที่ผลิตเนื้อหาข่าวที่สามารถทำงานตามกรอบแนวคิดการหลอมรวม (Convergences) จะถูกดูแลจากฝ่ายบริหารองค์กรข่าวเพิ่มขึ้น ทั้งในรูปของสภาพการจ้างที่สูงขึ้น หรือ ผลตอบแทนพิเศษ โดยผู้บริหารองค์กรข่าวเชื่อว่า แม้จะเพิ่มผลตอบแทนแก่ผู้สื่อข่าวที่มีคุณสมบัติสามารถใช้แนวคิดการหลอมรวม (Convergences) ในการทำงานข่าวได้ จะทำให้ค่าใช้จ่ายขององค์กรเกี่ยวกับสภาพการจ้างสูงขึ้น แต่โดยรวมก็เชื่อว่าจะสามารถลดต้นทุนการผลิตงานส่วนอื่นลงได้ ทั้งจากการเพิ่มปริมาณงานของผู้สื่อข่าวที่มีคุณสมบัติสามารถใช้แนวคิดการหลอมรวม (Convergences) ในการทำงานข่าว การประหยัดเวลาทำงาน ลดจำนวนคนทำงาน และสร้างแรงจูงใจแก่ผู้สื่อข่าวในการข่าวผลิตเนื้อหาข่าวที่มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

“บุคลากรชาวลักษณะพิเศษที่สามารถใช้แนวคิดหลอมรวมทำงานได้เก่ง จะถูกดูแลเป็นพิเศษ จากฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะคนที่หลอมรวมการเทคโนโลยี หลอมรวมวิธีคิด และหลอมรวม การใช้เทคโนโลยี” (นารากร ตียายน. ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ช่องวัน, สัมภาษณ์)

“ช่วยลดคน ช่วยประหยัดงบ แล้วที่นี้จะจ้างคนเหล่านี้ด้วยงบประมาณที่สูงขึ้นจะทำมัย คิดว่าทำนะ คนไทย Need ความรวดเร็ว ความฉับไว ยิ่งต่อไป News Media ออนไลน์เร็วกว่าเรา สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องจำเป็น ความไวเป็นสิ่งสำคัญฉะนั้นบอกว่าถ้ามีคนแบบนี้เข้ามาแล้วทำทุกอย่างได้ครบจะรับหรือไม่ก็ต้องรับ ถามว่าจะต้องจ่ายแพงกว่า ถ้าลดต้นทุนตัวอื่นลงได้ เพราะบอกแล้วว่าในความเป็นคนไทยเค้าเลือกความรวดเร็วความฉับไวแล้ว ดังนั้น ข่าวต้องความไวไม่ต้องการความคมชัด ต้องการข้อมูลข่าวสารอย่างเดียว มีภาพเดียวมั่วๆ เบลอๆ เค้าก็ดูเค้าอยากรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นแล้ว มีคนอธิบายข้อเท็จจริงอยู่แล้ว อาจเป็นผู้ประกาศ ถ้าถามว่าเอาหรือไม่ถ้า Option นี้ก็เอา มันตอบสนองหลายเรื่อง การลดต้นทุน ลดคน ความรวดเร็ว” (องอาจ สิงห์ลำพอง. กรรมการผู้อำนวยการ สถานีโทรทัศน์ช่อง 8, สัมภาษณ์)

“องค์กรข่าวสำคัญที่สุดคือคน คนเป็นผู้เริ่มทุกอย่าง เราได้คนทำงานดี ทำงานเก่ง คิดงานเก่ง ก็จะมีจักหาวิธีการหรือขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้องได้ เลือกใช้อุปกรณ์เครื่องมือในการทำงานเป็น สุดท้ายได้ผลงานออกมาดี คุณภาพสูง หากเลือกคนถูก ก็จะประหยัดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการหาคนเพิ่มมาช่วยงาน คนที่ทำงานได้หลาย Job ย่อมต้องถูกดูแลเป็นพิเศษ” (อภิศักดิ์ ธนเศรษฐกร.กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยนิวส์ เน็ตเวิร์ค จำกัด (TNN), สัมภาษณ์)

เกิดแนวคิดการหลอมรวมของมนุษย์

แนวคิดการหลอมรวม (Convergences) ที่ทำให้ผู้สื่อข่าวที่มีคุณสมบัติสามารถใช้แนวคิดการหลอมรวม เกิดองค์ความรู้ในการหลอมรวม 3 แนวทาง ประกอบด้วย การหลอมรวมทักษะการคิด (Ideas Convergences) การหลอมรวมทักษะการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี (Functional Convergences) และการหลอมรวมทักษะการใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายส่งผ่านเนื้อหาข่าวไปยังผู้ชมจากอุปกรณ์สื่อสารหลายรูปแบบ (Medias Convergences) หมายถึงการหลอมรวมของมนุษย์ (Human Convergences) กำลังเกิดขึ้นในตัวของผู้สื่อข่าวของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล

“Human Convergence ก็คือการ Convergence วิธีคิดคุณด้วย อันนี้น่าจะมากกว่า Function และ Media เพราะ Function และ Media มาหลังจากวิธีคิด คุณต้องคิดให้ได้ก่อน เพราะฉะนั้นก็เป็น Idea Convergence ขึ้นมาไม่ว่าจะคิด คิดให้แตกต่างแล้วมาสู่กระบวนการของ Function ว่าจะใช้ Function อย่างไรในการทำงาน และเอาไปสู่วิธีอะไรในการนำเสนอ แต่อาจจะมากกว่า Idea เพราะว่า Idea อาจจะน้อยไป วิธีคิดอาจจะเป็นเรื่องใหญ่ เพราะสังคมวิทยาคือให้วิธีคิดเป็นเรื่องสำคัญมากๆ จะคิดอย่างไรเพราะวิธีคิดสามารถเปลี่ยนทุกอย่างได้ไม่ต้องลงทุนเยอะ ถ้ามองทฤษฎีของมาร์ค ก็คือเขาจะมองเป็นโครงสร้างชั้นบน ขณะที่ช่วงแรกโครงสร้างชั้นล่างมันมีความสำคัญเพราะเป็นตัวเศรษฐกิจทุกอย่าง แต่จริงๆ วิธีคิดเป็นตัวกำหนดธุรกิจ ยกตัวอย่างกลุ่ม I.S ไม่เห็นจะต้องลงทุนอะไรเลยมันสามารถเปลี่ยนวิธีคิดคนได้คือวิธีคิดจะนำมาสู่ซึ่งกระบวนการ วิธีการและ Function และต่างๆ และหยิบยกเทคโนโลยีเข้ามาผสมมันจะทำให้ทุกอย่างต่อได้ง่าย” (กนกรัตน์ ยศไกร. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, สัมภาษณ์)

“เทคโนโลยีอย่างเดียว แต่จริงๆ ไม่ใช่คนที่ควบคุมเทคโนโลยีคือเราคือ Human คือ คน คือสมมติว่าเทคโนโลยีมันไปอย่างไรก็แล้วแต่หน้าที่มันเป็นภารกิจของเราอยู่แล้วเราต้องรู้โดยเฉพาะเราอยู่ในอุตสาหกรรมนี้มันเหมือนอุตสาหกรรมอื่นอย่างเช่นถ้าสักวันหนึ่ง อุตสาหกรรมมันเกิดไม่ใช้ใช้น้ำมันแล้วเค้าใช้ไฮโดรแล้ว ใช้น้ำ เค้าใช้ไฟฟ้า

เราก็ต้องรู้เหมือนกันผมคิดว่าโทรศัพท์ต่อไปมันอาจใช้เทคโนโลยีอย่างอื่นก็ได้” (ลิขเรศ ศิลากานต์. นักวิชาการอิสระ, สัมภาษณ์)

“ต่อไปมนุษย์จะต้อง Convergence ตัวเองสำหรับองค์กรข่าวคนข่าวจะต้องเป็นทุกอย่าง Nose for News จะต้องรับรู้กลิ่นข่าว ต้องค้นคว้า วิเคราะห์สูตรผสม นักสืบต้องเป็นนักตั้งคำถามและรวบรวมเป็น Solution ทั้งหมดนี้เรียกว่า Human Convergence ก็ได้หรือจะ Inside Convergence ก็ได้คือภายในของคน 1 คน จะต้องรับรู้ให้ได้ นักข่าวต้องมีพรสวรรค์ในตัวเองทุกอย่าง มันเป็นจิ๊กซอร์ มันจะเชื่อมโยงกันเป็นกลางด้วยและในแง่ของคนผลิตข่าวเมื่อก่อนอาจไปกัน 3 คนได้ข่าวมาตาม กำหนดแล้วจบ แต่ยุคใหม่เราต้องรอบตัวรอบด้าน Multi Skill คือ คุณต้องเขียนข่าวได้ ประกาศข่าวได้วิเคราะห์ข่าวได้เป็นทุกอย่างในตัวเองให้จบ 1 คนทำให้ได้ทุกอย่างในลักษณะแบบนี้ เมืองนอกมีมานานแล้ว” (เชมทัตต์ พลเดช. กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท บางกอก มีเดีย แอนด์ โปรดักส์ จำกัด, สัมภาษณ์)

ผู้สื่อข่าวรู้จักบริหารจัดการข้อมูล

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนของข้อมูล ทั้งในมิติการเคลื่อนเปลี่ยนชนิดของข้อมูลที่หลากหลาย และการง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลของบุคคลากรในองค์กรข่าวในสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลโดยเฉพาะผู้สื่อข่าว ซึ่งเป็นทั้งผู้รับข้อมูล ผู้ผลิตข้อมูล และผู้ส่งผ่านข้อมูล เมื่อองค์กรข่าวในสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลตกอยู่ในสภาพข้อมูลที่ล้นทะลัก ผู้สื่อข่าวจึงต้องรู้จักการบริหารจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้

“คนที่ใช้เทคโนโลยี เมื่อก่อนนี่ก็มีอีกมิติหนึ่ง คือเทคโนโลยีมันทำให้คุณเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างมากมายมหาศาลเป็นคนแรกๆ ในประวัติศาสตร์โลกที่เข้าถึงมากมายมหาศาล และในแง่มุมหนึ่งของความสำคัญ นอกจากการเข้าถึง คือการจัดการข้อมูล ในโลกสมัยใหม่เราต้องการคนที่มาจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ในองค์กรนี้ มีคนจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ แล้วเราจะสามารถนำข้อมูลที่มีประสิทธิภาพนี้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไรต่างหาก หัวใจคือมันไม่ใช่แค่เร็ว กว้าง มาก เยอะ แต่มันคือการเร็วที่สามารถเข้าถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (ทรงศักดิ์ เปรมสุข. กรรมการผู้จัดการ สถานีโทรทัศน์ VOICE TV, สัมภาษณ์)

ผู้สื่อข่าวต้องเรียนรู้ตลอดเวลา

การที่บุคคลากรขององค์กรข่าวในสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลโดยเฉพาะผู้สื่อข่าว จะสามารถบริหารจัดการข้อมูลที่มีอยู่จำนวนมากได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือ ต้องเข้าใจและรู้จักเทคโนโลยีอย่างถ่องแท้เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา เพื่อสามารถใช้เทคโนโลยีได้เต็มศักยภาพก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรข่าว

“บุคลากรข่าวต้องทำเองได้หมด ต้องเรียนรู้ ซึ่งองค์กรต้องมีหน้าที่หลักในการที่จะฝึกอบรมให้ความรู้เค้าว่าเค้าจะทำตัวอย่างไรแล้วก็นักข่าวเองเนี่ย มันจะต้องเชิงวิเคราะห์ กลั่นกรอง ทำตัวเป็น Gatekeeper (ผู้เฝ้าประตู) เพราะว่ามันก็จะไม่รู้ว่ามันมีจริงมีหลอก มีอะไรพวกนี้ นอกจากไปได้อะไรมาแล้วเราก็อบรมเรื่องพวกนี้ ทั้งเรื่องของเทคนิคการถ่ายทำ เทคนิคของการทำเรื่องของจริยธรรม เรื่องของอะไรพวกนี้ ผมอบรมเยอะหน้าที่ขององค์กรก็ต้องเติมให้นักข่าวเรียนรู้ มันอยู่ที่เรียนรู้มันเรียนรู้ได้บางคนมันอยู่ที่ทักษะของแต่ละคน หรือการเอาใจใส่การเรียนรู้ได้แค่ไหน ถ้าเราใส่ไปมันก็จะ เป็นมาตรฐาน” (อัชฌา สุวรรณปากแพรก. รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3, สัมภาษณ์)

“คนใช้ก็แปลว่าต้องให้เค้าเรียนรู้และเข้าใจ เรื่องศักยภาพเทคโนโลยีและการเลือกใช้เทคโนโลยี รู้จักมันและรู้จักเลือกใช้มัน ตามศักยภาพของความจำเป็นที่ต้องการใช้ เหมือนกับรถครับ พี่อาจต้องการใช้รถพอร์มุล่าวัน ซึ่งมันไฮสปีดเหลือเกินแต่ว่ามันแพงมันโหน่นั่น คอร์ตสูง มันอยู่ที่ว่าความเหมาะสมที่จะเลือกใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่ที่ตัวคนที่พิพุดถึง ไม่ว่าพี่ทำกิจการใดก็ต้องเลือกใช้มันอย่างคุ้มค่าผมใช้คำว่าเทคโนโลยีเป็นตัวสร้างโลกแต่คนเป็นคนสร้างเทคโนโลยี เพราะฉะนั้นคนที่สร้างเทคโนโลยีเป็นคนที่มีความเก่งกาจและสามารถ เพราะฉะนั้นเค้าเลยมีความร่ำรวยโหน่นั่นแต่คนที่ใช้เทคโนโลยีต่างหากที่จะซื้อเนี่ยจะอย่างไรที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ตรงนี้ต่างหากครับ ซึ่งตรงนี้จะเกิดได้ไงก็เกิดที่คน คนที่พิพุดถึง ที่อยู่ในแวดวงของเราคนที่เป็นครีเอทีฟและผู้บริหารที่ตัดสินใจว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้จะก่อประโยชน์สูงสุดอย่างไรในงานข่าว” (พลชัย วนิจฉัยกุล. รองกรรมการผู้อำนวยการ บมจ.อสมท, สัมภาษณ์)

ผู้สื่อข่าวทำงานได้หลายหน้าที่

บริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องทำให้ขนาดของอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานข่าวมีขนาดเล็กลง และจำนวนคนที่ต้องใช้ในการทำให้อุปกรณ์ทำงานได้ลดน้อยลง ผู้สื่อข่าวในสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลจึงจะถูกกดดันให้ต้องทำหน้าที่เพิ่ม หรือ ทดแทนคนที่หายไปในการทำงานโดยใช้อุปกรณ์เสริมบางอย่าง คุณสมบัติงาน (Job Description) ของผู้สื่อข่าวจะต้องเปลี่ยนแปลง เช่น ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นทั้งนักคิด หาข้อมูลข่าว เขียนข่าว ตัดต่อภาพ ส่งภาพและเนื้อหาข่าวกลับสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลเพื่อเข้าสู่กระบวนการออกอากาศ

ผู้สื่อข่าวเข้าใจการตลาด

นอกจากนั้น ผู้สื่อข่าวในสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล จะต้องเรียนรู้ถึงกระบวนการนำเสนอ เข้าใจงานการตลาดข่าว การบริหารจัดการ การสื่อสาร และรู้จักนำเสนอเนื้อหาข่าวให้ตรงตามความต้องการของผู้ชมโทรทัศน์ดิจิทัลในแต่ละกลุ่ม (Segmentations) หรือทุกกลุ่ม ให้เข้าใจเนื้อหาเหมือนกันในวิธีการนำเสนอแบบเดียวกัน

“รู้จักผู้บริโภคคือ รู้จักเอาใจใส่เขาเป็นลูกค้า เขาต้องดูเราหวังจะให้เขาดู ผมพูดกับลูกค้าเสมอว่าถ้าคุณจะทำรายการสักรายการหนึ่ง ถ้าทำสิ่งที่คุณอยากทำคุณคิดผิด แต่ถ้าคุณทำในสิ่งที่คนอยากดูคุณคิดถูก คำถามตัวใดๆ ก็คือว่าคุณรู้ไหมสิ่งที่คนอยากดูคืออะไร แล้วสิ่งที่คนอยากดูเนี่ยจะไม่ใช่สิ่งที่คุณอยากทำ ยอมรับไหมว่าสิ่งที่คนอยากดูมันตรงข้ามกับสิ่งที่คุณมีเลย แต่ทุกวันนี้คนทำงานพยายามยึดเย็ดสิ่งที่ต้องการนำเสนอสิ่งที่ตัวเองมีให้คนอื่นดู ตรงนี้ต่างหากที่ผมอยากจะพูด คนดูอยากรู้เรื่องอะไรคนดูตระหนักถึงอะไร คนดูไม่ได้ต้องการแค่ความเร็ว ไม่ได้ต้องการแค่ความหล่อความสวยต้องการแค่เล่าสั้นๆ แล้วจากไปอาจจะต้องมีอารมณ์ มีความอยาก มีความสนใจเสมอ ถ้าคุณตอบสิ่งเหล่านี้ได้” (ฉัตรชัย ตะวันธรงค์. กรรมการผู้จัดการ สถานีโทรทัศน์ไทยรัฐทีวี, สัมภาษณ์)

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

บทสรุป

บนการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นส่งผลต่อการทำงานที่ต้องเปลี่ยนไปของผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมทั้งกดดันให้ผู้สื่อข่าวต้องเปลี่ยนแปลงทักษะการทำงานใหม่ของตัวเอง กลายเป็นคุณลักษณะใหม่ของผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลในหลายส่วนประกอบด้วย

ส่วนที่หนึ่ง

แนวคิดเรื่องการหลอมรวมของมนุษย์ หรือ Human Convergences จะต้องเกิดขึ้นในตัวของผู้สื่อข่าวของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล โดยเป็นการหลอมรวมใน 3 ลักษณะประกอบด้วย

1. การหลอมรวมทักษะการคิด (Idea Convergences) ซึ่งต้องรับรู้การเปลี่ยนแปลงเร็ว มีองค์ความรู้รอบตัวมากขึ้น รู้จักการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม วิเคราะห์หรือสังเคราะห์เป็น ผสมหรือหลอมรวมทุกสิ่งเข้าด้วยกันได้ เช่น นำเสนอเนื้อหาข่าวนโยบายจากภาครัฐที่ต้องผสมผสานองค์ความรู้ทางการเมือง วิธีคิดทางการเมือง เข้ากับองค์ความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งอธิบายผลกระทบจากนโยบายของภาครัฐต่อคนในสังคม ความจำเป็นของระบบการศึกษาที่ต้องรองรับการอธิบายนโยบายให้คนในสังคมเข้าใจ และแสดงให้เห็นปัญหาทางด้านอาชญากรรมที่อาจติดตามมาจากการใช้นโยบายในทางปฏิบัติ

2. การหลอมรวมทักษะการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี (Functional Convergences) ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เพื่อไม่ให้ผู้สื่อข่าวและองค์กรข่าวต้องเสียโอกาส เช่น ความสามารถในการใช้กล้องถ่ายภาพจากมือถือ (Smart Phone) ถ่ายภาพข่าว ตัดต่อภาพบนมือถือ ส่งผ่านภาพเข้าสู่ระบบออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล หรือ ความสามารถในการใช้มือถือรายงานสดภาพเหตุการณ์สำคัญแบบตรงเวลาจริง (Real Time) ส่งผ่านระบบสื่อสารของมือถือไปยังระบบออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล

3. การหลอมรวมทักษะการใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายส่งผ่านเนื้อหาข่าวไปยังผู้ชมรับชมจากอุปกรณ์สื่อสารหลายรูปแบบ (Media Convergences) เช่นการส่งเนื้อหาข่าวที่ผลิตสำเร็จรูปแล้ว ผ่านการออกอากาศทางจอโทรทัศน์ หรือจากเครื่องมือทางการสื่อสารอื่น เช่น แท็บเล็ต ไอแพด สมาร์ทโฟน หรือระบบออนไลน์

ส่วนที่สอง

แนวคิดนักการตลาดข่าว (Marketing Journalist) จะต้องเกิดขึ้นในหลักคิดของผู้สื่อข่าวของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล โดยเฉพาะการได้มาของข้อมูลเพื่อคิดวางประเด็นข่าว ผู้สื่อข่าวของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล จะต้องคิดบนพื้นฐานการตลาดเรื่องความต้องการของผู้บริโภค (Consumer Behavior) ซึ่งผู้บริโภคในที่นี้หมายถึงผู้ชมโทรทัศน์ดิจิทัล เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการชมอย่างแท้จริง รวมทั้งสร้างรูปแบบการนำเสนอให้ตรงความต้องการรับรู้ของผู้ชม

ส่วนที่สาม

แนวคิดคนข่าวนักวิจัย (Researcher Journalist) จะต้องเกิดขึ้นในกระบวนการหาข้อมูลเพื่อผลิตเนื้อหาข่าวของผู้สื่อข่าวของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล เพื่อสร้างคำตอบของเหตุการณ์ข่าวที่ผู้ชมต้องการรับทราบ นำเสนอในเชิงอธิบายให้ผู้ชมเข้าใจตั้งแต่ที่มา สาเหตุ ไปจนถึงคำตอบสุดท้ายว่าเหตุการณ์ข่าวที่เกิดขึ้นมีความหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมว่าอย่างไร

ส่วนที่สี่

แนวคิดคนข่าวนักวิจัย (Analysis Journalist) จะต้องเกิดขึ้นในกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสืบค้นของผู้สื่อข่าวในสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล เพื่อกลั่นกรองข้อมูลที่ได้มาให้มีความน่าเชื่อถือและไม่ผิดพลาด ก่อนนำเสนอข้อมูลในลักษณะนี้เนื้อหาข่าวและภาพต่อผู้ชม

ส่วนที่ห้า

แนวคิดคนข่าวนักเล่าเรื่อง (Narrative Journalist) จะต้องเกิดขึ้นในกระบวนการนำเสนอข้อมูลข่าวที่ผ่านกระบวนการผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อนำข้อมูลข่าวสารส่งผ่านไปยังผู้ชมด้วยการทำให้ผู้ชมสนใจที่จะรับสารที่ส่งไปให้และรู้สึกเชื่อในสารที่สื่อถึง แนวคิดนี้คล้ายกับการเขียนบทละคร หรือ บทนิยายที่ผู้ชมหรือผู้อ่านรู้สึกคล้อยตามกับข้อมูลหรือเรื่องราวที่ต้องการให้รับทราบ

ส่วนที่หก

เทคโนโลยีกำหนดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เทคโนโลยีทำให้เกิดการหลอมรวมของมนุษย์ หรือ Human Convergences และการหลอมรวมของมนุษย์ ทำให้ผู้สื่อข่าวมีความสำคัญมากที่สุดในองค์กรข่าวของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล เหนือเทคโนโลยีที่บังคับให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

1. สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์ควรต้องพิจารณาปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่เปลี่ยนไปของผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล โดยพุ่งเป้าไปที่การผลิตบัณฑิตนิเทศศาสตร์ ให้มีทักษะการเป็นมนุษย์หลอมรวมหรือ Human Convergences ทั้งในมิติการหลอมรวมทักษะการคิด (Idea Convergences) การหลอมรวมทักษะการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี (Functional Convergences) และการหลอมรวมทักษะการใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายส่งผ่านเนื้อหาข่าวไปยังผู้ชมรับชมจากอุปกรณ์สื่อสารหลายรูปแบบ (Media Convergences)
2. ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ต้องศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้สื่อข่าวต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะการทำงาน และศึกษาปัจจัยจูงใจที่จะส่งเสริมให้ผู้สื่อข่าว ยอมรับกับการปรับเปลี่ยนตัวเอง ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง
3. ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลต้องสร้างโปรแกรมการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อเพิ่มทักษะการทำงานให้แก่ผู้สื่อข่าวในปัจจุบัน สำหรับเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นนักข่าวบนแนวคิด “มนุษย์หลอมรวม หรือ Human Convergences”
4. ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ต้องระมัดระวังไม่ให้ผู้สื่อข่าวกระทำการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและกฎหมายจากการนำเสนอข่าวที่รวดเร็วขึ้น อันเป็นผลพวงของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี
5. ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ต้องย้าเตือนผู้สื่อข่าวที่ทำงานข่าวบนกรอบแนวคิด “มนุษย์หลอมรวม หรือ Human Convergences” ให้คำนึงถึงหลักจรรยาบรรณของวิชาชีพประกอบการทำงานด้วย เพราะเกรงว่าผู้สื่อข่าว Convergence ที่สามารถทำงานได้หลายหน้าที่ อาจจะถูกพร่องหรือละเลยต่อจรรยาบรรณสื่อ

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ โลห์สีวานนท์. ก้าวข้ามให้พ้น..พลวัตของสื่อ หรือ Crossing Beyond Dynamic Media. วารสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 6, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2555).
- กาญจนา แก้วเทพ. ทฤษฎีการสื่อสารตามทัศนะของสำนักหน้าที่นิยม. ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญา นิเทศศาสตร์และ ทฤษฎีการสื่อสาร สาขานิเทศศาสตร์ (หน่วยที่ 5) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548.
- _____. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- กานต์ ยืนยง. SIU-Siam Intelligence Unit. 2557. <http://www.siamintelligence.com> (3 พฤศจิกายน 2558)
- จักรกฤษณ์ แก้วไพฑูรย์. วารสารคอมพิวเตอร์ เซมิคอนดักเตอร์ อิเลคทรอนิกส์. 272 (มกราคม-เมษายน 2548)
- แนวคิดมีเดียคอนเวอร์เจนซ์มีแนวคิดอย่างไร. 2558. <http://mba2010.wikidot.com/part-2-scribe-book-8> 2558. (22 พฤศจิกายน 2558)
- สุรสิทธิ์ วิหารรัฐ. “หลักวารสารศาสตร์ที่ถูกท้าทาย” ในการใช้เสรีภาพบนความรับผิดชอบของสื่อมวลชนไทยท่ามกลาง วิกฤตประเทศ. หนังสือครบรอบ 10 ปี สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ. นนทบุรี: บพิธการพิมพ์. 2551
- สิขเรศ ศิราภานต์. เปิดโลกกว้างเพื่อเรียนรู้พร้อมก้าวสู่ “ไทยดิจิทัล” (Digital Thailand). ตอนที่ 1: ความล้มเหลวของ ไอทีวี ดิจิทัล(ITV Digital). <http://sikares-digitalmedia.blogspot.com/2013/03/digital-thailand-1-itv-digital.html> (12 พฤศจิกายน 2558).
- กนกรัตน์ ยศไกร. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2558.
- เขมทัตต์ พลเดช. กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท บางกอก มีเดีย แอนด์ บรอดคาสติ้ง จำกัด. สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2558.
- ฉัตรชัย ตะวันธรงค์. กรรมการผู้จัดการ สถานีโทรทัศน์ไทยรัฐทีวี. สัมภาษณ์, 21 ธันวาคม 2558.
- ทรงศักดิ์ เปรมสุข. กรรมการผู้จัดการ สถานีโทรทัศน์ VOICE TV. สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2558.
- นารากร ตียาน. ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ช่องวัน. สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2558.
- พลชัย วินิจฉัยกุล. รองกรรมการผู้อำนวยการ บมจ.อสมท.. สัมภาษณ์, 9 ธันวาคม 2558.
- สิขเรศ ศิราภานต์. นักวิชาการอิสระ. สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2558.
- องอาจ สิงห์ลำพอง. กรรมการผู้อำนวยการ สถานีโทรทัศน์ช่อง 8. สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2558.
- อดิศักดิ์ ลิ้มปฐมนิก. ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บมจ.เนชั่นบรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น. สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2558.
- อภิศักดิ์ ชนเศรษฐกร. กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยนิวส์ เน็ตเวิร์ค จำกัด (TNN). สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2558.
- อัชฌา สุวรรณปากแพรง. รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3. สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2558.
- Dennis McQuail. (1994). Mass Communication Theory. London: Sage Publications Ltd.
- McLuhan, Marshall and Quentine Fiore. (1967). The Medium is The Message. New York: Bantam.

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

กำเนิดสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เนื่องจากความเห็นร่วมกันในการประชุมสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยที่ประชุมได้มีมติให้สภาร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ตัดข้อความว่าองค์กรอิสระตามกฎหมายกำหนดออก จากมาตรา 40 ซึ่งกำหนดให้มืองค์กรอิสระควบคุมหนังสือพิมพ์ แล้วให้นำไปบัญญัติไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยหลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐ เพราะสื่อมวลชนต้องการให้องค์กรนี้เป็นอิสระจริงๆ ปราศจากการแทรกแซงของทางราชการและการเมืองในขณะที่สื่อมวลชนก็พร้อมที่จะตั้งองค์กรขึ้นมาควบคุมกันเอง

สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ออกแถลงการณ์เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2540 ว่า มาตรา 40 ที่ระบุรับรอง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญของพนักงานหรือลูกจ้างเอกชนที่ประกอบกิจการด้านสื่อสารมวลชน รวมทั้งเจ้าพนักงานของรัฐ โดยไม่ต้องขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพภายใต้การควบคุมของ “องค์กรอิสระตามที่กฎหมายบัญญัติ” นั้น เป็นหลักการที่ดี แต่องค์กรตามที่กฎหมายบัญญัติดังกล่าว จำเป็นต้องมีหลักประกันในความเป็นอิสระ ภายใต้หลักการควบคุมกันเองของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์หรือวิชาชีพสื่อมวลชนอื่นๆ ที่จำเป็นต้องมีการพิจารณากันโดยละเอียดรอบครอบในขั้นของการออกกฎหมายประกอบตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ต่อไป

ในการประชุมสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2540 ที่ประชุมมีมติให้สภาร่างรัฐธรรมนูญตัดข้อความว่าองค์กรอิสระตามกฎหมายกำหนดออก จากมาตรา 40 แล้วนำไปบัญญัติไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยหลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐ และในการประชุมเจ้าของ บรรณาธิการ และผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2540 ที่ประชุมมีความเห็นชอบให้ตั้งคณะทำงาน 7 คน ได้แก่ นายสมหมาย ปาริฉัตร นายวิระ ประทีปชัยกุล นายพนา จันทรวโรจน์ นายขจรศักดิ์ ลิ้มปัทมปาณี นายวิฑูร พิงประเสริฐ นายวันชัย วงศ์มีชัย และนายวรวิทย์ ศรีอนันตรักษา มีนายเรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์ เป็นที่ปรึกษา คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่สอบถามความต้องการของเจ้าของบรรณาธิการ ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ ถึงเรื่องให้องค์กรอิสระโดยไม่ต้องให้กฎหมายบังคับ

คณะทำงานชุดนี้ ทำงานในรูปของการฟังความคิดเห็นจากเจ้าของหนังสือพิมพ์ และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ว่ามืองค์กรอิสระควบคุมกันเองหรือไม่ และได้มีข้อสรุปให้จัดตั้งองค์กรอิสระขึ้น โดยในขั้นแรกให้มีการจัดตั้งกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ “สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ”

สมาพันธ์หนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้ออกประกาศเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2540 แต่งตั้งกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีใจความว่า ตามที่ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ มีเจตนารมณ์ที่จะจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อควบคุมตนเองโดยสมัครใจ เจ้าของบรรณาธิการผู้มีอำนาจเต็มของหนังสือพิมพ์และสมาคมฯ ผู้ประกอบวิชาชีพที่ชอบด้วยกฎหมายได้ให้ความเห็นชอบที่จะลงนามร่วมกันในวันที่ 4 กรกฎาคม 2540 เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบวิชาชีพทั้งหมดพร้อมที่จะดำเนินการควบคุมตนเองเพื่อดำรงไว้ซึ่งหลักการพื้นฐานในเรื่องเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น อันเป็นหลักประกันความรับผิดชอบในการเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพนี้

ในวันที่ 4 กรกฎาคม 2540 เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทย-อังกฤษ 25 ฉบับ จากจำนวนทั้งสิ้น 32 ฉบับ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ 10 องค์กร ได้ร่วมกันลงนามในบันทึกเจตนารมณ์จัดตั้ง “สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ” เพื่อเป็นการควบคุมตนเองและส่งเสริมเสรีภาพและความรับผิดชอบยกระดับผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้ดียิ่งขึ้น โดยมีตัวแทนสถานทูตสหรัฐอเมริกา อินเดีย รัสเซีย และสโมสรผู้สื่อข่าวต่างประเทศร่วมเป็นสักขีพยานด้วย

ต่อมาในวันที่ 4 สิงหาคม 2540 ที่สมาพันธ์หนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ศ.นพ.แพทย์ประเวศ วะสี ประธานคณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วยคณะกรรมการการยกย่องฯ แถลงผลสำเร็จการยกย่องรัฐธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่า คณะกรรมการการยกย่องฯ ได้ดำเนินการยกย่องรัฐธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก ตามเจตนารมณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งได้ลงนามในบันทึกร่วมกันเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2540 ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

ศ.นพ.ประเวศ แถลงว่า หลักการสำคัญของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติตามธรรมนูญดังกล่าว เป็นไปเพื่อให้วงการหนังสือพิมพ์ได้ควบคุมดูแลตนเอง ขณะเดียวกันเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้เข้ามาร่วมในคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติดังกล่าวอีกด้วย องค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย 4 ส่วน คือ เจ้าของหรือ

ผู้บริหารหรือผู้ประกอบการ ซึ่งเลือกกันเอง 5 คน บรรณาธิการหรือตัวแทนผู้มีอำนาจจากกองบรรณาธิการซึ่งเลือกกันเอง 5 คน ผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ ซึ่งเลือกโดยสมาพันธ์หนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอาชีพต่างๆ อีก 7 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีอาวุโสและประสบการณ์สูงด้านหนังสือพิมพ์ซึ่งไม่สังกัดหนังสือพิมพ์ใด 2 คน

อีกหลักการหนึ่งที่สำคัญในการควบคุมกันเอง ของสภาการหนังสือพิมพ์ กำหนดไว้ในหมวดความรับผิดชอบทางจริยธรรม เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกหรือผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในสังกัดสมาชิกละเมิดหรือประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ก็จะแจ้งให้หนังสือพิมพ์ฉบับที่ถูกร้องเรียนลงตีพิมพ์คำวินิจฉัยดังกล่าวภายใน 7 วัน และอาจแจ้งให้หนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ตีพิมพ์ข้อความคำขอโทษผู้เสียหาย ส่วนกรณีมีผู้ถูกร้องว่าประพฤติผิดจริยธรรมสภาแจ้งไปยังต้นสังกัดเพื่อดำเนินการลงโทษแล้วแจ้งผลให้สภาทราบโดยเร็ว ในการนี้สภาอาจเผยแพร่คำวินิจฉัยต่อสาธารณะได้ คณะกรรมการยกร่างธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจะยกร่างข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้มีการเลือกกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นเป็นคณะแรกภายในระยะเวลา 120 วัน หลังจากนั้น สภาการหนังสือพิมพ์จะดำเนินการเพื่อให้มีการควบคุมกันเองในหมู่ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต่อไป

การเลือกตั้งกรรมการ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ในวันที่ 9 ตุลาคม 2540 นางบัญญัติ ทศนียะเวช ประธานคณะกรรมการอำนวยการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วยกรรมการคือ นพ.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ และนายสุวัฒน์ ทองธนากุล ได้จัดการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติชุดแรกตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ข้อ 9 ซึ่งคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจะมีด้วยกันไม่เกิน 21 คน โดยจะมีการเลือกตั้งกรรมการฯ ประเภท 1, 2, และ 3 ก่อน 14 คน เพื่อไปดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการประเภทที่ 4 อีกจำนวน 7 คน ให้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ โดยกรรมการทั้ง 3 ประเภท มาจากกลุ่มผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ไม่เกินกลุ่มละ 1 คน

ต่อมาวันที่ 12 พฤศจิกายน 2540 ได้มีการประชุมคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ครั้งที่ 1/2540 โดยที่ประชุมได้มีการเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขาธิการ และเหรัญญิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ซึ่งที่ประชุมมีมติเลือกให้นายมานิจ สุขสมจิตร เป็นประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร เป็นรองประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนที่ 1 ศ.นพ.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ เป็นรองประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนที่ 2 นายสุวัฒน์ ทองธนากุล เป็นเลขาธิการ และนางผุสดี คีตวรนาฎ เป็นเหรัญญิก

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้มีมติแต่งตั้งคณะทำงานประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขาธิการ และเหรัญญิก ไปดำเนินการร่างนโยบายในการทำงานและศึกษาการร่างระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เช่น ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ข้อบังคับว่าด้วยการรับและพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ ฯลฯ เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ในวันที่ 22 สิงหาคม 2540

ในการประชุมนี้ นอกจากจะมีผู้แทนจากเจ้าของบรรณาธิการ และผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์แล้ว ยังมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมด้วย ได้แก่ ดร.คณิต ณ นคร อดีตอัยการสูงสุด นายทองใบ ทองเปาด์ ทนายความแม่โขงไซ ดร.โกศล เพ็ชร์สุวรรณ เลขาธิการสมาคมโทรคมนาคมแห่งประเทศไทย ศ.นพ.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ ที่ปรึกษาแพทยสภา ดร.เกษม ศิริสัมพันธ์ นางบัญญัติ ทศนียะเวช อดีตนายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย และนายบัณฑิต ล่ำซำ กรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารกสิกรไทย

ต่อมาสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้อนุมัติข้อบังคับจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์จำนวน 30 ข้อ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2541 และเริ่มเปิดรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนและผู้เสียหายอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ก็ได้มีการแต่งตั้งอนุกรรมการรับเรื่องราวร้องทุกข์เพื่อพิจารณากลับกรองเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยมีนักวิชาการและผู้แทนองค์กรเอกชนทางด้านสิทธิมนุษยชนเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

บันทึกเจตนารมณ์ของ ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์

เรื่อง การจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้าพเจ้า ผู้บริหาร / เจ้าของ / บรรณาธิการ ผู้มีอำนาจเต็ม ของหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ รวมทั้งผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ที่ได้ลงนามทำบันทึกเจตนารมณ์ฉบับนี้ มีความเห็นพ้องต้องกันว่า สมควรให้มีสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ อันเป็นองค์กรอิสระขึ้นมาทำหน้าที่ควบคุมกันเองในหมู่ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ ยกย่องผู้ประกอบการวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์ และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการรับรู้ข่าวสารของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จะประกอบด้วย คณะกรรมการที่คัดเลือกจากผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์จำนวน 11 คน ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนทั่วไปที่สังคมยอมรับอีกจำนวน 10 คน ทำหน้าที่รับและวินิจฉัยคำร้องเรียนเมื่อมีการละเมิดหลักจริยธรรม เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้รับการวินิจฉัยอย่างเป็นธรรมแล้วว่าเป็นผู้ ละเมิด ได้แสดงความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัด

ข้าพเจ้าผู้ลงนามทำบันทึกฉบับนี้ จะยอมลงนามผูกพันตามธรรมนูญ ซึ่งคณะกรรมการอันประกอบด้วย ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นประธาน นางบัญญัติ ทศนิยมเวช และรองศาสตราจารย์พิเศษ ขวลาธวัช เป็นรองประธาน นายมานิจ สุขสมจิตร นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร ศาสตราจารย์นายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ นายเกษม สรศักดิ์เกษม นายกำแหง ภริตานนท์ นายพนา จันทรวโรจน์ นายไพศาล ศรีจรัสจรรยา และนายสุวัฒน์ ทองธนากุล เป็นกรรมการ ได้ร่างขึ้นตามกรอบแห่งเจตนารมณ์ข้างบนนี้ และเห็นชอบด้วยแล้ว

จึงได้ลงนามไว้เป็นสำคัญ

สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย CONFEDERATION OF THAI JOURNALISTS

538/1 ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 6689420-2 โทรสาร 2414795
538/1 Samsen Rd., Dusit Bangkok, Thailand. 10300 Tel. 6689420-2 Fax : 2414795

(นายพิชาย ชื่นสุขสวัสดิ์)

บรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ 18

(นายสุทธิชัย หยุ่น)

บรรณาธิการ อำนวยวงการ
ในเครือเดอะเนชั่น 14

(นายไพศาล ศรีจรัสจรรยา)

ประธานกรรมการบริหาร
กลุ่มสิ่งพิมพ์ในเครือวัฏจักร 25

(นายสราวุธ วัชรพล)

หัวหน้ากองบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 13

(นายประชา เทตรกุล)

บรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 9

(นายขรรค์ชัย บุนปาน)

ประธานกรรมการ
บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) 22

(นายถาวร สุวรรณ)

หัวหน้ากองบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์บ้านเมือง 19

(นางผาณิต พูนศิริวงศ์)

ผู้อำนวยการ
หนังสือพิมพ์แนวหน้า 17

(นายไพศาล มังกรไชยา)

ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว
ในเครือฐานเศรษฐกิจ 6

(นายธวัช พลึงเทพินทร์)

ประธานและกรรมการอำนวยการ
บริษัท คู่แข่ง จำกัด 2

(นายสุวัฒน์ ทองธนากุล)

ผู้อำนวยการผู้จัดการ 21

(นายศักดิ์ นพเกตุ)

บรรณาธิการ

(นายวิภาส วิจิตรวาทการ)

บรรณาธิการบริหาร
หนังสือพิมพ์บิสซิเนสเดย์ 20

(นายปราชญ์ ไชยคำ)

หัวหน้ากองบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์สยามกีฬารายวัน 26

(นางกรรณิกา วิริยะกุล)

หัวหน้ากองบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ 11

(นายชาญชัย สงวนวงศ์)

ผู้อำนวยการ
หนังสือพิมพ์ไทยไฟแนนเชียล 12

(นายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์)

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา
หนังสือพิมพ์ข่าวสด 24

(นายพิเชียร คุระทอง)

บรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์มติชน 23

สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย CONFEDERATION OF THAI JOURNALISTS

538/1 ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 6689420-2 โทรสาร 2414795
538/1 Samsen Rd., Dusit Bangkok, Thailand. 10300 Tel. 6689420-2 Fax : 2414795

(นายอดิศักดิ์ ลิ้มปฐมนกิจ)
บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา
หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 16

(นายพนา จันทรวีโรจน์)
บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา
หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น 15

(นายกิตติพันธ์ เทตระกุล)
บรรณาธิการอำนวยการ
หนังสือพิมพ์สื่อธุรกิจ 31

(นายเชลง กัทธีระพันธ์)
ผู้อำนวยการ
หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 2

(นายสุชัย มีโหม)
ผู้ช่วยบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์สายกลาง 30

(นายชายชาติ ลิ้มจรูญ)
บรรณาธิการบริหาร
หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์รายวัน 10
จังหวัดเชียงใหม่

(นายเชาวพงศ์ เมฆวรกิจกุล)
บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา
หนังสือพิมพ์เสียงใต้รายวัน 32

(นายสุนทร จันทรงษ์)
ผู้อำนวยการและบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์โคราชรายวัน 3

(นายทวี ยอดเพชร)
บรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์ชิงเสียงเยาะเป่า 5

(นายอุ๋น คุณ หมิง)
รองบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์ดวงชัย 9

(นายสุเดช กรกิตติชัย)
ผู้อำนวยการและบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์เกียฮั่วตงจวัน (ศิรินคร) 1

(นางสุสติ คีตะวรนาถ)
บรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์ชิงจิงเจียน 4

(นายสมยศ วงศ์ทองเหลือง)
บรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์เอเชียนิวส์ไทม์ 23

(นายเกรียง วงศ์สุศิริ)
บรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์สากล 29

(นายชัยยุทธ จันทรานพัตนา)
บรรณาธิการบริหาร
หนังสือพิมพ์สยามโพสต์ 27

สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย CONFEDERATION OF THAI JOURNALISTS

538/1 ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 6689420-2 โทรสาร 2414795
538/1 Samsen Rd., Dusit Bangkok, Thailand. 10300 Tel. 6689420-2 Fax : 2414795

(นายสมาน สุดโต)

นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
ประธานสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

(นางชุติมา บุณยรัต)

นายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย

(นายชัยรัตน์ คำนิวัฒน์)

นายกสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์

(นายปรีชา พนสุ)

นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์ภูมิภาคแห่งประเทศไทย

(นายจรัส ทรัพย์บุตร)

นายกสมาคมหนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาคแห่งประเทศไทย

(นายองอาจ พึ่งพานิช)

นายกสมาคมผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ

(นายวิชัย วราพล)

นายกสมาคมช่างภาพสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย

(นายชาญ มีศรี)

นายกสมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงแห่งประเทศไทย

(นายจิตล ชาติปรีชา)

นายกสมาคมผู้สื่อข่าวกีฬาแห่งประเทศไทย

(นายวิเชียร นิลกานนท์)

นายกสมาคมนักข่าวช่างภาพกีฬาแห่งประเทศไทย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรม แห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541

โดยที่เจ้าของ ผู้ประกอบการ บรรณาธิการ และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งหลายได้
พร้อมใจกัน สถาปนาสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ให้เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมตนเอง เพื่อ
ส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ สถานภาพผู้ประกอบวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์ ตลอดจนส่งเสริม
สนับสนุนสิทธิการใช้สื่อหนังสือพิมพ์ เพื่อการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็นของพลเมือง
ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ให้
การศึกษาแก่ประชาชน รวมทั้งยึดถือความยุติธรรม และความเที่ยงธรรมเป็นหลักในการประกอบวิชาชีพ

อาศัยความตามข้อ 5 (1) และข้อ 14 (4) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540
คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีมติเห็นชอบให้ตราข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ
หนังสือพิมพ์ไว้ดังต่อไปนี้

หมวด 1 หมวดทั่วไป

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

“ข่าว” หมายถึง เนื้อข่าว ความนำหรือตัวโปรย พาดหัวข่าว ภาพข่าว และคำบรรยายภาพ
ข่าว

“หนังสือพิมพ์” หมายถึง หนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.
2540 ข้อ 3

“ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์” หมายถึงผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญ
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 ข้อ 3

หมวด 2

จริยธรรมของหนังสือพิมพ์

ข้อ 4 หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำและความครบถ้วน

ข้อ 5 หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ

ข้อ 6 หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายาม ในการให้เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อ 7 หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าว จนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 8 หนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรือมีอคติจนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 9 หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว

ข้อ 10 เมื่อคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ต้องบอกที่มาของข้อความนั้น

ข้อ 11 การเสนอข่าวที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใดๆ ต้องแสดงถึงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ 12 ในกรณีที่มีการเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์ต้องลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาด ดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

ข้อ 13 หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ 14 หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ หากได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวนั้นไว้ หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไว้เป็นความลับ

ข้อ 15 ในการเสนอข่าวหรือภาพใดๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาส

ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

ข้อ 16 การพาดหัวข่าวและความน่าอ่านของหนังสือพิมพ์ ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าวและต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ข้อ 17 หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ่วง

ข้อ 18 ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรม แก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงเสมอ

ข้อ 19 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณา ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็น ประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นไม่ได้

หมวด 3

จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 20 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อม เสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ 21 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่วาดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้อง สิทธิหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ 22 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูล ข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

หมวด 4

แนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 23 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์ หรือตำแหน่ง เพื่อให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบ ด้าน

ข้อ 24 การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชนและไม่ เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อ 25 การได้มาซึ่งข่าวสาร หนังสือพิมพ์พึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์

ข้อ 26 ในการแสดงความคิดเห็น หนังสือพิมพ์พึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

ข้อ 27 หนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการล່วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์ สาธารณะ

ข้อ 28 หนังสือพิมพ์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบ ให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์พึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ ประกาศโฆษณาที่นำสงสัยว่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณชน

ข้อ 29 หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของ
ประกาศโฆษณานั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่มขาย

ข้อ 30 ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม

ประกาศ ณ วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2541

นายมานิจ สุขสมจิตร
ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2557

ตามที่ได้มีข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2554 ลงวันที่ 20 กันยายน 2554 ไว้แล้วนั้น

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักความเป็นผู้มีส่วนได้เสียอาศัยอำนาจธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 ข้อ 16 (4) คณะกรรมการสภาหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีมติเห็นชอบให้ออกข้อบังคับดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2557”

ข้อ 2. ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ 19 แห่งข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2554 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การประชุมของอนุกรรมการจะต้องมีอนุกรรมการเข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะอนุกรรมการ ในกรณีอนุกรรมการ หรือบุคลากรที่อนุกรรมการสังกัด หรือต้นสังกัดของอนุกรรมการถูกร้องเรียน ให้อนุกรรมการนั้นออกจากที่ประชุมก่อนเริ่มการพิจารณาเรื่องราวร้องเรียนดังกล่าว โดยให้ถือเป็นการงดออกเสียง”

ข้อ 3. ให้ใช้บังคับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 26 สิงหาคม 2557

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2557

อาศัยอำนาจตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่สอง พ.ศ. 2548 ข้อ 16 (4) คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีมติเห็นชอบให้ตราข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2557 ไว้ดังต่อไปนี้

หมวด 1 บททั่วไป

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้ให้เรียกว่า ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2557 และให้ใช้ข้อบังคับนี้ ตั้งแต่วันถัดจากประกาศนี้เป็นต้นไป

ข้อ 2 ให้ยกเลิกข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2554

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2548

“เลขาธิการ” หมายถึง เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

“คณะอนุกรรมการ” หมายถึง คณะอนุกรรมการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ ตามข้อบังคับว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2554

“จริยธรรม” หมายถึง จริยธรรมแห่งผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541

“เรื่องราวร้องทุกข์” หมายถึง การร้องเรียนเรื่องจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิก

หมวด 2 การร้องเรียน

ข้อ 4 การร้องเรียนว่าข้อความหรือภาพที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ หรือพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิก ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่าเสียหายหรือขัดต่อข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 ให้แจ้งเป็นหนังสือพร้อมด้วยหลักฐานต่อหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น เพื่อบรรเทาความเสียหายตามควรแก่กรณี

ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนมิได้ดำเนินการตามวรรคแรก ให้เลขาธิการพิจารณาส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไปยังหนังสือพิมพ์ที่ถูกร้องเรียนโดยไม่ชักช้า

ข้อ 5 เมื่อผู้ร้องเรียนได้ดำเนินการตามข้อ 4 แล้วถูกปฏิเสธหรือเพิกเฉยจากหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไม่น้อยกว่าสามสิบวัน หรือการบรรเทาความเสียหายไม่เป็นที่พอใจ ผู้ร้องเรียนมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาต่อไป

ข้อ 6 เมื่อความปรากฏแก่คณะกรรมการว่าข้อความหรือภาพในหนังสือพิมพ์ หรือพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ขัดต่อจริยธรรมแห่งวิชาชีพ คณะกรรมการมีสิทธิดำเนินการพิจารณาได้

ข้อ 7 การยื่นคำร้องเรียนหนังสือพิมพ์หรือผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ว่ากระทำการขัดต่อจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ให้กระทำเป็นหนังสือระบุ ชื่อ อายุ ภูมิลำเนา ที่อยู่ อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ พร้อมด้วยหลักฐานแห่งข้อกล่าวหาและลงลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน และชื่อ ที่อยู่ ตำแหน่งหน้าที่ หรือหนังสือพิมพ์ที่ต้องการร้องเรียนต่อคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการพิจารณาตามข้อบังคับ

เมื่อคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนตามวรรคแรกแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาส่งหรือไม่ส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวให้คณะอนุกรรมการ ดำเนินการตามข้อบังคับโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาไม่ส่งเรื่องร้องเรียนให้คณะอนุกรรมการ ต้องแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบพร้อมแสดงเหตุผลโดยไม่ชักช้า

ผู้ร้องเรียนมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

ข้อ 8 ในกรณีที่ไม่ปรากฏลายมือชื่อของผู้ร้องเรียนโดยแจ้งชัด หากเป็นเรื่องที่ปรากฏว่ามีมูลหรือมีเหตุอันควรรับไว้พิจารณา คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาก็ได้

ข้อ 9 การร้องเรียน สามารถกระทำได้โดยผ่านทาง เว็บไซต์ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดย ผู้ร้องเรียนจะต้องลงลายมือชื่อในสำเนาหนังสือร้องเรียนที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติกำหนดภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อ 10 การร้องเรียนให้กระทำภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่ผู้ร้องเรียนทราบเรื่อง แต่หากคณะกรรมการเห็นสมควรจะรับไว้พิจารณาตามธรรมเนียม สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ข้อ 20 (3) ก็ได้

หมวด 3 การรับเรื่องร้องเรียน

ข้อ 11 เรื่องร้องเรียนตามหมวด 2 ให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์รับเรื่องร้องเรียนนั้นไว้พิจารณา หากเห็นว่าเรื่องร้องเรียนนั้น ไม่ขัดต่อข้อบังคับฯ ในหมวด 2 และไม่ต้องห้ามตามธรรมนูญ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ข้อ 20

ข้อ 12 เรื่องที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ หรือมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับข้อความหรือภาพที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิก หรือจากพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิก ขัดต่อข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คณะกรรมการมีอำนาจหยิบยกขึ้นพิจารณาและดำเนินการตามข้อ 19 (2) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ก็ได้

ข้อ 13 เมื่อคณะกรรมการมีมติรับเป็นคำร้องเรียนไว้พิจารณา ให้คณะกรรมการแจ้งให้ผู้ถูกร้องเรียนและหนังสือพิมพ์ต้นสังกัดที่ผู้ถูกร้องเรียนเป็นสมาชิกทราบ พร้อมกับส่งเรื่องร้องเรียน เพื่อให้ผู้ถูกร้องเรียนชี้แจงหรือแก้ข้อร้องเรียนภายในสิบห้าวัน

ข้อ 14 การสละสิทธิชี้แจงหรือแก้ข้อร้องเรียน หรือกรณีที่ผู้ถูกร้องเรียนนำเรื่องที่ถูกร้องเรียนไปดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียน ไม่เป็นเหตุให้การพิจารณาเรื่องร้องเรียนเป็นอันยุติลง

หมวด 4 การพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์

ข้อ 15 เพื่อประโยชน์ต่อการพิจารณา คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะเรื่องก็ได้

ข้อ 16 ให้คณะกรรมการ หรือคณะทำงานเฉพาะเรื่องมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสารและวัตถุพยานจาก ผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้มีอำนาจเชิญบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือขอเอกสารหลักฐานจากผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการพิจารณาและสรุปความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(2) การพิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานทั้งหมดทุกประเภทให้ใช้วิธีการไต่สวน และค้นหาความจริงโดยให้รับฟังบันทึกคำพยานที่ได้ทำขึ้นและเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาประกอบการวินิจฉัยชี้ขาดได้

(3) เรื่องร้องเรียนระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้วยกัน ให้คณะกรรมการดำเนินการไกล่เกลี่ยประนีประนอม ตามที่เห็นสมควรได้

ข้อ 17 เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์เสร็จแล้ว ให้แจ้งผลการพิจารณาให้คณะกรรมการ คู่กรณี และหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิกทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่การพิจารณาเสร็จสิ้น

ข้อ 18 ภายใต้ข้อบังคับนี้ ข้อ 6 และข้อ 8 การพิจารณาวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการ จะต้องปรากฏชื่อผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน ตำแหน่ง หน้าที่ สังกัดหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสมาชิกถึงข้อกล่าวหาและ คำแก้ข้อกล่าวหา พยานหลักฐาน ข้อเท็จจริงในการพิจารณา และผลการพิจารณาว่าประพฤติผิดจริยธรรม หรือไม่ ข้อใด ประการใด และวัน เดือน ปี ของคำพิจารณาวินิจฉัย พร้อมด้วยความรับผิดชอบทางจริยธรรม ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

*ข้อ 19 การประชุมของคณะอนุกรรมการ จะต้องมือนุกรรมการเข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะอนุกรรมการ ในกรณีที่อนุกรรมการ หรือบุคลากรในต้นสังกัด หรือต้นสังกัดของอนุกรรมการ ถูกร้องเรียน ให้อนุกรรมการนั้นออกจากการประชุมในระหว่างการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว โดยให้ ถือเป็นการงดออกเสียง

การลงมติให้ถือเสียงข้างมากของที่ประชุม

ข้อ 20 บรรดาเอกสารและถ้อยคำสำนวนต้องเก็บรักษาอย่างเป็นระเบียบ มีทะเบียนรับ-ส่ง เพื่อ สะดวกแก่การค้นหาและถือว่าบรรดาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องด้วยเรื่องร้องเรียนจริยธรรมเป็นความลับไม่ อาจเปิดเผยหรือนำไปใช้ในทางที่อาจทำให้ผู้ร้องเรียนหรือผู้ถูกร้องเรียนได้รับความเสียหายจากการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียนให้แก่บุคคลภายนอกไม่อาจกระทำได้ เว้นแต่จะได้รับ อนุญาตจากประธานคณะอนุกรรมการ หรือคณะกรรมการ

ข้อ 21 หากคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการ ให้ยื่น คำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวัน เพื่อเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา

ในกรณีที่มิเหตุจำเป็น ประธานคณะอนุกรรมการมีสิทธิขยายระยะเวลาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกิน สามสิบวัน

หมวด 5 การพิจารณาอุทธรณ์

ข้อ 22 ให้ประธานคณะอนุกรรมการส่งคำอุทธรณ์ ให้คณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่ได้รับ คำอุทธรณ์ เพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์โดยเร็ว

ข้อ 23 คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ประกอบด้วย กรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่ง ชาติ หรือผู้ทรงคุณวุฒิตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ซึ่งมีใช่เป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือเคยเกี่ยวข้องในการ พิจารณาเรื่องนี้มาก่อน จำนวนไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 24 เมื่อคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ พิจารณาเสร็จแล้ว ให้ส่งคำวินิจฉัยให้คณะ กรรมการพิจารณา คำวินิจฉัยของคณะกรรมการถือเป็นที่สุด

* แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2557

หมวด 6 การแจ้งผลคำวินิจฉัย

ข้อ 25 ให้เลขาธิการแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ให้คู่กรณีและหนังสือพิมพ์ที่สังกัดสมาชิกทราบโดยไม่ชักช้า

ข้อ 26 คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้นำความตามข้อบังคับข้อ 18 มาใช้โดยอนุโลม

ข้อ 27 ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องเรียนประพฤติผิดจริยธรรม ให้ประธานคณะกรรมการ แจ้งมติความรับผิดชอบทางจริยธรรมให้หนังสือพิมพ์ฉบับสังกัดสมาชิกที่ถูกร้องเรียน เพื่อดำเนินการตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์ฯ หมวด 5 ข้อ 24 ต่อไป

หมวด 7 บทเฉพาะกาล

ข้อ 28 เรื่องร้องเรียนที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตามข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ด้วยวิธีพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2549 ให้ดำเนินการพิจารณาต่อไปจนเสร็จสิ้นกระบวนการพิจารณาตามข้อบังคับเดิม

ประกาศ ณ วันที่ 26 สิงหาคม 2557
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการเป็นสมาชิก พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2 และข้อ 14 (2) และ (4) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีมติให้ออกแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับว่าด้วยการเป็นสมาชิก พ.ศ. 2546 ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการเป็นสมาชิก พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกข้อความในข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าด้วยการเป็นสมาชิก พ.ศ. 2541 แล้วให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

ข้อ 4 สมาชิก หมายถึง องค์การสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ตามความในข้อ 2 แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 และหนังสือพิมพ์ที่ได้รับอนุมัติให้เป็นสมาชิกได้ตามข้อ 7 แห่งข้อบังคับนี้

คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อ 5 หนังสือพิมพ์ที่จะสมัครเป็นสมาชิกได้ จะต้องมีความสมบูรณ์ดังต่อไปนี้

(1) เป็นหนังสือพิมพ์ตามคำนิยามในข้อ 3 แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540

(2) หนังสือพิมพ์นั้น ยอมรับผูกพันและปฏิบัติตามธรรมนูญและข้อบังคับอื่นๆ ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

(3) หนังสือพิมพ์ที่สมัครเป็นสมาชิก ต้องมีระยะเวลาการตีพิมพ์ที่ชัดเจนดังนี้

- หนังสือพิมพ์รายวัน และราย 3 วัน ต้องตีพิมพ์เผยแพร่แล้วอย่างน้อย 6 เดือน
- หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ต้องตีพิมพ์เผยแพร่แล้วอย่างน้อย 9 เดือน
- หนังสือพิมพ์ราย 15 วัน และรายเดือน ต้องตีพิมพ์เผยแพร่แล้วอย่างน้อย 1 ปี

(4) เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นการเสนอข่าวสาร และไม่มีเนื้อหาสาระที่ขัดต่อจริยธรรมแห่ง

วิชาชีพ

(5) เจ้าของหรือบรรณาธิการต้องไม่เคยถูกองค์กรวิชาชีพอื่นลงโทษ หรือถอนใบอนุญาต หรือองค์กรสมาชิกรัฐสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ลงโทษในข้อหาประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพอย่างร้ายแรง

(6) เป็นหนังสือพิมพ์ที่ได้รับการรับรองจากเจ้าของ หรือบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ ที่เป็นองค์กรสมาชิกรัฐสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ อย่างน้อย 2 องค์กร

(7) พนักงานในกองบรรณาธิการ ต้องเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพที่เป็นสมาชิกรัฐสภาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

ข้อ 6 การสมัครเป็นสมาชิก ต้องทำเป็นหนังสือตามแบบพิมพ์ที่คณะกรรมการกำหนดยื่นต่อเลขาธิการ โดยเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าและค่าบำรุงรายปีตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

แบบพิมพ์ตามวรรคแรกจะต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยเพื่อแสดงชื่อองค์กรที่ขอสมัครเป็นสมาชิก พร้อมชื่อหนังสือพิมพ์ในสังกัด ลักษณะของหนังสือพิมพ์ ชื่อผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 7 ให้เลขาธิการนำคำขอสมัครเป็นสมาชิกตามข้อ 6 เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในโอกาสแรกที่มีการประชุมคณะกรรมการ

มติอนุมัติให้เป็นสมาชิกได้ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของคณะกรรมการทั้งหมด

มติของคณะกรรมการให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ 8 เมื่อคณะกรรมการมีมติอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้หนังสือพิมพ์ใดเป็นสมาชิก ให้เลขาธิการแจ้งมติพร้อมเหตุผล แก่หนังสือพิมพ์นั้นโดยมิชักช้า

ข้อ 9 การพ้นจากสถานภาพการเป็นสมาชิก

(1) สมาชิกที่ขาดการจ่ายค่าบำรุงสมาชิกติดต่อกัน 3 ปี จะขาดจากการเป็นสมาชิกสามัญ โดยจะไม่มีสิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการ ไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกคณะกรรมการ และไม่มีสิทธิขอใบรับรองการเป็นสมาชิกเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการขอประกันตัวชั่วคราว ทั้งนี้ สภาการหนังสือพิมพ์ฯ ยังมีสิทธิในการควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในองค์กรดังกล่าว

(2) สมาชิกที่ขาดการจ่ายค่าบำรุงสมาชิกติดต่อกัน 5 ปี ให้ถือว่าพ้นสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติทันที

ข้อ 10 ข้อบังคับนี้ ไม่ให้ใช้บังคับกับหนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ก่อนหน้าข้อบังคับนี้ มีผลบังคับใช้ ยกเว้นข้อ 9

ประกาศ ณ วันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2546

(นายสมชาย กรุสวนสมบัติ)

ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2556

เพื่อให้การใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับภารกิจของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และเป็นการสร้างระบบการควบคุมภายในมิให้กระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กร อาศัยความตามข้อ 5 (1) และ ข้อ 16 (4) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2548) คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจึงมีมติเห็นชอบให้ออกข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2556 ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2556”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 การใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ให้ใช้เฉพาะในกิจการของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเท่านั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ข้อ 4 การใช้ตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จะต้องเป็นไปในลักษณะที่เหมาะสมพอสมควรแก่กรณี และมีใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าหากำไร

ข้อ 5 การนำตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และก่อให้เกิดความเสียหาย หรืออาจจะเกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ชื่อเสียงโดยรวม สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขอสงวนสิทธิ์ที่จะยกเลิกการอนุญาตให้ใช้ หรืออาจห้ามมิให้ใช้อีกไม่ว่ากรณีใด

ข้อ 6 ให้มีตราสัญลักษณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หรืออักษรชื่อเต็มของหน่วยงาน ติดไว้ด้านข้างนอกรถยนต์เฉพาะรถยนต์ส่วนบุคคลที่ขึ้นทะเบียนอยู่กับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเท่านั้น

ข้อ 7 ให้ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติรักษาการตามข้อบังคับนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ 3 ธันวาคม 2556

คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการดำเนินการ เพื่อให้มีผู้มาดำรงตำแหน่งแทนกรรมการ ที่พ้นจากตำแหน่ง พ.ศ. 2557

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 16 (4) แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติออกข้อบังคับว่าด้วยการดำเนินการเพื่อให้มีผู้มาดำรงตำแหน่งแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตามข้อ 13 และยังมีวาระการดำรงตำแหน่งเหลืออยู่ไม่น้อยกว่าหกสิบวันตามข้อ 14 ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยการดำเนินการเพื่อให้มีผู้ดำรงตำแหน่งแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง พ.ศ. 2557”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม 2557

ข้อ 3 ในกรณีที่มีกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 ข้อ 13 (2) ถึง (9) และมีวาระการปฏิบัติหน้าที่เหลืออยู่ไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เมื่อได้พิจารณาถึงองค์ประกอบ คุณสมบัติ และการได้มาของคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ตามข้อ 11 แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ให้คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหา ในการประชุมครั้งถัดไปของคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ด้วยการเลือกจากคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจำนวนไม่เกินห้าคน และไม่ต่ำกว่าสามคน มีประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการสรรหาและให้เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นเลขานุการ

ข้อ 4 การดำเนินการตามข้อ 3 ให้คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติดำเนินการให้มีผู้มาดำรงตำแหน่งแทนตามประเภทของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งนั้น โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน และให้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกใหม่อยู่ในตำแหน่งตามวาระของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ 5 วิธีการสรรหาให้ถือปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

(1) ให้คณะกรรมการสรรหาแจ้งองค์กรสมาชิกผู้มีสิทธิเสนอชื่อร่วมกันเสนอชื่อผู้ดำรงตำแหน่งแทนตามประเภทของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งโดยกำหนดวันสิ้นสุดการเสนอชื่อให้ชัดเจน และให้รวบรวมรายชื่อผู้ที่ถูกเสนอชื่อให้แล้วเสร็จภายในสามวัน เพื่อให้ผู้ถูกเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือตาม

จำนวนตำแหน่งที่ว่างนั้นภายในห้าวัน ในกรณีไม่สามารถเลือกกันเองได้ ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นผู้พิจารณาด้วยการลงคะแนนลับ และให้ถือมติดังกล่าวเป็นที่สุด

หากมีผู้ได้รับการเสนอชื่อเพียงคนเดียวหรือเท่าจำนวนตำแหน่งที่ว่างของแต่ละประเภทให้ดำเนินการแต่งตั้งบุคคลผู้ถูกเสนอชื่อนั้นแทนตำแหน่งที่ว่างลงได้

(2) กรณีผู้พ้นจากตำแหน่งเป็นกรรมการประเภทผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอาชีพ ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกจากผู้ได้รับการเสนอชื่อน้อยกว่าสามคน โดยให้ถือตามเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์หรือให้ถือเป็นยุติโดยประธานกรรมการสรรหาเป็นผู้ชี้ขาด

ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอผลการสรรหาต่อประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ออกประกาศแต่งตั้งกรรมการผู้ดำรงตำแหน่งแทนภายในห้าวันนับแต่วันสิ้นสุดการสรรหาโดยให้มีผลนับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

(3) กรณีหากไม่สามารถดำเนินการตามข้อบังคับนี้ได้ เช่น ไม่มีผู้สมัคร หรือกรณีอื่นใด ให้เป็นมติของคณะกรรมการสรรหาทำความเห็นเสนอคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีมติให้เป็นที่สุดต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ 26 สิงหาคม 2557

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

แบบปฏิบัติ
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553

เนื่องด้วยในสถานการณ์ปัจจุบัน สื่อมวลชนแขนงต่างๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และเว็บไซต์ข่าวสารต่างๆ ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทั้งในด้านการรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร การนำเสนอ และการแสดงความคิดเห็น หรือการเผยแพร่การทำงานขององค์กรข่าว ซึ่งมีทั้งการใช้ประโยชน์ในระดับองค์กร ตัวบุคคล และผสมผสาน เป็นจำนวนมาก จึงควรมีแนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์

องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนจึงได้มอบหมายให้ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ประสานการยกร่างแนวปฏิบัติ โดยมีตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพต่างๆ ได้แก่ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ดูแลเว็บไทย ชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ นักวิชาการด้านนิติศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและเทคโนโลยีสารสนเทศ ร่วมกันยกร่างและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง

จึงกำหนดเป็นแนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน ดังต่อไปนี้

หมวด 1
บททั่วไป

ข้อ 1 ในแนวปฏิบัตินี้ “สื่อสังคมออนไลน์” (Social Media) หมายถึง ช่องทางการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใดๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้สามารถสื่อสารเนื้อหา อาทิ twitter.com, facebook.com, youtube.com, weblog ต่างๆ

“องค์กรสื่อมวลชน” หมายถึง องค์กรสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และองค์กรสมาชิกสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

“ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภากาหนังสือ
แห่งชาติ พ.ศ. 2540 ผู้ประกอบวิชาชีพข่าว ผู้ปฏิบัติงานข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ตามธรรมนูญสภาวิชาชีพ
ข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2552 และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนอื่นที่ยอมรับแนวปฏิบัตินี้

หมวด 2

แนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชน

ข้อ 2 การใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น พึงยึดมั่นกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยอย่างเคร่งครัด

ข้อ 3 การนำเสนอข่าวโดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชน ควรมีหลักในการอ้างอิงถึงองค์กรสื่อมวลชน ดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อองค์กรสื่อมวลชนที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- (2) รายละเอียด สัญลักษณ์ หรือชื่อย่อ ที่แสดงถึงองค์กรสื่อมวลชน
- (3) มาตรการทางเทคนิคที่ยืนยันถึงสถานะและความมีตัวตนขององค์กรสื่อมวลชน รวมถึงการประกาศต่อสาธารณชนตามช่องทางที่องค์กรมีอยู่

ข้อ 4 การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อมวลชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควรเป็นไปตามข้อบังคับจริยธรรมหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติขององค์กรที่กำกับดูแลตามที่ระบุไว้ในหมวดหนึ่ง และต้องไม่เป็นการสร้างความเกลียดชังระหว่างคนในสังคม ไม่ยุยงให้เกิดความรุนแรงจนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและเสียหายรุนแรงขึ้นในชาติ

ข้อ 5 องค์กรสื่อมวลชนต้องให้ความเคารพและยอมรับข้อมูล ข่าวสาร หรือภาพ ที่ผลิตโดยบุคคลอื่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์

การคัดลอก ข้อความใดๆ จากสื่อสังคมออนไลน์ พึงได้รับการอนุญาตจากเจ้าของข้อความนั้นๆ ตามแต่กรณี กรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือรายงานข่าวในฐานะสื่อมวลชน ต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของข้อความและข่าวสารนั้นโดยรับรู้ถึงสิทธิ หรือลิขสิทธิ์ขององค์กรหรือบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลดังกล่าว

หมวด 3

แนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

ข้อ 6 การนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อาจแบ่งได้ดังนี้

(1) กรณีใช้ชื่อบัญชีผู้ใช้งาน (user account) ที่ระบุถึงต้นสังกัด ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติตามข้อบังคับจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะความถูกต้อง (accuracy) สมดุล (balance) และการใช้ภาษาที่เหมาะสม

(2) กรณีใช้ชื่อบัญชีผู้ใช้งานที่ระบุถึงตัวตนอันอาจทำให้เข้าใจว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้ใช้งานพึงระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นที่อาจนำไปสู่การละเมิดจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเช่นเดียวกัน

ข้อ 7 การรายงานข้อมูลข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงแยก “ข่าว” กับ “ความเห็น” ออกจากกันอย่างชัดเจน พึงระมัดระวังการย่อความที่ทำให้ข้อความนั้นบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง และพึงระมัดระวังการเผยแพร่ข้อมูลซ้ำ

ข้อ 8 ในกรณีที่เวลาเป็นสาระสำคัญของการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร พึงตระหนักถึงมิติของเวลาในการนำเสนอข่าวนั้นๆ ด้วย

ข้อ 9 ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงตระหนักว่าพื้นที่บนสื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะ ไม่ใช่พื้นที่ส่วนบุคคล ซึ่งข้อมูลที่มีการรายงานจะถูกบันทึกไว้และอาจมีผลทางกฎหมายได้

ข้อ 10 ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอ และการแสดงความคิดเห็น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงระวังการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเด็กและสตรี ภาพอุจาด ลามก อนาจาร หวาดเสียว และรุนแรง

ข้อ 11 ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน พึงระมัดระวังกระบวนการหาข่าวหรือภาพจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยมี การตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน รอบด้าน และควรอ้างอิงแหล่งที่มาเมื่อนำเสนอ เว้นแต่สามารถตรวจสอบและอ้างอิงจาก แหล่งข่าวได้โดยตรง

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะการรายงานสดผ่านอุปกรณ์ปลายทางต่างๆ (devices) หรือการสร้าง ข้อความบนสื่อสังคมออนไลน์จากการประชุม “ปิด” ต้องได้รับอนุญาตจากที่ประชุมก่อน

ข้อ 12 หากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนเกิดความผิดพลาด จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลหรือองค์กรอื่น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องดำเนินการ แก้ไขข้อความที่มีปัญหาโดยทันที พร้อมทั้งแสดงถ้อยคำขอโทษต่อบุคคลหรือองค์กรที่ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ ต้อง ให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายมีโอกาสดูแลข้อผิดพลาดในส่วนของตนด้วย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
9 พฤศจิกายน 2553

ประกาศสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การพาดหัวข่าวและ ตัวโปรยที่ใช้ภาษารุนแรง หยาบคาย

จากเหตุการณ์วิกฤติความขัดแย้งทางความคิดเห็นด้านการเมืองแล้ว พบข้อเท็จจริงว่า การพาดหัวข่าวและการนำเสนอความน่าเชื่อถือของสื่อสิ่งพิมพ์หลายฉบับ ทั้งที่เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและมิได้เป็นสมาชิกต่างใช้ถ้อยคำนำเสนอในลักษณะของการล้อเลียน กระแทกกระเทียบเปรี้ยวเปรย ยุยงส่งเสริมให้เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายจนเกินเลย ขาดความเหมาะสม ซึ่งอาจมีลักษณะของความลำเอียงหรืออคติในการเสนอข่าว โดยอาจสร้างความเสียหายต่อผู้ประกอบการวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์โดยรวม ตลอดจนมีโอกาสสร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ในฐานะเป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมกันเอง เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบสถานภาพผู้ประกอบการวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมสร้างความปรองดองลดความขัดแย้งและคัดค้านการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการรับรู้ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงประกาศมาเพื่อให้สมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและเพื่อนร่วมวิชาชีพ กำกับดูแลให้มีการพาดหัวข่าวและการนำเสนอความน่าเชื่อถือหรือตัวโปรยที่ขัดต่อข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541 ข้อ 8 ที่ว่า หนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรือมีอคติจนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินความเป็นจริง

ข้อ 16 การพาดหัวข่าวและความน่าเชื่อถือของหนังสือพิมพ์ ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าวและต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว และข้อ 30 ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม

จึงประกาศมาเพื่อทราบโดยทั่วไป

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

16 มิถุนายน 2553

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เรื่อง การปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในสังกัดสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นไปตามกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานและป้องกันพฤติกรรมที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานข่าวและบรรณาธิการจำนวนหนึ่ง จึงมีมติให้กำหนดแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่องการปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังต่อไปนี้

1) ขอบเขตการรับจ้างเขียนข่าว หรือบทความ

(1) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรรับจ้างหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน เพื่อเขียนข่าว หรือบทความที่มีลักษณะเป็นการประชาสัมพันธ์หรือโฆษณาชวนเชื่อหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานในสายงานที่ผู้ประกอบวิชาชีพรับผิดชอบ หรือสายงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(2) ในการรับค่าตอบแทนในการเขียนเรื่องหรือบทความอื่นใด นอกเหนือจากการเขียนข่าวหรือบทความตาม

(1) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ควรได้รับอย่างสมเหตุสมผลกับงานเขียนที่ได้รับการว่าจ้าง

การรับจ้างเขียนเรื่องให้กับนักการเมือง ข้าราชการระดับสูง หรือนักธุรกิจ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ควรเปิดเผยชื่อของตนในฐานะผู้เขียนเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่องานเขียนนั้น

2) การรับตำแหน่งเป็นกรรมการและที่ปรึกษา

(1) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรเป็นที่ปรึกษาของนักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการระดับสูง หรือนักธุรกิจ โดยมีค่าตอบแทนเป็นตัวแทนหรือผลประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะเป็นการดำรงตำแหน่งอย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม

(2) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรเป็นกรรมการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานของรัฐตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ

(3) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาในหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนที่อาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับสายงานข่าวที่ตนรับผิดชอบ

3) การมีส่วนได้เสียในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์และอื่นๆ

(1) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรเป็นกรรมการหรือมีหุ้นในสัดส่วนหรือจำนวน ซึ่งมีนัยสำคัญในบริษัท ที่ปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ ที่มีส่วนได้เสียหรือมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่

(2) ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ไม่ควรเป็นกรรมการหรือรับผลประโยชน์ในบริษัทหรือธุรกิจอื่นใด ซึ่งมีส่วนได้เสียในผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ และไม่ควรถูกเกี่ยวข้องกับกิจการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายทางศีลธรรมหรือวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ไม่ว่าจะในฐานะเจ้าของ กรรมการหรือที่ปรึกษา

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

24 กุมภาพันธ์ 2549

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอข่าวกีฬา

ด้วยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวกีฬาที่มีส่วนชักนำไปสู่การเล่นการพนันในหมู่เยาวชนของชาติ และตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของค่านิยมสังคมไทย จึงเห็นสมควรที่จะวางแนวทางสำหรับสื่อมวลชนทั้งหลาย เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในสังกัดสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นไปตามกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และเกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานและป้องกันการนำเสนอข่าวที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยข้อเสนอแนะของ คณะอนุกรรมการส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานข่าว บรรณาธิการและผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่ง เห็นสมควรให้กำหนดแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่องการเสนอข่าวกีฬา เพื่อช่วยคุ้มครอง และชี้นำสังคมไปสู่ความมั่นคง ยั่งยืน และก้าวไกลสู่ความยิ่งใหญ่ไพศาลแห่งสังคม และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเสนอข่าวกีฬาให้ถูกต้อง มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีศักดิ์ศรีของการเป็นผู้สื่อข่าวกีฬาอย่างแท้จริง ดังต่อไปนี้

1. ต้องเป็นการรายงานข่าวกีฬาในทางสร้างสรรค์ ไม่ให้การรายงานข่าวกีฬาเป็นไปใน ความหมายที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในทางทำลายซึ่งกันและกัน
2. ต้องเป็นการรายงานข่าวที่ไม่ทำให้เกิดความรู้สึกถึงการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ ตลอดจนความเชื่อถือศาสนา และสังคม สร้างสำนึกของกีฬาให้เป็นเรื่องของ การสร้างคน สร้างสันติภาพ สร้างความรัก ความสามัคคีในมวลมนุษยชาติได้ทุกชาติทุกภาษา
3. ต้องเป็นการรายงานข่าวที่เที่ยงตรง ถูกต้องในกรอบแห่งจริยธรรมของวิชาชีพสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
4. ต้องเป็นการรายงานข่าวที่ไม่บิดเบือนเจตนารมณ์ที่แท้จริงของการกีฬาและไม่ส่งเสริมโฆษณาแฝงสินค้าอบายมุข
5. ต้องไม่เป็นการรายงานข่าวในทิศทางซึ่งโน้มเอียง หรือชี้นำ หรือชักจูง การกีฬาไปเกี่ยวข้องกับการพนัน หรือคล้อยตามไปในทางที่ไม่ดีงาม

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

4 กันยายน 2552

แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เรื่อง การเสนอข่าว

เกี่ยวกับชาติพันธุ์และศาสนา

โดยที่เห็นว่าการเคารพในเกียรติ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่รังเกียจเด็ดฉันทและเลือกปฏิบัติในสังคม เพราะเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อถือ และถิ่นกำเนิดของบุคคล ยังให้เกิดสันติและความสงบสุขในสังคม

ด้วยเป็นที่ปรากฏอยู่เสมอว่า เมื่อเกิดอาชญากรรมปล้น ฆ่า ช่มชู้ขึ้นกระทำชำเราด้วยประการใดๆ ที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลต่างชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา หรือความเชื่ออื่นที่ต่างออกไป บางครั้ง สื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ มักกระบุหรือพาดหัวข่าวด้วยการเน้นนำหน้าหลักที่เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อหรือภูมิลำเนาถิ่นเกิดของผู้กระทำความอาชญากรรม แทนการระบุหรือจำกัดเฉพาะตัวผู้กระทำอันเป็นการกระทำเฉพาะตัวของผู้นั้น

การกระทำหรือการรายงานข่าวดังกล่าว ถือเป็นการให้ร้ายหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดแก่เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ลัทธิความเชื่อถือหรือภูมิลำเนาถิ่นกำเนิดโดยรวม โดยที่การกระทำนั้นเป็นการกระทำของบุคคลเป็นการเฉพาะตัวหาได้เกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อถือหรือถิ่นกำเนิดของผู้กระทำโดยรวม ก่อให้เกิดความสะเทือนใจ กระทบกระเทือน เสื่อมเสียถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อถือหรือภูมิลำเนาถิ่นเกิดโดยรวม

เนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ มีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามกฎบัตรสหประชาชาติ กติกา สัญญา อนุสัญญาของสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกและให้สัตยาบัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความรัก ความสมานฉันท์ ระหว่างคนทั้งหลายโดยไม่จำกัด เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อถือและถิ่นกำเนิด และเพื่อให้เกิดสันติสุข และความเข้าใจอันดีระหว่างคนทั้งหลาย และเพื่อให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ คุณธรรม และจริยธรรมของสื่อมวลชนไทยในการจรรโลงสันติภาพ ความรัก ความสมานฉันท์ในมวลมนุษยชาติทั้งหลาย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จึงประกาศแนวการปฏิบัติในการรายงานข่าว การพาดหัวข่าวหรือการแสดงความคิดเห็น ในกรณีมีการกระทำใดอันเป็นความผิดหรือไม่ผิด ต่อกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับใดของบุคคลอันเป็นการกระทำเฉพาะตัวของผู้นั้น ดังนี้

1) พึงจำกัดเฉพาะบุคคลผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับผู้นั้นเท่านั้น มิควรขยายหรือให้เกิดความเข้าใจกว้างไกลพาดพิงถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อถือหรือถิ่นกำเนิดของผู้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดความเข้าใจผิด ความเสียหาย หรือการถูกเหยียดหยามหรือเกลียดชังต่อส่วนรวม ซึ่งมีได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้น

2) ในกรณีที่ปรากฏเบื้องต้น ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่า ผู้นั้นได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ซึ่งต้องมีการพิสูจน์ความผิดโดยศาลยุติธรรมแห่งชาติก่อน จึงไม่ควรนำเสนอข่าวหรือภาพข่าวเพื่อให้เกิดความเสียหายก่อนการพิสูจน์ความผิดทางกฎหมาย

3) เพื่อป้องกันปัญหาการนำเสนอข่าวหรือภาพข่าว หรือแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อถือหรือถิ่นกำเนิดของผู้ตกเป็นข่าว ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ควรตระหนักถึงในข้อเท็จจริงและจริยธรรมแห่งความเป็นจริง ไม่ควรนำเสนอข่าวและภาพข่าวในทำนองปรักปรำให้เกิดความเข้าใจผิดกันทั้งหมด

จึงประกาศเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

24 พฤษภาคม 2550

แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การรับเชิญไปทำข่าวในประเทศ และต่างประเทศ

เนื่องด้วยงานสื่อมวลชนสัมพันธ์ขององค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในปัจจุบัน มีการเชิญสื่อมวลชนไปต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ เพื่อทำข่าวการแสดงสินค้า นิทรรศการ ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ขององค์กรผู้เชิญ ตลอดจนการแถลงข่าวควบคู่ทัศนาวจร

การเดินทางจึงมีทั้งที่ไปปฏิบัติงานจริง ไปทัศนศึกษา และทั้งสองอย่าง ซึ่งหน่วยงานผู้เชิญมักรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าพาหนะ ค่าที่พัก และค่าอาหารตลอดการเดินทาง ช่วงใดที่ไม่มีการรับรอง องค์กรผู้เชิญจะจ่ายค่าอาหารตามจำนวนมือที่ให้ผู้ดูแลตนเอง จำนวนเงินดังกล่าว อาจเหมาะสมหรืออาจมากเกินไปสำหรับค่าอาหารแต่ละมื้อ ในขณะที่บางองค์กรสมาชิกมีเบี้ยเลี้ยงแก่ผู้ปฏิบัติงานข่าวในกรณีที่ไปปฏิบัติหน้าที่จริง ไม่ใช่ทัศนศึกษาหรือทัศนาวจร

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในสังกัดสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เป็นไปตามกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้ตั้งคณะทำงานศึกษาและสอบถามความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานข่าวและบรรณาธิการที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่ง และเห็นสมควรกำหนดแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การรับเชิญไปทำข่าวในประเทศและต่างประเทศดังต่อไปนี้

1. องค์กรสมาชิกควรใช้พิจารณาอนุญาตในการตอบรับหรืออนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในสังกัดเดินทางไปร่วมทำข่าวในประเทศและต่างประเทศ เพื่อไม่ให้ขัดกับข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
2. ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่เรียกร้องค่าตอบแทนอื่นใดจากองค์กรผู้เชิญซึ่งได้ออกค่าใช้จ่ายตลอดการเดินทางอยู่แล้ว
3. องค์กรสมาชิกที่จ่ายเบี้ยเลี้ยงการเดินทางให้ผู้ปฏิบัติงานข่าวในสังกัดเมื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศและต่างประเทศอยู่แล้ว ต้องแจ้งให้ผู้ปฏิบัติงานข่าวไม่รับค่าตอบแทนที่เข้าช้อนจากองค์กรผู้เชิญ
4. ผู้ปฏิบัติงานข่าวควรใช้ดุลพินิจในการรับค่าตอบแทนกรณีองค์กรผู้เชิญจ่ายเป็นค่าอาหารบางมื้อที่ไม่ได้มีการรับรองซึ่งมีมูลค่าสูงเกินความเหมาะสม

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

3 เมษายน 2552

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วย เรื่อง การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

ตามที่สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้ออกแนวปฏิบัติว่าด้วยเรื่องการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2547 เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพนักข่าวเป็นไปตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2541 หมวด 3 จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ข้อ 22 ความเป็น “ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใด อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารถูกต้องรอบด้าน”

สภาการหนังสือพิมพ์ฯ ขอยืนยันในหลักการว่า การได้มาซึ่งหุ้น ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จะต้องเป็นไปตามช่องทางปกติเหมือนนักลงทุนทั่วไป ที่ไปยื่นขอซื้อหุ้นผ่านตัวแทนจัดจำหน่ายในราคาที่เสนอขายให้ประชาชน ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการรับหุ้นในฐานะผู้มีอุปการคุณ หรืออุปการะอื่นใด หากมีการรับหุ้นจาก บริษัทจดทะเบียน ไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการเขียนข่าวหรือการวิเคราะห์สนับสนุนหุ้น นั้นๆ หรือหากจะเขียนก็ควรให้ข้อมูลประกอบด้วยว่า เป็นคนถือหุ้นบริษัทนั้นด้วย

นอกจากนี้ ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่สัมภาษณ์เจ้าของ หรือผู้มีอำนาจในการจัดสรรหุ้น ผู้ประกอบวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ต้องไม่ร้องขอ แสดงท่าทีหรือกระทำการใดๆ ในลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ผู้นั้นต้องการอภิสิทธิ์ ในการซื้อหุ้นจองของบริษัทนั้นๆ

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

19 กุมภาพันธ์ 2547

แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เรื่อง การเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิง และเด็กถูกละเมิดทางเพศ

เนื่องด้วยในปัจจุบัน สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศในทางที่ไม่เหมาะสม และอาจเข้าข่ายเป็นการละเมิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สิทธิมนุษยชนและกฎหมายโดยหนังสือพิมพ์ ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในสังกัดสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เป็นไปตามกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานและป้องกันการนำเสนอข่าวและภาพข่าวที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยคำแนะนำของ คณะอนุกรรมการส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานข่าว บรรณาธิการและผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่ง จึงเห็นสมควรให้กำหนดแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่องการเสนอข่าวและภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ ดังต่อไปนี้

1) การนำเสนอข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ

1.1 หนังสือพิมพ์ต้องไม่ลงตีพิมพ์ชื่อ ชื่อสกุลหรือตำบลที่อยู่ของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ รวมทั้งชื่อชื่อสกุลและตำบลที่อยู่ของญาติของผู้เสียหาย ไม่ว่ากรณีใดๆ หรือสิ่งที่ทำให้รู้หรือสามารถรู้ได้ว่าผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศเป็นใคร

1.2 ในกรณีที่ผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต ต้องไม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เสียชีวิต ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

1.3 การพาดหัวข่าว โปรมข่าว หรือการนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหาข่าวผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ทั้งในเรื่องการใช้ภาษาและการคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และไม่ตกย่ำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องเพศอันเนื่องมาจากการละเมิดทางเพศนั้น

2) การนำเสนอภาพข่าวผู้หญิงและเด็กถูกละเมิดทางเพศ

2.1 หนังสือพิมพ์ต้องไม่ลงตีพิมพ์ภาพข่าวของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ ไม่ว่ากรณีใดๆ และไม่ว่าผู้ที่ถูกละเมิดทางเพศนั้น จะเสียชีวิตหรือไม่ก็ตาม

2.2 ในกรณีที่ผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ ได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต หนังสือพิมพ์อาจลงตีพิมพ์ภาพหน้าตรงของผู้เสียชีวิตขณะมีชีวิตได้ ทั้งนี้ ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์ใดของครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

สภากาชาดหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

20 ตุลาคม 2549

แนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าว และภาพข่าวของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าว

สืบเนื่องจากการปฏิบัติงานและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชนในระยะเวลาที่ผ่านมา ถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์และตั้งคำถามถึงพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมต่อผู้ตกเป็นข่าวในหลายเหตุการณ์ อาทิ การทำข่าวหรือถ่ายภาพที่ไม่เหมาะสมของผู้เจ็บป่วย ผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ วินาศกรรม หรือเหตุรุนแรงตลอดจนการรายงานข่าวและภาพข่าวของผู้ต้องหาที่ตำรวจนำมาแถลงข่าวหรือนำมาทำแผนประทุษกรรมอันอาจเป็นการล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหา

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ เห็นสมควรให้กำหนดแนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าวดังนี้

หมวด 1 ผู้ปฏิบัติงานข่าว

ข้อ 1 ในการทำข่าวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

(1) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องสงสัยผู้ต้องหา และจำเลย

(2) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงระมัดระวังการตั้งคำถามและกระทำการใดๆ ในลักษณะชี้หน้า กดดันซ้ำเติมหรือเป็นการดูถูกเหยียดหยามผู้ต้องสงสัยผู้ต้องหาและจำเลย

ข้อ 2 การทำข่าวอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับฆาตกรรม ภัยพิบัติ วินาศกรรม การก่อการร้ายหรือเหตุรุนแรง

(1) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงหลีกเลี่ยงการถ่ายภาพผู้บาดเจ็บที่มีลักษณะอุจาดและสร้างความรู้สึกละอาย

(2) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงงดเว้นการถ่ายภาพผู้เสียชีวิต หากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ พึงระมัดระวังภาพผู้เสียชีวิตที่มีลักษณะอุจาด สยดสยอง หรือซ้ำเติมความทุกข์โศกของญาติผู้เสียชีวิต

ข้อ 3 เมื่อมีความจำเป็นต้องเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาล

(1) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงหลีกเลี่ยงการถ่ายภาพผู้ป่วย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้ป่วยโดยชัดแจ้ง

(2) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงเคารพสิทธิผู้ป่วย โดยเฉพาะข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย เว้นแต่ได้รับการยินยอมจากผู้ป่วย

(3) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงระมัดระวังการกระทำใดๆ อันอาจเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ และอาจเป็นการรบกวนผู้มาใช้บริการหรือญาติของผู้มาใช้บริการ และพึงปฏิบัติตามประกาศของสถานพยาบาลอย่างเคร่งครัด

ข้อ 4 ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงระมัดระวังการทำข่าวอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับฆาตกรรม ภัยพิบัติ วินาศกรรม การก่อการร้าย เหตุรุนแรง หรือการกระทำใดๆ อันอาจขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 5 ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงเคารพสิทธิส่วนบุคคลในการได้มาซึ่งข้อมูลของผู้ตกเป็นข่าว

ข้อ 6 ผู้ปฏิบัติงานข่าวต้องไม่ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลหรือภาพ หรือข้อมูลอื่นใดของเหยื่อ หรือพยานหรือผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในการทำข่าวอันอาจนำมาซึ่งอันตรายต่อบุคคลเหล่านี้

หมวด 2 องค์กรสื่อมวลชน

ข้อ 7 การเสนอข่าวหรือภาพข่าวผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา จำเลย และผู้เสียหาย ในคดีอาญา

(1) สื่อมวลชนพึงงดเว้นการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลและภาพข่าวที่แสดงอัตลักษณ์ของบุคคลที่เป็นเพียงผู้ต้องสงสัย

(2) สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวเครื่องพันธนาการใดๆ ของผู้ต้องหาและจำเลย

(3) สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำในการนำเสนอข่าวเชิงตัดสินหรือเกินข้อเท็จจริงที่แสดงว่าผู้ต้องหากระทำผิดไปแล้ว หรือเชิงประณามที่เป็นการชี้้นำให้เกิดการดูหมิ่นเกลียดชัง

(4) สื่อมวลชนพึงระมัดระวังการนำเสนอข่าวจากสำนวนคดีอันอาจเป็นการซ้ำเติมความทุกข์โศกที่ผู้เสียหายได้รับ

ข้อ 8 สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการเสนอภาพข่าวผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ วินาศกรรม และสถานการณ์รุนแรงอื่นๆ ที่มีลักษณะอุจาดสยดสยองหรือน่าเวทนา

ข้อ 9 สื่อมวลชนต้องไม่นำเสนอภาพข่าวศพของผู้เสียชีวิต ในกรณีที่จำเป็นต้องให้ความร่วมมือแก่ทางราชการเพื่อประโยชน์สาธารณะ สามารถนำเสนอได้โดยต้องหลีกเลี่ยงภาพในลักษณะที่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์โศกต่อญาติของผู้เสียชีวิต

ข้อ 10 สื่อมวลชนต้องไม่นำเสนอภาพผู้ป่วยในสถานพยาบาลที่ตกเป็นข่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้ป่วย

ข้อ 11 สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวของผู้เคราะห์ร้ายหรือญาติผู้เคราะห์ร้าย ที่เป็นการตอกย้ำความรุนแรง และความทุกข์โศกของผู้เคราะห์ร้ายและญาติ

ข้อ 12 สื่อมวลชนต้องไม่นำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลอื่นใดอันอาจเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวนั้น

ข้อ 13 สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำและสรรพนามเชิงเหยียดหยามหรือไม่เหมาะสมกับเพศ วัย สถานภาพ และชาติพันธุ์ของเหยื่อ ผู้เคราะห์ร้าย หรือบุคคลทั่วไปที่ตกเป็นข่าว

ข้อ 14 สื่อมวลชนพึงระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลหรือภาพข่าวหรือข้อมูลอื่นใดของพยานผู้รู้เห็น เหตุการณ์หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งหรือรุนแรง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ขึ้น

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์
มีนาคม 2559

ประกาศขอความร่วมมือสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การเสนอภาพข่าวที่ไม่เหมาะสม

ด้วยปรากฏว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีผู้ร้องเรียนถึงการกระทำที่ไม่เหมาะสมบางประการในหนังสือพิมพ์ในการเสนอภาพข่าวผู้หญิงในสภาพนุ่งน้อยห่มน้อยมีลักษณะใกล้เคียงเปลือย บางครั้งมีภาพหลุดนำมาตีพิมพ์ด้วย โดยเป็นภาพของนางแบบ นางงามดารานักร้อง นักแสดง บางภาพมีลักษณะที่ทำให้ผู้พบเห็นมีความรู้สึกทางกามารมณ์และความกำหนัด หรือมีลักษณะอนาจาร โดยมีได้แสดงความเป็นศิลปะ หรือเป็นศิลปะแต่ในนาม หรือบังหน้า แม้ว่าจะยังไม่เข้าข่ายผิดกฎหมายและเจ้าพนักงานไม่อาจดำเนินคดี ด้วยเกรงว่าจะเป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพ

โดยภาพเหล่านี้ มักเป็นภาพที่ได้จากบริษัทโฆษณา หรือจากนิตยสารที่เกี่ยวกับแฟชั่น ภาพยนตร์ และที่ถ่ายทำเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางธุรกิจ หรือไม่ก็เป็นภาพถ่ายของดารานักร้องนักแสดงต่างประเทศ หรือตีพิมพ์ในนิตยสารของต่างประเทศ นำเอามาตีพิมพ์ซ้ำอีก ซึ่งบางภาพอาจเหมาะสมสำหรับประเทศและอารยธรรมของประเทศต้นกำเนิดของภาพนั้นๆ แต่ไม่เหมาะสมไม่สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมของชาติไทย

นอกจากนี้ เมื่อภาพข่าวดังกล่าวถูกตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์แล้ว ก็มักถูกนำไปอ่านไปโฆษณาทางโทรทัศน์ต่างๆ อีกทอดหนึ่งตั้งแต่เช้า กลางวันถึงยามดึก ทำให้ภาพและข่าวกระจายกว้างและลึกไปอีกอย่างไม่มีจำกัด

เพื่อเป็นการตระหนักถึงศักดิ์ศรีและความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ เพื่อปกป้องศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติและปกป้องอนุชนของชาติ ทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ข้อ 17 ที่ว่า “หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือนำมาหวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ้อยถวน” และแนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ข้อที่ 24 ที่ว่า “การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชนและไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน” และข้อที่ 28 ที่ว่า “หนังสือพิมพ์ให้ความระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าเป็นภัยต่อสังคมหรือสาธารณชน”

ทั้งนี้ ด้วยความคำนึงถึงประโยชน์ของหนังสือพิมพ์สมาชิกที่ไม่ได้มีเจตนา แต่การกระทำอาจเข้าข่ายความผิดต่อประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287 ว่าด้วยความผิดฐานทำให้แพร่หลายแก่ประชาชนซึ่งวัตถุหรือสิ่งพิมพ์อันลามก มีความผิดจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือจากองค์กรสมาชิกขอให้ระมัดระวังในการเสนอหรือการเสนอภาพข่าวที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว ทั้งที่ผลิตโดยตนเองหรือนำของผู้อื่นมาดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์ของศักดิ์ศรีของประเทศชาติ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากองค์กรสมาชิกทุกองค์กรด้วยดี

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
ประกาศ ณ วันที่ 24 พฤษภาคม 2550

ประกาศสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ที่ 2/2546 เรื่อง แนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อ เอชไอวี หรือ เออดส์ ในหนังสือพิมพ์

ด้วยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือ โรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ ว่า หนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอข่าวดังกล่าว ทำให้สาธารณชนเกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องต่อผู้ติดเชื้อ และนำไปสู่ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในที่สุด

ดังนั้น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจึงได้ร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ จัดทำแนวทางการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือเอดส์ ในหนังสือพิมพ์ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในการนำเสนอข่าวที่ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นธรรมต่อผู้ติดเชื้อและไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังต่อไปนี้

1. การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเอชไอวี ควรเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ

- ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจว่าเอดส์เป็นปัญหาใกล้ตัว เกิดขึ้นได้กับทุกคนที่มีโอกาสมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน (สวมถุงยางอนามัย) ไม่ใช่ปัญหาของคนเที่ยวหญิงบริการ หรือคนติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นเท่านั้น เพราะจากการสำรวจพบว่า

* คนไทยกว่า 80% ติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกัน

* คนไทยมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากขึ้น (อายุเฉลี่ยการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของเด็กไทยอยู่ที่ 14 ปี)

- เสริมสร้างความมั่นใจในการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย ไม่ก่อให้เกิดความวิตก

- ส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี / เอดส์ มีความมั่นใจในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ท้อแท้ สิ้นหวัง เพราะสถานะของโรคเอดส์ในปัจจุบันเป็นโรคเรื้อรังที่ควบคุมได้ เมื่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีเจ็บป่วยด้วยโรคแทรกซ้อน สามารถรักษาให้หายได้ และมีการรักษาด้วยยาต้านไวรัส ซึ่งทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี / เอดส์ สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ

2. การนำเสนอข่าวควรเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เนื่องจากการนำเสนอข่าวอาจส่งผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ของผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ติดเชื้อ / ผู้ป่วยเอดส์ และอาจส่งผลให้เกิดการรังเกียจ การดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือการไม่ยอมรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพราะประชาชนในสังคมส่วนใหญ่มักมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเรื่องเอดส์ ดังนั้น การนำเสนอข่าวจึงต้อง

- ไม่ระบุชื่อ / นามสกุล / ที่อยู่ ของผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์

- ไม่นำเสนอภาพถ่ายที่ทำให้รู้ว่าเป็นผู้ป่วยเอดส์

- ไม่เปิดเผยสถานภาพการติดเชื้อเอชไอวีโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ประสบปัญหา
- ไม่เสนอภาพน่าเกลียด น่ากลัวของผู้ป่วยเอดส์ เพราะนอกจากจะไม่มีผลในการป้องกันแล้ว ยังส่งผลต่อการยอมรับ การอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี / เอดส์ ในสังคมโดยรวมด้วย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

16 พฤษภาคม 2546

แถลงการณ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่อง การตีพิมพ์ภาพและข่าว อันเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก

ตามที่ หนังสือพิมพ์หลายฉบับ ได้ตีพิมพ์ภาพของเด็ก อายุไม่เกิน 18 ปี ลงชื่อจริง นามสกุลจริง โดยอ้างว่าเป็นภาพของดาราสาววัยรุ่นคนหนึ่ง ในละครซีรีส์แนวสะท้อนชีวิตเด็กวัยรุ่น กำลังเสพยาเสพติด โดยมีการนำเสนออย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง การเสนอภาพและข่าวเช่นนี้ เป็นการกระทำผิดทั้งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กซึ่งมีโทษทางอาญาและถือว่าเป็นการละเมิดจริยธรรมเป็นการกระทำซ้ำต่อผู้ประสบเคราะห์กรรมที่เป็นเด็กและเยาวชนอย่างร้ายแรงโดยเฉพาะการละเมิดกรณีนี้เป็นภาระหน้าที่โดยตรงของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติที่จะต้องกำกับ ดูแลให้หนังสือพิมพ์ปฏิบัติภายใต้กรอบจริยธรรมอย่างเคร่งครัด

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแลเรื่องจริยธรรมของสื่อมวลชน ได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ดังกล่าว ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าภาพและข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ขององค์กรสมาชิกควรจะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองต่อสิทธิมนุษยชนของเด็กและเยาวชนอย่างเคร่งครัด การเสนอภาพและข่าวต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็กในทุกกรณี ความปรากฏว่า หนังสือพิมพ์ได้กระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดในการคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างชัดเจน

ในการประชุมคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2556 ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาเรื่องนี้แล้ว แม้ยังไม่มีผู้ร้องเรียน แต่คณะกรรมการเห็นร่วมกันว่า เป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวเป็นการขัดต่อข้อบังคับของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ สมควรแจ้งให้หนังสือพิมพ์ที่เสนอภาพและข่าวเด็กดังกล่าวคำนึงถึงความรับผิดชอบทางจริยธรรมแห่งวิชาชีพของสื่อหนังสือพิมพ์อย่างเคร่งครัด

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

30 กรกฎาคม 2556

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่

www.presscouncil.or.th

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

สรุปเรื่องร้องเรียน สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ปี 2558

เรื่องที่ 1/2558
วันที่รับหนังสือ 5 กุมภาพันธ์ 2558
ผู้ร้องเรียน กรรมการหยิบยกขึ้นมาพิจารณา
ผู้ถูกร้องเรียน หนังสือพิมพ์แนวหน้าและผู้จัดการออนไลน์
เรื่อง หนังสือพิมพ์เสนอข่าวให้ร้ายวิชาชีพทนายความสร้างความเข้าใจผิดให้ประชาชน ผู้อ่าน กรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หยิบยกกรณีสภาพทนายความออกแถลงการณ์เรื่อง
“เมื่อประชาชนหมดสิทธิอุทธรณ์/ฎีกาคดีต่อศาลฎีกาในคดีแพ่งและคดีอาญา (ยาเสพติด) กับข่าวที่ไม่ชอบด้วยจริยธรรมของสื่อสิ่งพิมพ์” ซึ่งระบุว่าหนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวให้ร้ายวิชาชีพทนายความสร้างความเข้าใจผิดให้ประชาชนผู้อ่าน
มติ ให้ส่งเรื่องให้ หนังสือพิมพ์แนวหน้าและผู้จัดการออนไลน์ ทราบ

เรื่องที่ 2/2558
วันที่รับหนังสือ 19 กุมภาพันธ์ 2558
ผู้ร้องเรียน บริษัท โซลูชั่น คอนเนอรั (1996) จำกัด (มหาชน)
ผู้ถูกร้องเรียน หนังสือพิมพ์เครือ บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
เรื่อง ขอให้ตรวจสอบจริยธรรมการนำเสนอข่าวหนังสือพิมพ์ในเครือบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ให้สอบสวนจริยธรรม หนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 251 วันที่ 26 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม 2557
บริษัท โซลูชั่น คอนเนอรั (1996) จำกัด (มหาชน) ขอให้ตรวจสอบจริยธรรมการนำเสนอข่าวหนังสือพิมพ์ในเครือบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ให้สอบสวนจริยธรรม หนังสือพิมพ์ผู้จัดการสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 251 วันที่ 26 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม 2557
มติ ไม่รับเรื่องไว้พิจารณา เนื่องจากข้อพิพาททุกประเด็นที่ผู้ร้องอ้างมา ปัจจุบันเป็นข้อฟ้องร้องต่อศาลแล้ว และเพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดต่อศาล จึงไม่สามารถรับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณาได้ ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรก พ.ศ. 2546 ครั้งที่สอง พ.ศ. 2548 ข้อ 20 (1)

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

รายนามคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมัยที่ 8

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี
กรรมการประเภทที่ 1
ประธาน

นางอุบลนัตตา สุภาวะรณ
กรรมการประเภทที่ 1
รองประธานคนที่ 1

นายเดชอุดม ไกรฤทธิ์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
รองประธานคนที่ 2

นายชาย ปละคามินทร์
กรรมการประเภทที่ 2
เลขาธิการ

นายเสด็จ บุนนาค
กรรมการประเภทที่ 2
รองเลขาธิการ

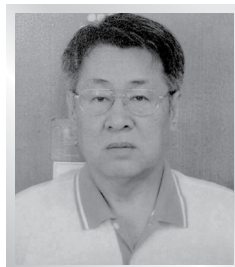
นางสาวฟุสตี คีตวรนาฏ
กรรมการประเภทที่ 2
เหรัญญิก

นายสุนทร จันทรังสี
กรรมการประเภทที่ 1

นายรัชชัย เอี่ยมศิริรักษ์
กรรมการประเภทที่ 1

นายอำนาจ จงยศยิ่ง
กรรมการประเภทที่ 1

นายสวิชัย บำรุงสุข
กรรมการประเภทที่ 2

รายนามคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมัยที่ 8

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

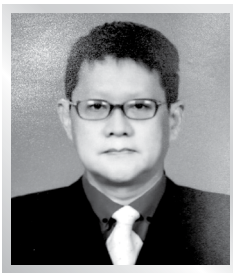
นายกุลสิทธิ์ สุขใส
กรรมการประเภทที่ 2

นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์
กรรมการประเภทที่ 3

นายจิระพงศ์ เต็มเปี่ยม
กรรมการประเภทที่ 3

นายสุประวัติ ศรีลักษณ์
กรรมการประเภทที่ 3

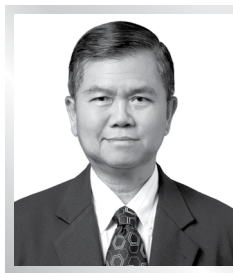
นายจักรกฤษณ์ แวศคล้ายหงษ์
กรรมการประเภทที่ 3

นางสนิษฐา เอกชัย
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
มาแทน นายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ ที่ลาออก
เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2559

นางสาวบุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รศ.จุมพล รอดคำดี
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
มาแทน รศ.ดร.ตรุณี หิรัญรักษ์ ที่ลาออก
เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

รศ.ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์ ดร.มานะ ตริยาวิวัฒน์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นางสาวสุวรรณา จิตประภัสสร
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

1. นายมานิจ	สุขสมจิตร	ที่ปรึกษา
2. นายพงษ์ศักดิ์	พยัคฆิเชียร	ที่ปรึกษา
3. นายสมชาย	กรุสวนสมบัติ	ที่ปรึกษา
4. นางบัญญัติ	ทัศนียะเวช	ที่ปรึกษา
5. นายสุวัฒน์	ทองธนากุล	ที่ปรึกษา
6. นายปราโมทย์	ฝ่ายอุประ	ที่ปรึกษา
7. นายจักร์กฤษ	เพิ่มพูล	ที่ปรึกษา

รายนามคณะกรรมการชุดต่างๆ

คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์

นายเดชอุดม ไกรฤทธิ	ประธาน
นายเจษฎา อนุจारी	รองประธานคนที่ 1
นายอำนาจ จงยศยิ่ง	รองประธานคนที่ 2
นายธวัชชัย เอี่ยมศิริรักษ์	อนุกรรมการ
นางสาวสุวรรณา จิตประภัสสร	อนุกรรมการ
ดร.มานะ ตีระยาภิวัฒน์	อนุกรรมการ
นายสุนทร พยัคฆ์	อนุกรรมการ
ผศ.ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม	อนุกรรมการ
นายเสด็จ บุณนาค	เลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมจริยธรรม

รศ.จุมพล รอดคำดี	ประธาน
ดำรงตำแหน่งแทน รศ.ดร.ดรณี หิรัญรักษ์ ที่ลาออก เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	
รศ.พ.ต.ท.หญิง ดร.ศิริวรรณ อนันต์โท	อนุกรรมการ
รศ.ดร.บุบผา เมฆศรีทองคำ	อนุกรรมการ
รศ.อังธิดา ลิ้มปัทมปาณี	อนุกรรมการ
ผศ.ดร.บุบผา บุญสมสุข	เลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการและส่งเสริมวิชาชีพ

รศ.ดร.ดรณี หิรัญรักษ์	ที่ปรึกษา
นายสุนทร จันทร์รังสี	ที่ปรึกษา
นายบรรยงค์ สุวรรณผ่อง	ที่ปรึกษา
ดร.มานะ ตีระยาภิวัฒน์	ประธาน
ดร.สุดารัตน์ ดิษยวรรณะ จันทราวัฒนากุล	รองประธาน
ผศ.ดร.วรัช คุรุจิต	อนุกรรมการ

นายธาม เชื้อสถาปนศิริ	อนุกรรมการ
นายอิทธิพล วรานุสุภากุล	อนุกรรมการ
นายจักรกฤษณ์ แวคล้ายหงษ์	อนุกรรมการ
นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์	อนุกรรมการ
นางสาวอศินา พรพวสิน	เลขานุการ

คณะอนุกรรมการคณะอนุกรรมการฝ่ายกิจการระหว่างประเทศ

นางผุสดี คีตวรนาฏ	ที่ปรึกษา
นายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์	ที่ปรึกษา
นายกวี จงกิจถาวร	ที่ปรึกษา
นายวิฑิต สีนุตพงษ์	ที่ปรึกษา
นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี	ที่ปรึกษา
นางสาวบุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์	ประธาน
<i>ดำรงตำแหน่งแทน นายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ ที่ลาออก เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2559</i>	
ดร.เฉลิมชัย ยอดมาลัย	อนุกรรมการ
นายปราเมศ เหล็กเพ็ชร	อนุกรรมการ
นายอนุชา เจริญโพธิ์	อนุกรรมการ
ดร.กนก อภิรดี	อนุกรรมการ
นายอุราฟ เกียรติวสกุล	อนุกรรมการ
นางสาวกรชนก รักษาเสรี	เลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์

นายสวิชัย บำรุงสุข	ประธาน
นายบุตธดา ศรีเลิศชัย	รองประธาน
นายจิระพงศ์ เต็มเปี่ยม	อนุกรรมการ
นายสุประวัติ ศรีลักษณ์	อนุกรรมการ
นายณรงค์ สุทธิรักษ์	อนุกรรมการ
นายโกศล สงเนียม	อนุกรรมการ
นายสมนึก จันทร์เจด	อนุกรรมการ
ว่าที่ ร.ต.กานต์ เหมสมิติ	อนุกรรมการ
นางสาวรัชฎา ปลันตา	เลขานุการ

คณะอนุกรรมการคณะอนุกรรมการฝ่ายเลขานุการ

นายขรรค์ ลิ้มปัทมปาณี	ประธาน
นางผุสดี คีตวรนาฏ	อนุกรรมการ
นางสาวรัชฎา ปสันตา	อนุกรรมการ
นางสาวกรชนก รักษาเสรี	อนุกรรมการ
นางสาวอศินา พรวิสิน	อนุกรรมการ
ผศ.ดร.บุปผา บุญสมสุข	อนุกรรมการ
นายมงคล บางประภา	อนุกรรมการ
ดำรงตำแหน่งแทน นางสาวชุตติมณฑล สีขำ ที่หมดวาระ เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2559	
นายมนตรี ชนกัน้ำชัย	อนุกรรมการ
นายชาย ปละคามินทร์	เลขานุการ
นายเสด็จ บุนนาค	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะทำงานคุ้มครองผู้บริโภค

นางสาวสุวรรณา จิตประภัสสร	ประธาน
นายสุวิทย์ เขยอุบล	คณะทำงาน
นายวีรศักดิ์ โชติวานิช	คณะทำงาน
รศ.มาลี บุญศิริพันธ์	คณะทำงาน
นายบรรยงค์ สุวรรณผ่อง	คณะทำงาน
นายธาม เชื้อสถาปนศิริ	คณะทำงาน
นางสาวเข็มพร วิรุณราพันธ์	คณะทำงาน
นายเสด็จ บุนนาค	เลขานุการ

องค์กรสมาชิก สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หนังสือพิมพ์ส่วนกลาง

หนังสือพิมพ์ - สำนักงานเลขที่

1	ฐานเศรษฐกิจ 91/1 ซอยสวนชิดชม ถนนเทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0 2954 2111 โทรสาร 0 2953 9068-9	
2	เดลินิวส์ 1/4 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงบางเขน เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10210 โทร. 0 2561 1456 โทรสาร 0 2579 9983 URL: http://www.dailynews.co.th Email: webmaster@dailynews.co.th	
3	ไทยโพสต์ 1852 ถนนเกษมราษฎร์ แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0 2240 2612-6 โทรสาร 0 2249 4830 URL: http://www.thaipost.net	
4	ไทยรัฐ 1 ถนนวิภาวดี-รังสิต แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0 2272 1325 (ศูนย์ข้อมูล), 0 2272 1030-0 (ส่วนกลาง) โทรสาร 0 2272 1324 URL: http://www.thairath.net E-mail: webmaster@thairath.co.th	
5	เนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ป, บมจ. 1858 ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260 โทร. 0 2338 3333 โทรสาร 0 2338 3958 URL: http://www.nationgroup.com The Nation โทร. 0 2338 3333 โทรสาร 0 2338 3958 URL: http://www.nationmultimedia.com E-mail: info@nationmultimedia.com	

กรุงเทพธุรกิจ โทร. 0 2338 3386 โทรสาร 0 2338 3947 URL: http://www.bangkokbiznews.com E-mail: ktwebmaster@bangkokbiznews.com	กรุงเทพธุรกิจ
คม ชัด ลึก โทร. 0 2338 3325 โทรสาร 0 2338 3940 URL: http://www.komchadluek.net	คมชัดลึก
6 แนวหน้า 96 หมู่ 3 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทร. 0 2551 4290-9 โทรสาร 0 2552 3800 URL: http://www.naewna.com E-mail: naewna@naewna.com	
7 บ้านเมือง 1 ซอยปทุมธานี ถนนวิภาวดี-รังสิต แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0 2930 1600-9 โทรสาร 0 2513 8120 URL: http://banmuang.co.th E-mail: presscenter@banmuang.co.th	
8 บริษัท โพสต์ พับลิชชิง จำกัด (มหาชน) 136 ถนนสุนทรโกษา แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110 Bangkok Post โทร. 0 2616 4000 โทรสาร 0 2671 3174 URL: http://www.bangkokpost.co.th E-mail: webmaster@bangkokpost.net	
โพสต์ทูเดย์ โทร. 0 2240 3700 โทรสาร 0 2671 3132 URL: http://www.posttoday.com E-mail: nhakanl@posttoday.com	
9 เครือผู้จัดการ 102/1 ถนนพระอาทิตย์ แขวงชนะสงคราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0 2629 4488 โทรสาร 0 2629 4470 URL: http://www.manager.co.th Email: mgr@manager.co.th ผู้จัดการรายวัน 360 โทร. 0 2629 4488 โทรสาร 0 2629 4470 URL: http://www.manager.co.th E-mail: mgr@manager.co.th	

นิตยสารผู้จัดการ 360° รายเดือน

โทร. 0 2629 4488 โทรสาร 0 2629 4475

URL: <http://www.gotomanager.co.th>

E-mail: magazine@manager.co.th

10 โลกวันนี้

71/25 ถนนบรมราชชนนี แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย

กรุงเทพฯ 10700

โทร. 0 2422 8101 โทรสาร 0 2884 9918

URL: <http://www.watta.co.th>

E-mail: ratta@watta.co.th

โลกวันนี้
รายวัน

11 สยามธุรกิจ

169/98 อาคารเสริมทรัพย์ ชั้น 3 ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0 2692 5100 โทรสาร 0 2694 0220

URL: siamturakij.com

E-mail: webmaster@siamturakij.com

สยาม
ธุรกิจ

12 สยามรัฐ

12 อาคาร 6 ถนนราชดำเนินกลาง แขวงพระนคร เขตพระนคร

กรุงเทพฯ 10200

โทร. 0 2662 1810 โทรสาร 0 2224 1984

URL: <http://www.siamrath.co.th>

Email: siamrath@siamrath.co.th

สยามรัฐ
รายวัน

13 สายกลาง

163/52 ถนนพระปิ่นเกล้า (ซอยสมเด็จพระปิ่นเกล้า 3) แขวงบางยี่ขัน

เขตบางยี่ขัน กรุงเทพฯ 10700

โทร. 0 2424 3942 โทรสาร 0 2813 1411-2

URL: <http://www.saiklangnews.com>

สายกลาง
นิตยสารรายวัน • www.saiklang.com

14 อปท.นิวส์

315/576 ชั้น 13 ฟอรั่มทาวน์ อาคาร 5 ถนนสาธุประดิษฐ์ แขวงช่องนนทรี

เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120

โทร. 0 2674 0084 โทรสาร 0 2674 0085

อปท.นิวส์
รายวัน

องค์กรสมาชิก สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

หนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาค

หนังสือพิมพ์ - สำนักงานเลขที่

1	กระบี่บ้านเรา 48/27 ซอยเจริญโชค ถนนกระบี่ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ 81000 โทร. 0 7562 2059 E-mail: KRABIBANRAO@YAHOO.COM	
2	ก้าวหน้า 81/9 ถนนคทธาร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000 โทร. 0 3233 8940 โทรสาร 0 3232 3948 E-mail: kaonanews@hotmail.com	
3	เกียรติภูมิ 144 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก 26000 โทร. 0 3732 0978-9 โทรสาร 0 3732 0880 E-mail: oasarika@hotmail.com	
4	ข่าวชายแดน 308 หมู่ 3 ตำบลช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี 34350 โทร. 0 4548 5214 โทรสาร 0 4548 5064 E-mail : walk_away_53@hotmail.com	
5	ข่าวนคร 605/50 หมู่ 10 ตำบลนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทร. 0 5622 2648 โทรสาร 0 5622 7330	
6	ข่าวภูมิภาค 29/3-4 หมู่ 5 ถนนโรงเรียนบ้านห้วยนา ตำบลปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี 71000 โทร. 0 3451 3170 E-mail: khawpoomipak@hotmail.com	

7 โคราชคนอีสาน 779/21 ถนนจอมสุรางค์ยาตร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทร. 0 4425 6966 โทรสาร 0 4424 1473 URL: http://www.koratdaily.com E-mail: info@koratdaily.com	
8 ชายแดน 39 หมู่ 1 ถนนทหารร่วมจิตต์ ตำบลอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว 27120 โทร. 0 3723 1234 E-mail: prasitnews@hotmail.com	
9 เชียงใหม่นิวส์ 164 ถนนราชเชียงใหม่ ตำบลหายยา อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50100 โทร. 0 5327 9686-7 โทรสาร 0 5327 9688 URL: http://www.chiangmainews.co.th E-mail: cmnews@chiangmainews.co.th	
10 เชียงรัฐ 279/78 หมู่ 3 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57000 โทร. 0 5374 6668 โทรสาร 0 5374 6270 E-mail: chiangratnewspaper@gmail.com	
11 ชาวตาก 589 ซอย 3 ถนนรามคำแหง ตำบลหัวเตี้ยด อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000 E-mail: chaotak1@hotmail.com	
12 ท้องถิ่นอีสาน สุวรรณภูมิ 397/22 ถนนรถไฟ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทร. 0 4322 2446 โทรสาร 0 4322 2446 Email: n_chakrapan@hotmail.com	
13 ไทยเสรี 76 หมู่ 20 ถนนกสิกรทุ่งสร้าง ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทร. 0 4333 1243 โทรสาร 0 4323 8486 URL: http://www.thaisaeree.com E-mail: thaisaeree@yahoo.com, suputtra.thai@gmail.com	
14 ไทยนิวส์รายวัน 199/49 หมู่ 2 ถนนโพธาราม ซอย 6 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 โทร 0 2322 6252-4, 0 5322 6256 โทรสาร 0 5321 6255 URL: http://www.thainews70.com E-mail: editor@thainews70.com	

15 ธุรกิจภาคเหนือ 36/2-3 หมู่ 4 ตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300 โทร. 0 5385 2719, 0 5311 0677 โทรสาร 0 5385 2719, 0 5311 0677 URL: http://www.sv-publishing.com E-mail: sveb_group@hotmail.com, nbncm@hotmail.com	
16 นครเชียงราย 736/1 ซอยเจ้าชาย หลังโรงเรียนเทศบาล 1 ศรีเกิด ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57000 โทร. 0 5371 2696 โทรสาร 0 5371 2696 E-mail: nakorn_cr@yahoo.com	
17 ปราการนิวส์ 613/208 หมู่ 2 ตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 10280 โทร. 0 2382 6288 website : http://prakannews.com/wp/ E-mail: prakannews@gmail.com	
18 ประชาคม 112/37-38 ถนนโพธิ์พล ซอย 1 ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร. 0 4224 6642 โทรสาร 0 4232 6263 URL: http://www.pracharkomnews.com/ E-mail: pracharkomnews@gmail.com	
19 ประชามติ (พิษณุโลก) 834/75-76 ซอย บ.ข.ส. ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0 5524 4244 โทรสาร 0 5524 6600 E-mail: prachamati_s@hotmail.com URL: http://www.phitsanuloknews.net	
20 ประชามติ (ตราด) 999/4 หมู่ 12 ถนนเนินตาแมว ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด 23000 โทร. 08 1384 5183 E-mail: prachamati2004@yahoo.com, jakkrit46@hotmail.com	
21 เมืองเลย 383 บ้านขอนแก่น ถนนเจริญรัฐ ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42000 โทร. 0 4283 3744 โทรสาร 0 4281 2610 E-mail: cnarisa@yahoo.com	
22 ลานนาโพสต์ 341 สามแยกเวียงทอง ถนนดวงรัตน์ ตำบลสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000 โทร. 0 5432 5068 โทรสาร 0 5432 5068 ต่อ 15 URL : www.lannapost.net E-mail : rack_bt@hotmail.com, lannapost@hotmail.com	

23 เพชรบูรณ์โพสต์ 339/5 หมู่บ้านหน้าค่าย 3 หมู่ 10 ถนนสระบุรี-หล่มสัก ตำบลชนไพร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000 โทร. 08 1887 6199 โทรสาร 0 5671 3564 E-mail: phetchaboonpost@hotmail.com	
24 พิทักษ์ไทย 12/7 ถนนเจ้าพระยาสุรสีห์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0 5524 3337 โทรสาร 0 5524 3337 E-mail: Athitpt@gmail.com	
25 เพชรภูมิ 80 หมู่ 4 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000 โทร. 0 3242 5310 โทรสาร 0 3242 4145 URL: http://www.petchpoom.com E-mail: petchnews@yahoo.com	
26 โพลนิวส์ 226 หมู่ 3 ถนนนิเวศดำเนิน ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา 30150 E-mail: poolnews@hotmail.com	
27 ฟ้าหลวงเชียงราย 229/329 หมู่ 3 ซอย 7 ถนนพหลโยธิน ตำบลสันทราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000 โทร. 0 5215 2602 E-mail: bs_boonsong@hotmail.com	
28 ภาคใต้โฟกัส 3 ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ 1 ซอย 24 ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110 โทร. 0 7436 8523-4 โทรสาร 0 7436 8523-4 ต่อ 13 URL: http://www.focuspaktai.com E-mail: focussongkhla@hotmail.com	
29 ภาคเหนือรายวัน 100 ถนนเชียงใหม่สมโภช 700 ปี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300 โทร. 0 5322 2585 โทรสาร 0 5321 5314 E-mail: amnatj2@hotmail.com	
30 เสรีชนนิวส์ 57/27 ถนนพระองค์ดำ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0 5530 3816 โทรสาร 0 5530 3815 E-mail : leaw111@hotmail.com	

31 เสียงเพชร 93-94 ถนนเพชรเจริญ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000 โทร. 0 5671 2939 โทรสาร 0 5671 2939 E-mail: ponghotnew@hotmail.com	
33 เสียงเสรี หจก.จุฑาวัลย์ เสียงเสรี 599 56/5 หมู่ 10 ตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000 โทร. 0 5525 1010 URL: www.siangsereetak.com E-mail: tim_bva@hotmail.com	
33 เสียงใต้รายวัน 1/25 ถนนเทพกระษัตรี อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต 83000 โทร. 0-7621-2949 โทรสาร 0-7622-3751 URL: http://www.siangtai.com E-mail: info@siangtai.com, siangtai@e-mail.in.th	
34 เสียงสาริกา ข 3-016/3 ถนนพาณิชย์เจริญ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก 26000 โทร. 0 3731 1352 โทรสาร 0 3731 1352 URL: http://www.sarikanews.tk E-mail: oasarika@hotmail.com	
35 เสียงอีสาน 5 หมู่ 8 ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทร. 0 4337 0234 โทรสาร 0 4337 0234 E-mail: new_3@hotmail.com	
36 สมิทธาไทมส์ 39-41 ถนนคลองเรียน 2 ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110 โทร. 0 7435 6804 โทรสาร 0 7435 6805 URL: http://www.samilatimes.co.th E-mail: info@samilatimes.co.th, editor@samilatimes.com	
37 สมุทรปราการโพสต์ 276/201 หมู่ 1 ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 10290 โทรสาร 0 2815 2630 URL: www.samutprakanpost.com E-mail: wiboon_news@hotmail.com	
38 เขียวข่าวชาวกังราว 39 ซอย 4 ถนนเทศบาล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 โทร. 0 5571 2256 E-mail: kawfang@hotmail.com, jun_junchai@hotmail.com	

39 สีสิต

15 ซอย 7 ถนนเทศบาล 1 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000

40 หลักเมือง

419/2 ถนนเพชรเจริญ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

โทร. 08 4180 6227 โทรสาร 0 5672 5786

E-mail : bood1977@yahoo.com

41 หัวหินสาร

74/4-5 ถนนแนบเคหาสน์ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77110

โทร. 0 3251 2345 โทรสาร 0 3251 1109

E-mail: eka@huahinsarn.com

42 แอดนิวส์อุทัย

120/30 ถนนวงศาโรจน์ ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี 61000

E-mail: ad_newsuthai@hotmail.com

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

องค์กรสมาชิก สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หนังสือพิมพ์ภาษาจีน

หนังสือพิมพ์ - สำนักงานเลขที่

1	เกียฮั่วตงจ้วน (ศิรินคร) 108 ถนนเสือป่า แขวงป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100 โทร. 0 2221 4181-2 โทรสาร 0 2623 1213-3 E-mail: d@bkk.loxinfo.co.th	 หนังสือพิมพ์ เกียฮั่วตงจ้วน (ศิรินคร)
2	ชิงจงเอี้ยน 1022-1030 ถนนเจริญกรุง แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100 โทร. 0 2266 8500 โทรสาร 0 2611 6423	 หนังสือพิมพ์ชิงจงเอี้ยน
3	ชิงเสียนเยอะเป่า 267 ถนนเจริญกรุง แขวงป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100 โทร. 0 2225 0070 โทรสาร 0 2225 4663 E-mail: singpao@loxinfo.co.th	 หนังสือพิมพ์ ชิงเสียนเยอะเป่า
4	ตงฮั่ว 877-879 ถนนเจริญกรุง แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100 โทร. 0 2236 9171-6 โทรสาร 0 2238 5286	 TONG HWA DAILY NEWS
5	สากล 21/1 สี่ก๊กพระยาศรี ถนนเจริญกรุง แขวงพระนคร เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0 2226 4849 โทรสาร 0 2224 7968 URL: http://www.universal@udnbkk.com	 หนังสือพิมพ์ สากล

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ร่วมแสดงความยินดี ในโอกาสครบรอบวันก่อตั้ง 65 ปี หนังสือพิมพ์ชิงเสียนเยอะเป่า เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2558 เวลา 14.30 น.

ครบรอบ 60 ปี สากล เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 นายภัทร คำพิทักษ์ ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ แสดงความยินดีครบรอบ 60 ปี หนังสือพิมพ์สากล โดยมีนายเกรียง วงศ์สุศิริ ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์สากล เป็นผู้รับมอบ

ครบรอบ 69 ปี บางกอกโพสต์ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 นายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการ แสดงความยินดีครบรอบ 69 ปี หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ โดยมีนายพิชาย ชื่นสุขสวัสดิ์ บรรณาธิการบริหาร เป็นผู้รับมอบ

ครบรอบ 46 ปี ไทยนิวส์ เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2558 นายภัทร คำพิทักษ์ ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ แสดงความยินดีครบรอบ 46 ปี หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ จ.เชียงใหม่ โดยมีนางอุบลนัฏดา สุภาวรรณ กรรมการผู้จัดการ-รองประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และนายอินสม ปัญญาโสภารณาธิการ เป็นผู้รับมอบ

ครบรอบ 26 ปี นครเชียงราย เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2558 นายสวัญย์ บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ แสดงความยินดีครบรอบ 27 ปี หนังสือพิมพ์นครเชียงราย โดยมีนายอัญเชิญ ก บัวเกษร ผู้อำนวยการและเจ้าของหนังสือพิมพ์นครเชียงราย เป็นผู้รับมอบ ณ โรงเรียนธารทิพย์ จ.เชียงราย

ครบรอบ 10 ปี อปท.นิวส์ เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2558 นายภัทร คำพิทักษ์ ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ แสดงความยินดีครบรอบ 10 ปี หนังสือพิมพ์ อปท.นิวส์ โดยมีนายกำพล มหานุกูล เจ้าของหนังสือพิมพ์ และนายชาญวิทยา ชัยกุล บรรณาธิการบริหารเป็นผู้รับมอบ

ครบรอบ 29 ปี กรุงเทพธุรกิจ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2558 นาย สวิชัย บำรุงสุข กรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ-ประธาน คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ แสดง ความยินดีครบรอบ 29 ปี หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ โดยมี นางสาวเลลา กาญจนนา บรรณาธิการบริหาร เป็นผู้รับมอบ

ครบรอบ 14 ปี คม ชัด ลึก เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2558 นายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 14 ปี หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก โดยมี นายบรรยงค์ อินทนา บรรณาธิการบริหาร เป็นผู้รับมอบ

ครบรอบ 20 ปี ไทยโพสต์ เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2558 นายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 20 ปี หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ โดยมี นายโรจน์ งามแมน (เปลวสีเงิน) ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร รับมอบ

ครบรอบ 31 ปี พีทีทรีไทย เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2558 นายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 31 ปี หนังสือพิมพ์พีทีทรีไทย โดยมี นายอาทิตย์ แสงสว่าง เจ้าของและบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา รับมอบ

ครบรอบ 16 ปี โลกวันนี้ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 นายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะอนุกรรมการ ฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีครบ รอบ 16 ปี หนังสือพิมพ์โลกวันนี้ โดยมีนายสุนทร กุลวัฒน์กิจ บรรณาธิการบริหาร เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์โลกวันนี้

ครบรอบ 7 ปี ASTV ผู้จัดการ เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 นายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์ แห่งชาติ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 7 ปี หนังสือพิมพ์ ASTV ผู้จัดการ โดยมีนายสุวัฒน์ ทองธนากุล บรรณาธิการบริหารหนังสือ พิมพ์ผู้จัดการ 360° รายสัปดาห์ และนายสุวิชา เพียรราษฎร์ บรรณาธิการบริหารฯ เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์ ASTV ผู้ จัดการ

ครบรอบ 17 ปี หลักเมือง จ.เพชรบูรณ์ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 นายบุตรดา ศรีเลิศชัย รองประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ 17 ปี นสพ.หลักเมือง จ.เพชรบูรณ์ โดยมีนายก้าแห่ง กลิ่นเทศ เจ้าของ-ผู้อำนวยการ-บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา รับมอบ

วันศุกร์ที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2558 เวลา 13.30 น. นายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วยนายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 21 ปี หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจโดยมีนายเทพสิทธิ์ โมฬีชาติ บรรณาธิการบริหาร เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ

เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2558 เวลา 13.20 น. นายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ นายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ และนายบุตรดา ศรีเลิศชัย รองประธานคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ฯ แสดงความยินดีงานวัน “กำพล วัชรพล” ประจำปี 2558 ในโอกาสครบรอบ 96 ปี นายกำพล วัชรพล ผู้ก่อตั้งมูลนิธิไทยรัฐ โดยมีนายสราวุธ วัชรพล หัวหน้ากองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และนายสมชาย กรสวนสมบัติ อดีตประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ-นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติคนปัจจุบัน

วันจันทร์ที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2559 เวลา 14.00 น. นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วยนายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 34 ปี หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ โดยมีนายจิตติศักดิ์ นันทพานิช บรรณาธิการบริหาร นายวิชัย สุวรรณบรรณ บรรณาธิการอาวุโส นายสมชาย สกกุลอื้อ บรรณาธิการอาวุโส และนายอรุณ ลอตระกุล ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ

วันศุกร์ที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2559 เวลา 09.30 น. นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วยนายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ และนายสมนึก จันทรเชิด อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ ร่วมแสดงความยินดีในโอกาสก้าวสู่ปีที่ 9 องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) หรือไทยพีบีเอส โดยมีนางพวงรัตน์ สองเมือง ผู้อำนวยการสำนักรายการ และรักษาการผู้อำนวยการ เป็นผู้รับมอบ

เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. เวลา 13.15 น. นายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และสมาชิกสัมพันธ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วยนายจิระพงศ์ เต็มเปี่ยม กรรมการฯ และนายสมนึก จันทร์เจ็ด อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 36 ปี หนังสือเสียงสาริกา จ.นครนายก โดยมีนายวรสิทธิ์ ปัจฉิมะศิริ รับมอบ ณ สำนักงาน หนังสือพิมพ์เสียงสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 เวลา 13.15 น. นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วย นายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการฯ และนายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และสมาชิกสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ 13 ปี นสพ. โพสต์ทูเดย์ โดยมีนายพัฒนพงษ์ จันทรานนท์ ทวงศ์ บรรณาธิการ และนายสมาน สุดโต ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์

เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2559 เวลา 13.20 น. นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วย นายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ นายบุตธดา ศรีเลิศชัย รองประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ และนายสมนึก จันทร์เจ็ด อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ ร่วมแสดงความยินดีเนื่องในโอกาสครบรอบ 56 ปี หนังสือพิมพ์ดวงฮั่ว โดยมีนายสมนึก กายวัฒน์กิจ ประธานกรรมการ เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์ดวงฮั่ว ถนนเจริญกรุง

เมื่อเวลา 09.40 น. วันอังคารที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2559 นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วยนายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการฯ และนายสมนึก จันทร์เจ็ด คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 36 ปี หนังสือพิมพ์แนวหน้า โดยมีนายพรณเดช พุนศิริวงศ์ กรรมการผู้จัดการ เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์แนวหน้า

เมื่อเวลา 10.15 น. วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2559 นายเสด็จ บุนนาค รองเลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วย นายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ นายบุตธดา ศรีเลิศชัย รองประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ นายสมนึก จันทร์เจ็ด และว่าที่ ร.ต.กานต์ เหมสมิต อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 44 ปี หนังสือพิมพ์สายกลาง โดยมีคุณอนุกุล วงษ์บัวทอง (ป้าแจ่ว) บรรณาธิการและผู้พิมพ์ผู้โฆษณา เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์สายกลาง

เมื่อเวลา 19.35 น. วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2559 นางอุบลนัฏดา สุภาวรรณ รองประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วย นายเสด็จ บุนนาค รองเลขาธิการฯ นายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ นายบุตรดา ศรีเลิศชัย รองประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ และนายสมนึก จันทร์เจ็ดดี อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 20 ปี หนังสือพิมพ์ลานนาโพสต์ โดยมี นางสาววิรัชฐา ภักดี เจ้าของ และนายจักรกฤษ เพิ่มพูล บรรณาธิการ เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์ลานนาโพสต์ จังหวัดลำปาง โดยมีนาย ไพโรจน์ ไส้สุนทร อธิบดีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้เกียรติร่วมงาน

เมื่อเวลา 13.20 น. วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2559 นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วยนายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ นายบุตรดา ศรีเลิศชัย รองประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ และว่าที่ ร.ต.กานต์ เหมสมิติ อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 52 ปี หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ โดยมีนายประชา เทตระกุล บรรณาธิการบริหาร เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์

เมื่อเวลา 19.15 น. วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 สำนักงาน หนังสือพิมพ์เพชรบูรณ์โพสต์ หมู่บ้านหน้าค่าย 3 อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ นายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ นายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ป.ค.คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ฯ นายบุตรดา ศรีเลิศชัย รองประธาน คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ และนายสมนึก จันทร์เจ็ดดี อนุกรรมการฯ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 16 ปี นสพ.เพชรบูรณ์โพสต์ โดยมีนายบรรหาร บุญเขต เจ้าของและบรรณาธิการฯ เป็นผู้รับมอบ

เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 เวลา 10.19 น. นายชาย ปละคามินทร์ เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พร้อมด้วย นายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ และนายสมนึก จันทร์เจ็ดดี อนุกรรมการฯ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 44 ปี หนังสือพิมพ์บ้านเมือง โดยมีนายพลทิตย์ ภุกพิบูลย์ หัวหน้ากองบรรณาธิการ เป็นผู้รับมอบ ณ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง

วันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ และสถาบันเด็กและเยาวชน (สสย.) จัดเสวนา เรื่อง สื่อกับการละเมิดสิทธิผู้ด้อยค่า โดย นายไพฑูรย์ วราหะไพฑูรย์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นายสุวิทย์ เชยอุบล อุปนายกฝ่ายปฏิบัติการ สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ นายธาม เชื้อสถาปนศิริ นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน นายวัชรินทร์ กลิ่นมะลิ ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์สยามรัฐ และอดีตรองนายกสมาคมผู้สื่อข่าวและช่างภาพอาชญากรรมแห่งประเทศไทย ดำเนินการเสวนาโดย นายบรรยงค์ สุวรรณผ่อง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสื่อสารมวลชน

สภาหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เตรียมปรับยุทธศาสตร์การกำกับดูแลกันเองอย่างมีประสิทธิภาพ ปิดฝุ่นข้อบ่งคับจริยธรรมและโครงสร้างกรรมการฯ รองรับสถานการณ์ปัจจุบัน เน้นรับผิดชอบต่อสังคม มีบทลงโทษชัดเจน ยกระดับกรรมการควบคุมจริยธรรม

คณะทำงานคุ้มครองผู้บริโภคสื่อของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจัดเสวนา เรื่อง “สื่อกับการละเมิดสิทธิผู้ด้อยค่าเป็นข่าว” ในวันอังคารที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2559 จ.เชียงใหม่

เมื่อเวลา 14.00 น. วันจันทร์ที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2559 นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ กรรมการ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและคณะ พร้อมด้วยนายวันชัย วงศ์มีชัย นายกสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้เข้าพบ พล.ต.อ.จักรทิพย์ ชัยจินดา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผบ.ตร.) และพล.ต.อ.พงศพัทธ์ พงษ์เจริญ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเพื่อหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใน 4 ประเด็น คือ 1. การฟ้องร้องบรรณาธิการผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ตามพระราชบัญญัติ จดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. 2550 2. การแจ้งความดำเนินคดีบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 3. การลบประวัติอาชญากรรมหรือหมายจับคดีที่สิ้นสุดแล้วของบรรณาธิการที่ถูกฟ้องคดีหมิ่นประมาท 4. การที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวและภาพการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวหรือทำแผนประทุษกรรมโดยผลการหารือ ผบ.ตร. ได้มอบหมายให้ พล.ต.อ.พงศพัทธ์ พงษ์เจริญ มาหารือกับสภาการฯ เพื่อตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำรายละเอียดการปฏิบัติร่วมกันต่อไป

เมื่อวันที่ 23-25 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติพร้อมด้วยคณะ ได้เดินทางไปกรุงเทพมหานคร อินโดนีเซีย เพื่อเยี่ยมชมและกระชับความสัมพันธ์กับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติอินโดนีเซีย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของสื่อมวลชน ภาคประชาสังคม นักวิชาการ และภาคเอกชน ต่อร่างแก้ไข ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในวันที่ 12 และ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ณ อาคารสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

องค์กรผู้สนับสนุนงานครบรอบ 19 ปี สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

1. บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ไทยยานยนต์ จำกัด
3. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
4. ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
5. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด
6. ธนาคารออมสิน
7. บริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน)
8. บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)
9. บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)
10. บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
11. เครือเบทาโกร
12. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
13. ธนาคารธนาชาติ จำกัด (มหาชน)
14. บริษัท คอนโทรล ดาต้า (ประเทศไทย) จำกัด
15. บริษัท จี-เอเบิล จำกัด
16. บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน)
17. บริษัท เดอะมอลล์กรุ๊ป จำกัด
18. บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด
19. บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)
20. บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)
21. บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
22. บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)
23. บริษัท เบอร์ลี่ ยุคเกอร์ จำกัด (มหาชน)
24. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
25. บริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด (มหาชน)
26. บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
27. บริษัท ฮอนด้า ออโตโมบิล (ประเทศไทย) จำกัด
28. บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
29. สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

19 ปี สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

เจ้าของ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
The National Press Council of Thailand (NPCT)
538/1 ถนนสามเสน แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2668-9900, 0-2243-5697
โทรสาร 0-2243-5697
Website : <http://www.presscouncil.or.th>
E-mail : info@presscouncil.or.th

บรรณาธิการ

ดร.มานะ ตริยาภิวัฒน์

กองบรรณาธิการ

ดร.สุดารัตน์ ดิษยวรรณะ จันทรวัดนากุล
ผศ.ดร.วรัช ครุจิต
นายธาม เชื้อสถาปนศิริ
นายอิทธิพล วรานสุภากุล
นายจักรกฤษณ์ แวคล้ายหงษ์
นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์
นางสาวอศินา พรพศิน